

วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยฟาโรฮ์สเทอร์น

ISSN: 2651-107X (Online)

ปีที่ 16 ฉบับที่ 1 (มกราคม 2565 – เมษายน 2565)

สารบัญ

➤ บทบรรณาธิการ	ญ
➤ บทความวิจัย	
บทบาทของภาษาไทยและภาษาอังกฤษในห้องเรียนภาษาต่างประเทศ กรณีศึกษาจากทัศนคติของอาจารย์และนักศึกษา	1
พิทักษ์ ตระกูลสว่าง	
การยอมรับนวัตกรรมและการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ของผู้บริโภคเจนเอเรชั่นเอ็กซ์และเจนเอเรชั่นวาย	20
ภทธีรา อีรสวัสดิ์ และ กฤษณ์ท แสันทวี	
ศักยภาพของผู้นำที่ส่งผลต่อกระบวนการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนในตำบลโป่งแยง อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่	35
อาภาศรี เทวตา และ กฤติกา อินตา	
แนวทางการต่อยอดผลิตภัณฑ์กาแฟของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรต้นน้ำตำบลป่าแป๋ อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ ให้เกิดประโยชน์เชิงพาณิชย์	53
ภีมภณ มณีธร	
ยุทธศาสตร์ 3 5 7 : เส้นทางความสำเร็จในการจัดการศึกษาทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ (DLIT) สำหรับโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล	72
พิลาวรรณ หอระดี และ ดวงพร อุ้นจิตต์	
ผลกระทบของความสามารถในการปรับตัวทางวิชาชีพ และความเป็นมืออาชีพด้านบัญชีที่มีต่อความเป็นเลิศในการปฏิบัติงานของผู้บริหารฝ่ายบัญชีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย	97
เพราพิลาส ประสิทธิ์บุรีรักษ์ และ วรวิทย์ เลาหะเมทนี	

➤ บทความวิชาการ

สภาพปัญหาและข้อเสนอแนะกฎหมายเกี่ยวกับความรับผิดของผู้ถือหุ้นในบริษัท
นันท์มนัส จันทราศัพท์ และ สุรัชย์ เดชพงษ์

122

เจ้าของ:

มหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น

ความเป็นมา:

วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น จัดทำในรูปแบบวารสารฉบับพิมพ์ (Print) (ISSN: 1905-9590) ในระหว่างปี พ.ศ. 2550 – พ.ศ. 2561 และตั้งแต่ปี พ.ศ. 2558 วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น (ปีที่ 8 ฉบับที่ 2) ได้เริ่มจัดทำวารสารในรูปแบบออนไลน์ (Online) (ISSN: 2651-107X) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นสื่อกลางในการตีพิมพ์เผยแพร่ผลงานวิชาการ ผลงานวิจัย และงานสร้างสรรค์ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษในสาขาวิชาการบริหารธุรกิจและการจัดการ รัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ นิเทศศาสตร์ศิลปศาสตร์ เทคโนโลยีสารสนเทศ และสหวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น ได้เปลี่ยนกำหนดออกจากราย 3 เดือน (4 ฉบับ/ปี) เปลี่ยนกำหนดออกเป็น ราย 4 เดือน (3 ฉบับ/ปี) ฉบับที่ 1 มกราคม – เมษายน ฉบับที่ 2 พฤษภาคม – สิงหาคม และ ฉบับที่ 3 กันยายน – ธันวาคม ตั้งแต่ฉบับที่ 15 ฉบับที่ 1 พ.ศ. 2564 เป็นต้นไป ทั้งนี้กำหนดออกเดิมของวารสารวิชาการมหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์นในปีที่เริ่มตีพิมพ์ ปี พ.ศ. 2550 มีกำหนด ออกราย 6 เดือน (2 ฉบับ/ปี) ฉบับที่ 1 เดือนมิถุนายน – เดือนพฤศจิกายน และ ฉบับที่ 2 เดือนธันวาคม – เดือนพฤษภาคม ต่อมาในปี พ.ศ. 2558 วารสารได้เปลี่ยนกำหนดออกเป็นราย 3 เดือน (4 ฉบับ/ปี) โดยเริ่มตั้งแต่วารสารปีที่ 9 ฉบับที่ 1 เป็นต้นไป ดังนี้ ฉบับที่ 1 เดือนพฤษภาคม – เดือนกรกฎาคม ฉบับที่ 2 เดือนสิงหาคม – เดือนตุลาคม ฉบับที่ 3 เดือนพฤศจิกายน – เดือนมกราคม และ ฉบับที่ 4 เดือนกุมภาพันธ์ – เดือนเมษายน และเพื่อหลีกเลี่ยงการตีพิมพ์วารสารข้ามปีในฉบับเดียวกัน ในปี พ.ศ. 2559 จึงได้เปลี่ยนกำหนดออกอีกครั้ง โดยเริ่มฉบับที่ 1 ในเดือนมกราคม – มีนาคม และไปสิ้นสุดฉบับที่ 4 ในเดือนตุลาคม – ธันวาคม

วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์นจัดพิมพ์บทความวิชาการ (Academic Article) บทความวิจัย (Research Article) บทความปริทัศน์ (Review Article) และบทวิจารณ์หนังสือ (Book Review) ทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษโดยผ่านกระบวนการกลั่นกรองของผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review) ในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องจำนวน 2 ท่าน ปัจจุบันวารสารวิชาการมหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์นได้รับการยอมรับให้อยู่ในฐานข้อมูลศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (TCI: Thai Journal Citation Index Centre) กลุ่มที่ 2 สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

วัตถุประสงค์:

1. เพื่อเป็นสื่อกลางในการตีพิมพ์เผยแพร่ผลงานวิชาการ ผลงานวิจัย และงานสร้างสรรค์ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษในสาขาวิชาการบริหารธุรกิจและการจัดการ เทคโนโลยีสารสนเทศ ศาสตร์ รัฐศาสตร์ และรัฐประศาสนศาสตร์ และสหวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ที่มีคุณภาพซึ่งสามารถแสดงถึง

ประโยชน์ทั้งในเชิงทฤษฎีเพื่อให้นักวิจัยสามารถนำไปพัฒนาหรือสร้างองค์ความรู้ใหม่ และประโยชน์ในเชิงปฏิบัติที่นักปฏิบัติสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ ภาคธุรกิจ และภาคสังคมและชุมชน

2. เพื่อส่งเสริมการศึกษาค้นคว้าวิจัยและนำเสนอผลงานทางวิชาการของคณาจารย์ นักวิจัย นักวิชาการ และนักศึกษา

ขอบเขต:

วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์นรับพิจารณาบทความวิชาการ (Academic Article) บทความวิจัย (Research Article) บทความปริทัศน์ (Review Article) และบทวิจารณ์หนังสือ (Book Review) ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษภายใต้เงื่อนไขว่าจะต้องไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสาร หรือสิ่งพิมพ์ใดมาก่อน (ยกเว้นรายงานวิจัย และวิทยานิพนธ์) และไม่อยู่ในระหว่างการพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารอื่น กรณีบทความบางส่วนเคยเผยแพร่ในรายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการ ผู้เขียนต้องแสดงให้เห็นว่าบทความที่ส่งมาได้มีส่วนเพิ่มเติมหรือขยายจากบทความเดิม นอกจากนี้ผู้เขียนยังต้องระบุในบทความว่าได้เผยแพร่บางส่วน of บทความดังกล่าวไปแล้วที่ใดและเมื่อไหร่มาแล้ว

● ขอบเขตของวารสารวิชาการมหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์นจะครอบคลุมเนื้อหา ดังนี้

1. บริหารธุรกิจและการจัดการ
2. เทคโนโลยีสารสนเทศ
3. ศีลธรรมศาสตร์
4. รัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์
5. สหวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

ที่ปรึกษากิตติมศักดิ์:

ศาสตราจารย์ ดร. ปรัชญา เวสารัชช์

ศาสตราจารย์ ดร. สุวิมล ว่องวานิช

อุปนายกสภามหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น

กรรมการสภามหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น

ที่ปรึกษา:

ดร. กิตติพัฒน์ สุวรรณชิน

ดร. ฉัตรทิพย์ สุวรรณชิน

อธิการบดี

รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ

บรรณาธิการ:

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พงศ์กร จันทราช

มหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น

กองบรรณาธิการ:

รองศาสตราจารย์ ดร. ไพโรจน์ ศิริพงษ์คุณิกร	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี
รองศาสตราจารย์ ดร. วิภาวี ธรรมาภรณ์พิลาศ	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
รองศาสตราจารย์ ดร. นิสิต พันธมิตร	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
รองศาสตราจารย์ เอมอร ชิตตะโสภณ	ข้าราชการเกษียณ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
รองศาสตราจารย์ วรณวดี ม้าลำพอง	มหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สมศักดิ์ บุญสาธ	มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ขนิษฐา เสถียรพิระกุล	มหาวิทยาลัยแม่โจ้
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กัญญพัทธ์วี กล่อมธงเจริญ	มหาวิทยาลัยแม่โจ้
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วีระพันธ์ อะนั้นชัยวัช	มหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ณัฐติญา บุญวิรัตน์	มหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ มานพ ชุ่มอุ่น	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ศราวุธ พงษ์สิทธิ์	มหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น
อาจารย์ ดร. พัชรวิพรรณ กิจมี	มหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ จันทร์จิตร์ เจริญศิริ	เลขานุการ

กองจัดการ:

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สืบพงษ์ พงษ์สวัสดิ์	มหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น
--	--------------------------

นโยบายการจัดพิมพ์:

กำหนดออกเป็นราย 4 เดือน (3 ฉบับ/ปี) ดังนี้

ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม – เมษายน (กำหนดออกในสัปดาห์สุดท้ายของเดือนเมษายน)

ฉบับที่ 2 เดือนพฤษภาคม – สิงหาคม (กำหนดออกในสัปดาห์สุดท้ายของเดือนสิงหาคม)

ฉบับที่ 3 เดือนกันยายน – ธันวาคม (กำหนดออกในสัปดาห์สุดท้ายของเดือนธันวาคม)

จำนวนบทความในแต่ละฉบับ

จำนวนบทความที่เผยแพร่ในวารสารแต่ละฉบับไม่เกิน 10 บทความ

จริยธรรมการตีพิมพ์:**บทบาทและหน้าที่ของผู้เขียน:**

1. ผู้เขียนต้องรับรองบทความที่เสนอมาพิจารณาตีพิมพ์เผยแพร่ นั้น เป็นผลงานที่ไม่เคยตีพิมพ์และไม่อยู่ในระหว่างการพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารหรือสิ่งตีพิมพ์อื่นใด

2. ผู้เขียนต้องเปิดเผยข้อมูลในกรณีที่บทความบางส่วนเคยเผยแพร่ในรายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการ โดยต้องแสดงให้เห็นว่าบทความที่ส่งมามีส่วนเพิ่มเติมหรือส่วนขยายจากบทความเดิม และได้เผยแพร่แล้วที่ใดและเมื่อไหร่มาแล้ว
3. ผู้เขียนต้องอ้างอิงแนวคิดและข้อความต่าง ๆ ซึ่งไม่ใช่ของผู้เขียน รวมทั้งต้องรับผิดชอบในการขออนุญาตใช้ภาพ และแผนภูมิ หรือขอลิขสิทธิ์จากงานอันมีลิขสิทธิ์นั้น
4. ผู้เขียนที่ปรากฏชื่อในบทความทุกท่านต้องมีองค์ประกอบครบ 3 ข้อ ดังนี้ (1) มีส่วนร่วมในการสร้างโจทย์วิจัยและวางแผนการวิจัย เก็บข้อมูล หรือวิเคราะห์และแปลความหมายข้อมูล (2) มีส่วนร่วมในการเขียนหรือตรวจสอบบทความวิจัยอย่างมีส่วนร่วมในเชิงปัญญาของเนื้อหางาน (ไม่ใช่ตรวจเฉพาะภาษาหรือรูปแบบ) และ (3) ได้อ่านและรับรองต้นฉบับบทความสุดท้ายก่อนส่งไปตีพิมพ์ ผู้ที่มีส่วนช่วยเหลือในลักษณะอื่น ๆ ควรได้รับการกล่าวถึงในกิตติกรรมประกาศ
5. ผู้เขียนทุกท่านต้องได้อ่านและยินยอมให้มีการส่งบทความมาพิจารณาตีพิมพ์เผยแพร่ รวมทั้งยินยอมที่จะรับผิดชอบและรับผิดชอบต่อบทความที่ส่งมาพิจารณาตีพิมพ์เผยแพร่
6. ผู้เขียนทุกท่านต้องเปิดเผยผลประโยชน์ทับซ้อนซึ่งอาจมีผลสำคัญหรือมีอิทธิพลต่อเนื้อหาที่ปรากฏในบทความ แหล่งเงินทุนสนับสนุนการวิจัยหรือการจัดทำบทความจะต้องถูกกล่าวถึงในกิตติกรรมประกาศ
7. ผู้เขียนต้องเขียนบทความให้ถูกต้องตามรูปแบบของวารสารที่กำหนดไว้ในคำแนะนำในการจัดเตรียมต้นฉบับสำหรับผู้เขียน
8. ผู้เขียนต้องเขียนบทความที่แสดงถึงคุณภาพทางวิชาการและองค์ความรู้ที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ทั้งเชิงทฤษฎีและในเชิงปฏิบัติ การนำเสนอเนื้อหาที่มีความชัดเจนและถูกต้อง
9. ผู้เขียนมีหน้าที่แจ้งต่อวารสารและบรรณาธิการ หากพบข้อความผิดพลาดที่มีความสำคัญในการวิจัยภายหลัง หรือพบความไม่ถูกต้องในงานที่ตีพิมพ์ เพื่อปรับแก้บทความให้มีความถูกต้องหรือถอนบทความหากจำเป็น

บทบาทและหน้าที่ของผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาบทความ:

1. ผู้ทรงคุณวุฒิต้องไม่เปิดเผยข้อมูลบทความที่อยู่ระหว่างพิจารณาแก่บุคคลอื่นที่ไม่เกี่ยวข้องและต้องไม่ใช่เพื่อผลประโยชน์ส่วนตัว
2. ผู้ทรงคุณวุฒิมีหน้าที่เปิดเผยข้อมูลและผลประโยชน์ทับซ้อนของบทความ เช่น เป็นบทความที่ตนมีส่วนร่วม หรือรู้จักผู้เขียนเป็นการส่วนตัว หรือเหตุผลอื่นใดที่ทำให้ไม่สามารถพิจารณาประเมินบทความโดยอิสระได้ และผู้ทรงคุณวุฒิต้องแจ้งบรรณาธิการทราบ และถอนตัวจากการพิจารณาบทความ
3. ผู้ทรงคุณวุฒิควรรับพิจารณาบทความในสาขาวิชาที่ตนมีความเชี่ยวชาญ พิจารณาให้ข้อเสนอแนะด้วยความเป็นธรรมและปราศจากอคติ ข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิควรละเอียดและสร้างสรรค์เพื่อช่วยให้ผู้เขียนบทความสามารถพัฒนาบทความของตนต่อไปได้ แม้ว่าบทความนั้นจะมีคุณภาพไม่ดีและถูกปฏิเสธการตีพิมพ์ก็ตาม

4. ผู้ทรงคุณวุฒิควรส่งผลการประเมินตามกำหนดเวลา หากมีเหตุขัดข้องในช่วงระยะเวลาพิจารณาควรแจ้งบรรณาธิการโดยทันที

5. ผู้ทรงคุณวุฒิควรระบุงานวิจัยหรือผลงานทางวิชาการที่ผู้เขียนไม่ได้อ้างอิงไว้ในบทความ และผู้ทรงคุณวุฒิควรแจ้งต่อบรรณาธิการ หากทราบว่าบทความที่พิจารณามีส่วนใดส่วนหนึ่งที่คล้ายคลึงหรือเหมือนกับบทความที่อยู่ในการพิจารณาของวารสารอื่นหรือสิ่งพิมพ์อื่นใด

บทบาทและหน้าที่ของบรรณาธิการ:

1. บรรณาธิการมีหน้าที่พิจารณาคุณภาพบทความก่อนการตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสาร
2. บรรณาธิการต้องพิจารณาบทความจากเนื้อหาทางวิชาการโดยปราศจากอคติในเรื่องคุณลักษณะใด ๆ ของผู้เขียนหรือสังกัดของผู้เขียน รวมทั้งต้องป้องกันไม่ให้ผลประโยชน์ทับซ้อนระหว่างผู้เขียนผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาบทความ และบุคคลในกองบรรณาธิการ
3. บรรณาธิการต้องตีพิมพ์บทความที่ผ่านกระบวนการพิจารณาล้นกรองบทความแล้วซึ่งพิจารณาจากคุณภาพทางวิชาการและมีประโยชน์ทั้งเชิงทฤษฎีและเชิงปฏิบัติ ความทันสมัย และเนื้อหาสอดคล้องกับขอบเขตของวารสารรวมทั้งเป็นบทความที่ไม่เคยตีพิมพ์ในวารสารหรือสิ่งพิมพ์อื่นใดมาก่อน
4. บรรณาธิการต้องไม่เปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับบทความที่ส่งมาพิจารณาตีพิมพ์เผยแพร่ รวมทั้งต้องควบคุมให้กระบวนการพิจารณาล้นกรองบทความเป็นไปโดยปกปิดทั้งด้านผู้เขียนและผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาบทความ (Double-Blind Process) ด้วยความยุติธรรม
5. บรรณาธิการต้องตรวจสอบบทความที่ส่งมาพิจารณาตีพิมพ์เผยแพร่ด้านการคัดลอกผลงานผู้อื่น (Plagiarism) โดยใช้โปรแกรมที่เชื่อถือได้ และหยุดกระบวนการพิจารณาล้นกรองบทความทันที หากพบการคัดลอกผลงานผู้อื่นในระหว่างกระบวนการฯ และติดต่อผู้เขียนเพื่อขอคำชี้แจงประกอบการ “ตอบรับ” หรือ “ปฏิเสธ” การตีพิมพ์เผยแพรบทความนั้น
6. บรรณาธิการตรวจสอบบทความที่สงสัยว่ากระทำผิดจริยธรรมทางวิชาการเพื่อแก้ไขปัญหาทางจริยธรรมนั้น ด้วยความรอบคอบ แม้ว่าบทความนั้นจะได้รับการตีพิมพ์หรือไม่ก็ตาม ทั้งนี้การปฏิเสธบทความด้วยเหตุผลทางด้านจริยธรรมจะต้องมีหลักฐานที่ชัดเจน

สถานที่ติดต่อ:

กองบรรณาธิการวารสารวิชาการมหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น

มหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น

120 ถ. มหิดล อ. เมือง จ. เชียงใหม่ 50200

โทร. 053-201800-4 ต่อ 1231 โทรสาร. 053-201810

E-mail: feujournal@feu.edu

URL: journal.feu.ac.th

URL: <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/FEU>

- ทักษะและข้อคิดเห็นใดๆ ในวารสารวิชาการมหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์นเป็นทักษะของผู้เขียน กองบรรณาธิการไม่จำเป็นต้องเห็นพ้องด้วยกับทักษะเหล่านั้นและไม่ถือว่าเป็นความรับผิดชอบของ กองบรรณาธิการ
- ความรับผิดชอบด้านเนื้อหาและการตรวจร่างบทความแต่ละบทเป็นของผู้เขียนแต่ละท่าน กรณีมีการฟ้องร้องเรื่องการละเมิดลิขสิทธิ์ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนแต่เพียงฝ่ายเดียว
- ลิขสิทธิ์บทความของมหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์นได้รับการสงวนสิทธิ์ตามกฎหมาย การตีพิมพ์ซ้ำต้องได้รับอนุญาตโดยตรงจากมหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์นเป็นลายลักษณ์อักษร

วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์นได้รับการยอมรับให้
อยู่ในฐานข้อมูลศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (TCI) กลุ่มที่ 2 สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

รายนามคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ (Reviewer) ประจำฉบับ

รองศาสตราจารย์ ดร. กัญญาณน กาญจนาทวีกุล	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
รองศาสตราจารย์ ดร. ผณินทรา อีรานนท์	มหาวิทยาลัยพะเยา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กัญญพัทธ์วี กล่อมธงเจริญ	มหาวิทยาลัยแม่โจ้
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. จันทร์จิรา พยัคฆ์เทศ	มหาวิทยาลัยนเรศวร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชัยยศ สัมฤทธิ์สกุล	มหาวิทยาลัยแม่โจ้
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ธนกร สิริสุคันธา	มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ผจงกาญจน์ ภู่วิภาดาบรรณ	ข้าราชการเกษียณ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พาสน์ ปราโมกษ์ชน	มหาวิทยาลัยแม่โจ้
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ภัทราวรรณ รัตนเกษตร	มหาวิทยาลัยพะเยา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. มนต์นภัส มโนการณ	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. รัตนา สิทธิอ่วม	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วศิน ชูประยูร	มหาวิทยาลัยรังสิต
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุทธิพร สายทอง	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วริศรา ดวงตาน้อย	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อัมภานุยุทธ ผลภาค	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ดร. ไกรวุฒิ ใจคำปัน	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ดร. สุรพล ศรีศิลป์	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา แม่ฮ่องสอน เขต 2

บทบรรณาธิการ

วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น ฉบับนี้เป็นปีที่ 16 ฉบับที่ 1 (มกราคม 2565 – เมษายน 2565) มีบทความวิจัย จำนวน 6 บทความ และบทความวิชาการ จำนวน 1 บทความ มีเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับ บริหารธุรกิจและการจัดการ เทคโนโลยีสารสนเทศ ศีลธรรมศาสตร์ รัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ และ สหวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ โดยบทความทั้งหมดผ่านกระบวนการการประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญประจำสาขา โดยวารสารวิชาการมหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์นได้รับการยอมรับให้อยู่ในฐานข้อมูลดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (TCI) กลุ่มที่ 2 สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

ในปี พ.ศ. 2565 วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์นได้มีการเปลี่ยนแปลงจำนวนผู้ทรงคุณวุฒิ พิจารณากลับกรองบทความและอัตราค่าธรรมเนียมตีพิมพ์เพื่อให้สอดคล้องกับประกาศ ก.พ.อ. โดยที่บทความที่ส่งเข้ามาตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2565 เป็นต้นไปจะแบ่งเป็น 2 กรณี คือ กรณีไม่นำไปขอตำแหน่งทางวิชาการ ต้องผ่านกระบวนการกลั่นกรองจากผู้ทรงคุณวุฒิ 2 ท่าน และกรณีที่ใช้ประกอบการขอตำแหน่งทางวิชาการ ต้องผ่านกระบวนการกลั่นกรองจากผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน โดยผู้เขียนต้องระบุในแบบฟอร์มนำเสนอเพื่อพิจารณาเผยแพร่ พร้อมกับคำรับรองในส่วนที่เป็นบทความภาษาอังกฤษหรือบทความภาษาอังกฤษตามแบบฟอร์มตรวจสอบบทความภาษาอังกฤษโดยผู้เชี่ยวชาญด้านภาษา นอกจากนี้วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์นได้เปลี่ยนระบบการอ้างอิงในเนื้อหาและเอกสารอ้างอิงเป็น APA 7th Edition เพื่อให้การอ้างอิงมีความทันสมัย ดังนั้น บทความที่ตีพิมพ์ในวารสารฉบับนี้บางบทความใช้การอ้างอิงในระบบ APA 6th Edition เนื่องจากเป็นบทความที่ส่งเข้ามาในระบบก่อนวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2565 และบางบทความใช้การอ้างอิงในระบบ APA 7th Edition เนื่องจากเป็นบทความที่ส่งเข้ามาในระบบหลังวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2565

บรรณาธิการ ใคร่ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิประจำกองบรรณาธิการ และผู้ทรงคุณวุฒิเฉพาะสาขาวิชาทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์ส่งเสริมกระบวนการพิจารณากลับกรองบทความให้มีประสิทธิภาพและคุณภาพมากยิ่งขึ้น รวมถึงผู้เขียนทุกท่านที่ให้ความสนใจส่งบทความมาพิจารณาตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารฯ และหากท่านที่สนใจต้องการเสนอผลงานเพื่อตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารวิชาการมหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น สามารถจัดเตรียมต้นฉบับบทความตามรูปแบบของวารสารได้จากเว็บไซต์วารสารที่ <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/FEU/about/submissions>

บรรณาธิการ

วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น

บทบาทของภาษาไทยและภาษาอังกฤษในห้องเรียนภาษาต่างประเทศ

กรณีศึกษาจากทัศนคติของอาจารย์และนักศึกษา

Roles of Thai Language (L1) and English Language (L2) in an EFL classroom:

A case study from teacher's and students' voices

พิทักษ์ ตระกูลสว่าง^{1*}Pitak Tragoolsawang^{1*}¹ สำนักวิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง

เลขที่ 333 ตำบลท่าสุต อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย 57100 ประเทศไทย

¹ School of Liberal Arts, Mae Fah Luang University

333 Thasud Sub-district, Mueang District, Chiang Rai Province, 57100, Thailand

รับบทความ: 4 กุมภาพันธ์ 2564

ปรับปรุงบทความ: 29 ธันวาคม 2564

ตอบรับตีพิมพ์บทความ: 8 กุมภาพันธ์ 2565

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีเป้าหมายเพื่อศึกษาทัศนคติของอาจารย์และนักศึกษาต่อบทบาทของภาษาไทยและภาษาอังกฤษในห้องเรียนซึ่งภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ ข้อมูลเชิงคุณภาพมาจากอาจารย์ผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศและนักศึกษาระดับมหาวิทยาลัย งานวิจัยมีคำถามวิจัยสองข้อคือ 1) อาจารย์และนักศึกษาคิดว่าภาษาไทยและภาษาอังกฤษมีบทบาทอะไรในห้องเรียนซึ่งภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ และ 2) อาจารย์และนักศึกษามีทัศนคติอย่างไรต่อบทบาทของภาษาไทยและภาษาอังกฤษในห้องเรียนซึ่งภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ ผลวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพระบุถึงความจำเป็นของภาษาไทย ภาษาอังกฤษ และการบูรณาการทั้งสองภาษาในห้องเรียนซึ่งภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ ผู้เข้าร่วมวิจัยเห็นพ้องกันว่าภาษาไทยช่วยสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างอาจารย์และนักศึกษาในห้องเรียนและช่วยลดความวิตกกังวล ความเครียด ความลังเล และความกดดันของผู้เรียน ส่วนภาษาอังกฤษสำคัญต่อการพัฒนาทักษะการพูดและการออกเสียงของผู้เรียน ผู้เข้าร่วมวิจัยยังเห็นพ้องกันว่า การบูรณาการทั้งสองภาษาช่วยส่งเสริมการสอนของอาจารย์ให้ดีขึ้น อีกทั้ง อาจารย์ผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษสามารถนำผลวิจัยไปปรับใช้ให้เกิดประโยชน์ได้

* ผู้เขียนหลัก (อาจารย์ประจำสำนักวิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง)

อีเมล: pitak.tra@mfu.ac.th

คำสำคัญ

เสียงสะท้อนของอาจารย์และนักศึกษา ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ ห้องเรียนภาษาต่างประเทศ

Abstract

This study aims to explore teachers' and students' voices on the role of Thai and English in classrooms where English is a foreign language. Teachers of English as a Foreign Language (EFL) and university students provided the qualitative data. Two research questions were addressed in this study: 1) What role do Thai and English play in a classroom where English is a foreign language, and 2) what are their perspectives on Thai and English language teachers and students in a university where English is being taught as a foreign language? The qualitative analysis of the data indicates that in a classroom where English is a foreign language, Thai, English, and bilingual integration are indispensable. Participants in the study accepted that learning Thai strengthens the interaction between teachers and students in the classroom and decreases learners' anxiety, tension, hesitation, and pressure. The English language is critical for learners to develop their speaking and pronunciation skills. The participants in the study also accepted that combining the two languages increases teacher teaching and that English language teachers should apply the research findings.

Keywords

Teachers' Voice, Students' Voice, Thai language, English language, Foreign Language Classroom

Introduction

English as a lingua franca (ELF) and worldwide English ownership provide a significant challenge to the English language teaching (ELT) community. Given the variety of 'Englishes' currently being used as a communication medium among multilingual speakers from other cultures, educational stakeholders must reconsider whether it is still important to stick to standardized English in their teaching and usage of English (e.g. British and American English). To address this challenge, the ELT industry and practitioners have recognized that ELT learning objectives must be reviewed and integrated to build teaching techniques that are applicable to the global linguistics landscape of English usage as it currently exists. On the other hand,

others have suggested that adopting a classic English as a foreign language (EFL) framework to achieve native-like English competency is no longer acceptable or feasible, as it fails to develop learners' awareness of and prepare them for today's numerous English varieties. Due to English's reputation as an international language and technological improvements in recent years, there has been an increase in global demand for English for Academic Purposes (EAP) courses of different duration and manner of instruction. EAP is required not only for educational studies in countries where English is the native tongue, but also in nations where English is the primary medium of instruction in secondary education. EAP is critical in expanding circle countries such as Thailand, where English is primarily used for academic purposes. EAP has grown in popularity to the point where it now constitutes a significant portion of the curricula for all academic subjects at universities.

The use of words like 'voice,' 'attitude,' 'perception,' or 'perspective' has been in use by many researchers for more than three decades now. Although some supported words such as these, four terms are very similar. A mental construction that is explained and defined the structure and content of mental states thought to drive an individual's actions. Surprisingly, speech brought two new significant terms: teacher voice and student voice the measurable cognitive component of teaching — what teachers know, believe, and think (Borg, 2003, 81-109). On the other hand, student voice is the ability for students to share their views and make decisions about their educational experiences (Rogers, 2005). Few research studies have been conducted on teachers and students voice in a language education (Thailand TESOL Conference Handbook, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014).

Unfortunately, the precious research studies decided to treat teacher and student voices as distinct. Soohoo (1993, 386-393) argued that teacher and student voices were not joined, providing no education-related perspective. Cook-Sather (2010, 555-575) highlighted the importance of considering teachers' and students' perspectives to build a better education image overall. Also, Conlon (2005) clarified that Thai voices concepts have not been common among researchers in Thailand. Most Thai researchers focused on ways to improve teaching and learning in a classroom. They lacked educators and students whose voices could create a better understanding, language classrooms, science, and language education.

There have been a few studies in the Thai context on how to use Thai (L1) and English (L2) in an EFL classroom, but this topic is still being addressed (Choomthong, 2014, 45-57; Thongwichit, 2013, 179-206; Vanichakorn, 2009, 1-16). International schools and universities in

Thailand have been discussing language usage particularly in EFL classrooms. Wongsothorn, Sukamolsun, Chinthammit, Noparumpa & Rattatayanonth (1996, 89-100) advocate an all-L2 strategy, and there are those who contend that L1 cannot be prevented in EFL classrooms (Vanichakorn, 2009, 1-16). To begin, the researcher conducted the current study to investigate teacher and student voices on the functions of L1 and L2 in an EFL classroom. The role of students' mother tongue (L1) in second/foreign language (L2) classrooms has been a source of contention among language education researchers. Clearly, there appeared to be two classes of researchers with contrasting perspectives (Miles, 2004). In FL/EFL classes, the first group of researchers strongly urged teachers and students to use only L2 (Chaudon 1988; Ellis, 1994; Harmer, 1997; Haycraft, 1978; Hubbard et al., 1983; Krashen, 1981, 1985; Littlewood, 1992; McMillan & Turnbull, 2009, 15-34; Turnbull, 2001, 531-540). According to these researchers, the more L2 exposure students get, the quicker they will be able to learn the target language (Ellis, 1994; Krashen, 1981; 1985). The second group of researchers, on the other hand, has motivated teachers and students to use L1 in FL/EFL classrooms (Al-Buraiki, 2008; Atkinson, 1987, 241-247; Auerbach, 1993; Collingham, 1988, 85-96; Cook, 2001; Harbord, 1992, 350-355; Tang, 2002). These researchers all agreed that when both teachers and students use L1 for meaningful purposes, it can help with teaching and learning in FL/EFL classrooms. Atkinson (1987, 241-247) divided the roles of L1 in FL/EFL classrooms into eight groups. They are: 1) eliciting language, 2) checking students' comprehension, 3) providing guidance, 4) student cooperation, 5) classroom methodology discussions, 6) language presentations, 7) evaluating, and 8) the creation of useful language learning strategies. Collingham (1988, 85-96) and Harbord (1992, 350-355) suggested two additional ways of using L1 in L2 classrooms: reducing students' inhibitions or affective variables such as nervousness, anxiety, shyness, and hesitation, and fostering student-teacher classroom relationships.

In Thailand, however, this subject has not been well-received by researchers in the field of language education. Even though a few studies have been conducted to investigate the role of L1 in an EFL classroom, many international schools and universities in Thailand are still debating the subject (Choomthong, 2014, 45-57; Thongwichit, 2013, 179-206; Vanichakorn, 2009, 1-16). Some studies reported similar results, namely that some educational institutions follow Krashen's (1981; 1985, 344-364) monolingual approach, which allows teachers and students to only use English (L2) as a means of communication in EFL classrooms (Wongsothorn, Sukamolsun, Chinthammit, Noparumpa & Rattatayanonth, 1996, 89-100).

They assume that the more L2 exposure students get, the quicker they will be able to learn English. Years later, Vanichakorn (2009, 1-16) conducted a study on the same subject and discovered that some educational institutions began to recognize that L1 could be a useful tool in EFL classrooms for both teaching and learning. They do, however, need to know when and how to use it. This research aims to gain a deeper understanding of the roles of L1 and L2 in EFL classrooms from both the teacher's and students' perspectives.

Even though ELF research appears to be promising in terms of introducing pedagogical improvements to ELT that are more relevant to today's English practices and demands, EFL models continue to dominate many nations, such as Thailand, due to conservative perceptions. This practice of EFL dominance appears to promote the following: the use of mostly standard British and American English varieties in language education; native-like linguistic imitations as the correct and valid way to use English; and teachers from Inner Circle countries as the best role models in ELT. Such views are strongly established in the minds of many educational stakeholders (e.g., students, lecturers, administrators, and parents) in the ELT markets, particularly those from Expanding Circle countries like Thailand. The quantity of studies on ELF, particularly on conceptual applications, is minimal (Galloway & Rose, 2018, 3–14). This study attempts to fill these theoretical and practical knowledge gaps by identifying students' attitudes toward teaching English in a lingua franca environment by asking the following research question: what are Thai university students' views toward using an ELF method in ELT classrooms?

Conceptual Framework

Schwab's (1969, 1-23) practical curriculum inquiry provided an alternate theoretical concept for curriculum creation and guidance. In 'Practical arts,' each educational background has its own uniqueness and distinctions. As a result, Schwab (1969, 1-23) suggested to scholars, educators, and practitioners that they become actively interested in the sense that they are concerned with. The researcher went through a Thai university context (Conquest University) to deeply understand the context being examined. Also borrowing Hargreaves (1996, 12-19) notions of teacher voice and Cook-Sather (2002, 3-14; 2006, 359-390; 2010, 555-575) notions of student voice was also used in this study. Teachers, whose voices can direct the creation of current curricula and education, are an integral part of education (Hargreaves, 1996, 12-19). Teachers' and students' voices should not be ignored. Cook-Sather (2002, 3-14; 2006, 359-

390; 2010, 555-575) continuously implored educators to take students' voices into consideration. Empowering teachers and students could support education by understanding their voices. However, it could contribute to greater education reform. By following to these three theoretical notions, the researcher can better understand the meaning and increase their comprehension of the significance of L1 and L2 positions in an EFL classroom. Additionally, these three theories help reinforce the link between teacher voice and student voice, which is extremely significant in education.

Research Objectives

This study showed a connection between teachers' voices, students' voices, and L1 and L2 positions in Thai EFL classrooms. Therefore, this research attempts to define the roles of L1 and L2 in an EFL classroom from the viewpoints of teachers and students.

Research Questions

The two main researcher questions this study set out to answer 1) What were L1 and L2 roles in an EFL classroom from the perspectives of teachers and students and 2) how do teachers and students in an EFL classroom perceive L1 and L2 positions?

Methodology

The qualitative analysis persisted within theoretical norms (Patton, 2001). The qualitative research includes non-quantitative, observational research where the phenomenon of interest unfolds naturally (Patton, 2001). To collect data, an in-depth case study was used (Shuttleworth, 2008). Case studies help you to find out what happens in specific instances. By looking at one intriguing case, a case study review provides major advantages (Shuttleworth, 2008). Classroom observations and semi-structural interviews were also applied in this case study.

Classroom Observations

A classroom observation is observing a teacher in action in a classroom or learning setting. Classroom observations are a systematic means of monitoring and measuring instructor behavior and mastery. The first type of observation is when a school administrator routinely observes a teacher's performance as part of a formal job performance evaluation (often annually). To improve classroom management and instructional approaches, a teacher's peer

or peers, instructional expert, or coach observes them in action. Classroom observations usually target rookie general and special education teachers, who have the least experience and stand to gain the most from the practice. The feedback and insights gathered from observation can help experienced teachers improve their performance and identify approaches that they are utilizing incorrectly or not at all. A classroom observation can last a few minutes or a whole school day.

To make more valuable information about L1 and L2 classroom roles, the researcher examines a classroom and records interactions between a teacher and his or her students (Merriam, 2009). The researcher's observational function was as a non-participant observer. The researcher used an observation protocol and operated in the back of the classroom, noting the usage of various languages/language functions as well as how the students reacted to such uses. One EFL teacher and her 50 freshmen university students volunteered to observe the classroom activities. The researcher repeated the process with each observation lasting about three hours. For future analyses, the researcher transcribed the observational data.

Semi-structured Interviews

The researcher used a set of open-ended interview questions extracted from previous studies (or on the roles of L1 and L2 in EFL classrooms); for example, Al-Alawi (2008) and Tang (2002). To test the reliability and validity of the interview questions, three Thai university EFL teachers and two Thai university EFL students volunteered to engage in the pilot interviews, and the questionnaires were evaluated on them. Later, the interview questions were revised. After each classroom observation session, sixteen open-ended interview questions were used to interview one Thai university EFL teacher and seven university EFL students. The researcher used a series of questions to check for comprehension at each interview. Additionally, during each interview, the researcher registered the interviewee's expressions, thoughts, and/or hesitation. All interviews were conducted with voluntary participants and lasted about thirty to forty minutes. The data was transcribed and analyzed to answer both questions.

Participants

To gather data, the researcher has completed a consent letter outlining the study's goals and data collection methods. The letter clearly outlined the data collection processes, including classroom evaluation and interviews with both the teacher and the students. In this research, those who agree to participate the research process are detailed as follow,

1) Instructor: Heidi (a pseudonym) graduated her Bachelor's Degree in Education Program in English and Thai. She also received her Master's Degree in American English Literature. Teaching English as a Foreign Language (Teaching English as a Foreign Language) for the last fourteen years, she has been teaching ESL classes for universities. Currently, she employed as a language teacher in the Faculty of Liberal Arts and has been teaching English in English for Tourism Management, and senior project courses for a decade.

2) Students: There were designated seven students who volunteered to be interviewed. They are all first-year university students who have been learning English as a foreign language for more than thirteen years. The majors are all around health science, but the GPAs vary from 2.5 and 3.0.

Data Analysis

Semi-structured interviews and classroom observations provided information for later study with open and axial coding techniques, “the process of evaluating, scrutinizing, comparing, conceptualizing, and classifying data” (Strauss & Corbin, 1990). Open coding first collects the data. The data were numbered, compared, contrasted, and grouped based on the data used the axial coding technique to reassemble the transcribed data (Strauss & Corbin, 1990). Both study of interview and classroom observation data were used to define the positions of L1 and L2 in an EFL classroom as well as to hear from teachers and students on the same topics.

Results

The roles of L1 and L2 in an EFL classroom from the perspectives of teacher and students

Semi-structured interviews were used to elicit data. Observations in the classroom were used to address the first research objective: What roles do L1 and L2 play in an EFL classroom? The students and Heidi organized material about the functions of L1 and L2 into three sections: L1's role, L2's role, and their incorporation. Most participants agreed that L1 should be utilized to foster teacher-student interactions and to help students manage their affective factors. Heidi has stated in interviews that the student-teacher interaction is critical. This can facilitate a variety of classroom procedures and result in effective teaching and learning. Heidi arrived early to have a little conversation with her students in Thai before the class began. She described why she did that during the lecture to the interviewer. She

reasoned that she needed her kids to feel safe and comfortable, as well as to bridge the divide between her and them.

Additionally, Heidi was a firm believer that the usage of L1 may help minimize students' affective variables that impede teaching and learning effectiveness. When observing, kids frequently fell silent during the Q&A segments. She discovered as well, she stated. Heidi made assumptions when she employed this technique. She reasoned that the students' quiet could be a result of the development of negative emotional factors. Heidi observed her students' stress and nervousness when they were required to speak English. She demonstrated that some pupils felt intimidated and pressured during lessons. Heidi always turned to Thai to deal with her students' silence and encouraged them to answer the questions in Thai. "Which student can tell me how the present simple tense differs from the present perfect tense?" she inquired. The researcher saw that pupils responded positively to her inquiries, and the classroom climate appeared friendlier.

Heidi proposed that teachers should encourage their students when they do something right. This results in more self-assured and active students. According to Heidi's classroom observation, the students discussed their assignments in front of the class. Those students did a fantastic job and Heidi praised them, for instance, “พวกเราทำได้เยี่ยมมากค่ะ” and “things turned out just fine; everybody helped each other” Everyone offers them a big hand. Heidi may have been encouraging her students while she was complimenting them. Positive reinforcement is described as “The addition of a reinforcing stimulus after an action that makes it more likely that the behavior will occur again in the future.” If the response or behavior is effective, the particular action will be reinforced.

The student participants agreed that the relationship between the teacher and the students in the classroom was critical. They were unanimous in their belief that positive classroom connections result in improved teaching and learning. Romi, a nursing student, expressed her feelings about having to study new subjects, including a new semester. She felt more at ease and relaxed when Heidi initiated some casual Thai talks with the students. These dialogues may assist Heidi and her pupils in bridging the divide and preparing to continue the semester with Heidi, she explained. Sebastian and Elsa expressed a similar sentiment to Romi regarding Heidi's method of cultivating teacher-student ties. Heidi's interaction with pupils during class may assist in bridging the gap between her and her students. Gage, a graduate with a management major, Elsa, Romi, and Sebastian all agreed that Heidi should be more

active with her Thai pupils. Gage believed that a good educator should be visible and active both in front of and behind the students. Students would be content to learn in class. They will develop a sense of self-awareness that is less teacher-centered and more student-centered. The last two pupils demonstrated fresh benefits of teacher-student interaction during English exercises and homework. Candice, a physical therapy major, highlighted that a face-to-face relationship between a teacher and a student may help the student feel respected as a class member.

To corroborate Heidi's observations about students developing negative affective factors, many students experience nervousness and anxiety throughout English classes. In other words, they were concerned with their spelling and the accuracy of their comments. Several instances were cited throughout their interviews. To entice students to answer to Heidi, these students proposed that Heidi permit them to do so in Thai. They hoped that by doing so, children would be encouraged to respond boldly to the questions, free of negative emotions such as shyness, reluctance, and fear. They reasoned that when Heidi utilized Thai in class, the environment appeared more comfortable and enjoyable. Students appeared to be more engaged and at ease while learning. Their message was quite fascinating. "If you are required to learn something new, the external environment will define the ease with which you can do it."

Also, other participants shared information about L2 employment in an EFL classroom. English (L2) is taught to students in order to improve their English speaking and pronunciation skills. Heidi is frequently seen mixing speaking and pronunciation skills in a single class. She used speech from the novel to educate as well as communicate. She divided students into small groups. Each group took turns practicing their roles utilizing conversation from those dialogues. Nevertheless, some pupils mispronounced certain terms during the conversation. The terms "bright," "pleasant," "convenient," "spacious," and "camouflage" were mispronounced by students. She then demonstrated how to pronounce the words correctly and urged her students to repeat them until they got it right. Grammar, spelling, and diction are all crucial. "There was widespread agreement that improving one's English proficiency would necessitate the use of English in school with a teacher," she stated. They anticipated that when they spoke clearly, it would increase their speaking ability the greatest."

Furthermore, they rejected the usage of L1 since it could jeopardize their chances of learning to speak English. They stated accurately, "There were rooms where both L1 and L2

were required for teaching and learning in an EFL classroom." The panelists unanimously agreed that integrating L1 and L2 would bolster instructional activities such as grammar education and helping students with limited English ability to grasp the language.

In nearly every classroom observation, Heidi had to discuss different grammar points, such as tenses, sentence forms, clauses, and more. When it comes to these contents, she generally taught and clarified in English. Today, grammar discussed the distinctions between present simple and past simple tenses. She started by underlining each tense on a whiteboard. She said, "I wake up at six every day," and "I went to bed late last night, so I woke up at seven." She made the class look at the variations in these two sentences. Some students could make the distinction between the verbs in these two sentences, but others could not be due to their misunderstanding. Heidi began to clarify these two tenses in English. Routines and patterns are explained using the present simple tense. "When telling a story, it is traditional to use the past tense." Heidi saw student anger. Her personal conviction prompted her to talk about the two tenses in Thai. And so, "In order to tell stories, we use the present simple tense. This tense means that the stories that we tell are based on our experiences and are about the present." The students were listening to Heidi. Nodding their heads when taking note of what Heidi had described suggests that others have already understood.

"When I teach people, I still go over grammar because we are in English class. When using Thai, I had to ensure all students grasped the correct definition. If they couldn't understand, why bother training them?"

The students favored Heidi's method of combining L1 and L2 in teaching English grammars. Heidi and the students have also acknowledged that combining L1 and L2 provides greater English comprehension for students. They both agreed that teachers who use both L1 and L2 in teaching would help students who have low English proficiency better understand what they are learning. Most of her students were beginner level because their scores on the English placement test were below 50 out of 100.

All students agreed that Heidi's integration of L1 and L2 would benefit those with low English proficiency. The participants self-identified as those who have low English proficiency. They assumed Heidi could submit both L1 and L2 because of this.

The teacher's and students' voices toward the roles of L1 and L2 in an EFL classroom

The classroom observations and interviews showed that Heidi and the student participants jointly shared constructive L1 and L2 positions in an EFL classroom. They mostly accepted that the combination of L1 and L2 teaching and learning processes could facilitate students' learning and development of English. Also, they all agreed that students' comprehension of English is crucial. In an EFL classroom, L1 and L2 are necessary positions. Additional participants expressed more explanations for why they support L1/L2 incorporation in their classroom. They believed that it could benefit students who have varying English language proficiency and build a productive classroom environment.

This finding implies that cultural variety, as depicted in instructional teaching and learning resources (e.g., textbooks), should be explored and, subsequently, compared to students' own cultures in Thai ELT classrooms. In other words, every English teacher should use both domestic and international contexts that are familiar to students and are connected to their teaching and learning materials (Tantiniranat, 2019, 202–221). As a result, the selection of relevant materials will be determined by the situations in which they will be taught. Rather than emphasizing British or American culture as the primary focus of teaching and learning, other ASEAN cultures, especially Thai culture, should be promoted as part of teaching and learning. ELT textbooks that incorporate content from students' cultural backgrounds not only enable learners to use English more effectively, but also help enhance their awareness and inspire them to use ELF. Many teachers may believe that teaching every English variation to pupils in an ELT classroom is difficult due to the sheer number of possible kinds. Nonetheless, they could attempt to expose their students to the various kinds available to them, notably the ASEAN variations, which are likely to serve as the immediate future interlocutors for Thai learners (for example) once they complete their schooling. It is vital to expose pupils to their Asian interlocutors' various speaking and listening classes. Teachers should incorporate diverse listening conversations, talks, films, and videos involving ASEAN member countries into their teaching and learning activities.

Discussion

1) What were L1 and L2 roles in an EFL classroom from the perspectives of teachers and students?

Overall, the qualitative data from both interviews and classroom observations allowed the researcher to conclude that the teacher and the student participants recognized

the value of L1 and L2 in an EFL classroom. They also firmly assumed that L1 and L2 could be implemented in various classrooms. To demonstrate, they collectively supported that L1 may have a positive effect on the students' affective characteristics. The increased positivity could result in an effective teaching and learning process in the classroom. The mental block created by affective filters, according to Krashen (1985, 202–221), involves anxiety, tension, strain, low motivation, among many others. In turn, this will impact teaching and learning procedures, eventually leading to a negative classroom climate. In Collingham (1988, 85-96), Krashen claims that if an ESL/EFL learner develops emotional filters such as distaste for a language classroom, these linguistic anxieties could prevent the learner from being proficient in the language. Heidi and the students also agreed that L1 should be used to reduce the students' affective filters and elevate their positive emotions in the classroom.

The team decided that L2 helps to improve speech and English pronunciation skills. Three quantitative studies (Duff & Polio, 1990; Kim & Elder, 2008, 167-185; and Levine, 2003, 344-364) aimed to investigate English (L2) use in a classroom with questionnaires. Statistical findings were similar across different contexts. Nearly all their participants concluded that L2 only teaching has a significant impact on students' speaking and pronunciation skills. Students can be able to use English to communicate because they don't have much practice with it outside of the classroom. Strangely, the researchers found that, under some conditions, combining L1 and L2 could improve grammar teaching and the English comprehension of EFL students. Those research studies of using both L1 and L2 in classrooms were accurate (Atkinson, 1987, 241-247; Auerbach, 1993; Cook, 2001). Teachers who use both L1 and L2 deliberately and meaningfully will serve different pedagogical purposes and support students with L2 acquisition. The works of Mitchell (1988) and Kolesnikova (2001; 2005, 471-476) identified 80% of participants strongly agreed in using both languages in teaching grammars. They believed combining L1 and L2 would help students learn grammar points in English. The qualitative data took Mitchell's prediction surprisingly close. In Kolesnikova's study, participants wished to use both Russian (L1) and English (L2) for studying and teaching English grammars in the classroom. English teachers' language competencies should be evaluated in terms of their ability to communicate with their colleagues and their ability to utilize English effectively to accomplish their teaching goals. Similarly, students' interactions with their peers and teachers can be used to assess their English proficiency. When teaching or learning English, teachers and students should not be evaluated using native speaker criteria.

Thus, English teachers in Thailand and Thai students learning English should be able to make their own choices and bend the language to their will to carry the weight of their unique experiences. They should view English as a means of communication in addition to their native tongue, rather than as another foreign language. To assess learners' proficiency, it is critical to consider how English is used with native speakers in their learning environments – especially given that many textbooks, reference documents, and supplementary materials used in Thailand are produced exclusively by English and American publishers.

2) How do teachers and students in an EFL classroom perceive L1 and L2 positions?

The study results indicate that the participants were able to connect L1 and L2 in an EFL classroom. Also, the participants decided that L1 and L2 could be important in each classroom situation. To support students' affective variables, effective teacher-student relationships lead to a healthy classroom climate (Harbord, 1992). Harbord strongly promoted the use of L1. Both studies showed that L1 language use in FL/EFL classrooms has a minor impact on affective variables. This has been planned to strengthen the teacher-student relationship, at last. Kim & Elder (2008, 167-185) reported 88% to 100% of both schoolteachers and students are in favor of introducing L2 to help students' improvement of speaking and pronunciation. L2 teachers can use only L2 for interaction with the target language in the absence of a lot of interaction with L2 (Turnbull, 2001, 531-540; Littlewood, 1992).

Communicative competence is the capacity to utilize language effectively in interactions in order to comprehend messages and make oneself understood. Dell Hymes (1972, 114–158) pioneered the theory of communicative competence to counter Chomsky's difference between competence and performance. Hymes believes that Chomsky's concept of competence is too idealized to account for real-world language use, and hence that his performance-based perspective of competence is an insufficient representation of competence. Thus, Hymes defines communicative competence as the actual use of language in a given setting, rather than an idealized speaker–listener scenario in a completely homogeneous speech community. Regardless of its importance in Thai education, a conventional core teaching approach known as English structure is regarded as challenging for Thai English learners, particularly when they are requested or expected to perform speaking in English. As a result of an excessive emphasis on English grammar, students lack confidence

when communicating in English, feeling frightened and embarrassed if they make grammatical errors.

Nevertheless, the participants concluded that adding L1 and L2 grammars could enhance students' English comprehension. The voices chose "language for a reason" as their proposal to endorse communicative competence and to assist with teacher teaching (Savignon, 1983) when interacting effectively, students can combine linguistic, sociolinguistic, debate, and strategic competencies (Hymes, 1966, 114–158). Previous studies and current findings showed consistent results. Tang (2002) researched L1 and L2 language used in FL/EFL classrooms for correct rendering. Results were strikingly similar when performed separately. Both teachers and students agreed that using Chinese (L1) and English (L2) improved students' comprehension of English materials, especially grammar points. L1 and L2 are highly preferred for L2 learners in a less-fluent English sense (Al-Buraiki, 2008; Al-Nofaie, 2010, 64-95).

Conclusion

Regarding the objectives of the study, the qualitative results could generate a better understanding into the roles of L1 and L2, and teacher's and students' voices toward the roles of L1 and L2 in an EFL classroom. This study shed light into the importance of teacher's and student's voices as these voices could situate more insightful understanding of the educational context (Cook-Sather, 2006, 359-390; Hargreaves, 1996, 12-19). Rather than native-like communicative competence, EFL should attempt to increase the ability to express and interpret information at national and international levels. Less emphasis should be placed on context, nation, or culture in Thailand's EEL curriculum, teaching methods, and materials. Multiple contexts and cultures should be included both inside and beyond the country. As a result of this, English language teachers should learn how to modify or tailor English language competency assessments to varied instructional environments. The capacity to imitate a native speaker is not a measure of success in English learning. In order to implement globally accepted English rather than one specific native English variety in EFL classrooms, educationally involved parties, especially teachers and learners, curriculum designers and policymakers are instructed by EFL.

With this, it was shown that the participants positively recognized the necessity of the roles of L1, the roles of L2, and the integration of L1 and L2 in the EFL classroom. Specifically, they collectively believed that L1, L2, and the integration of L1 and L2 could serve different

purposes in their classroom depending on time and particular situations. In fact, the findings of this study, if used, could significantly help language teachers to decide how L1 and L2 could be implemented or adapted in their classrooms. However, as emphasized by Schwab's (1969, 1-23) practical arts, each educational context has its own difference and uniqueness. To unfold the issues being investigated, it would be better understood to conduct the study with potential participants who are embedded in that context.

References

- Al-Alawi, T. M. (2008). **Teachers' beliefs and practices about the use of L1**. In S. Borg (Ed.). Investigating English language teaching and learning in Oman. Muscat: Ministry of Education, Oman.
- Al-Buraiki, M. A. (2008). **The L1 in Young Learner Classrooms: Teachers' Views and Practices**. Retrieved November 15, 2020, from <https://www.moe.gov.om/Portal/sitebuilder/sites/EPS/English/MOE/baproject/version2/Ch2.pdf>.
- Al-Nofaie, H. (2010). The attitudes of teachers and students towards using Arabic in EFL classrooms in Saudi public schools: a case study. **Novitas-Royal**. 4(1), 64-95.
- Atkinson, D. (1987). The mother tongue in the classroom: a neglected resource. **ELT Journal**. 41(4), 241-247.
- Auerbach, E. (1993). **Re-examining English-only in the ESL classroom**. Retrieved November 17, 2020, from https://ncela.ed.gov/files/rcd/BE019020/Reexamining_English_Only.pdf.
- Borg, S. (2003). Teacher cognition in language teaching: A review of research on what language teachers think, know, believe, and do. **Language Teaching**. 36(2), 81-109.
- Chaudon, C. (1988). **Second language classrooms: research on teaching and learning**. Cambridge, Cambridge University Press.
- Choomthong, D. (2014). Preparing Thai students' English for the ASEAN economic community: some pedagogical implications and trends. **Language Education and Acquisition Research Network (LEARN) Journal**. 7(1), 45-57.
- Collingham, M. (1988). **Making use of students' linguistic resources**, in S. Nicholls & E. Hoadley-Maidment (Eds.), Current Issues in Teaching English as a Second Language to Adults. London: Edward Arnold, 85-96.
- Cook-Sather, A. (2002). Authorizing student perspectives: Toward trust, dialogue, and change in education. **Educational Researcher**. 31(4), 3-14.

- _____. (2006). Sound, Presence, and Power: “Student Voice” in Educational Research and Reform. **Curriculum Inquiry**. 36(4), 359-390.
- _____. (2010). Students as learners and teachers: taking responsibility, transforming education, and redefining accountability. **Curriculum Inquiry**. 40(4), 555-575.
- Cook, V. (2001). **Using the First Language in the Classroom**. Retrieved November 17, 2020, from <http://lrc.cornell.edu/rs/roms/507sp/ExtraReadings/Section0/uploads/File1331168619597/Cook-UsingtheFirstLanguageintheClassroom.pdf>.
- Duff, P. A. & Polio, C. G. (1990). **How much Foreign Language is there in the Foreign Language Classroom?** Retrieved November 17, 2020, from [http://www.scribd.com/doc/88601948/Duff Polio-1990](http://www.scribd.com/doc/88601948/Duff-Polio-1990).
- Ellis, R. (1994). **Second Language Acquisition**. Retrieved December 10, 2020, from http://199.91.153.153/dwer2ic474tg/5t4jnzizokt/Second+Language+Acquisition+_Rod+Ellis_+OUP_160+pp.pdf.
- Galloway, N. & Rose, H. (2018). Incorporating global Englishes into the ELT classroom. **ELT Journal**. 72(1), 3–14.
- Harbord, J. (1992). The use of the mother tongue in the classroom. **ELT Journal**. 46, 350-355.
- Hargreaves, A. (1996). Revisiting voice. **Educational Researcher**. 25(1), 12-19.
- Harmer, J. (1997). **The practice of English language teaching**. Retrieved December 10, 2020, from <http://www.pearsonlongman.com/ukireland/pdf/esol/methodology/page17reviewnnsunsummer.pdf>
- Haycraft, J. (1978). **An introduction to English language teaching**. Retrieved December 10, 2020, from http://www.goodreads.com/author/show/1647530.J_Haycraft.
- Hubbard, P., Jones, H., Thornton, B. & Wheeler, R. (1983). **A training course for TEFL**. Retrieved December 10, 2020, from <http://ebookey.org/search.php?q=%E2%80%A2%09Hubbard%2C+P%2C+H.+Jones%2C+B.+Thornton%2C+and+R.+Wheeler%2C+1983>.
- Hymes, D. H. (1966). **Two types of linguistic relativity**. In Bright, W. **Sociolinguistics**. The Hague: Mouton, 114–158.
- _____. (1972). **On communicative competence**. *Sociolinguistics*, 269-293, 269–293.
- Kim, S. H. O. & Elder, C. (2008). Target language use in foreign language classrooms: Practices and perceptions of two native speaker teachers in New Zealand. **Language, Culture and Curriculum**. 21(2), 167-185.

- Kolesnikova, I. L. (2005). English or Russian? English language teacher training and education. **World Englishes**. 24(4), 471-476.
- Krashen, S. (1981). **Second language acquisition and second language learning**. Oxford: Pergamon.
- _____. (1985). **The Input Hypothesis: Issues and Implications**. New York: Longman.
- Levine, G. S. (2003). Student and instructor beliefs and attitudes about target language use, first language use, and anxiety: Report of a questionnaire study. **The Modern Language Journal**. 87(3), 344-364.
- Littlewood, W. (1992). **Teaching oral communication: A methodological framework**. Oxford: Blackwell.
- McMillan, B. & Turnbull, M. (2009). **Teachers' use of the first language in French immersion: Revisiting a core principle**. In: Turnbull, M., Dailey- O'Cain, J. (Eds.), *First Language Use in Second and Foreign Language Learning*. Multilingual Matters, Bristol, 15-34.
- Merriam, S. B. (2009). **Qualitative research: A guide to design and implementation**. San Francisco: John Wiley and Sons.
- Miles, R. (2004). **Evaluating the use of L1 in the English Language Classroom**. Retrieved December 10, 2020, from <http://www.bhamlive3.bham.ac.uk/Documents/collegeartslaw/cels/essays/matefltesldissertations/Milesdiss.pdf>.
- Mitchell, R. (1988). **Communicative Language Teaching: in Practice**. CILT: London.
- Patton, M. Q. (2001). **Qualitative Evaluation and Research Methods**. (2nd ed.). Thousand Oaks, CA: Sage.
- Rogers, A. (2005). **Student voice: Bridges to learning**. Seattle: University of Washington.
- Savignon, S. (1983). **Communicative competence: Theory and classroom practice**. Reading, MA: Addyson-Wesley.
- Schwab, J. (1969). The practical: A language for curriculum. **School Review**. 78, 1-23.
- Shuttleworth, M. (2008). **Case Study Research Design**. Retrieved December 10, 2020, from <https://explorable.com/case-study-research-design>.
- SooHoo, S. (1993). Students as Partners in Research and Restructuring Schools. **The Educational Forum**. 57, 386-393.
- Strauss, A. & Corbin, J. (1990). **Basics of qualitative research: Grounded theory procedures and techniques**. Newbury Park, CA: Sage.

- Tang, J. (2002). **Using L1 in the English Classroom**. Retrieved December 10, 2020, from <http://exchanges.state.gov/englishteaching/forum/archives/docs/02-40-1-h.pdf>.
- Tantiniranat, S. (2019). Stars & stripes and union jack: Exploring the presence of native-speaker cultures in an English major program. **Journal of Language and Culture**. 38(2), 202–221.
- Thongwichit, N. (2013). L1 use with university students in Thailand: A facilitating tool or a language barrier in learning English? **Silpakorn University Journal of Social Sciences, Humanities, and Arts**. 13(2), 179-206.
- Turnbull, M. (2001). There is a role for the L1 in second and foreign language teaching, but **The Canadian Modern Language Review**. 57(4), 531-540.
- Vanichakorn, N. (2009). Re-examine the use of the students' first language in the English as a foreign language classroom: a cross-case analysis from undergraduate engineering students in Bangkok, Thailand. **Journal of College Teaching & Learning**. 6(5), 1-16.
- Wongsothorn, A., Sukamolsun, S., Chinthammit, P., Ratanothayanonth, P. & Noparumpa, P. (1996). National profiles of language education: Thailand. **PASAA**. 26, 89-100.

การยอมรับนวัตกรรมและการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ของผู้บริโภค

เจนเนอเรชันเอ็กซ์และเจนเนอเรชันวาย

A study on the innovation adoption and online shopping decision among
Generation X and Y consumersภัทธิรา ธีรสวัสดิ์^{1*}, กฤษณ์ท แสนทวี²Phatthira Teeraswasdi^{1*}, Kritchanat Santawee²^{1,2}วิทยาลัยนวัตกรรมสื่อสารสังคม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

114 สุขุมวิท 23 เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร 10110 ประเทศไทย

^{1,2}College of Social Communication Innovation, Srinakharinwirot University

114 Sukhumvit 23, Wattana District, Bangkok, 10110, Thailand

รับบทความ: 22 เมษายน 2564

ปรับปรุงบทความ: 2 กุมภาพันธ์ 2565

ตอบรับตีพิมพ์บทความ: 10 กุมภาพันธ์ 2565

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบอัตราการยอมรับนวัตกรรมและการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ของผู้บริโภคเจนเนอเรชันเอ็กซ์และเจนเนอเรชันวาย 2) เพื่อศึกษาปัจจัยด้านอัตราการยอมรับนวัตกรรมต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ของผู้บริโภคเจนเนอเรชันเอ็กซ์เจนเนอเรชันวาย โดยการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอนจากผู้บริโภคเจนเนอเรชันเอ็กซ์และเจนเนอเรชันวาย อย่างละ 200 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติ จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ผลการวิจัย พบว่า 1) อัตราการยอมรับนวัตกรรมการซื้อสินค้าออนไลน์ของทั้งสองกลุ่มโดยรวมไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 2) ปัจจัยด้านอัตราการยอมรับนวัตกรรมของผู้บริโภคเจนเนอเรชันเอ็กซ์ประกอบด้วย พหุคูณและสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับการซื้อสินค้าออนไลน์จากเพื่อนหรือบุคคลอื่น เห็นว่าคนส่วนใหญ่ในสังคมหันมาซื้อสินค้าออนไลน์และภาครัฐมีความพยายามช่วยสนับสนุนประชาชนให้สามารถเข้าถึงการซื้อสินค้าออนไลน์ สามารถร่วมกันพยากรณ์การตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ ได้ดีที่สุด ร้อยละ 54 (R-Square = 0.54) 3) ปัจจัยด้านอัตราการยอมรับนวัตกรรมของผู้บริโภคเจนเนอเรชันวาย ประกอบด้วย พหุคูณและสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับการซื้อสินค้าออนไลน์จากเพื่อนหรือบุคคลอื่น เห็นว่าคนส่วนใหญ่ในสังคมหันมาซื้อสินค้า

* ผู้เขียนหลัก (อาจารย์ ดร. ประจำวิทยาลัยนวัตกรรมสื่อสารสังคม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ)

อีเมล: gwanghtc@gmail.com

ออนไลน์ เห็นว่าการซื้อสินค้าออนไลน์มีความเหมาะสมกับผู้บริโภคในปัจจุบัน สามารถร่วมกันพยากรณ์การตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ ได้ดีที่สุด ร้อยละ 54 (R-Square = 0.54)

คำสำคัญ

ตลาดออนไลน์ เจเนอเรชัน การยอมรับนวัตกรรม

Abstract

The purpose of this research is 1) to comparative the innovation adoption and purchase decision on online marketing of generation X and generation Y consumers and 2) to study the innovation adoption factors by purchase decision on online marketing of generation X and generation Y consumers. The data collecting from sampling of each generation by 200 consumers in Bangkok. Analyze data with statistics by percentage, mean, standard deviation, T-test and multiple regression analysis. The results show that 1) the innovation adoption on online marketing of generation X and generation Y consumers by overall are not different at 0.05 significant. 2) The innovation adoption factors that the impact of innovation adoption on purchase decision on online marketing by generation X were (1) talk with the other about online marketing (2) known many people in society try on online marketing (3) the government attempt to support the population for access online marketing, by 54 percentages. The other sides the innovation adoption factors that the impact of innovation adoption on purchase decision on online marketing by generation Y were (1) talk with the other about online marketing (2) known many people in society try on online marketing (3) accepted what the online marketing suit to everyday life consumers, by 54 percentages.

Keywords

Online marketing, Generation, Innovation adoption

บทนำ

ความก้าวหน้าอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยีไม่ใช่แค่การตอบสนองต่อความสะดวกสบาย แต่ได้เปลี่ยนชีวิตของผู้คนไปด้วย ในส่วนของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (Communication and Information Technology) ได้มีพัฒนาการที่ปัจจุบันกระจายไปยังกลุ่มประชากรทุกกลุ่ม ทำให้เกิดการเปิดรับข้อมูลข่าวสารที่รวดเร็วและทั่วถึง ประชากรทั่วโลกต่างมีความสามารถและสร้างโอกาสในการรับรู้ร่วมกันสูง เช่น การเข้าถึงของระบบอินเทอร์เน็ต เคเบิล ดิจิทัล รวมถึงวิวัฒนาการของการสื่อสารมวลชนและการตลาดที่ใน

ปัจจุบันสามารถเข้าถึงได้ครอบคลุมในเกือบทุกกลุ่มและก่อให้เกิดสื่อใหม่ (New Media) ซึ่งเป็นเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ที่สามารถเชื่อมโยงผู้คนในที่ต่าง ๆ ได้ทั่วทุกมุมโลกหรืออุปกรณ์ดิจิทัลอื่น ๆ ที่เชื่อมผ่านระบบเครือข่ายที่เชื่อมเครือข่ายคอมพิวเตอร์ที่แพร่กระจายไปทั่วโลก Internet หรือเครือข่าย Digital ที่ทำให้ผู้สื่อสารสามารถจะโต้ตอบกันระหว่างผู้สื่อสารได้อย่างทันท่วงที ความสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่มีอยู่ในระบบเครือข่ายนี้ได้อย่างกว้างขวาง (Boonsart, 2015) ซึ่งการประยุกต์แบบจำลองตามแนวคิดการยอมรับเทคโนโลยี (Technology Acceptance Model: TAM) ถูกพัฒนามาจากทฤษฎีด้านจิตวิทยาสังคมทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล โดยพัฒนาแบบจำลองที่อธิบายว่าผู้ใช้มีการยอมรับและใช้เทคโนโลยีอย่างไร เมื่อผู้ใช้ได้รับการแนะนำซอฟต์แวร์ใหม่ ๆ ปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจใช้ประกอบด้วย 1) การรับรู้ประโยชน์ (Perceived Usefulness) หมายถึง ระดับความเชื่อของบุคคลต่อการใช่เทคโนโลยีนั้นว่าจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานของเขา 2) การรับรู้ความง่ายในการใช้ (Perceived Ease of Use) เป็นระดับความเชื่อของบุคคลที่มีต่อการใช่เทคโนโลยีโดยไม่ต้องใช้ความพยายาม (Sasithanakornkaew, 2015)

ภายหลังจากปี พ.ศ. 2557 ได้เริ่มเห็นร่องรอยการเปลี่ยนแปลงของยุคดิจิทัลอย่างชัดเจน ไม่ว่าจะเป็นการประมวลโทรทัศน์ดิจิทัล วิทยุ ออนไลน์ ตลอดจนการเข้ามามีบทบาทของสื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) ไม่ว่าจะเป็นกลุ่ม เจเนอเรชันซี เจเนอเรชันวาย เจเนอเรชันเอ็กซ์ หรือแม้แต่เบบี้บูมเมอร์ที่สามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารผ่านช่องทางดิจิทัล โดยเฉพาะกลุ่มเจเนอเรชันวายและเจเนอเรชันเอ็กซ์ที่ถือเป็นประชากรกลุ่มใหญ่ของสังคมและเป็นกลุ่มที่มีการใช้จ่ายสูงโดยเฉพาะในสินค้าที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยี สินค้าอุปโภคบริโภคและแฟชั่น (Rugimbana, 2007 อ้างถึงใน Euajarusphan, 2018) เจเนอเรชันเอ็กซ์หรือ Gen X คือ กลุ่มที่เกิดในยุคที่มีความมั่งคั่งแล้ว การดำเนินชีวิตจึงมีความสะดวกสบายและคอมพิวเตอร์เริ่มมีการพัฒนาในยุคนี้ รวมถึงทีวีแบบขาวดำด้วย อาจเรียกอีกชื่อว่า “ยัปปี้” (Yuppie) ที่ย่อมาจาก Young Urban Professionals และเกิดในระหว่างปี พ.ศ. 2508-2522 อายุประมาณ 39-53 ปี (Brosdahl and Carpenter's, 2011 อ้างถึงใน Euajarusphan, 2018) กลุ่มวัยนี้จะไม่ค่อยมีจุดเด่นให้พูดถึงมากนัก อาจเป็นเพราะ Gen X คือช่วงของวัยทำงาน ซึ่งอยู่ในวัยที่สามารถขึ้นสู่จุดสูงสุดของการงานและอาชีพ ทำให้ไม่ค่อยมีเวลาในด้านอื่น ๆ รวมทั้งการใช้จ่ายส่วนใหญ่หมดไปกับสิ่งจำเป็นในชีวิตประจำวัน เช่น สินค้าอุปโภคบริโภค มากกว่าสินค้าฟุ่มเฟือย แต่อย่างไรก็ตามหากกลุ่ม Gen X ปลดเกษียณหรือหมดภาระที่ต้องรับผิดชอบต่าง ๆ เช่น ค่าใช้จ่ายทางการศึกษาของลูก ค่าผ่อนบ้าน เป็นต้น Gen X ก็จะกลายเป็นกลุ่มที่มีอำนาจการซื้อสูงมากในอีกไม่กี่ปีข้างหน้า (Bergh & Behrer, 2013 อ้างถึงใน Euajarusphan, 2018)

สำหรับ เจเนอเรชันวาย หรือ Gen Y เป็นกลุ่มคนที่ ถูกกล่าวถึงบ่อยที่สุดในยุคดิจิทัล เกิดในช่วง พ.ศ. 2523-2540 โดยมีอายุประมาณ 18-34 ปี (Miller and Washington, 2011 อ้างถึงใน Euajarusphan, 2018) คนกลุ่มนี้เป็นเป้าหมายหลักของนักการตลาดเพราะเป็นกลุ่มที่เป็นผู้บริโภคมากที่สุดในบรรดาทุก ๆ เจเนอเรชันอย่างใดก็ตามกลุ่ม Gen Y ถือว่าเป็นกลุ่มที่เข้าถึงได้ยากเพราะความคิดที่แปลกใหม่ หากใช้กลยุทธ์เดิม ๆ หรือนำเสนอเนื้อหาแบบเดิม ๆ เทคนิคเดิม ๆ ในการนำเสนอก็อาจไม่ได้ผล ประกอบกับกระแสโลกาภิวัตน์ทำให้โลกเปิดกว้างมากขึ้น จึงทำให้ Gen Y ได้เห็น เรียนรู้ และมีความคิดเป็นของตัวเองมากขึ้น

และยังเป็นกลุ่มคนที่ชอบความเป็นปัจเจก (Personalization) มาก โดยมีความเชี่ยวชาญและความสนใจในการใช้สื่อช่องทางใหม่ ๆ เช่น Social Media (Euajarusphan, 2018)

ปัจจุบันนี้ถือได้ว่าเป็นยุคดิจิทัล ซึ่งมีการสื่อสารการตลาดที่มีอิทธิพลกับผู้บริโภคเป็นอย่างมากทั้งด้านทางเลือกช่องทางเพื่อประกอบการตัดสินใจกับผลิตภัณฑ์และบริการนั้น โดยมีความหลากหลายของสื่อต่าง ๆ ที่มีแข่งขันกันส่งผลให้เกิดกลุ่มผู้บริโภคใหม่ในยุคดิจิทัลนั่นเอง เห็นได้ชัดเจนคือการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตตลอดเวลา มีการอัปเดตข้อมูล แร่ข่าวสาร และใช้ชีวิตอยู่กับสื่อสังคมออนไลน์เป็นส่วนใหญ่ มีความแตกต่างจากเจนเนอเรชันก่อนหน้านี้ ที่มีการแบ่งอายุตามช่วงอายุหรือปี พ.ศ. เกิด นักการตลาดหรือนักสื่อสารการตลาดหากยังใช้รูปแบบการสื่อสารการตลาดแบบเดิม ๆ กับกลุ่มผู้บริโภคเจนเนอเรชันซีในยุคดิจิทัลนี้ คงไม่ประสบความสำเร็จอย่างแน่นอน ซึ่งการสื่อสารการตลาดสู่กลุ่มผู้บริโภคกลุ่มนี้จะต้องเป็นการสร้างความรู้สึกที่ดีและความผูกพันอย่างลึกซึ้งให้กับผู้บริโภค ดังนั้น นักสื่อสารการตลาดจึงต้องมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการตลาดให้หลากหลายและเลือกช่องทางในการสื่อสารให้เหมาะสมกับพฤติกรรมการใช้ชีวิตของผู้บริโภคกลุ่มนี้ ในรูปแบบการตลาดยุคดิจิทัล (Digital Marketing) ซึ่งมีหลักการการตลาดที่เข้าใจง่าย เข้าถึงผู้บริโภคได้เป็นอย่างดี โดยอาศัยสื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) เป็นเครื่องมือช่องทางในการทำการสื่อสารการตลาด อาทิ การสร้างแบรนด์บน Facebook การทำกิจกรรมการขายผลิตภัณฑ์บน YouTube และยังมีแนวคิดอื่น ๆ มาประยุกต์ใช้อย่างการตลาดรูปแบบไวรัล (Viral Marketing) การตลาดเชิงเนื้อหา (Content Marketing) และการตลาดแบบเรียลไทม์ (Real-time Marketing) เป็นต้น (Boonsart, 2015)

จากการเปลี่ยนผ่านโลกทางการตลาดในปัจจุบันไปสู่การตลาดแบบออนไลน์ ที่ผู้ซื้อสินค้าและผู้ขายสินค้าไม่จำเป็นต้องเผชิญหน้า ทำให้ผู้บริโภคในกลุ่มต่าง ๆ เริ่มมีการปรับตัวและมีพฤติกรรมในการซื้อสินค้าผ่านการตลาดออนไลน์มากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ ความสำคัญของการยอมรับนวัตกรรมการตลาดออนไลน์ เพื่ออำนวยความสะดวกและรองรับพฤติกรรมของผู้บริโภคที่เปลี่ยนไป ในเรื่องของค่าใช้จ่ายซื้อสินค้าออนไลน์ซึ่งมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น แต่ผู้บริโภคจำนวนมากยังคงไม่มีความมั่นใจต่อการซื้อสินค้าผ่านการตลาดออนไลน์ เนื่องจากการตลาดออนไลน์ยังคงจัดเป็นนวัตกรรมทางด้านการตลาดที่เริ่มเข้าสู่สังคมไทยได้ไม่นานนัก โดยเฉพาะกลุ่มผู้บริโภคกลุ่มเจนเนอเรชันเอ็กซ์ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีกำลังซื้อสูง แต่เป็นผู้ที่เกิดและมีช่วงวัยที่สัมผัสกับการตลาดในรูปแบบเดิมมาเป็นระยะเวลานานพอสมควร จึงมีความจำเป็นต้องใช้ปัจจัยต่าง ๆ เข้ามามีส่วนช่วยในการตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านตลาดออนไลน์มากพอสมควร ส่วนกลุ่มผู้บริโภคเจนเนอเรชันวายนั้น เป็นกลุ่มผู้บริโภคที่เป็นเป้าหมายของนักการตลาดออนไลน์ แต่ถือว่าเป็นกลุ่มที่เข้าถึงได้ยากเพราะมีความคิดที่แปลกใหม่ ซึ่งหากใช้กลยุทธ์เดิม ๆ หรือนำเสนอเนื้อหาแบบเดิม ๆ เทคนิคเดิม ๆ ในการนำเสนอก็อาจไม่ได้ผล ดังนั้น การวิจัยนี้ จึงมุ่งสนใจถึงการเปรียบเทียบอัตราการยอมรับนวัตกรรม และการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ของผู้บริโภคเจนเนอเรชันเอ็กซ์และเจนเนอเรชันวาย รวมถึงปัจจัยด้านการยอมรับนวัตกรรมที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ของผู้บริโภคทั้งสองกลุ่ม เพื่อให้ให้นักการตลาดสามารถนำข้อค้นพบที่ได้มาพัฒนาและส่งเสริมให้เกิดการยอมรับนวัตกรรมการตลาดออนไลน์สำหรับผู้บริโภคทั้งสองกลุ่มนี้ มากยิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบอัตราการยอมรับนวัตกรรมและการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ของผู้บริโภคเจนเนอเรชันเอ็กซ์และเจนเนอเรชันวาย
2. เพื่อศึกษาปัจจัยด้านอัตราการยอมรับนวัตกรรมต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ของผู้บริโภคเจนเนอเรชันเอ็กซ์และเจนเนอเรชันวาย

ทบทวนวรรณกรรม

1. การยอมรับนวัตกรรม

ในเรื่องกระบวนการยอมรับนวัตกรรมนั้น นักวิชาการต่างเห็นด้วยกันว่า การยอมรับนวัตกรรมเป็นผลมาจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างเป็นกระบวนการ แม้แต่นักวิชาการจะมีความเห็นชอบในรายละเอียดของกระบวนการยอมรับ นวัตกรรมแตกต่างกันแต่ก็มาจากพื้นฐานเดียวกัน ดังนี้ (Rogers, 1983 อ้างถึงใน Sermprasartkul, 1998)

- 1) ขั้นตระหนักหรือขั้นตื่นตัว (Awareness Stage) เป็นขั้นที่บุคคลรู้ว่ามีความคิดใหม่สิ่งใหม่ วิธีปฏิบัติใหม่ หรือนวัตกรรมเกิดขึ้นแต่ยังขาดความรู้เกี่ยวกับนวัตกรรมนั้น
- 2) ขั้นสนใจ (Interest Stage) บุคคลเริ่มมีความสนใจนวัตกรรม และพยายามแสวงหาข้อมูลหรือความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับนวัตกรรมนั้น
- 3) ขั้นประเมินผล (Evaluation Stage) บุคคลจะทำการประเมินผลในสมองของตนโดยลองนึกว่าถ้ายอมรับนำเอานวัตกรรมนั้นมาใช้ปฏิบัติแล้วจะเหมาะสมกับเหตุการณ์ในปัจจุบันหรือนาคตหรือไม่จะให้ผลคุ้มค่ากับการที่ต้องเสี่ยงภัยหรือไม่
- 4) ขั้นทดลอง (Trial Stage) บุคคลจะนำนวัตกรรมมาลองใช้ หรือลองปฏิบัติในวงจำกัดก่อนเพื่อดูว่านวัตกรรมนั้นมีประโยชน์เข้ากับสถานการณ์ของตนหรือไม่
- 5) ขั้นยอมรับ (Adoption Stage) บุคคลยอมรับนวัตกรรมโดยนำนวัตกรรมมาใช้อย่างเต็มที่สม่ำเสมอ

โดยปัจจัยที่มีอิทธิพลต่ออัตราการยอมรับนวัตกรรม เป็นการรับรู้เกี่ยวกับลักษณะของนวัตกรรมเป็นสิ่งสำคัญที่ใช้ในการอธิบายอัตราการยอมรับนวัตกรรมด้วยลักษณะ 5 ประการของนวัตกรรม คือ ประโยชน์เชิงเปรียบเทียบ (Relative Advantage) ความเข้ากันได้ (Compatibility) ความสลับซับซ้อน (Complexity) การนำไปทดลองได้ (Trial Ability) และการสังเกตเห็นผลได้ (Observe Ability) (Rogers, 1983) นอกจากการรับรู้เกี่ยวกับลักษณะทั้ง 5 ประการของนวัตกรรมแล้ว จะเห็นได้ว่ายังมีตัวแปรอื่นที่มีผลต่ออัตราการยอมรับนวัตกรรม ได้แก่

- 1) ประเภทของการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรม
- 2) ลักษณะของช่องทางการสื่อสารในการเผยแพร่วัตกรรมตามขั้นตอนต่าง ๆ ของกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรม

- 3) ลักษณะของสังคมที่นวัตกรรมถูกเผยแพร่ และ
- 4) ความพยายามของเจ้าหน้าที่พัฒนาในการเผยแพร่ นวัตกรรม

คุณลักษณะของนวัตกรรมที่มีผลต่อการยอมรับนวัตกรรม 5 ประการ จากทฤษฎีของ (Rogers, 1983 อ้างอิงถึงใน Taweevat, 2004)

1) ประโยชน์เชิงเปรียบเทียบ (Relative Advantage) สามารถรับรู้ได้ว่าผลประโยชน์ที่ได้รับจากนวัตกรรมดีกว่าวิธีการปฏิบัติแบบเดิม เช่น สะดวกกว่า รวดเร็วกว่า มีผลตอบแทนที่ดีกว่า เป็นต้น เมื่อเห็นว่าประโยชน์มากกว่าจะทำให้เกิดการยอมรับนวัตกรรมมากขึ้น

2) ความเข้ากันได้ (Compatibility) ผู้รับนวัตกรรมรู้สึกถึงการเข้ากันได้กับสิ่งที่มีอยู่เดิม ถ้านวัตกรรมใดสอดคล้องกับแนวความคิดเดิมจะทำให้ผู้ยอมรับรู้สึกมั่นใจในสิ่งใหม่และเกิดการยอมรับมากขึ้น

3) ความสลับซับซ้อน (Complexity) นวัตกรรมที่มีความสลับซับซ้อนมาก จะทำให้เกิดการยอมรับน้อยลง เมื่อนำมาใช้และมีความยุ่งยากเกิดขึ้นจะทำให้เกิดความรู้สึกต่อต้านนวัตกรรมนั้น ดังนั้น การนำนวัตกรรมมาใช้จึงมีความสัมพันธ์ในทางตรงกันข้ามกับการยอมรับ ถ้านวัตกรรมมีความสลับซับซ้อนมากการยอมรับก็จะลดน้อยลง และเมื่อนวัตกรรมมีความสลับซับซ้อนน้อยก็ทำให้เกิดการยอมรับมากขึ้นในทางตรงกันข้ามเช่นกัน

4) สามารถทดลองใช้ได้ (Trainability) การนำนวัตกรรมไปทดลองใช้ในระยะเวลาไม่นาน เมื่อนำไปทดลองใช้แล้วประสบความสำเร็จตามที่ต้องการก็จะเกิดการยอมรับในนวัตกรรมมากขึ้น

5) การสังเกตเห็นผลได้ (Observability) ผลของนวัตกรรมสามารถมองเห็นเป็นรูปธรรมได้ทำให้เกิดการยอมรับได้มากกว่าผลที่เป็นนามธรรม

ทั้งนี้ ประเภของการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมมีความสัมพันธ์กับอัตราการยอมรับนวัตกรรม โดยทั่วไปแล้วนวัตกรรมที่ตัดสินใจรับโดยปัจเจกบุคคลจะมีการยอมรับรวดเร็วกว่านวัตกรรมที่ยอมรับโดยองค์กรนอกจากนั้น ถ้าบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมมีจำนวนมากจะทำให้อัตราการยอมรับนวัตกรรมช้าลงนั่นหมายถึงเราสามารถทำให้อัตราการยอมรับนวัตกรรมเร็วขึ้นได้โดยเปลี่ยนแปลงหน่วยของการตัดสินใจให้เล็กลงคือทำให้มีผู้เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจน้อยลงนั่นเอง

2. แนวคิดเกี่ยวกับการตลาดออนไลน์

การตลาดออนไลน์ หรือที่ถูกเรียกกันว่าการตลาดอินเทอร์เน็ต ซึ่งเกี่ยวข้องกับการตอบโต้กันอย่างมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้บริโภคและแบรนด์ การเปิดพื้นที่ทางการตลาดอย่างแพร่หลายและรวดเร็ว (Viral Spaces) ในการนำเสนอขายสินค้าและบริการ ผ่านเทคโนโลยีการสื่อสารผ่านระบบอินเทอร์เน็ต ที่มีประสิทธิภาพในด้านราคา ความยืดหยุ่น ความรวดเร็ว สร้างความสนุกสนานเพลิดเพลิน ตลอดจนสามารถแพร่กระจายข้อมูลไปทั่วโลกได้อย่างรวดเร็ว แต่อย่างไรก็ตามการตลาดออนไลน์สามารถสร้างความเชื่อถือให้กับธุรกิจแต่ละประเภทได้อย่างแตกต่างกัน ถึงแม้ว่าประสิทธิภาพของเครื่องมือทางการตลาดรูปแบบใหม่จะเกี่ยวข้องกับด้านศักยภาพของผู้ใช้ ด้านความปลอดภัยในการใช้งาน และด้านความเป็นส่วนตัวของผู้ใช้งาน (Bostanshirin, 2014) ทั้งนี้ Chaffey et al. (2006) ได้ให้นิยามการตลาดทางอินเทอร์เน็ต เป็นการ

ประยุกต์ใช้อินเทอร์เน็ตและเทคโนโลยีดิจิทัลที่เกี่ยวข้องในการบรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ทางการตลาด ส่วน Kotler and Armstrong (2012) ได้นำเสนอว่าการตลาดออนไลน์เป็นการดำเนินกิจกรรมและการวัดผลทางการตลาด ในการส่งเสริมสินค้าและบริการ รวมถึงการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างแบรนด์และผู้บริโภคผ่านทางระบบอินเทอร์เน็ต ซึ่ง การตลาดออนไลน์เป็นการสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ใช้งานหรือผู้บริโภค ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นระหว่างแบรนด์กับบุคคลอย่างใกล้ชิดผ่านสื่อ ซึ่ง Chaffey et al. (2006) เสนอว่า โดยส่วนใหญ่การให้นิยามความหมายของการตลาดออนไลน์ จึงเป็นการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลจากช่องทางออนไลน์ เช่น เว็บไซต์ อีเมล ฐานข้อมูล สมาร์ทโฟน ดิจิทัลทีวี เป็นต้น เพื่อกระจายข้อมูลข่าวสารและกิจกรรมทางการตลาด โดยมุ่งใช้ความรู้เกี่ยวกับผู้บริโภคในด้านต่าง ๆ เช่น ข้อมูลประวัติ พฤติกรรม และสิ่งที่ทำให้เกิดความภักดีในแบรนด์ เป็นต้น ซึ่งการสื่อสารแบบบูรณาการกลุ่มเป้าหมายและการบริการทางออนไลน์จะทำให้แบรนด์สามารถเข้าถึงความต้องการและความจำเป็นของผู้บริโภคได้ เนื่องจากการตลาดออนไลน์สามารถช่วยสร้างความสัมพันธ์และปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันได้ โดยสิ่งนี้เป็นความแตกต่างอย่างสำคัญระหว่างการตลาดแบบเดิมและการตลาดออนไลน์

การตลาดออนไลน์ จึงถูกให้คำจำกัดความว่าเป็นการสื่อสารข้อมูลการซื้อและขาย สินค้าและบริการผ่านเครือข่ายคอมพิวเตอร์หรืออินเทอร์เน็ต จึงนับว่าอินเทอร์เน็ตและเทคโนโลยีการตลาดออนไลน์ได้ถูกปรับเปลี่ยนให้เข้ามามีบทบาททางเศรษฐกิจและเปลี่ยนแปลงรูปแบบทางการตลาด กระแสการสร้างรายได้ฐานลูกค้าและห่วงโซ่อุปทาน จึงทำให้เกิดแบบจำลองทางธุรกิจใหม่ ๆ ขึ้นอย่างหลากหลาย ลูกค้าตลาดออนไลน์จึงจำเป็นต้องมีเครื่องมือที่ใช้ชำระเงินค่าสินค้าที่มีความน่าเชื่อถือ ซึ่งธุรกิจค้าปลีกในตลาดออนไลน์กำลังขยายตัวอย่างมาก จึงทำให้เกิดการสังสมสินทรัพย์ทางด้านการตลาดที่ไม่อาจจับต้องได้เป็นรูปธรรม เช่น ความสัมพันธ์ ความรู้ ประชากร แบรนด์ และระบบศูนย์กลาง เป็นต้น เนื่องจากอินเทอร์เน็ตเป็นนวัตกรรมทางเทคโนโลยีที่สามารถแพร่กระจายข้อมูลข่าวสารได้อย่างรวดเร็ว และประชาชนเองก็มีความตื่นตัวสูงต่อการซื้อสินค้าออนไลน์ (Sivasankaran, 2017)

3. การเข้าใจผู้บริโภคยุค 4.0

Ngamcachonkulkid (2016) ได้เสนอถึงแนวคิดเกี่ยวกับการเข้าใจผู้บริโภคยุค 4.0 ซึ่งเกิดจากความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีการสื่อสารทำให้ไร้พรมแดนในการกีดกันการไหลของข้อมูลข่าวสารผู้บริโภคสามารถค้นหาข้อมูลก่อนตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านช่องทางสื่อออนไลน์ซึ่งแตกต่างจากเดิมที่ผู้บริโภคไม่ใส่ใจในเรื่องการหาข้อมูล การศึกษาทำความเข้าใจผู้บริโภคจากผลการวิจัยผู้บริโภคยุค 4.0 บางส่วนของ AsiaInsight Study 2016 by INTAGE และ สำนักนโยบายและแผน สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน) และบทความเกี่ยวกับ Prosumer ในสื่อเอกสารต่าง ๆ ก่อให้เกิดมุมมองในการเข้าใจผู้บริโภคยุค 4.0 ดังนี้

1) ผู้บริโภคสนใจการสื่อสารรูปแบบใหม่ ๆ ผ่านทางเครือข่ายสังคมออนไลน์และสร้างเนื้อหาสารของตนผ่านสื่อที่เปิดเสรีให้บริการฟรีต่าง ๆ

2) ผู้บริโภคมีลักษณะเป็นกบฏ (Rebellion) ชอบลองของใหม่ไม่ค่อยมีความรักดีมากเกินไป
ผู้บริโภคมีความซับซ้อนขึ้น มีความอดทนลดลง และพร้อมที่จะเปลี่ยนใจทุกเมื่อ

3) แนวโน้มในเรื่องความแตกต่างด้านเพศน้อยลง คือ มีความเสมอภาค และทัดเทียมระหว่างหญิงชาย

4) ระดับการศึกษาของผู้บริโภคสูงขึ้น มีความฉลาด ทำให้ Brand Loyalty ลดลงและเกิดความรู้สึกในความแตกต่างระหว่างแบรนด์ลดลง

5) ผู้บริโภคต้องการมากที่สุดในการที่จะสร้างสมการชีวิตที่สมบูรณ์ให้ได้ คือ เรื่องงาน ครอบครัว สุข และความบันเทิงส่วนตัว (Triangle of Success) มองการสร้างสมดุลระหว่างชีวิตการทำงาน กับชีวิตส่วนตัวมากกว่าค่าตอบแทน

6) ผู้บริโภคใส่ใจในสุขภาพ (Health Conscious)

7) ผู้บริโภคมองแบรนด์ว่าไม่ได้สมบูรณ์แบบทุกอย่าง แต่เป็นการยอมรับแบรนด์ที่มีความรับผิดชอบ รู้จักขอโทษเมื่อเกิดความผิดพลาดขึ้นและทำด้วยความจริงใจ

8) ผู้บริโภคจะค้นหาความจริงจากสิ่งที่แบรนด์สื่อสาร กรณีที่สงสัยสิ่งที่แบรนด์กล่าวอ้างโดยทำตัวเป็นนักสืบขุดคุ้ยความจริงมานำเสนอและอาจก่อให้เกิดกระแสบนโลกออนไลน์

9) ผู้บริโภคต้องการร่วมสรรค์สร้างและแบ่งปัน โดยเปลี่ยนจากสิ่งที่ทำเพื่อขายผู้บริโภค (Toconsumer) เป็นแบรนด์ที่ผลิตสินค้าร่วมกับผู้บริโภค (With Consumer) คือ ผู้บริโภคมีส่วนร่วมในการ Co-creation

10) ผู้บริโภคกำหนดนิยามให้กับวิถีการดำเนินชีวิตของตนเอง สร้าง Life Stories ของตนเอง เป็น Art of Living แทนที่จะดำเนินชีวิตคล้อยตามวิถีชีวิตและแบบแผนแบบเดิม ๆ หรือการสร้าง Crowd Culture โดยผู้บริโภคจะสร้างวัฒนธรรมใหม่ ๆ ขึ้นเองอยู่เสมอไม่มีแบบแผนและไม่จำเป็นต้องสืบทอดต่อ ๆ กันมา แต่เป็นทุกสิ่งทุกอย่างที่ผู้บริโภคสร้างขึ้นเอง

นอกจากนั้น จากงานวิจัยของ บริษัท INTAGE ยังพบว่า ผู้บริโภคในยุค 4.0 มีลักษณะ ดังนี้ Ngamcachonkulkid (2016)

1) Proactive มีความกระตือรือร้นในการนำเทรนด์ต้องรู้เรื่องสำคัญ ๆ เป็นคนแรก ๆ ไม่อยู่นิ่งเฉยต่อการหาคำตอบที่ไม่รู้อยู่ตลอดเวลาโดยการใช้สื่อออนไลน์ค้นหาคำตอบ

2) Producer เสาะแสวงหาสิ่งใหม่ให้ตัวเองตลอดเวลา เพื่อให้เป็นส่วนหนึ่งของสิ่งใหม่ ๆ บนโลกเสมอและอาจลงมือทำหรือสร้างขึ้นใหม่ด้วยตนเอง

3) Professional ผู้บริโภคมีความเป็นมืออาชีพ ฉลาดรอบรู้ไม่รอให้ใครมาบอกอะไรเชื่อตัวเอง และกลุ่มคนบนเครือข่ายสังคมออนไลน์มากกว่าแบรนด์

4) Progressive หาคำตอบในทุกคำถามด้วยตัวเองผ่านเครื่องมือออนไลน์ทุกชนิด พร้อมตั้งคำถามเสมอไม่เชื่ออะไรง่าย ๆ และขยันหาคำตอบ

ดังนั้น ผู้บริโภคยุค 4.0 จึงเป็นกลุ่มผู้ที่ต้องการมีบทบาทในการออกแบบและผลิตสินค้ามากขึ้น และเป็นลูกค้าที่มีความเป็นมืออาชีพ และหันมาสนใจซื้ออุปกรณ์เพื่อผลิตสินค้าหรือบริการใช้เองในลักษณะ D.I.Y เป็นการหลอมรวมเป็นสิ่งเดียวกันของผู้ผลิตและผู้บริโภคจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและนวัตกรรม การสื่อสารกระแสค่านิยมทางสังคม จึงเกิดแรงจูงใจในการสร้างสรรค์สินค้าและบริการขึ้นด้วยตนเอง

วิธีการวิจัย

งานวิจัยนี้ เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณเก็บข้อมูลจากประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร ที่มีอายุ 28–55 ปี รวมจำนวน 2,414,747 คน (National Statistical Office, 2017) ซึ่งเป็นกลุ่มประชากรในช่วง เจเนอเรชันเอ็กซ์และเจเนอเรชันวาย โดยกำหนดตัวอย่างตามสูตรของ Taro Yamane ได้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยจำนวน 398.99 ตัวอย่าง ซึ่งเก็บข้อมูลจากตัวอย่าง จำนวน 400 คน จากนั้นเลือกใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยใช้การจับสลากรายชื่อเขตซึ่งเป็นตัวแทนกลุ่มเขตตามนโยบาย แบ่งกลุ่มเขตพื้นที่ของกรุงเทพมหานคร กลุ่มละ 2 เขตเก็บข้อมูลแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) โดยการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบโควตา (Quota Random Sampling) ตามพื้นที่เขต จำนวนเขตละ 33 -34 คน

ตารางที่ 1

แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างในแต่ละกลุ่มเขต

กลุ่มเขต	เขต	จำนวน (ตัวอย่าง)
1. กลุ่มเขตกรุงเทพมหานครกลาง	1) พระนคร	33
	2) ดุสิต	33
2. กลุ่มเขตกรุงเทพใต้	1) วัฒนา	33
	2) บางนา	33
3. กลุ่มเขตกรุงเทพเหนือ	1) สายไหม	33
	2) ลาดพร้าว	33
4. กลุ่มเขตกรุงเทพตะวันออก	1) บางกะปิ	33
	2) ลาดกระบัง	33
5. กลุ่มเขตกรุงเทพมหานครเหนือ	1) บางพลัด	34
	2) ธนบุรี	34
6. กลุ่มเขตกรุงเทพมหานครใต้	1) ทุ่งครุ	34
	2) บางบอน	34
รวมจำนวน		400

ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามปลายปิดเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง โดยสามารถแบ่งประเด็นในแบบสอบถามได้ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ (แบ่งตามเจนอเรชัน) สถานภาพสมรส การศึกษา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

ตอนที่ 2 พฤติกรรมการซื้อสินค้าออนไลน์ของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ความถี่ในการซื้อสินค้าออนไลน์ ความถี่ในการซื้อสินค้าออนไลน์ ประเภทสินค้าที่เลือกซื้อผ่านตลาดออนไลน์เป็นประจำ

ตอนที่ 3 ลักษณะการยอมรับนวัตกรรมการซื้อสินค้าออนไลน์ของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ลักษณะของนวัตกรรม (ประโยชน์เชิงเปรียบเทียบ) ลักษณะของนวัตกรรม (ความเข้ากันได้) ลักษณะของนวัตกรรม (ความสลับซับซ้อน) ลักษณะของนวัตกรรม (การนำไปทดลองได้) ลักษณะของนวัตกรรม (การสังเกตเห็นผลได้) ประเภทของการตัดสินใจในการยอมรับหรือปฏิเสธนวัตกรรม ช่องทางการสื่อสารที่ใช้ในการเผยแพร่ข่าวสาร ลักษณะของระบบสังคม ความพยายามของเจ้าหน้าที่พัฒนา

ตอนที่ 4 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการซื้อสินค้าออนไลน์ของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ปัจจัยที่ดึงดูดใจให้ซื้อสินค้าออนไลน์ และปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการซื้อสินค้าออนไลน์

การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงบรรยาย (Descriptive Statistics) ได้แก่ จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย การวิเคราะห์การเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยของประชากร 2 กลุ่ม ด้วยการวิเคราะห์ค่าที (T-test) รวมทั้งการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regressions) โดยใช้เทคนิค Stepwise

ผลการวิจัย

1. ลักษณะทางประชากรของผู้ตอบแบบสอบถามเจนอเรชันเอ็กซ์และเจนอเรชันวาย

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 253 คน คิดเป็นร้อยละ 63.30 รองลงมาเป็นเพศชาย จำนวน 147 คน คิดเป็นร้อยละ 36.80 โดยเป็นเจนอเรชันเอ็กซ์ จำนวน 200 คน คิดเป็นร้อยละ 50.00 และเป็นเจนอเรชันวาย จำนวน 200 คน คิดเป็นร้อยละ 50.00 ทั้งนี้ ส่วนใหญ่มีสถานภาพโสด จำนวน 266 คน คิดเป็นร้อยละ 66.50 ซึ่งส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 225 คน คิดเป็นร้อยละ 56.30 ซึ่งส่วนมากมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน มากกว่า 30,000 บาท จำนวน 133 คน คิดเป็นร้อยละ 33.30

2. พฤติกรรมการซื้อสินค้าออนไลน์ของผู้ตอบแบบสอบถามเจนอเรชันเอ็กซ์และเจนอเรชันวาย

พฤติกรรมการซื้อสินค้าออนไลน์ของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยมากความถี่ในการซื้อสินค้าออนไลน์เป็นประจำทุกเดือน จำนวน 237 คน คิดเป็นร้อยละ 59.30 และส่วนมากมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยในการซื้อสินค้าออนไลน์ในแต่ละเดือน (โดยประมาณ) ค่าใช้จ่ายระหว่าง 500 – 1,000 บาท จำนวน 115 คน คิดเป็นร้อยละ 28.80 ซึ่งชนิดหรือประเภทสินค้าที่ซื้อผ่านตลาดออนไลน์มากที่สุด คือ เสื้อผ้า รองเท้า และแอสเซสซอรี จำนวน 261 คน คิดเป็นร้อยละ 65.30

3. ลักษณะการยอมรับนวัตกรรมการซื้อสินค้าออนไลน์ของผู้ตอบแบบสอบถามเจนอเรชันเอ็กซ์และเจนอเรชันวาย

ลักษณะการยอมรับนวัตกรรมการซื้อสินค้าออนไลน์ของผู้ตอบแบบสอบถามเจนอเรชันเอ็กซ์และเจนอเรชันวาย โดยรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 3.82, S.D. = 0.54) หากพิจารณารายด้าน พบว่า ด้าน

ลักษณะของระบบสังคม มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.23, S.D. = 0.64) รองลงมา คือ ด้านลักษณะของนวัตกรรม (ความเข้ากันได้) มีค่าเฉลี่ยในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.18, S.D. = 0.66) เมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่า ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ เป็นผู้ตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ด้วยตัวท่านเอง (ค่าเฉลี่ย = 4.34, S.D. = 0.76) ในระดับมากที่สุด

4. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการซื้อสินค้าออนไลน์ของผู้ตอบแบบสอบถามเจนเนอเรชันเอ็กซ์และเจนเนอเรชันวาย

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการซื้อสินค้าออนไลน์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 3.99, S.D. = 0.50) โดยประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ เห็นว่าความสะดวกจากการประหยัดเวลาเป็นสิ่งสำคัญในการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ (ค่าเฉลี่ย = 4.20, S.D. = 0.71) ในระดับมาก

5. การเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่างประชากรสองกลุ่มด้วยการวิเคราะห์ค่าที (T-test) การยอมรับนวัตกรรมของผู้บริโภคเจนเนอเรชันเอ็กซ์และเจนเนอเรชันวาย

จากการวิเคราะห์ค่าที (T-test) การยอมรับนวัตกรรมของผู้บริโภคเจนเนอเรชันเอ็กซ์และเจนเนอเรชันวาย โดยรวมทุกด้าน ไม่แตกต่างกัน (P-value = 0.12) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านความพยายามของเจ้าหน้าที่พัฒนา (P-value = 0.04) แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 โดยด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้ หากพิจารณารายประเด็น พบว่า เรื่อง รับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับการซื้อสินค้าออนไลน์จากการเปิดรับข้อมูลทางสื่อมวลชน เช่น โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ วิทยุ (P-value = 0.04) และ เรื่อง ภาครัฐมีความพยายามช่วยสนับสนุนประชาชนให้สามารถเข้าถึงการซื้อสินค้าออนไลน์ (P-value = 0.04) แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 โดยประเด็นอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

6. การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณอัตราการยอมรับนวัตกรรมและการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ของผู้บริโภคเจนเนอเรชันเอ็กซ์และเจนเนอเรชันวายประเด็นเรื่อง 1) พุดคุยและสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับการซื้อสินค้าออนไลน์จากเพื่อนหรือบุคคลอื่น 2) เห็นว่าคนส่วนใหญ่ในสังคมหันมาซื้อสินค้าออนไลน์ 3) เห็นว่าควรมีการตลาดใช้การซื้อสินค้าออนไลน์ 4) ภาครัฐมีการส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการซื้อสินค้าออนไลน์ อย่างเพียงพอ สามารถร่วมกันพยากรณ์การตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ของผู้บริโภคเจนเนอเรชันเอ็กซ์และเจนเนอเรชันวาย ได้ดีที่สุด ร้อยละ 51 (Adjusted R Square = 0.51)

7. การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณอัตราการยอมรับนวัตกรรมและการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ของผู้บริโภคเจนเนอเรชันเอ็กซ์ประเด็นเรื่อง 1) พุดคุยและสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับการซื้อสินค้าออนไลน์จากเพื่อนหรือบุคคลอื่น 2) เห็นว่าคนส่วนใหญ่ในสังคมหันมาซื้อสินค้าออนไลน์ 3) ภาครัฐมีความพยายามช่วยสนับสนุนประชาชนให้สามารถเข้าถึงการซื้อสินค้าออนไลน์ สามารถร่วมกันพยากรณ์การตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ของผู้บริโภคเจนเนอเรชันเอ็กซ์ ได้ดีที่สุด ร้อยละ 54 (Adjusted R Square=0.54)

8. การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณอัตราการยอมรับนวัตกรรมและการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ของผู้บริโภคเจนเนอเรชันวายประเด็นเรื่อง 1) พุดคุยและสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับการซื้อสินค้าออนไลน์จากเพื่อนหรือบุคคลอื่น 2) เห็นว่าคนส่วนใหญ่ในสังคมหันมาซื้อสินค้าออนไลน์ 3) เห็นว่าการซื้อสินค้าออนไลน์มีความ

เหมาะสมกับผู้บริโภคในปัจจุบัน สามารถร่วมกันพยากรณ์การตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ของผู้บริโภค เจเนอเรชันวาย ได้ดีที่สุด ร้อยละ 48 (Adjusted R Square = 0.48)

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัย พบว่า การยอมรับนวัตกรรมของผู้บริโภคเจเนอเรชันเอ็กซ์และเจเนอเรชันวาย โดยรวมทุกด้าน ไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านความพยายามของเจ้าหน้าที่พัฒนา แตกต่าง กัน โดยด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้ หากพิจารณารายประเด็น พบว่า เรื่อง รับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับการซื้อสินค้าออนไลน์จากการเปิดรับข้อมูลทางสื่อมวลชน เช่น โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ วิทยุ และ เรื่อง ภาครัฐมีความพยายามช่วยสนับสนุนประชาชนให้สามารถเข้าถึงการซื้อสินค้าออนไลน์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 โดยประเด็นอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน สะท้อนให้เห็นว่าผู้บริโภคทั้งสองกลุ่มมีความต้องการด้านข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับ นวัตกรรมตลาดออนไลน์เพื่อประกอบการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ที่แตกต่างกัน เนื่องจากการตลาดออนไลน์ ยังคงเป็นนวัตกรรมทางการตลาดที่เข้ามาใหม่ในสังคมไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปัจจุบันทุกคนล้วนให้ความสนใจและให้ความสำคัญกับการใช้เทคโนโลยี แต่ถึงกระนั้นก็ตามคนในสังคมซึ่งมีหลากหลาย อาจมีการยอมรับ และรับรู้ ปฏิบัติต่อนวัตกรรมไม่เหมือนกัน Rogers (1983) ได้แบ่งประเภทของผู้รับนวัตกรรมไว้ 5 ประเภท ได้แก่ 1) กลุ่มผู้ริเริ่ม (Innovators) หรือกลุ่มผู้ที่มีระดับการยอมรับนวัตกรรมมากที่สุด มีพฤติกรรมในการรับ นวัตกรรมแบบชอบลองอะไรใหม่ ๆ ชอบเสี่ยงไม่ชอบความจำเจ เมื่อมีอะไรใหม่ ๆ จะยอมรับได้ง่ายและ รวดเร็ว คนกลุ่มนี้คือผู้ที่สามารถใช้งานเทคโนโลยีได้อย่างคล่องแคล่วเป็นประจำสม่ำเสมอ มี 2) กลุ่มผู้ยอมรับ นวัตกรรมช่วงแรก ๆ (Early Adopters) เป็นกลุ่มที่มีระดับการยอมรับนวัตกรรมในระดับมาก คนกลุ่มนี้มี พฤติกรรมชอบสิ่งใหม่ ๆ แต่มีการพิจารณาถ่วงถ่วงข้อมูลข่าวสาร จนมั่นใจ กลุ่มนี้เห็นความจำเป็นในการนำ เทคโนโลยีมาใช้ในชีวิตประจำวันทั้งการเรียน การทำงาน ซึ่งบางครั้งอาจไม่พร้อมหรือไม่สะดวกที่จะใช้ แต่หาก มีการสนับสนุนและมีเทคโนโลยีใช้อย่างสม่ำเสมอกลุ่มนี้จะเป็นกลุ่มผู้นำในการยอมรับนวัตกรรมได้ 3) กลุ่มคน ส่วนใหญ่กลุ่มแรก (Early Majority) มีพฤติกรรมถ้าจะใช้อะไรใหม่ ๆ ได้ก็ต่อเมื่อคนอื่นใช้แล้วบอกว่าดี ดังนั้น จะต้องมีการยืนยันจากผู้อื่นก่อนจึงเห็นข้อดีของนวัตกรรม กลุ่มนี้จึงไม่ใช่ผู้นำแต่จะรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น 4) กลุ่มคนส่วนใหญ่กลุ่มหลัง (Late Majority) เป็นกลุ่มที่มีระดับการยอมรับเทคโนโลยีน้อย ไม่ค่อยยอมรับ อะไรใหม่ ๆ ไม่มั่นใจ ต้องรอให้คนส่วนใหญ่ยอมรับก่อน ไม่ชอบเสี่ยง ไม่ชอบความเปลี่ยนแปลง 5) กลุ่มคน ล่าช้า (Laggards) ซึ่งมีระดับการยอมรับนวัตกรรมต่างจากมากที่สุดไปสู่น้อยที่สุด หรือกลุ่มผู้ที่มีระดับการ ยอมรับเทคโนโลยีน้อยที่สุด กลุ่มนี้ไม่ยอมรับอะไรใหม่เลย ยึดติดกับความเชื่อดั้งเดิม เพราะในชีวิตประจำวัน ทำงานไม่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีเลยและอยู่ร่วมกับกลุ่มที่ไม่ใช้เทคโนโลยีด้วยกันจึงไม่เห็นความจำเป็นเท่าไร นัก โดยสามารถวิเคราะห์ได้ว่ากลุ่มผู้บริโภคเจเนอเรชันเอ็กซ์ มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มผู้ยอมรับนวัตกรรม ช่วงแรก ๆ (Early Adopters) ส่วนกลุ่มผู้บริโภคเจเนอเรชันวาย ซึ่งมีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มผู้ริเริ่ม (Innovators) หรือกลุ่มผู้ที่มีระดับการยอมรับนวัตกรรมมากที่สุด ซึ่งอาจไม่จำเป็นต้องแสวงหาข้อมูลเกี่ยวกับ นวัตกรรมตลาดออนไลน์มากเท่ากับกลุ่มเจเนอเรชันเอ็กซ์ ซึ่งเป็นไปตามผลการวิเคราะห์การถดถอยที่ พบว่า

สื่อบุคคลมีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ของผู้บริโภคเจนเนอเรชันเอ็กซ์และเจนเนอเรชันวาย โดยมีการพูดคุยและสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับการซื้อสินค้าออนไลน์จากเพื่อนหรือบุคคลอื่น และเห็นว่าคนส่วนใหญ่ในสังคมหันมาซื้อสินค้าออนไลน์ จึงนำไปสู่การยอมรับนวัตกรรมตลาดออนไลน์ และนำไปสู่พฤติกรรมกรรมการตัดสินใจซื้อสินค้า โดยที่กลุ่มผู้บริโภคเจนเนอเรชันเอ็กซ์ เห็นว่าการยอมรับนวัตกรรมนั้นเกิดขึ้นจาก ภาครัฐมีความพยายามช่วยสนับสนุนประชาชนให้สามารถเข้าถึงการซื้อสินค้าออนไลน์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Ananrattanachot (2010) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการยอมรับเทคโนโลยีการชำระเงินผ่านระบบ (Web Payment) ของผู้ซื้อสินค้าและบริการออนไลน์ ได้เพิ่มปัจจัยที่คาดว่าจะส่งผลต่อการยอมรับเทคโนโลยีการชำระเงินผ่านระบบเว็บไซต์ (Web Payment) คือ กลุ่มอ้างอิง (Subjective Norm) การรับรู้ถึงความปลอดภัย (Perceive Security) และการรับรู้ถึงความเชื่อมั่น (Perceived Trust) ทำให้สรุปได้ว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเกิดพฤติกรรมการชำระเงินผ่านทาง Web Payment ได้แก่ ปัจจัยทางด้านทัศนคติที่มีต่อการใช้งาน ปัจจัยด้านการรับรู้ถึงความเชื่อมั่น ซึ่งพบว่าความไว้วางใจผู้ให้บริการ Web Payment รายเก่ามากกว่าผู้ให้บริการรายใหม่ การไว้วางใจในระบบการรักษาความปลอดภัยของเว็บไซต์ผู้ให้บริการล้วนแต่มีส่วนสำคัญที่ทำให้เกิดความรู้สึกเชื่อมั่น อีกปัจจัยหนึ่งคือปัจจัยด้านกลุ่มอ้างอิง พบว่า บุคคลที่ใกล้ชิดทราบว่าการ Web Payment มีประโยชน์ บุคคลที่ใกล้ชิดมีทัศนคติที่ดีหรือเป็นไปในทางบวกต่อ Web Payment และบุคคลที่ใกล้ชิดสนับสนุนให้ใช้บริการ Web Payment เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม กลุ่มผู้บริโภคเจนเนอเรชันวายมีความเห็นว่า การซื้อสินค้าออนไลน์มีความเหมาะสมกับผู้บริโภคในปัจจุบัน หรือสอดคล้องกับรูปแบบการดำเนินชีวิตในปัจจุบัน จึงอาจเกิดการยอมรับนวัตกรรมจนนำไปสู่พฤติกรรมการซื้อสินค้าออนไลน์ได้โดยไม่ต้องมีการสนับสนุนหรือส่งเสริมจากภาครัฐ เช่นเดียวกับกลุ่มผู้บริโภคเจนเนอเรชันเอ็กซ์ อย่างไรก็ตาม ผลการวิจัยยังชี้ให้เห็นว่าผู้บริโภคทั้งกลุ่มเจนเนอเรชันเอ็กซ์และผู้บริโภคกลุ่มเจนเนอเรชันวาย เห็นว่าควรมีการทดลองใช้การซื้อสินค้าออนไลน์เหมือนกัน ซึ่งสอดคล้องกับ แบบจำลองการยอมรับเทคโนโลยี (TAM) ซึ่งเป็นแบบจำลองที่เรียงเรียงปัจจัยพื้นฐานในการยอมรับเทคโนโลยีของผู้บริโภค ได้แก่ การรับรู้ถึงประโยชน์จากการใช้เทคโนโลยี (Perceive Usefulness) (Taylor & Todde, 1995 อ้างถึงใน Kumlangphaet, 2016) ดังนี้

1) การรับรู้ถึงประโยชน์จากการใช้เทคโนโลยี หมายถึง ทัศนคติ ความเชื่อของบุคคลที่มีต่อการใช้เทคโนโลยีหรือระบบใดระบบหนึ่ง เพื่อเพิ่มศักยภาพการทำงานของบุคคลนั้น เป็นความเชื่อหรือมุมมองในการวิเคราะห์และตระหนักถึงคุณค่าหรือประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากเทคโนโลยี หากคุณประโยชน์ของเทคโนโลยีตรงกับความต้องการของบุคคลจะนำไปสู่การยอมรับและใช้เทคโนโลยีนั่นต่อไป

2) การรับรู้ถึงขั้นตอนวิธีการใช้งานง่ายของเทคโนโลยี (Perceive ease of use) จะเป็นอีกมุมมองหนึ่งของการพิจารณาเทคโนโลยี หมายถึง ทัศนคติ ความเชื่อของบุคคลที่มีต่อขั้นตอนวิธีการใช้เทคโนโลยีที่เข้าใจง่าย สามารถศึกษาวิธีการได้โดยไม่ต้องเป็นผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน

สรุป

1) สื่อบุคคลมีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ของผู้บริโภคเจนเนอเรชันเอ็กซ์และเจนเนอเรชันวาย โดยมีการพูดคุยและสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับการซื้อสินค้าออนไลน์จากเพื่อนหรือบุคคลอื่น และเห็นว่าคนส่วนใหญ่ในสังคมหันมาซื้อสินค้าออนไลน์ จึงนำไปสู่การยอมรับนวัตกรรมตลาดออนไลน์ และนำไปสู่พฤติกรรมการตัดสินใจซื้อสินค้า ดังนั้น การสร้างความรู้ ความเข้าใจ และความเชื่อมั่นเกี่ยวกับการซื้อสินค้าออนไลน์ จึงมีความสำคัญต่อการปรับเปลี่ยนไปสู่ส่วนผสมทางการตลาดในรูปแบบใหม่ ซึ่งเจ้าของแบรนด์และเจ้าของแพลตฟอร์มตลาดออนไลน์สามารถเข้าถึงผู้บริโภคในกลุ่มเจนเนอเรชันเอ็กซ์และเจนเนอเรชันวายได้มากยิ่งขึ้น

2) ผู้บริโภคเจนเนอเรชันเอ็กซ์ยังคงให้ความสำคัญต่อภาครัฐที่มีความพยายามช่วยสนับสนุนประชาชนให้สามารถเข้าถึงการซื้อสินค้าออนไลน์จนทำให้เกิดการยอมรับนวัตกรรม ส่วนผู้บริโภคเจนเนอเรชันวายเชื่อว่า การซื้อสินค้าออนไลน์มีความเหมาะสมกับผู้บริโภคในปัจจุบัน ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าผู้บริโภคทั้งสองกลุ่มมีลักษณะของการยอมรับนวัตกรรมที่แตกต่างกันอยู่บ้าง ดังนั้น การส่งเสริมให้เกิดพฤติกรรมทางการตลาดออนไลน์ให้กับกลุ่มผู้บริโภคทั้งสองกลุ่มจึงอาจมีความแตกต่างกัน โดยกลุ่มเจนเนอเรชันเอ็กซ์นั้น กลไกการสนับสนุนของภาครัฐยังคงมีความจำเป็นและมีความสำคัญต่อการยอมรับนวัตกรรม ส่วนกลุ่มเจนเนอเรชันยานั้น ควรมีการเชื่อมโยงรูปแบบการดำเนินชีวิตในปัจจุบันและการยอมรับนวัตกรรมที่สอดคล้องกับรูปแบบการดำเนินชีวิตของผู้บริโภคกลุ่มนี้

References

- Ananrattanachot, S. (2010). **The Study on the Acceptance of Web Payment Technology**. (Independent Study, Master of Science Technology Management, College of Innovation, Thammasat University). [In Thai]
- Boonsart, W. (2015). Marketing communications to generation C consumers in the digital age. **Journal of communication and management NIDA**. 1(1), 14-30. [In Thai]
- Bostanshirin, S. (2014). Online Marketing: Challenge and Opportunities. In **The SOCIOINT14 International Conference on Social Sciences and Humanities, OCERINT International Organization Center of Academic Research, September 8-10, 2014, at Istanbul, Turkey**. (pp. 783-792). Istanbul: OCERINT. Retrieved November 10, 2020, from http://www.ocerints.org/Socioint14_e-publication/papers/454.pdf
- Chaffey, D., Ellis-Chadwick, F., Johnston, K. & Mayer, R. (2006). **Internet Marketing Strategy Implementation and Practice**. (3rd Ed.). Harlow, UK: Prentice Hall FT.
- Euajarusphan, A. (2018). Media Usage Behavior by Generation X and Generation Y. **The Journal of Social Communication Innovation**. 6(1), 59-65. [In Thai]

- Kotler, P. & Armstrong, G. (2012). **Principles of Marketing**. (14th Ed.). New Jersey, USA: Pearson-Prentice Hall.
- Kumlangphaet, W. (2016). Online Marketing to Generation X Y Z consumers. **RMUTP Research Journal Humanities and Social Sciences**. 1(2), 1-17. [In Thai]
- National Statistical Office. (2017). **Number of Population from Registration by Age, Sex and Province: 2017**. Retrieved December 21, 2017, from <http://statbbi.nso.go.th/staticreport/page/sector/th/01.aspx>.
- Ngamcachonkulkid, W. (2016). Understanding and Reaching Consumers 4.0 for Successful Branding. In **The 11th National and International Sripatum University Conference 2016, Sripatum University, December 21, 2016, at 40 years building, Sripatum University**. (pp. 1251-1256). Bangkok: Sripatum University. Retrieved December 14, 2020, from <http://spucon.spu.ac.th/filemanager/files/SPUCON%202016-4.3%281%29.pdf>. [In Thai]
- Rogers, Everette M. (1983). **Diffusion of Innovations**. New York: The Free Press.
- Sasithanakornkaew, S. (2015). The Acceptance of Social Network Service of Generation Y. **Suthiparithat Journal**. 29(92), 65-79. [In Thai]
- Sermprasartkul, S. (1998). **The Adoption on New Concept in The National Economic and Social Development Plan 8th**. Bangkok: The Faculty of Arts, Krirk University. [In Thai]
- Sivasankaran, S. (2017). Digital Marketing and Its Impact on Buying Behavior of Youth. **International Journal of Research in Management & Business Studies**. 4(3), 35-39.
- Taweevat, S. (2004). **Behaviors and Adoption of Financial Transaction Innovations of Internet Banking in Kasikornbank PLC**. (Master's Thesis, Master of Science, King Mongkut's University of Technology Thonburi). [In Thai]

ศักยภาพของผู้นำที่ส่งผลต่อกระบวนการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน

ในตำบลโป่งแยง อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่

The Potential of Leaders Affecting the Process of Community Economic
Development in Pong Yaeng Sub-district, Mae Rim District,
Chiang Mai Provinceอาภาศรี เทวตา^{1*}, กฤติกา อินตา²Arpasri Tewata^{1*}, Krittika Inta²^{1,2}คณะบริหารธุรกิจและศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา

128 ถนนห้วยแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ 50300 ประเทศไทย

^{1,2}Faculty of Business Administration and Liberal Arts, Rajamangala University of Technology Lanna

128 Huay Kaew Rd., Mueang District, Chiang Mai Province, 50300, Thailand

รับบทความ: 24 พฤษภาคม 2564

ปรับปรุงบทความ: 14 กุมภาพันธ์ 2565

ตอบรับตีพิมพ์บทความ: 1 มีนาคม 2565

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง ศักยภาพของผู้นำที่ส่งผลต่อกระบวนการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนในตำบลโป่งแยง อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาระดับของศักยภาพของผู้นำในตำบลโป่งแยง อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่ และ เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างศักยภาพของผู้นำกับกระบวนการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนในตำบลโป่งแยง อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่ โดยการวิจัยเรื่องนี้เป็น การวิจัยเชิงปริมาณ เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงซึ่งได้แก่ ผู้นำทั้งแบบที่เป็นทางการ และไม่เป็นทางการ ในตำบลโป่งแยง อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 40 ราย ข้อมูลที่ได้จะนำมาวิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ประกอบด้วย ความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และทดสอบสมมติฐานด้วย Correlation ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ผู้นำชุมชนเป็นผู้นำแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการในสัดส่วนเท่ากัน อาศัยอยู่ในพื้นที่มาแล้ว 51 ปีขึ้นไป ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุ 51 ปีขึ้นไป มีการศึกษาระดับปวช./ปวส. และเป็นผู้ปกครองครอบครัวส่วนท้องถิ่น ส่วนการวิเคราะห์ระดับศักยภาพของผู้นำชุมชนในตำบลโป่งแยง อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ผู้นำชุมชนมี

* ผู้เขียนหลัก (อาจารย์ประจำคณะบริหารธุรกิจและศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา)

อีเมล: arpasri_t@rmutl.ac.th

ศักยภาพในระดับมาก ได้แก่ ศักยภาพด้านการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วม ศักยภาพด้านการจัดการพื้นที่ และทรัพยากร และศักยภาพด้านการสื่อสาร ตามลำดับ นอกจากนี้เมื่อทำการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างศักยภาพของผู้นำชุมชน กับกระบวนการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนพบว่า ศักยภาพของผู้นำด้านการจัดการพื้นที่ และทรัพยากร มีความสัมพันธ์กับกระบวนการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนในทุกด้าน และศักยภาพของผู้นำด้านการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วม มีความสัมพันธ์กับกระบวนการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน ด้านการสร้างความรู้เข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน และด้านกลไกในการจัดการร่วมกัน แต่ไม่มีความสัมพันธ์กันในด้านการพัฒนากระบวนการจัดทำแผน ส่วนศักยภาพของผู้นำด้านการสื่อสาร ไม่มีความสัมพันธ์กับกระบวนการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนในทุกด้าน

คำสำคัญ

ศักยภาพของผู้นำ การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน ผู้นำชุมชน ความเป็นผู้นำ

Abstract

The objectives of this research were to study the level of leadership potential in Pong Yaeng Sub-district and study the potential of leaders' relationship that affect the economic development process. This quantitative study's sample consisted of 40 formal and informal leaders in Pong Yaeng Sub-district, Mae Rim District, Chiang Mai Province. Data were analyzed using descriptive statistics consisting of Frequency, Percentage, Mean, Standard Deviation (SD), and assuming Correlation. The results of the data analysis revealed that Community leaders were both formal and informal leaders in equal proportions who have lived in the area for 51 years or more. Most of them were males, aged 51 years and over with vocational /high vocational certificate with their position as leaders of the local government organization. In terms of the analysis of the potential of community leaders in Pong Yaeng Sub-district, Mae Rim District, Chiang Mai Province, it was found that the community leaders had a high level of potential, that were the potential for creating a process of participation, as well as the potential of community and resource management and communication capacity, respectively. Additionally, when analyzing the relationship between the potential of community leaders with the community economic development process, it was found that the leadership's potential in community and resource management were related to the community economic development process in all aspects. On the other hand, the potential of leaders in creating participatory processes was related to the community economic development process, building understanding about community economic development and mechanisms for joint

management, but not in the development of the planning process. In addition, the potential of communication leaders didn't related with the community economic development process in all aspects.

Keywords

The potential of leaders, Community Economic Development, Community Leader, Leadership

บทนำ

ชุมชนในแต่ละแห่งไม่ว่าจะเป็นในภาคส่วนใดก็ตาม มักเกิดจากการรวมกลุ่มของประชาชนที่อาศัยร่วมกันในบริเวณดังกล่าว ซึ่งต่อมาอาจขยายตัวให้ใหญ่ขึ้น อาจเป็นได้ตั้งแต่การรวมกลุ่มกันในระดับครอบครัว เครือญาติ ไปจนถึงการรวมกลุ่มกันในระดับหมู่บ้าน ลักษณะที่เห็นได้ชัดของการรวมกลุ่มกันจนกลายเป็นชุมชนนั้น อาจเห็นได้จากความคิด ทศนคติ ความหวงแหน ความร่วมมือร่วมใจในสิ่งเดียวกัน เมื่อมีสิ่งเหล่านี้ร่วมกันจึงมองเห็นทิศทางในการอยู่ร่วมกันได้อย่างเป็นระเบียบเรียบร้อย และยึดถือในกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ที่ถูกวางแนวทางร่วมกัน โดยกฎระเบียบ หรือแผนการดูแลชุมชนส่วนใหญ่มักเกิดจากบุคคลกลุ่มที่ถูกตั้งขึ้นให้เป็นผู้นำชุมชน ไม่ว่าจะเป็นผู้นำในแบบที่เป็นทางการ ที่ถูกแต่งตั้งมาจากหน่วยงานต่าง ๆ ให้เข้ามาทำหน้าที่ดูแลชุมชนนั้น ๆ หรือจะเป็นผู้นำแบบไม่เป็นทางการ ที่เกิดจากความไว้วางใจ และความเคารพของคนในชุมชน จนเกิดเป็นความศรัทธา และเป็นผู้มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของคนในชุมชน โดยผู้นำชุมชนแต่ละชุมชนนั้น มักจะมีลักษณะเชิงพฤติกรรมที่แตกต่างกัน ซึ่งอาจจำแนกได้เป็น 1. ผู้นำแบบอัตถนิยม หรืออัตตา ซึ่งมักจะตัดสินใจด้วยตัวเอง ไม่มีเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่แน่นอน ขึ้นอยู่กับตัวผู้นำเอง 2. ผู้นำแบบประชาธิปไตย มักใช้การตัดสินใจของกลุ่ม หรือผู้ตามมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มักทำงานเป็นทีม มีการสื่อสารแบบ 2 ทาง และ 3. ผู้นำแบบเสรีนิยม มักจะให้อิสระกับผู้ใต้บังคับบัญชาเต็มที่ในการตัดสินใจ ไม่มีหลักเกณฑ์ ไม่มีระเบียบ (Lewin et al., 1939) แต่ไม่ว่าผู้นำจะมีลักษณะแบบใดก็ตามสิ่งหนึ่งที่ผู้นำในทุกชุมชนควรมีคือ ทักษะในการทำงาน ไม่ว่าจะเป็นทักษะทางด้านความคิด ทักษะทางด้านมนุษยสัมพันธ์ และทักษะทางด้านการปฏิบัติ ซึ่งทักษะเหล่านี้จะแสดงออกถึงศักยภาพในตัวของผู้ผู้นำชุมชนนั้น ๆ ว่ามีศักยภาพในการดูแล และพัฒนาชุมชนมากน้อยเพียงใด

การดำเนินการอยู่ร่วมกันของชุมชน ปัจจัยหนึ่งที่สำคัญคือความเป็นอยู่ และการสร้างรายได้ เพื่อเลี้ยงชีพ การพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชนที่เราอยู่อาศัยนั้น จึงเป็นวิธีการหนึ่งที่จะทำให้ชุมชนเกิดรายได้ที่สามารถเลี้ยงตัวเอง และแผ่ผลประโยชน์กลับไปยังชุมชนของตนได้ ซึ่งการวางแผนกระบวนการในการพัฒนาพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน รวมไปถึงการสร้างกระบวนการในการพัฒนาจึงกลายเป็นหน้าที่สำคัญของผู้ผู้นำชุมชน ที่จะนำพาชุมชนของตนให้อยู่ได้อย่างยั่งยืน กระบวนการในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนนั้น อาจทำได้หลายวิธี แต่ผู้นำชุมชนควรได้มีการศึกษาองค์ประกอบที่สำคัญของชุมชนของตน ก่อนที่จะเริ่มกระบวนการในการ

ขับเคลื่อน เมื่อได้ทำการศึกษาปัจจัยต่าง ๆ แล้ว จึงเริ่มทำการสร้างกระบวนการในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจชุมชน ซึ่งกระบวนการต่าง ๆ เกิดขึ้นตั้งแต่ การสร้างความเข้าใจให้ชัดเจนเกี่ยวกับการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน การสร้างกลไกในการจัดการร่วมกัน สร้างกองทุนที่เป็นนิติบุคคล พัฒนาและสร้างระบบการเชื่อมโยงเครือข่าย โดยเชื่อมโยงกลุ่มการผลิต แปรรูป และการบริการชุมชน และท้ายสุดควรมีเวทีเรียนรู้ สรุบทบทเรียน และถอดความรู้จากการทำงาน เพื่อยกระดับงาน ขยายผลในเชิงพื้นที่ และนโยบาย (Community Organization Development Institute, 2016, 41-43)

พื้นที่ในตำบลโป่งแยง อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ เป็นหนึ่งในชุมชนที่อยู่ในพื้นที่สงวนชีวมณฑล แม่สา – คอกม้า ที่ได้รับการคัดเลือกให้เป็นพื้นที่เป้าหมายในการทำวิจัยเรื่อง การพัฒนาต้นแบบผู้นำชุมชน อัจฉริยะในพื้นที่สงวนชีวมณฑล แม่สา – คอกม้า โดยทำการคัดเลือกแบบลูกโซ่ (Snowball Sampling) จากการสัมภาษณ์คุณวิมลมาศ นุ้ยภักดี ซึ่งเป็นผู้จัดการพื้นที่สงวนชีวมณฑล แม่สา – คอกม้า (Nuipakdee, W, Intasing, Personal communication, June 16, 2020) ที่เล็งเห็นว่าเป็นพื้นที่ที่ประชาชนในพื้นที่มีหลากหลายกลุ่ม ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มผู้นำ ผู้สูงอายุ และเยาวชน และประชาชนส่วนใหญ่ในพื้นที่ให้ความร่วมมือกับทุก ๆ กิจกรรมของตำบลเป็นอย่างดี จึงทำให้พื้นที่ตำบลโป่งแยง อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ เป็นพื้นที่ ที่มีศักยภาพสูงในการดำเนินการวิจัย การศึกษาศักยภาพของผู้นำที่ส่งผลต่อกระบวนการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน ในตำบลโป่งแยง อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ จึงเกิดขึ้นจากการต่อยอดผลการวิจัยบางส่วนในชุด โครงการวิจัยย่อย การพัฒนาต้นแบบผู้นำชุมชนอัจฉริยะในพื้นที่สงวนชีวมณฑล แม่สา – คอกม้า ที่ได้ทำการใช้กระบวนการคิดเชิงออกแบบเป็นแนวคิดหลักในการดำเนินการวิจัย ผลจากการวิจัยของชุดโครงการวิจัยย่อย ดังกล่าวพบว่าผู้นำในพื้นที่ดังกล่าวมีศักยภาพ 5 ด้าน ได้แก่ 1. เป็นผู้นำที่มุ่งเน้นพื้นที่ 2. เป็นนักจัดการทรัพยากร 3. เป็นผู้นำที่เน้นการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วม 4. สื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ และ 5. ขับเคลื่อนเศรษฐกิจชุมชน (Inta et al., 2021, 73-75) จึงทำให้เกิดประเด็นที่น่าสนใจในเรื่องของระดับ ศักยภาพของผู้นำในพื้นที่โป่งแยงว่าศักยภาพแต่ละด้านในระดับใด และมีผลต่อกระบวนการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนในพื้นที่ดังกล่าวหรือไม่ อย่างไร จึงได้ทำการต่อยอดงานวิจัย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับศักยภาพของผู้นำในตำบลโป่งแยง อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ และวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างศักยภาพของผู้นำชุมชนกับกระบวนการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนในพื้นที่ดังกล่าว

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับศักยภาพของผู้นำชุมชนในตำบลโป่งแยง อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างศักยภาพของผู้นำชุมชนกับกระบวนการขับเคลื่อนเศรษฐกิจชุมชน ในตำบลโป่งแยง อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่

สมมติฐานการวิจัย

ศักยภาพของผู้นำชุมชน มีความสัมพันธ์กับกระบวนการขับเคลื่อนเศรษฐกิจชุมชนในตำบลโป่งแยง อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่

ทบทวนวรรณกรรม

1. แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำ

ภาวะผู้นำ หมายถึง กระบวนการที่ผู้นำใช้อิทธิพลหรืออำนาจที่ตนมีอยู่ในการชักนำหรือโน้มน้าวให้ผู้ใต้บังคับบัญชาภายในองค์กรหรือในกลุ่มคนในสถานต่าง ๆ เพื่อให้สมาชิกของกลุ่มได้ปฏิบัติตามหน้าที่ของตนอย่างมีประสิทธิภาพที่สุดให้บรรลุเป้าหมายขององค์กร (Hompool & Hompool, 1997, 83)

ภาวะผู้นำ (Leadership) คือ ความสามารถที่จะใช้อิทธิพลนำกลุ่มไปสู่วัตถุประสงค์ อิทธิพลนั้นอาจได้รับมาแบบเป็นทางการนั่นคือ ผู้นำอย่างเป็นทางการ หรือผู้นำที่ไม่เป็นทางการ ซึ่งคือผู้นำที่ไม่ได้รับมอบอำนาจอย่างเป็นทางการ แต่สามารถนำกลุ่มและเป็นที่ยอมรับ (Yoosook, 1994, 132)

Bovee (1993, 468) กล่าวว่า ภาวะผู้นำ หมายถึง ความสามารถในการที่จะกระตุ้น และใช้อิทธิพลต่อผู้อื่นเพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์กร กระบวนการภาวะผู้นำ ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ ขั้นใช้อำนาจหน้าที่เพื่อให้กลุ่มทำงานหรือมีการปฏิบัติตามเป้าหมายขององค์กรกระตุ้นสมาชิกขององค์กรให้ทำงานจนบรรลุเป้าหมาย และขั้นส่งอิทธิพลต่อพลวัตหรือความเปลี่ยนแปลงของกลุ่ม และวัฒนธรรมองค์กร

Daft (1994, 478) กล่าวว่า ภาวะผู้นำ หมายถึง ความสามารถของคนที่เป็นผู้นำในการใช้อิทธิพลหรือโน้มน้าวบุคคลอื่นเพื่อนำไปสู่การบรรลุถึงเป้าหมายขององค์กร ดังนั้น เมื่อกล่าวถึงภาวะผู้นำก็แสดงว่าต้องประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 ประการ คือ ต้องมีทั้งคนซึ่งได้แก่ ผู้นำกับผู้ตามการโน้มน้าวหรืออิทธิพล และเป้าหมายขององค์กร

ศักยภาพของผู้นำ

Senawong (2015) กล่าวว่า ศักยภาพอาจเปรียบได้ว่าเป็นความสามารถในการมองการณ์ไกลผสมผสานกับการเปลี่ยนแปลง ทั้งพฤติกรรม กระบวนการปฏิบัติงาน เพื่อพร้อมสำหรับการทำงานในโลกอนาคต ดังนั้นศักยภาพของคนเก่ง หรือผู้นำที่จะปฏิบัติงานได้โดดเด่นในอนาคตควรประกอบด้วยคุณลักษณะดังนี้

1. มีแรงจูงใจทำในสิ่งที่ถูกต้อง เป็นคุณลักษณะของคนที่มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูลข่าวสารได้เป็นอย่างดี
2. ความกระหายใคร่รู้ เป็นคุณลักษณะของคนที่ชอบชวนหาความรู้ใหม่ ๆ ค้นหาสิ่งใหม่ ๆ ประสบการณ์ใหม่ ๆ มีความพร้อมที่จะเปิดรับการเรียนรู้ในสิ่งที่ยังไม่รู้
3. การใช้ดุลยพินิจ เป็นคุณลักษณะของความพิถีพิถันในการเลือก สังเคราะห์ ข้อมูล ข่าวสารอย่างเจาะลึก เพื่อนำมาประกอบการตัดสินใจได้อย่างรอบคอบ

4. ความผูกใจ คุณลักษณะของความมีจิตวิญญาณที่เป็นส่วนหนึ่งของทีมองค์กร อย่างลึกซึ้ง จนเกิดการยอมรับจากคนรอบข้าง

5. ความมุ่งมั่น คุณลักษณะของคนที่ต้องทำงานในสถานการณ์ที่เลวร้าย อยู่ในภาวะวิกฤต มีความไม่แน่นอน หรือความเสี่ยงสูง ๆ

6. ความสามารถของภาวะผู้นำ คุณลักษณะในข้อนี้จะเป็นคุณลักษณะพิเศษเฉพาะศักยภาพของผู้นำในการใช้ภาวะการนำที่จะนำพาทีมงาน องค์กรให้บรรลุเป้าหมาย

Inta et al. (2021, 99-102) กล่าวว่า ผลจากการสนทนากลุ่ม (Focus Group) โดยใช้กรอบแนวคิดเชิงออกแบบ (Design Thinking) ในขั้น Empathize สามารถสรุปได้ว่ารูปแบบของผู้นำในชุมชนโป่งแยง อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่ ได้แก่

1. เป็นผู้นำที่มุ่งพัฒนาพื้นที่ โดยทราบว่าพื้นที่ของตนเองมีอะไรเด่น อะไรด้อย มีปัญหาส่วนใดที่ต้องแก้ไข มีส่วนใดที่พัฒนาได้ และปรับใช้วิธีการต่าง ๆ ให้เข้ากับบริบทพื้นที่นั้น ๆ

2. เป็นนักจัดการทรัพยากร รู้จักทรัพยากรที่ชุมชนตัวเองมีอยู่ และใช้อย่างเกิดประโยชน์ แต่ในขณะเดียวกันก็สามารถรักษา คงสภาพ และเพิ่มพูนประโยชน์จากทรัพยากรเหล่านั้น

3. สื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีวิธีการสื่อสาร หรือถ่ายทอดที่มีประสิทธิภาพ

4. ขับเคลื่อนเศรษฐกิจชุมชน ผู้นำในชุมชน ทราบวิธีการในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของชุมชน และทราบถึงจุดเด่นของผลิตภัณฑ์ภายในชุมชนของตนเอง แต่ยังขาดกระบวนการในการวางแผนร่วมกันระหว่างผู้นำ กับประชาชนในชุมชน

5. สร้างกระบวนการมีส่วนร่วม โดยสามารถสร้างการมีส่วนร่วมให้เกิดขึ้นในชุมชนได้ แม้ว่าจะมีปัญหาเรื่องการสื่อสารไปบ้างในการสร้างความเข้าใจกับทุกคน แต่ยังสามารถหาจุดเชื่อมความสัมพันธ์ของประชาชนในชุมชน และใช้วิธีการผ่านจุดเชื่อมเหล่านั้นในการดึงประชาชนในชุมชนให้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานที่เป็นประโยชน์ของชุมชนได้เป็นอย่างดี

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับกระบวนการขับเคลื่อนเศรษฐกิจฐานราก

Community Organization Development Institute (2016) ได้ให้คำจำกัดความว่า เศรษฐกิจฐานราก คือ ระบบเศรษฐกิจของชุมชน ท้องถิ่น ที่สามารถพึ่งตนเองภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่มีต่อการช่วยเหลือเอื้อเพื่อซึ่งกันและกัน มีคุณธรรม และเป็นระบบเศรษฐกิจที่เอื้อให้เกิดการพัฒนาในด้านอื่น ๆ ในพื้นที่ ทั้งเศรษฐกิจ สังคม ผู้คน ชุมชน วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ อย่างเข้มแข็งและยั่งยืน

องค์ประกอบสำคัญของเศรษฐกิจฐานรากที่เข้มแข็ง ประกอบด้วย

มีการรวมกลุ่มกัน เพื่อสร้างพลังในการทำงานร่วมกัน ความสามารถที่จะเจรจาต่อรองและประสานงานทั้งภายในและภายนอกอย่างมีประสิทธิภาพ

1. มีการจัดการระบบการเงินของชุมชน การบูรณาการทุนร่วมกัน มีกองทุนของชุมชนที่เข้มแข็ง สามารถเป็นกลไกการเงินของชุมชนที่เข้มแข็ง สามารถเป็นกลไกการเงินของชุมชนในการพัฒนาทั้งเศรษฐกิจ สังคม อาชีพ วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อมของชุมชน และของคนในชุมชน

2. มีระบบการจัดการทุนชุมชนที่ครอบคลุมทุนทางสังคม ทุนคน ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ วิถีวัฒนธรรมภูมิปัญญา อัตลักษณ์ของชุมชนท้องถิ่น ประวัติศาสตร์

3. มีระบบข้อมูลที่ทันสมัยรอบด้านทั้งภายในและภายนอก เพื่อการวิเคราะห์ระบบของท้องถิ่น อาชีพ รายได้ รายจ่าย การผลิต ฐานเศรษฐกิจ ที่ดิน ความเป็นอยู่ของคนในชุมชน ข้อมูลความรู้ระบบเศรษฐกิจเกี่ยวข้องภายนอก เป็นฐานสำคัญในการวางแผนชุมชน การวางแผนเพื่อการตัดสินใจ การติดตามวัดผลและรายงานผล

4. มีระบบการผลิตของชุมชนทั้งขั้นพื้นฐาน และก้าวหน้า ที่ได้มาตรฐาน มีมูลค่าเพิ่ม และสามารถเชื่อมโยงระบบเศรษฐกิจภายนอกได้

5. สร้างความร่วมมือในทุกระดับและทุกมิติ เพื่อให้เกิดความร่วมมือให้บรรลุเป้าหมายและสัมพันธภาพที่ดี ทั้งระดับกลุ่มต่อกลุ่ม กลุ่มกับชุมชน ตำบล อำเภอ จังหวัด ภูมิภาค ภูมิโนเวศน์ หรือรวมตัวกันเป็นเครือข่ายประเด็นต่าง ๆ ได้ เช่น เครือข่ายเกษตรอินทรีย์ เครือข่ายข้าว เครือข่ายประมงพื้นบ้าน เครือข่ายท่องเที่ยวโดยชุมชน เครือข่ายภูมิโนเวศน์วิถีวัฒนธรรม หรือการสร้างความร่วมมือระหว่างชุมชนกับหน่วยงานต่าง ๆ เป็นต้น

6. มีระบบการอยู่ร่วมกัน หรือเคารพกติกา จารีตประเพณีในการอยู่ร่วมกัน ระบบสวัสดิการการดูแลซึ่งกันและกัน และการอยู่ร่วมกับธรรมชาติและสังคมใหญ่อย่างสร้างสรรค์และเกื้อกูลกัน

7. มีคุณธรรม จริยธรรม ในการทำกิจกรรม การประกอบกิจการทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคม หรือการดำรงชีวิต

8. มีความเป็นเจ้าของร่วมกัน โดยคนในชุมชนร่วมทุนร่วมกิจกรรมหรือกิจการในการพัฒนาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชน มีสำนึกถึงความเป็นเจ้าของร่วมกัน

9. คนในพื้นที่ของชุมชนสามารถมีส่วนร่วม มีความรู้เรื่องราวการพัฒนาในพื้นที่ รวมทั้งความรู้ในสังคมอื่น ๆ มีคุณภาพ มีความมั่นใจที่จะให้ความรู้ความเห็น ร่วมคิดร่วมทำ ตื่นรู้ มีความสร้างสรรค์ มีคุณธรรมจริยธรรมพื้นฐาน ครอบครัวมีความเข้มแข็ง และสามารถพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจได้มากที่สุด

กระบวนการขับเคลื่อนเศรษฐกิจระดับกลุ่ม ชุมชน ตำบล (Community Organization Development Institute, 2016, 41-43)

1. สร้างความเข้าใจให้ชัดเจนเกี่ยวกับการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากในพื้นที่ เพื่อพัฒนาคน พัฒนาระบบการจัดทำแผน และการทำงานร่วมกัน

2. สร้างกลไกการทำงานในระดับตำบล ให้เป็นกลไกการจัดการร่วมกัน

3. สร้างกองทุนระดับตำบลที่เป็นนิติบุคคล โดยคนในตำบลเป็นเจ้าของ ซึ่ง “กองทุนระดับตำบล หมายถึง การบูรณาการทุนในระดับตำบล ที่อาจทำหน้าที่ย่อยแตกต่างกัน แต่มีความเข้าใจในการทำงาน และมีข้อมูลภาพรวมของกลุ่มต่าง ๆ หรือมีการลงหุ้นร่วมในนามของกลุ่ม เพื่อจัดการการเงินทั้งระบบร่วมกัน”

4. พัฒนา และสร้างระบบการเชื่อมโยงเครือข่ายระดับตำบล โดยเชื่อมโยงการกลุ่มการผลิต การแปรรูป และการบริการในชุมชน เป็นเครือข่ายระดับตำบล เพื่อแลกเปลี่ยนสินค้า ความรู้ การต่อรอง

เชื่อมโยงกลุ่ม เครือข่ายการผลิต การแปรรูปและการบริการเป็นเครือข่ายระหว่างตำบล หรือคลัสเตอร์ เพื่อการหนุนเสริมช่วยเหลือกัน และจัดความสัมพันธ์ในระดับตำบล เพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนร่วมกันในระดับจังหวัด

5. มีเวทีเรียนรู้ สรุบบทเรียน และถอดความรู้จากการทำงาน เพื่อยกระดับงาน ขยายผลงานในเชิงพื้นที่ และนโยบาย

จากแนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับศักยภาพของผู้นำ และกระบวนการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน ที่กล่าวข้างต้น จะพบว่าผู้นำชุมชนในตำบลโป่งแยง อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ เป็นผู้นำที่มีศักยภาพในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการที่รู้จักพื้นที่ ทำให้สามารถวางแผนในการจัดการ และใช้ทรัพยากรในพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมไปถึงสามารถสื่อสารอย่างเป็นกันเองกับประชาชนในชุมชนได้ ทราบว่าชุมชนของตนมีสิ่งใดเป็นจุดเด่น และสามารถสร้างรายได้ให้กับชุมชนได้ แต่ยังขาดการสร้างกระบวนการขับเคลื่อนเศรษฐกิจชุมชนที่เป็นรูปธรรม ที่ประชาชนทุกคนในชุมชนจะมองเห็นในมุมมอง และทิศทางเดียวกัน ในการวิจัยครั้งนี้ จึงได้ดำเนินการศึกษาระดับของศักยภาพที่ผู้นำมีเพื่อแสดงให้เห็นว่า ผู้นำในชุมชนดังกล่าวมีศักยภาพด้านต่าง ๆ มากหรือน้อยเพียงใด รวมไปถึงศักยภาพดังกล่าวของผู้นำ จะมีความสัมพันธ์กับกระบวนการในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจชุมชนหรือไม่

2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

Loetyingyot (2017, 177-202) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาศักยภาพผู้นำชุมชนเพื่อการแก้ไขปัญหาความยากจนของชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวเชิงอารยธรรม อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานบริบทชุมชนเกี่ยวกับ บทบาท และศักยภาพผู้นำชุมชน เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อแนวคิดการพัฒนาท้องถิ่นของผู้นำชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวเชิงอารยธรรมอำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา และเพื่อให้ได้แนวทางพัฒนาศักยภาพผู้นำชุมชนเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนของชุมชนแหล่งท่องเที่ยวเชิงอารยธรรม ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงพบว่า บทบาทและศักยภาพของผู้นำชุมชนแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการ ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน กรรมการหมู่บ้าน ปราชญ์ชาวบ้าน และผู้อาวุโสในชุมชน โดยส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 4 สำหรับการวิเคราะห์ศักยภาพของผู้นำชุมชนในประเด็นด้านบุคลิกภาพ ด้านทักษะ และด้านบทบาทผู้นำพบว่า ศักยภาพของผู้นำชุมชนทั้ง 4 ด้าน มีภาพรวมอยู่ในระดับสูง ส่วนปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาท้องถิ่นของผู้นำชุมชนได้แก่ ปัจจัยด้านจิตใจ ปัจจัยด้านสังคม ปัจจัยด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ และปัจจัยด้านเทคโนโลยี

Panyayong and Wichairam (2017, 265-272) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการนำนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนไปปฏิบัติที่เทศบาลตำบลในจังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการนำนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนไปปฏิบัติที่เทศบาลตำบลในจังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลต่อการนำนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนไปปฏิบัติที่เทศบาลตำบลในจังหวัดบุรีรัมย์ และเพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคของการนำนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนไปปฏิบัติที่เทศบาลตำบลในจังหวัดบุรีรัมย์

พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุ 31 – 40 ปี มีการศึกษาระดับปริญญาตรี ดำรงตำแหน่งนายกเทศมนตรี ปลัดเทศบาลตำบล และรองปลัดเทศบาลตำบล ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการนำนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนไปปฏิบัติที่เทศบาลตำบลจังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า ปัจจัยด้านการจัดสรรทรัพยากร ด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วม ด้านภาวะผู้นำ ด้านโครงสร้างองค์กร ด้านโครงสร้างของนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน และด้านการควบคุมประเมินผลและการกระตุ้นส่งเสริม ทุกด้านมีภาพรวมอยู่ในระดับมาก และพบว่าการศึกษาที่มีผลต่อการนำนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนไปปฏิบัติ ส่วนเพศ อายุ ระดับการศึกษา และตำแหน่ง ไม่มีผลต่อการนำนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนไปปฏิบัติ

Tuleh (2018, 74-86) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ศักยภาพผู้นำชุมชนและการมีส่วนร่วมของประชาชน ต่อความเข้มแข็งด้านคุณภาพชีวิตและสังคม ในจังหวัดนราธิวาส เพื่อศึกษาศักยภาพผู้นำชุมชนและการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อความเข้มแข็งด้านคุณภาพชีวิตและสังคมในจังหวัดนราธิวาส พบว่า ศักยภาพของผู้นำชุมชนด้านบริหารตัวเอง ด้านบริหารงาน และด้านบริหารสังคม ทุกด้านอยู่ในระดับมาก การมีส่วนร่วมของประชาชนในการคิดและแสดงความคิดเห็น การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ การมีส่วนร่วมรับประโยชน์ และการมีส่วนร่วมตรวจสอบ ติดตามประเมินผล อยู่ในระดับปานกลาง ความเข้มแข็งด้านคุณภาพชีวิตและสังคมในจังหวัดนราธิวาสมิติเศรษฐกิจชุมชน มิติการจัดการทรัพยากรในชุมชน มิติสุขภาพอนามัย มิติศาสนา วัฒนธรรม และประเพณี มิติการพัฒนาคนในชุมชน มิติการบริหารจัดการชุมชน และมิติความมั่นคงปลอดภัยในชีวิต อยู่ในระดับปานกลาง ศักยภาพผู้นำชุมชนมีความสัมพันธ์กับ การมีส่วนร่วมของประชาชน และความเข้มแข็งความเข้มแข็งด้านคุณภาพชีวิตและสังคมในจังหวัดนราธิวาสทุกด้านโดยศักยภาพของผู้นำชุมชนมีความสัมพันธ์ และการมีส่วนร่วมของประชาชน สามารถร่วมกันพยากรณ์ความเข้มแข็งด้านคุณภาพชีวิตและสังคมในจังหวัดนราธิวาสได้ร้อยละ 52.10 ($R^2 = 0.521$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังนั้น ความเป็นพหุวัฒนธรรมของผู้นำชุมชนที่ส่งผลต่อความเข้มแข็งด้านคุณภาพชีวิตและสังคม จำเป็นต้องมุ่งเน้นการพัฒนาศักยภาพด้านบริหารงานและด้านบริหารสังคมโดยประชาชนต้องเข้าไปมีส่วนร่วมเพื่อให้ชุมชนเกิดการพัฒนาและมีความเข้มแข็งอย่างยั่งยืน

วิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการใช้กลุ่มประชากรร่วมกับการวิจัยในชุดโครงการย่อย การพัฒนาต้นแบบผู้นำ อัจฉริยะในพื้นที่สงวนชีวมณฑล แม่สา – คอกม้า ซึ่งได้กำหนดกลุ่มประชากรแบบเจาะจง ได้แก่ หัวหน้าองค์กร และหัวหน้า/ประธานกลุ่มชุมชน โดยการสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง หัวหน้าองค์กร และหัวหน้า/ประธานกลุ่มชุมชน จำนวน 70 คน ประกอบด้วย ผู้นำที่เป็นทางการทั้งหมด 36 คน และแบบไม่เป็นทางการทั้งหมด 34 คน และทำการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างจากโดยเลือกจากผู้ที่สามารถเข้าร่วมโครงการวิจัยตลอดทั้งโครงการได้ทั้งหมด เป็นจำนวนรวม 40 คน แบ่งเป็นผู้นำที่เป็นทางการทั้งหมด 20 คน และแบบไม่เป็นทางการทั้งหมด 20 คน ทำ

การคัดเลือกรายชื่อโดย คุณปฎิคม คมชัย ตำแหน่งหัวหน้าสำนักปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลโป่งแยง (Inta et al., 2021, 20-30)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือในการวิจัยคือ แบบสอบถาม (Questionnaire) แบ่งออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา ลักษณะของผู้นำ ประเภทของผู้นำ และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่

ส่วนที่ 2 ศักยภาพของผู้นำในตำบลโป่งแยง อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่ ประกอบด้วย ศักยภาพด้านการจัดการพื้นที่ และทรัพยากร ศักยภาพด้านการสื่อสาร และศักยภาพด้านการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วม

ส่วนที่ 3 กระบวนการขับเคลื่อนเศรษฐกิจชุมชน ในตำบลโป่งแยง อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่ ประกอบด้วย กระบวนการสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน การพัฒนากระบวนการจัดทำแผน และกลไกในการจัดการร่วมกัน

ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ เป็นแบบสอบถามที่ให้ผู้ตอบได้ทำการเสนอความคิดเห็นเพิ่มเติม โดยใช้แบบสอบถามประเภทปลายเปิด (Open – ended Question)

การออกแบบและตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าจากหนังสือเอกสารวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องรวมถึงการใช้ประสบการณ์ของผู้วิจัยเพื่อรวบรวมข้อมูลและรายละเอียดต่าง ๆ และนำมาสร้างแบบสอบถามเป็นรายข้อให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ในการวิจัยครั้งนี้

2. ทำการตรวจสอบค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม เพื่อดูความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ หรือเนื้อหา (IOC) โดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน

3. ปรับปรุง แก้ไข และดำเนินการจัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

ทำการวิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ประกอบด้วย ความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) และทดสอบสมมติฐานด้วย Correlation

ลักษณะแบบสอบถามที่สร้างขึ้น เป็นคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ลักษณะคำถามประกอบด้วยข้อความที่เป็นการให้ระดับศักยภาพของผู้นำ โดยในแต่ละข้อคำถามมีคำตอบให้เลือก 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ซึ่งมีเกณฑ์การให้คะแนนในแต่ละระดับดังนี้

ระดับศักยภาพ**คะแนน**

มากที่สุด

5

มาก

4

ปานกลาง

3

น้อย

2

น้อยที่สุด

1

คะแนนเฉลี่ยที่ได้ นำมาแปลความหมายตามเกณฑ์ดังนี้

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 4.50 – 5.00	หมายถึง	มากที่สุด
คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 3.50 – 4.49	หมายถึง	มาก
คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 2.50 – 3.49	หมายถึง	ปานกลาง
คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.50 – 2.49	หมายถึง	น้อย
คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.00 – 1.49	หมายถึง	น้อยที่สุด

ผลการวิจัย

จากการวิจัย เรื่องศักยภาพของผู้นำที่ส่งผลต่อกระบวนการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนในตำบลโป่งแยง อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่ ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูล และสามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป**ตารางที่ 1**

แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	26	65.0
หญิง	14	35.0
อายุ		
30 – 40 ปี	6	15.0
41 – 50 ปี	9	22.5
51 ปีขึ้นไป	25	62.5
ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษา	16	40.0
มัธยมศึกษา	14	35.0
ปวช. / ปวส.	2	50.0

ตารางที่ 1

แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ลักษณะของผู้นำ		
ผู้นำแบบเป็นทางการ	20	50.0
ผู้นำแบบไม่เป็นทางการ	20	50.0
ประเภทของผู้นำชุมชน		
ผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	13	32.5
ผู้นำชุมชน เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน	7	17.5
ผู้นำด้านการเกษตร	5	12.5
ผู้นำด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	4	10.0
ผู้นำการท่องเที่ยว	7	17.5
อื่น ๆ	4	10.0
ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่		
30 – 40 ปี	15	37.5
41 – 50 ปี	3	7.5
51 ปีขึ้นไป	22	55.0

จากตารางที่ 1 พบว่า ผู้นำชุมชนเป็นผู้นำแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการในสัดส่วนเท่ากัน (ร้อยละ 50.0) ส่วนใหญ่เป็นผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ร้อยละ 32.5) เป็นเพศชาย (ร้อยละ 65.0) อายุ 51 ปีขึ้นไป (ร้อยละ 62.5) มีการศึกษาระดับปวช./ปวส. (ร้อยละ 50.0) และอาศัยอยู่ในพื้นที่มาแล้ว 51 ปีขึ้นไป (ร้อยละ 55.0)

2. ผลการวิเคราะห์ระดับศักยภาพของผู้นำในตำบลโป่งแยง อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่

การวิเคราะห์ระดับศักยภาพของผู้นำชุมชนในตำบลโป่งแยง อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ผู้นำชุมชนมีศักยภาพในระดับมาก ได้แก่ ศักยภาพด้านการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วม (ค่าเฉลี่ย 3.84) ศักยภาพด้านการจัดการพื้นที่ และทรัพยากร (ค่าเฉลี่ย 3.79) และศักยภาพด้านการสื่อสาร (ค่าเฉลี่ย 3.51) ตามลำดับ โดยพบว่ามีรายละเอียดของระดับศักยภาพ ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 2

แสดงรายละเอียดของระดับศักยภาพของผู้นำชุมชนในตำบลโป่งแยง อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่

ศักยภาพของผู้นำ	ค่าเฉลี่ย	แปลความหมาย (ระดับศักยภาพ)
ด้านการจัดการพื้นที่ และทรัพยากร		
1. การรู้จักพื้นที่เป็นอย่างดี และทราบจุดเด่น จุดด้อย ของพื้นที่ในชุมชน	4.07	มาก

ตารางที่ 2

แสดงรายละเอียดของระดับศักยภาพของผู้นำชุมชนในตำบลโป่งแยง อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่ (ต่อ)

ศักยภาพของผู้นำ	ค่าเฉลี่ย	แปลความหมาย (ระดับศักยภาพ)
ด้านการจัดการพื้นที่ และทรัพยากร		
2. ทราบแนวทางในการพัฒนาพื้นที่ และปรับใช้วิธีต่าง ๆ ให้เข้ากับพื้นที่ของตนเองได้	3.80	มาก
3. มีการศึกษาทรัพยากรในพื้นที่ของตนเอง และทราบว่าทรัพยากรแต่ละอย่างมีประโยชน์อย่างไร	3.72	มาก
4. มีการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า และเกิดประโยชน์สูงสุด รวมถึงสามารถรักษาคงสภาพ และเพิ่มพูนประโยชน์จากการใช้ทรัพยากรในชุมชนได้	3.55	มาก
ภาพรวม ด้านการจัดการพื้นที่ และทรัพยากร	3.79	มาก
ด้านการสื่อสาร		
1. มีการสื่อสารกับคนในชุมชนอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้เกิดความร่วมมือ และประสานงานกันการพัฒนาชุมชน	3.88	มาก
2. มีความสามารถในการถ่ายทอดเรื่องราว ข่าวสารได้อย่างถูกต้อง ครบถ้วน	3.45	มาก
3. เข้าใจความแตกต่างของผู้รับสารที่อยู่ในชุมชนเป็นอย่างดี และสามารถปรับวิธีการสื่อสารให้สามารถเข้าถึงได้ทุกคน	3.19	ปานกลาง
ภาพรวม ด้านการสื่อสาร	3.51	มาก
ด้านการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วม		
1. สามารถสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมให้เกิดขึ้นในชุมชนได้	3.66	มาก
2. ความสามารถในการหาจุดเชื่อม เพื่อประสานความร่วมมือของคนในชุมชน	3.66	มาก
3. การจูงใจให้คนในชุมชนมีส่วนร่วม ด้วยการชี้ให้เห็นถึงประโยชน์จากการให้ความร่วมมือในการพัฒนาชุมชน	3.79	มาก
4. การเปิดโอกาสให้คนในชุมชนแสดงความคิดเห็นได้	3.72	มาก
5. มีการกระตุ้นให้เกิดความสามัคคี รัก และหวงแหนชุมชน	4.37	มากที่สุด
ภาพรวม ด้านการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วม	3.84	มาก

3. ผลการทดสอบสมมติฐาน

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างศักยภาพของผู้นำชุมชนในตำบลโป่งแยง อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่ กับกระบวนการขับเคลื่อนเศรษฐกิจชุมชนในตำบลโป่งแยง อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่ แสดงได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 3

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างศักยภาพของผู้นำชุมชนในตำบลโป่งแยง อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ กับกระบวนการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนในตำบลโป่งแยง อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่

ศักยภาพของผู้นำ เศรษฐกิจชุมชน	การสร้างความเข้าใจ เกี่ยวกับการพัฒนา เศรษฐกิจชุมชน		การพัฒนากระบวนการ จัดทำแผน		กลไกในการจัดการร่วมกัน	
	r	Sig.	r	Sig.	r	Sig.
การจัดการพื้นที่ และทรัพยากร	-.344	.000	-.210	.013	-.229	.007
การสื่อสาร	.019	.820	.132	.122	-.145	.090
การสร้างกระบวนการมีส่วนร่วม	-.209	.013	.110	.196	-.243	.004

จากตารางที่ 3 พบว่า ศักยภาพของผู้นำด้านการจัดการพื้นที่ และทรัพยากรมีความสัมพันธ์กับกระบวนการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนด้าน การสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน การพัฒนากระบวนการจัดทำแผน และกลไกในการจัดการร่วมกัน ศักยภาพของผู้นำด้านการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมมีความสัมพันธ์กับกระบวนการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน ด้านการสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน และด้านกลไกในการจัดการร่วมกัน แต่ไม่มีความสัมพันธ์กับกระบวนการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน ด้านการพัฒนากระบวนการจัดทำแผน ส่วนศักยภาพของผู้นำด้านการสื่อสาร ไม่มีความสัมพันธ์กับกระบวนการพัฒนาเศรษฐกิจในทุกด้าน

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่องศักยภาพของผู้นำที่ส่งผลต่อกระบวนการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนในตำบลโป่งแยง อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าผู้นำในชุมชน มีศักยภาพด้านการจัดการพื้นที่ และทรัพยากร ด้านการสื่อสาร และด้านการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วม ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับ Loetyingyot (2017, 177-202) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาศักยภาพผู้นำชุมชนเพื่อการแก้ไขปัญหาความยากจนของชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวเชิงอารยธรรม อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา พบว่า ศักยภาพของผู้นำชุมชนทั้ง 4 ด้าน มีภาพรวมอยู่ในระดับสูง และสอดคล้องกับ Panyayong and Wichairam (2017, 265-272) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการนำนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนไปปฏิบัติที่เทศบาลตำบลในจังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการนำนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนไปปฏิบัติที่เทศบาลตำบล จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านการจัดสรรทรัพยากร ด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วม ด้านภาวะผู้นำ ด้านโครงสร้างองค์กร ด้านโครงสร้างของนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน และด้านการควบคุมประเมินผลและการกระตุ้นส่งเสริม มีภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ Tuleh (2018, 74-86) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่องศักยภาพของผู้นำชุมชนและการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อความเข้มแข็งด้านคุณภาพชีวิตและสังคม ในจังหวัดนราธิวาส กล่าว

ว่าศักยภาพของผู้นำชุมชนด้านการบริหารตัวเอง ด้านการบริหารงาน และด้านการบริหารสังคม ทุกด้านอยู่ในระดับมาก

ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างศักยภาพของผู้นำในตำบลโป่งแยง อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ กับกระบวนการขับเคลื่อนเศรษฐกิจชุมชนในตำบลโป่งแยง อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าศักยภาพของผู้นำด้านการจัดการพื้นที่ และทรัพยากรมีความสัมพันธ์กับกระบวนการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนด้าน การสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน การพัฒนากระบวนการจัดทำแผน และกลไกในการจัดการร่วมกัน ศักยภาพของผู้นำด้านการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมมีความสัมพันธ์กับกระบวนการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน ด้านการสร้าง ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน และด้านกลไกในการจัดการร่วมกัน แต่ไม่มีความสัมพันธ์กับกระบวนการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน ด้านการพัฒนากระบวนการจัดทำแผน ส่วนศักยภาพของผู้นำด้านการสื่อสาร ไม่มีความสัมพันธ์กับกระบวนการพัฒนาเศรษฐกิจในทุกด้าน ซึ่งขัดแย้งกับ Tuleh (2018, 74-86) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่องศักยภาพของผู้นำชุมชนและการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อความเข้มแข็งด้านคุณภาพชีวิตและสังคม ในจังหวัดนราธิวาส กล่าวว่า ศักยภาพของผู้นำชุมชนมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชน และความเข้มแข็งด้านคุณภาพชีวิตและสังคมในจังหวัดนราธิวาสในทุกด้าน

สรุป

จากรายละเอียดระดับศักยภาพของผู้นำ (ตารางที่ 2) ผู้วิจัยได้ทำการจัดอันดับจำแนกตามระดับ ศักยภาพของผู้นำชุมชนในตำบลโป่งแยง อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ สูงสุด 10 อันดับแรกได้ดังนี้

ตารางที่ 4

แสดงระดับศักยภาพของผู้นำชุมชนตำบลโป่งแยง อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ 10 อันดับแรก

ลำดับที่	รายละเอียดศักยภาพของผู้นำ	ค่าเฉลี่ย (แปลผล)
1	มีการกระตุ้นให้เกิดความสามัคคี รัก และหวงแหนชุมชน (ศักยภาพด้านการมีส่วนร่วม)	4.37 (มากที่สุด)
2	การรู้จักพื้นที่เป็นอย่างดี และทราบจุดเด่น จุดด้อยของพื้นที่ในชุมชน (ศักยภาพด้านการจัดการพื้นที่ และทรัพยากร)	4.07 (มากที่สุด)
3	มีการสื่อสารกับคนในชุมชนอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้เกิดความร่วมมือ และประสานงานกันในการพัฒนาชุมชน (ศักยภาพด้านการสื่อสาร)	3.88 (มาก)
4	ทราบแนวทางในการพัฒนาพื้นที่ และปรับใช้วิธีต่าง ๆ ให้เข้ากับพื้นที่ของตนเองได้ (ศักยภาพด้านการจัดการพื้นที่ และทรัพยากร)	3.80 (มาก)
5	การจูงใจให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมด้วยการชี้ให้เห็นถึงประโยชน์จากการให้ความร่วมมือในการพัฒนาชุมชน (ศักยภาพด้านการมีส่วนร่วม)	3.79 (มาก)

ตารางที่ 4

แสดงระดับศักยภาพของผู้นำชุมชนตำบลโป่งแยง อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่ 10 อันดับแรก (ต่อ)

ลำดับที่	รายละเอียดศักยภาพของผู้นำ	ค่าเฉลี่ย (แปลผล)
6	มีการศึกษาทรัพยากรในพื้นที่ของตนเอง และทราบว่าทรัพยากรแต่ละอย่างมีประโยชน์อย่างไร (ศักยภาพด้านการจัดการพื้นที่ และทรัพยากร)	3.72 (มาก)
	การเปิดโอกาสให้คนในชุมชนแสดงความคิดเห็นได้ (ศักยภาพด้านการมีส่วนร่วม)	
7	สามารถสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมให้เกิดขึ้นในชุมชนได้ และ ความสามารถในการหาจุดเชื่อมเพื่อประสานความร่วมมือของคนในชุมชน (ศักยภาพด้านการมีส่วนร่วม)	3.66 (มาก)
8	มีการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า และเกิดประโยชน์สูงสุด รวมถึงสามารถรักษา คงสภาพ และเพิ่มพูนประโยชน์จากการใช้ทรัพยากรในชุมชนได้ (ศักยภาพด้านการจัดการพื้นที่ และทรัพยากร)	3.55 (มาก)
9	มีความสามารถในการถ่ายทอดเรื่องราว ข่าวสารได้อย่างถูกต้อง ครบถ้วน (ศักยภาพด้านการสื่อสาร)	3.45 (มาก)
10	เข้าใจความแตกต่างของผู้รับสารที่อยู่ในชุมชนเป็นอย่างดี และสามารถปรับวิธีการสื่อสารให้สามารถเข้าถึงได้ทุกคน (ศักยภาพด้านการสื่อสาร)	3.19 (ปานกลาง)

จากตารางที่ 4 สามารถสรุปได้ว่า ผู้นำชุมชนในพื้นที่ตำบลโป่งแยง อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่ เป็นผู้นำที่มีศักยภาพทุกด้านอยู่ในระดับมาก เป็นผู้นำที่โดดเด่นด้านการกระตุ้นให้เกิดความสามัคคี รัก และห่วงแหนชุมชน รวมถึงรู้จักพื้นที่ของตนเองเป็นอย่างดี ทราบจุดเด่นจุดด้อยของพื้นที่ในชุมชนตนเอง ซึ่งถือได้ว่าเป็นศักยภาพที่ดีที่ผู้นำทุกชุมชนควรนำไปเป็นแบบอย่าง เนื่องจากการเป็นผู้นำที่ดีนั้นควรรู้จักทั้งทรัพยากรด้านพื้นที่ และทรัพยากรบุคคลในชุมชนของตน เพื่อให้ทราบว่าพื้นที่ดังกล่าว และประชาชนในพื้นที่นั้น ๆ มีจุดเด่นจุดด้อยตรงส่วนใด เพื่อสามารถนำไปสู่การพัฒนาทรัพยากรของพื้นที่ และทรัพยากรมนุษย์ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด อีกทั้งผู้นำควรทำการสื่อสาร ถ่ายทอด ทั้งความรู้ และแผนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนให้กับคนในชุมชนได้รับทราบ เพื่อให้เกิดแนวทางในการปฏิบัติร่วมกัน ไปในทิศทางเดียวกัน ชี้ให้เห็นถึงเป้าหมายในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ เพื่อสร้างแรงจูงใจในการให้ความร่วมมือ แสดงให้เห็นถึงผลประโยชน์ที่ชุมชนจะได้รับ รวมถึงต้องมีการนำเสนอความต้องการของชุมชนไปยังแหล่งภายนอก ผ่านการวางนโยบายร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ ในฐานะตัวแทนของชุมชน ที่ได้รับความไว้วางใจให้ดำเนินงานด้านต่าง ๆ แทนคนในชุมชนนั้น ๆ หากผู้นำชุมชนมีศักยภาพในการจัดการชุมชน และสามารถสร้างความร่วมมือกับประชาชนในการร่วมกันพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนได้ จะส่งผลถึงการขับเคลื่อนเศรษฐกิจภายในชุมชน ที่ทุกคนมีส่วนร่วมในการร่วมคิด ร่วมวางแผน และนำมาซึ่งการกระจายรายได้ในชุมชนที่เหมาะสม

สำหรับข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์และการวิจัยครั้งต่อไป เป็นดังนี้

1. การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยในพื้นที่จำกัด จึงทำให้กลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัยมีจำนวนน้อย เพื่อให้ผลการวิจัยมีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น ควรมีการทำการศึกษากลุ่มอื่น ๆ เพิ่มเติม
2. ควรมีการนำผลการศึกษาที่พบไปปรับใช้ หรือ เป็นส่วนหนึ่งในการวางแผนทางจัดทำแผนพัฒนาชุมชน หรือแผนพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีการปรับตัวและแสวงหาแนวทางในการพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชนให้ดีขึ้น โดยให้ผู้อาศัยในชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการนำเสนอข้อคิดเห็นในการจัดทำแผน
3. ในสภาวะการณ์โรคระบาดที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน ส่งผลกระทบโดยตรงกับเศรษฐกิจ และความเป็นอยู่ของชุมชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงควรมีแผนในการรับมือ และแผนการดำเนินงานเชิงรุกเพื่อให้ชุมชนสามารถปรับตัว และอยู่รอดได้ รวมถึงเพื่อลดผลกระทบรุนแรงที่อาจเกิดขึ้นต่อไป

References

- Bovee, L. C. (1993). **Management**. New York: McGraw-Hill.
- Community Organization Development Institute. (2016). **The Manual of the Promotion of Foundation Economy Development**. Bangkok: Bureau of Community Organization Support and Bureau of Development Communications, Department of Community Organizations Development Institute (CODI). [In Thai]
- Daft, R. L. (1994). **Management** (3rd ed.). Fort Worth, TX: The Dryden.
- Hompool, P. & Hompool, T. (1997). **Human Resource Management**. Bangkok: Physics Center. [In Thai]
- Inta, K., Tewata, A. & Sutakham, S. (2021). **SMART Leader Prototype Development in Mae Sa - Kog Ma Biosphere Reserve**. Chiang Mai: Rajamangala University of Technology Lanna. [In Thai]
- Lewin, K., Lippitt, R. & White, K. R. (1939). Patterns of Aggressive behavior in experimentally created social climates. **The Journal of Social Psychology**. 10(2), 269-299.
- Loetyingyot, S. (2017). The Potential Development of Community Leader for Poverty Reduction of Community in the Place of Civilization Non Soong Nakhon Ratchasima with the Philosophy of Sufficiency Economy. **Academic Journal of Humanities and Social Sciences Burapha University**. 25(48), 177-202. [In Thai]
- Nuipakdee, W. Mae Sa – Kog Ma. Intasing, Personal communication, June 16, 2020.

- Panyayong, W. & Wichairam, S. (2017). Factors Affecting Economic Development Policy Implementation at Tombon Municipality in Buriram Province. **Journal of Humanities and Social Sciences**. 15(2), 265-272. [In Thai]
- Senawong, C. (2015). Potential: Characteristics of Leader in 21st Century. **Journal of Productivity World**. Thailand Productivity Institute. [In Thai]
- Tuleh, P. (2018). The Potential of Community Leader and the Participation of Community Members for the Quality of Life and Social Strengths within the Community in Narathiwat Province. **Princess of Narathiwat University Journal of Humanities and Socail Sciences**. 5(2), 74-86. [In Thai]
- Yoosook, K. (1994). **Organizational Behaviors**. Bangkok: Chulalongkorn University. [In Thai]

แนวทางการต่อยอดผลิตภัณฑ์กาแฟของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรต้นน้ำตำบลป่าแป๋ อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ ให้เกิดประโยชน์เชิงพาณิชย์

The Ways to Raise Coffee Products of the Upstream Agriculture Community
Enterprises to commercial benefits, Pa Pae Subdistrict, Mae Taeng District in
Chiang Mai Province

ภิรมณ์ มณีธร^{1*}

Peemaphon Maneetorn^{1*}

¹ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

เลขที่ 202 ตำบลช้างเผือก อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ 50300 ประเทศไทย

¹ Faculty of Management Sciences, Chiang Mai Rajabhat University

202 Changphueak Sub-district, Mueang District, Chiang Mai Province, 50300, Thailand

รับบทความ: 25 ธันวาคม 2564

ปรับปรุงบทความ: 14 มีนาคม 2565

ตอบรับตีพิมพ์บทความ: 25 เมษายน 2565

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงคุณภาพครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อหาแนวทางในการต่อยอดผลิตภัณฑ์กาแฟของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรต้นน้ำตำบลป่าแป๋ อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ ให้เกิดประโยชน์เชิงพาณิชย์ โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกและการประชุมกลุ่มย่อยจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในกระบวนการพัฒนาผลิตภัณฑ์ไปสู่ประโยชน์เชิงพาณิชย์ ได้แก่ ผู้แทนจากกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรต้นน้ำตำบลป่าแป๋ อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 5 ราย ผู้แทนจากบริษัท เกรเทอร์ฟู้ด จำกัด จำนวน 1 ราย ผู้แทนจากบริษัท เชียงใหม่เจนติกส์แลบอราทอรี จำกัด จำนวน 1 ราย ผู้แทนจากหลักสูตรการเป็นผู้ประกอบการ ภาควิชาบริหารธุรกิจ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ จำนวน 2 ราย และผู้แทนจากบริษัท โอทาส ฟาร์ม จำกัด จำนวน 1 ราย รวมเป็น 10 ราย วิเคราะห์ผลการวิจัยด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มวิสาหกิจชุมชนฯ มีศักยภาพในการพัฒนาผลิตภัณฑ์กาแฟควบชนิดของแบบพกพาที่ได้มาตรฐาน ลดข้อจำกัดทางด้านงบประมาณที่ต้องใช้ไปในการพัฒนากระบวนการผลิตด้วยการสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก สามารถเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์จากผลิตภัณฑ์กาแฟควบที่จำหน่ายกิโลกรัมละ

* ผู้เขียนหลัก (อาจารย์ประจำภาควิชาบริหารธุรกิจ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่)

อีเมล: s.maneetorn@gmail.com

1.2 บาท ให้กลายเป็นผลิตภัณฑ์กาแฟคั่วบดในรูปแบบของดริปที่สามารถจำหน่ายได้ถึงกรัมละ 3.5 บาท การต่อยอดไปสู่ประโยชน์เชิงพาณิชย์นั้น กลุ่มวิสาหกิจชุมชนฯ ควรสร้างตัวตน เรื่องราวที่น่าสนใจ และเอกลักษณ์ของกลุ่มลงบนสื่อสังคมออนไลน์ โดยเฉพาะกลุ่มผู้รักกาแฟ โดยศึกษาต้นแบบจากกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกาแฟที่ประสบความสำเร็จ เพื่อให้ผู้บริโภคเกิดความสนใจและการรู้จักในผลิตภัณฑ์ ร่วมกับการสร้างช่องทางจำหน่ายสินค้าบนตลาดกลางออนไลน์เพื่อให้ผู้บริโภครับรู้และสามารถสั่งซื้อสินค้าได้อย่างต่อเนื่อง

คำสำคัญ

การต่อยอดผลิตภัณฑ์ ผลิตภัณฑ์กาแฟ กลุ่มวิสาหกิจชุมชน ประโยชน์เชิงพาณิชย์

Abstract

The objective of this qualitative research is to find out ways to commercialize coffee products of Pa Pae upstream agriculture community enterprise group, Mae Tang District, Chiang Mai Province. Using purposive sampling technique, the sample was selected from conducting in-depth interviews and focus groups with those who were involved in the process of commercializing products. The sample group consisted of 10 people namely 5 representatives of Pa Pae upstream agriculture community enterprises, 1 representative of Greater Food Company Limited, 1 representative of Chiang Mai Genetics Laboratory Co., LTD., 1 representative of Okrd Farm Limited Partnership and 2 representatives of Bachelor of Business Administration Program (Entrepreneurship) in the faculty of Management Sciences, Chiang Mai Rajabhat University. Content analysis method was used to analyze the data and the result revealed that the community enterprise group had the potential to develop roasting coffee products in the form of a portable bag that meet high-quality standards. With supports from external organizations, the limitations of budgets required in the development of production process can be minimized. Furthermore, there is a possibility of maximizing the value of roasting coffee products by turning those that were previously sold at 1.2 baht per kilogram into drip bag coffee which can be sold at 3.5 baht per kilogram. In order to commercialize the community enterprise group's products, it was recommended that they create their own character, content and identity on social media platforms designed specifically for coffee lovers and learn from other coffee community enterprise groups' success stories. By doing this, they could attract more customers and raise awareness of their coffee products. In addition, they should also create a distribution channel in the online marketplaces so that customers could able to find and continuously order their coffee products.

Keywords

Product Line Extension, The coffee products, Community enterprise group, commercial benefits

บทนำ

กาแฟ ถือเป็นเครื่องดื่มที่มีผู้นิยมอันดับต้น ๆ ของประเทศไทย เห็นได้จากการเป็นเครื่องดื่มที่มีติดไว้ประจำบ้าน สถานที่ทำงาน จนถึงการเกิดขึ้นของร้านกาแฟในรูปแบบต่าง ๆ จำนวนมากในปัจจุบัน โดยพบว่า ตลาดกาแฟนอกบ้านหรือธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับกาแฟมีการเติบโตอย่างมากในช่วง 5 – 6 ปีที่ผ่านมา จากรายงานสถานการณ์ตลาดกาแฟในปี 2563 จาก บริษัทเนสท์เล่ (ไทย) จำกัด พบว่าถึงแม้เกิดวิกฤติการณ์แพร่ระบาดของโรคโควิด-19 แต่ภาพรวมตลาดกาแฟในปี 2563 ยังมีตัวเลขอยู่ที่ 60,000 ล้านบาท แบ่งเป็นตลาดกาแฟในบ้าน มูลค่า 33,000 ล้านบาท และตลาดกาแฟนอกบ้าน มูลค่า 27,000 ล้านบาท โดยพบพฤติกรรมผู้บริโภคกาแฟเปลี่ยนแปลงไป โดยคนไทยหันมาดื่มกาแฟในบ้านมากขึ้นในยุคความปกติใหม่ จึงทำให้ตลาดกาแฟในบ้าน ในปี 2563 เติบโตขึ้นร้อยละ 10.7 และพบว่าอุตสาหกรรมกาแฟไทยยังมีศักยภาพในการทำตลาดต่างประเทศโดยใช้ประโยชน์จากเอฟทีเอ ซึ่งจะได้รับการยกเว้นภาษีและโควตาจากอาเซียนอีกด้วย (BLT Bangkok, 2022; Food Intelligence Center, 2022)

จังหวัดเชียงใหม่เป็นจังหวัดหนึ่งที่มีความสำคัญทางด้านเศรษฐกิจที่สำคัญอันดับต้น ๆ ของประเทศไทย ทั้งด้านการท่องเที่ยวและการเกษตร โดยมีพื้นที่ทั้งหมดกว่า 12 ล้านไร่ มีความอุดมสมบูรณ์ของผืนดินและภูมิอากาศที่เหมาะสมต่อการทำเกษตร โดยมีพืชเศรษฐกิจสำคัญและเป็นที่ต้องการของตลาด อาทิ อะโวคาโด สตรอเบอร์รี่ กาแฟ ชา ฝรั่ง และผลไม้เมืองหนาวที่สามารถเพาะปลูกได้อีกหลายชนิด โดยเฉพาะกาแฟ ซึ่งถือเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญอันดับต้น ๆ ของจังหวัดเชียงใหม่ มีการปลูกกาแฟสายพันธุ์อะราบิก้าเป็นครั้งแรกมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2517 (Chiangmaiwecare, 2021) โดยเฉพาะ ตำบลป่าแป๋ อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ ถือเป็นพื้นที่หนึ่งที่มีการปลูกกาแฟมาอย่างยาวนาน มีการรวมกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกกาแฟจนสามารถจัดตั้งเป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชนชุมชนเกษตรต้นน้ำตำบลป่าแป๋เพื่อให้เกิดความเข้มแข็งด้านเทคโนโลยีการเพาะปลูกและกระบวนการผลิตกาแฟที่ได้คุณภาพ ได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนด้านองค์ความรู้จากหน่วยงานภาครัฐในพื้นที่มาอย่างต่อเนื่อง สามารถพัฒนาผลิตภัณฑ์จากการเพาะปลูกกาแฟในระดับพื้นฐานจนกลายเป็นกาแฟคั่วบรรจุถุงสุญญากาศเพื่อจำหน่ายออกสู่ตลาด แต่จากการลงพื้นที่เพื่อวิเคราะห์ศักยภาพของกลุ่มเกษตรกร ๆ กลับพบปัญหาที่สำคัญคือ กลุ่มเกษตรกรไม่สามารถพัฒนาผลิตภัณฑ์เกษตรต้นน้ำให้กลายเป็นผลิตภัณฑ์ในรูปแบบใหม่ที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดกาแฟที่เปลี่ยนแปลงไปในยุคปกติใหม่ กระบวนการผลิตยังขาดมาตรฐานและพบข้อจำกัดหลายประการโดยเฉพาะมาตรฐานอาหารปลอดภัยที่ถูกกำหนดโดยภาครัฐ เงินทุน และกำลังการผลิตปริมาณมากในเชิงพาณิชย์ จึงส่งผลให้ผลิตภัณฑ์ไม่

สามารถวางจำหน่ายได้ในตลาดสากล เป็นอุปสรรคสำคัญในพัฒนาเพื่อต่อยอดให้เกิดประโยชน์เชิงพาณิชย์และสาธารณะ ภายใต้ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

ด้วยเหตุนี้ นักวิจัย จึงได้จัดทำโครงการวิจัยเรื่อง “การวิจัยเพื่อหาแนวทางในการต่อยอดผลิตภัณฑ์จากพืชเศรษฐกิจของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรต้นน้ำตำบลป่าแป๋ อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ ให้เกิดประโยชน์เชิงพาณิชย์และสาธารณะ ภายใต้ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน” โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์จากพืชเศรษฐกิจของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรต้นน้ำตำบลป่าแป๋ ให้เกิดต้นแบบในการพัฒนาผลิตภัณฑ์โดยให้องค์กรภายนอกเข้ามามีส่วนช่วยสนับสนุนให้เกษตรกรสามารถสร้างผลิตภัณฑ์ในรูปแบบใหม่ สามารถผลิตสินค้าในรูปแบบผลิตภัณฑ์ต้นน้ำ พัฒนาไปสู่ผลิตภัณฑ์กลางน้ำ ส่งตรงสินค้าที่ผลิตได้ไปยังผู้บริโภคในชั้นปลายน้ำด้วยการจัดการด้านการตลาดอย่างเหมาะสม ต่อยอดให้เกิดประโยชน์เชิงพาณิชย์และสาธารณะภายใต้ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน สามารถนำแนวทางในการพัฒนาผลิตภัณฑ์นี้ไปปรับใช้กับผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรอื่น หรือในชุมชนอื่นในจังหวัดเชียงใหม่ต่อไป

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาแนวทางการต่อยอดผลิตภัณฑ์กาแฟของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรต้นน้ำตำบลป่าแป๋ อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ ให้เกิดประโยชน์เชิงพาณิชย์

ทบทวนวรรณกรรม

1. แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการในการพัฒนาผลิตภัณฑ์

กระบวนการพัฒนาให้เกิดผลิตภัณฑ์ใหม่ จะประกอบด้วย 8 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้ (Department of Industrial Promotion, 2020) (1) สร้างความคิดใหม่ (Idea Generation) หมายถึง ขั้นตอนการทดลองกำหนดแนวคิดผลิตภัณฑ์ แนวทางปรับปรุงคุณสมบัติ สู่กระบวนการสร้างผลิตภัณฑ์ใหม่นำเสนอไปยังตลาดใหม่ภายใต้ข้อจำกัดที่มี (2) การเลือกสรรความคิด (Idea Screening) เป็นการเลือกสรรความคิดที่มีความเป็นไปได้สูงในทางปฏิบัติ โดยคำนึงถึงต้นทุนในการลงทุนด้านเครื่องจักรอุปกรณ์ ความคุ้มค่า และทรัพยากรพื้นฐานในธุรกิจ (3) การพัฒนาแนวความคิด (Concept Development) เป็นขั้นตอนการพัฒนาแนวความคิดเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ว่าจะมุ่งไปในทิศทางใดที่มีแนวโน้มประสบความสำเร็จภายใต้ความสามารถและทรัพยากรที่มีอยู่ (4) กลยุทธ์ทางการตลาด (Marketing Strategy) เป็นขั้นตอนการกำหนดกลยุทธ์ทางการตลาดที่ส่งเสริมให้ผลิตภัณฑ์สามารถเข้าถึงกลุ่มผู้บริโภคเป้าหมายและสร้างการรับรู้ด้านผลิตภัณฑ์ในช่องทางที่ถูกต้อง (5) การวิเคราะห์ธุรกิจ (Business Analysis) เป็นการวิเคราะห์และพยากรณ์ถึงโอกาสที่จะประสบความสำเร็จเมื่อนำเสนอผลิตภัณฑ์เข้าสู่ตลาด เช่น ช่วงเวลาที่เหมาะสม ความคุ้มค่าและปริมาณการผลิตที่พอเหมาะงบประมาณและทรัพยากรที่ต้องใช้ในกิจกรรมทางการตลาด เพื่อหาข้อสรุปถึงความเป็นไปได้ในการดำเนินธุรกิจ (6) การพัฒนาผลิตภัณฑ์ (Product Development) เป็นการนำแนวคิดทางการตลาดและแนวทางในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่เข้าสู่การปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลิตภัณฑ์จริง (7) การทดสอบตลาด (Test Marketing) เป็น

การนำผลิตภัณฑ์ออกสู่ตลาดด้วยการทดลองกับกลุ่มลูกค้าคาดว่าแท้จริงของผลิตภัณฑ์นั้น (8) การทำตลาด (Commercialization) คือขั้นตอนของการนำสินค้าที่ผ่านทุกกระบวนการจนออกมาเป็นผลิตภัณฑ์สำเร็จออกสู่ตลาดจริง พร้อมกับการดำเนินกิจกรรมทางการตลาดตามแผนงานที่ได้กำหนดไว้ โดยการวิเคราะห์ทั้ง 8 ขั้นตอนจะทำให้เห็นถึงศักยภาพและความสามารถของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนฯ ต่อการพัฒนาให้เกิดผลิตภัณฑ์ใหม่ เพื่อทราบถึงขั้นตอน กระบวนการ ที่ทำให้เกิดผลิตภัณฑ์ใหม่ได้จริง

2. แนวคิดเกี่ยวกับการวิเคราะห์สถานการณ์ (SWOT Analysis)

การวิเคราะห์สถานการณ์ หรือ การวิเคราะห์ SWOT Analysis คือการวิเคราะห์ จุดแข็ง (Strength) หมายถึง จุดเด่นสำคัญที่องค์กรสามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการดำเนินงานเพื่อการบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร ในขณะที่ จุดอ่อน (Weaknesses) คือ การวิเคราะห์จุดอ่อน และข้อด้อยด้านความสามารถซึ่งส่งผลให้การดำเนินงานขององค์กรไม่บรรลุวัตถุประสงค์ ในส่วนของโอกาส (Opportunities) หมายถึง ปัจจัยภายนอกที่เอื้อประโยชน์ต่อการดำเนินงานช่วยให้กิจกรรมต่าง ๆ ขององค์กรมีความราบรื่น และ อุปสรรค (Threats) คือ ปัจจัยหรือแรงกระทบภายนอกที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงานขององค์กร เป็นสิ่งขัดขวางในการบรรลุวัตถุประสงค์ (Faculty of Agriculture, Chiang Mai University, 2021) การนำแนวคิดเกี่ยวกับการวิเคราะห์สถานการณ์มาช่วยในการวิเคราะห์ จะทำให้เห็นถึง จุดเด่น จุดด้อย โอกาสและอุปสรรคสำคัญที่ส่งผลต่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนฯ เพื่อแสวงหาแนวทางในการลดข้อจำกัดที่เกิดขึ้น ได้แนวทางที่สามารถเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้าเกษตร เกิดผลิตภัณฑ์ใหม่ที่สามารถแข่งขันได้ในเชิงพาณิชย์

3. แนวคิด 7S ของ Waterman

แนวคิดการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน หรือแนวคิด 7 ปัจจัย (7S model) ของ Waterman (2012) จะพิจารณาจากปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กันและส่งผลต่อการพัฒนาองค์กรดังนี้ (1) กลยุทธ์ขององค์กร (Strategies) การบริหารเชิงกลยุทธ์เป็นกระบวนการที่ช่วยให้องค์กรทราบถึง เป้าหมาย พันธกิจ สิ่งที่ต้องกรต้องการจะเป็น ใครคือลูกค้า (2) โครงสร้างองค์กร (Structure) คือการพิจารณาถึงโครงสร้างที่กำหนดขึ้นตามกระบวนการ โดยมีบุคคลเข้ามาปฏิบัติงานร่วมกันในส่วนต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุเป้าประสงค์ที่ตั้งไว้ (3) ระบบการปฏิบัติงาน (System) เป็นการปฏิบัติงานตามกลยุทธ์เพื่อการบรรลุเป้าประสงค์ที่กำหนดไว้ ทั้งการบริหารจัดการภายใน การวางระบบบัญชีการเงิน การจัดการระบบจัดซื้อ คลังสินค้า พัสดุ การนำเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาปรับใช้ และการประเมินผลและติดตามผล (4) บุคลากร (Staff) การวางแผนในการบริหารทรัพยากรมนุษย์ซึ่งเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการดำเนินงานขององค์กร (5) ทักษะ ความรู้ ความสามารถ (Skills) ทักษะในการปฏิบัติงานของทรัพยากรบุคคลในองค์กรสามารถแยกทักษะออกเป็น 2 ด้านหลัก ได้แก่ ทักษะเกี่ยวกับความถนัด และ ทักษะด้านอาชีพ (6) การบริหารจัดการ คือ แผนงานด้านการปฏิบัติที่เกี่ยวข้องเชื่อมโยงกันภายใน เป็นการสร้างวัฒนธรรม พฤติกรรม จรรยาบรรณให้เกิดขึ้นในองค์กร (7) ค่านิยมร่วม (Shared Values) หมายถึง แนวทางปฏิบัติที่สมาชิกในองค์กรร่วมกันยึดถือจนกลายเป็นรากฐานสำคัญของระบบบริหาร เกิดเป็นระเบียบ วิธีการ ในการปฏิบัติงานภายในองค์กรหรือเรียกว่า วัฒนธรรมองค์กร ซึ่งการ

วิเคราะห์ถึงสภาพแวดล้อมภายในจะทำให้ทราบถึงศักยภาพและขีดความสามารถของกลุ่มต่อการพัฒนาให้เกิดผลิตภัณฑ์ใหม่และความสามารถในการแข่งขันเชิงพาณิชย์ เป็นปัจจัยภายในที่ส่งผลต่อความสำเร็จและความล้มเหลวทางธุรกิจ

4. แนวคิดการตลาดออนไลน์

การตลาดออนไลน์ หรือ Online Marketing คือรูปแบบการทำตลาดในสื่อออนไลน์ทุกประเภท ได้แก่ การโฆษณาบน Facebook การโฆษณาบน Google การโฆษณาบน Youtube การโฆษณาบน Instagram มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างการรู้จักในสินค้า นำสินค้าไปเผยแพร่ยังสื่อออนไลน์เพื่อให้เกิดการรับรู้ในตราสินค้าและคุณสมบัติเด่นของผลิตภัณฑ์ กระตุ้นให้เกิดการตัดสินใจซื้อสินค้าหรือบริการของธุรกิจในการตลาดออนไลน์ (Online Marketing) สามารถทำได้ในหลายช่องทาง ดังนี้ (1) การตลาดออนไลน์บน Search Engine ได้แก่ การทำ SEO หรือ Search Engine Optimization การซื้อโฆษณาบน Google (2) การตลาดออนไลน์ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ Social Marketing เช่น Facebook Google Youtube Instagram Twitter Pinterest Tiktok และ อื่น ๆ (3) การตลาดออนไลน์ผ่านช่องทาง E – Marketplace เช่น Lazada Shopee Zilingo แนวคิดการตลาดออนไลน์นี้จะทำให้ทราบถึงช่องทางจำหน่ายสินค้า และกลุ่มลูกค้าเป้าหมายในโลกออนไลน์ที่เหมาะสมและสอดคล้องกับบุคลิกผลิตภัณฑ์ของกลุ่มเกษตรกรมากที่สุด เพราะการมีอัตลักษณ์ที่ใกล้เคียงกันย่อมส่งผลต่อการดึงดูดกลุ่มลูกค้าในแบบที่ต้องการได้มากกว่า (NIPA Technology, 2022, 1)

Maneetorn and Somyana (2019, 97) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางในการต่อยอดผลิตภัณฑ์กาแพดอยหวาน ตำบลเทพเสด็จ อำเภอดอยสะเก็ด สุพรรณบุรีเชิงพาณิชย์และสาธารณะ ภายใต้ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า กลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกกาแพดอยหวานสามารถพัฒนาผลิตภัณฑ์กาแพดอยหวานในรูปแบบของพอกพา โดยมีขั้นตอนในการดำเนินการดังนี้ (1) การรับซื้อเมล็ดกาแพที่ผ่านกระบวนการคัดสรรสำเร็จตามสูตรที่ต้องการจากกลุ่มเกษตรกร (2) นำเมล็ดกาแพที่คัดสรรตรวจสอบคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญด้านกาแพ (3) จัดส่งเมล็ดพันธุ์ที่ผ่านการคัดสรรและตรวจสอบรสชาติแล้วไปยังโรงงานเอกชนเพื่อจ้างบดและบรรจุ (4) ดำเนินการขอขึ้นทะเบียน ยอย. 4 (5) ขนส่งกาแพที่บรรจุแล้วจัดเก็บในคลังเพื่อรอจำหน่ายต่อไป โดยเมื่อเสร็จสิ้นกระบวนการ จะได้ผลิตภัณฑ์กาแพในรูปแบบของพอกพา ขนาด 8 กรัม จำนวน 7,000 ซอง โดยมีต้นทุนอยู่ที่ 22.1896 บาท ต่อ 1 ซอง มีค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานรวม 5,350 บาท จำนวนเงินที่ใช้ในการลงทุนทั้งสิ้น 160,677.2 บาท รวมภาษีมูลค่าเพิ่ม ซึ่งจะนำผลที่ได้จากการวิจัยเปรียบเทียบกับแนวทางการวิจัยนี้ เพื่อได้แนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่สามารถต่อยอดให้เกิดผลิตภัณฑ์ใหม่ได้จริงต่อไป

จากการวิจัยและทบทวนวรรณกรรมข้างต้น พบว่าการวิเคราะห์ศักยภาพขององค์กร 7 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาขององค์กร (7S) ร่วมกับการวิเคราะห์ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรค (SWOT Analysis) ทำให้ทราบถึงความสามารถ ข้อจำกัด และปัจจัยภายในองค์กรที่ส่งผลต่อความสามารถในการพัฒนาและยกระดับผลิตภัณฑ์ให้เกิดคุณค่า อีกทั้งการนำเอาแนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ แนวคิดการตลาดออนไลน์ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาผลิตภัณฑ์ จะช่วยให้เห็นถึงแนวทางในการพัฒนา

ผลิตภัณฑ์ที่เหมาะสมกับศักยภาพและขีดความสามารถของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน นำไปสู่แนวทางในการสร้างมาตรฐานและมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์จากผลิตภัณฑ์เกษตร ต่อยอดไปสู่ประโยชน์เชิงพาณิชย์ กล่าวคือสามารถจำหน่ายผลิตภัณฑ์ไปยังกลุ่มลูกค้าเป้าหมายเพื่อสร้างรายได้ให้เกิดขึ้นกับเกษตรกรได้อย่างยั่งยืนต่อไป

วิธีการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้วิธีการอุปนัย ทำการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มตัวอย่างเพื่อให้เห็นถึงพฤติกรรมเชิงกระบวนการจากการสัมภาษณ์และการสังเกต ณ สถานที่ตั้งของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสัมภาษณ์ คือ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรต้นน้ำตำบลป่าแป๋ อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 5 ราย ผู้เชี่ยวชาญจากหน่วยงานภายนอกที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการสร้างและพัฒนาผลิตภัณฑ์ ได้แก่ บริษัท เกรเทอร์ฟู้ด จำกัด จำนวน 1 ราย ผู้แทนจาก บริษัท เชียงใหม่เจนดิทส์แลบอราทอรี จำกัด จำนวน 1 ราย ผู้แทนจากหลักสูตรการเป็นผู้ประกอบการ ภาควิชาบริหารธุรกิจ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ จำนวน 2 ราย และผู้แทนจาก บริษัท โอกาส ฟาร์ม จำกัด จำนวน 1 ราย รวมเป็น 10 ราย โดยมุ่งเน้นการศึกษาไปที่กระบวนการในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรเพื่อให้เกิดการสร้างมูลค่าเพิ่มจากผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นเดิม เกิดมาตรฐานในการผลิต สามารถต่อยอดไปสู่ประโยชน์เชิงพาณิชย์ได้ ทั้งการจำหน่ายในรูปแบบออฟไลน์และออนไลน์

1. ขอบเขตของการวิจัย การวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาเพื่อหาแนวทางในการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากพืชเศรษฐกิจของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรต้นน้ำตำบลป่าแป๋ อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ ให้เกิดประโยชน์เชิงพาณิชย์ โดยอาศัยวิธีการแบบมีส่วนร่วม (PAR) เพื่อสะท้อนถึงปัญหาและข้อจำกัดในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ดำเนินการหาแนวทางในการพัฒนาผลิตภัณฑ์เกษตรรูปแบบใหม่ที่มีมาตรฐานในการผลิต ตรงตามกระแสนิยมและความต้องการของตลาด ปรับวิธีการจากการมุ่งเน้นผลิตสินค้าเกษตรในระดับต้นน้ำไปสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์ปลายน้ำ สามารถส่งต่อผลิตภัณฑ์ไปยังผู้บริโภคในชั้นปลายเพื่อให้ผลิตภัณฑ์ที่พัฒนาได้สามารถจำหน่ายเพื่อสร้างรายได้ให้กับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนได้จริง โดยผู้วิจัยลงพื้นที่เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลตั้งแต่เดือนสิงหาคม 2563 ถึง ธันวาคม 2564

2. ผู้ให้ข้อมูล การวิจัยในครั้งนี้เป็นการเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญแบบเจาะจง โดยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกและการประชุมกลุ่มย่อยจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในกระบวนการพัฒนาผลิตภัณฑ์ไปสู่ประโยชน์เชิงพาณิชย์ ได้แก่ ผู้นำและสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรต้นน้ำตำบลป่าแป๋ อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 5 ราย โดยมีเกณฑ์การพิจารณาจากผู้มีส่วนสำคัญและเป็นแกนนำหลักที่มีส่วนขับเคลื่อนให้เกิดการจัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชนฯ ในส่วนผู้แทนจากองค์กรภายนอกจำนวน 5 ราย จะมีเกณฑ์ในการพิจารณา ดังนี้ ด้านการผลิตจะพิจารณาจากธุรกิจรับจ้างผลิตผลิตภัณฑ์ที่มีความพร้อมด้านมาตรฐานการผลิต มีจำนวนขั้นต่ำต่อการอบการผลิตน้อยและเป็นผู้ประกอบการในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ โดยได้ผู้แทนที่เหมาะสมตรงตามคุณสมบัติจาก บริษัท เกรเทอร์ฟู้ด จำกัด จำนวน 1 ราย ผู้เชี่ยวชาญด้านสูตรและความปลอดภัยของผลิตภัณฑ์ จะพิจารณาจากความเชี่ยวชาญ ความพร้อมทางด้านห้องปฏิบัติการ และมีความ

ประสงค์ให้การสนับสนุนช่วยเหลือโดยไม่คิดค่าใช้จ่ายจาก บริษัท เชียงใหม่เจนเนติกส์แลบอราทอรี จำกัด จำนวน 1 ราย ทางด้านการบริหารจัดการและการตลาดได้รับการสนับสนุนจากหลักสูตรการเป็นผู้ประกอบการ ภาควิชาบริหารธุรกิจ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ จำนวน 2 ราย ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญในศาสตร์ของการบริหารจัดการด้านการตลาด และผู้แทนจาก บริษัท โอกลาส ฟาร์ม จำกัด จำนวน 1 ราย ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการธุรกิจและการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์แปรรูปทางการเกษตร รวมเป็น 10 ราย โดยผู้วิจัยติดต่อไปยังกลุ่มวิสาหกิจชุมชนฯ และสถานที่ตั้งของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อขออนุญาตสัมภาษณ์และทำการเก็บข้อมูล

3. ข้อมูลและเครื่องมือในการวิจัย

3.1 ข้อมูลปฐมภูมิ เป็นข้อมูลที่ได้จากการลงพื้นที่สำรวจและประชุมร่วมกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องด้านกระบวนการพัฒนาผลิตภัณฑ์โดยอาศัยวิธีการแบบมีส่วนร่วม (PAR) เพื่อค้นหาแนวทางในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ โดยมีผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งจากสมาชิกในกลุ่มวิสาหกิจชุมชนและผู้เชี่ยวชาญภายนอก

3.2 ข้อมูลทุติยภูมิ ได้แก่ ข้อมูล เอกสาร รายงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ในประเด็นการสร้างมาตรฐานและมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์จากผลิตภัณฑ์เกษตร ต่อยอดไปสู่ประโยชน์เชิงพาณิชย์

3.3 ชนิดเครื่องมือการประเมิน การวิจัยครั้งนี้ มีเครื่องมือสำคัญ คือ แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต และแบบประเมินที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิ ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกและการประชุมกับผู้นำกลุ่ม สมาชิก ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรต้นน้ำตำบลป่าแป๋ อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาผลิตภัณฑ์ และทีมวิจัย โดยแบ่งวิธีการเก็บข้อมูลออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 เป็นการสังเกตการณ์และสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อศึกษาข้อมูลทางการศักยภาพของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนฯ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ทำการวิเคราะห์ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค เพื่อวิเคราะห์ถึงศักยภาพในการพัฒนาผลิตภัณฑ์เกษตรเพื่อสร้างมาตรฐานและยกระดับให้กลายเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีมูลค่าเพิ่ม ต่อยอดไปสู่ประโยชน์เชิงพาณิชย์ได้จริง โดยลงพื้นที่เก็บข้อมูลครั้งแรก ณ สถานที่ตั้งของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนฯ ในวันที่ 12 สิงหาคม 2563 ในส่วนที่ 2 คือการร่วมประชุมกลุ่มย่อยกับผู้นำกลุ่ม สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรต้นน้ำตำบลป่าแป๋ อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 5 ราย ผู้แทนจาก บริษัท เกรเทอร์ฟู้ด จำกัด จำนวน 1 ราย ผู้แทนจาก บริษัท เชียงใหม่เจนเนติกส์แลบอราทอรี จำกัด จำนวน 1 ราย ผู้แทนจากหลักสูตรการเป็นผู้ประกอบการ ภาควิชาบริหารธุรกิจ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ จำนวน 2 ราย และผู้แทนจาก บริษัท โอกลาส ฟาร์ม จำกัด จำนวน 1 ราย รวมเป็น 10 ราย เพื่อแสวงหารูปแบบแนวทางในการพัฒนาเพื่อเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์เกษตร โดยจัดขึ้น ณ สถานที่ตั้งของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนฯ ในวันที่ 6 ตุลาคม 2564

การตรวจสอบเครื่องมือ ใช้วิธีการแบบสามเส้าทางด้านข้อมูล (Data Triangulation) เป็นการพิสูจน์ว่าข้อมูลที่ผู้วิจัยได้รับถูกต้องหรือไม่ ได้แก่ แหล่งเวลา การเก็บข้อมูลในเวลาที่ต่างกันข้อมูลจะเหมือนกันหรือไม่ ด้านสถานที่ หากเก็บข้อมูลต่างสถานที่ข้อมูลที่ได้อาจเหมือนกันหรือไม่ และแหล่งบุคคลหาก

ตัวผู้ให้ข้อมูลเปลี่ยนไปในระหว่างการวิจัย ข้อมูลที่ได้จะเหมือนเดิมหรือไม่ (Chantavanich, 2004, 129-130) ซึ่งพบว่าผลการเก็บข้อมูลเป็นไปในทิศทางเดียวกันทั้ง 3 ด้าน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลที่ได้นำมาพิมพ์เป็นข้อความ นำวิเคราะห์ สังเคราะห์ เพื่อทบทวนให้เกิดความเข้าใจอย่างถ่องแท้ แล้วจึงจับกลุ่มแนวคิด กลยุทธ์ แนวทางในการพัฒนาเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่ผลิตภัณฑ์เกษตรจากข้อมูลที่คล้ายกัน พร้อมเขียนเชื่อมโยงแนวคิดที่สัมพันธ์กัน เมื่อสิ้นสุดกระบวนการวิเคราะห์ ผู้วิจัยจึงนำผลการวิจัยมาเรียบเรียงเพื่อนำเสนอและอภิปรายผลงานวิจัยต่อไป

5. นิยามศัพท์

การต่อยอดผลิตภัณฑ์ หมายถึง การนำผลิตภัณฑ์ที่มีอยู่เดิมหรือที่มีอยู่ในระดับต้นน้ำของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรต้นน้ำตำบลป่าแป๋ อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ เข้าสู่กระบวนการแปรรูปเพื่อสร้างมาตรฐานและมูลค่าเพิ่มให้กลายเป็นผลิตภัณฑ์รูปแบบใหม่เพื่อสามารถจำหน่ายได้ในเชิงพาณิชย์

ผลิตภัณฑ์กาแฟ หมายถึง ผลิตภัณฑ์ที่ได้จากการนำผลเชอร์รี่กาแฟเข้าสู่กระบวนการแปรรูปโดยวิธีหมัก ตากแห้ง ขัดสี คั่วบด บรรจุลงในบรรจุภัณฑ์ ให้กลายเป็นผลิตภัณฑ์สำเร็จรูปเพื่อการบริโภค

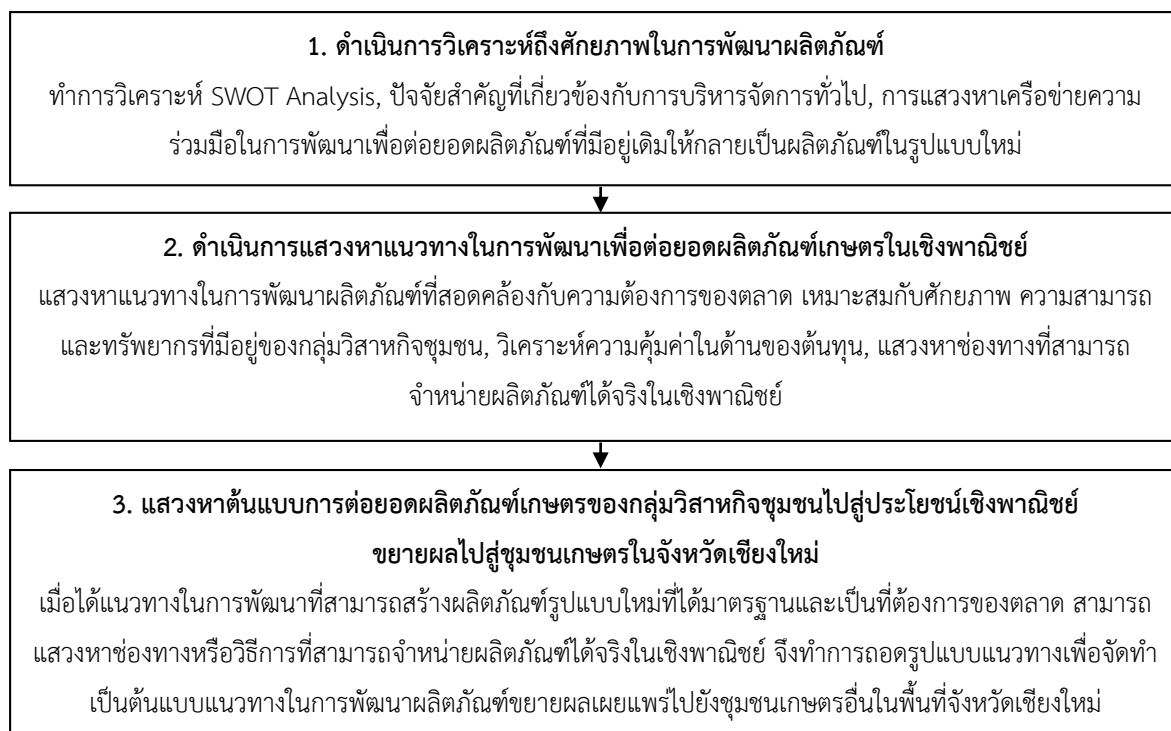
กลุ่มวิสาหกิจชุมชน หมายถึง กลุ่มคณะบุคคลที่ร่วมกันจัดตั้งจนกลายเป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรต้นน้ำตำบลป่าแป๋ อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อการผลิตสินค้าหรือให้บริการ หรือดำเนินธุรกิจ ลักษณะอื่น ซึ่งมีวิถีชีวิตร่วมกันและรวมตัวกันเพื่อประกอบกิจการ โดยเป็นไปเพื่อผลประโยชน์ของสมาชิกในกลุ่มและชุมชน

ประโยชน์เชิงพาณิชย์ หมายถึง การดำเนินกิจกรรมใด ๆ เพื่อให้เกิดกิจกรรมทางด้านค้าขายของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรต้นน้ำตำบลป่าแป๋ อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ โดยเริ่มต้นจากการผลิตผลิตภัณฑ์ที่มีศักยภาพ วิเคราะห์ความคุ้มค่าของการลงทุนและผลกำไรคาดหวัง แสวงหาช่องทางการจำหน่ายที่สามารถสร้างผลตอบแทนให้เกิดขึ้นกับผู้ดำเนินการได้อย่างคุ้มค่า

ผลการวิจัย

จากการดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ ทำให้ได้แนวทางในการพัฒนาผลิตภัณฑ์กาแฟของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรต้นน้ำ ตำบลป่าแป๋ อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ โดย สามารถแสดงให้เห็นถึงขั้นตอนสำคัญ ดังนี้

ภาพที่ 1 แสดงขั้นตอนการเกิดแนวทางการต่อยอดผลิตภัณฑ์กาแฟของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรต้นน้ำตำบลป่าแป๋ อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ ให้เกิดประโยชน์เชิงพาณิชย์

จากภาพที่ 1 จะเห็นได้ว่า ขั้นตอนการเกิดแนวทางการต่อยอดผลิตภัณฑ์กาแฟของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรต้นน้ำตำบลป่าแป๋ อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ ให้เกิดประโยชน์เชิงพาณิชย์นั้น สามารถเกิดขึ้นได้ มีขั้นตอนดังนี้

1. การวิเคราะห์ถึงศักยภาพในการพัฒนาผลิตภัณฑ์

จากการประชุมเชิงปฏิบัติการร่วมกันระหว่าง ผู้นำกลุ่มและสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนฯ ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์ และทีมวิจัย ในประเด็นการพัฒนาผลิตภัณฑ์เกษตรเพื่อสร้างมาตรฐานและมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์กาแฟ ต่อยอดไปสู่ประโยชน์เชิงพาณิชย์ ในวันที่ 6 ตุลาคม 2564 พบว่า ในด้านจุดแข็ง กลุ่มวิสาหกิจชุมชนฯ มีผู้นำกลุ่มที่มีความเชี่ยวชาญด้านการหมักกาแฟเพื่อให้ผลิตภัณฑ์กาแฟมีรสชาติที่โดดเด่น โดยได้รับรางวัลประกาศนียบัตรเหรียญทองแดง ประเภทคุณภาพกาแฟระดับดีมาก กาแฟอะราบิก้า กระบวนการแปรรูปด้วยวิธีเปียก (Wet Process) คะแนนการชิม 81.43 คะแนน จากกรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มีองค์ความรู้ด้านการผลิตกาแฟตั้งแต่กระบวนการเพาะปลูกไปจนถึงกระบวนการในการแปรรูปจนได้ผลิตภัณฑ์กาแฟสำเร็จเพื่อจำหน่ายไปยังกลุ่มตลาดเฉพาะที่รักในการบริโภคกาแฟแบบไม่ปรุงแต่งรสชาติ มีพื้นที่เพาะปลูกบนพื้นที่สูง มีธรรมชาติอุดมสมบูรณ์ ภูมิอากาศเหมาะกับการปลูกกาแฟ และมีสายพันธุ์กาแฟหลายชนิดที่อยู่ในระหว่างทดลองเพาะปลูกเพื่อค้นหาสายพันธุ์ที่มีรสชาติที่โดดเด่น อีกทั้งมีสมาชิกกลุ่มที่มีความเหนียวแน่นและจัดตั้งเป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่มีการพูดคุยหารือถึง

แนวทางในการพัฒนากระบวนการเพาะปลูกกาแฟ แบ่งปันองค์ความรู้ เครื่องจักร อุปกรณ์ ในการผลิตกาแฟร่วมกัน ในด้านจุดอ่อน กลุ่มวิสาหกิจชุมชนยังไม่มีการพัฒนาในส่วนโรงงานผลิตที่ได้มาตรฐานเนื่องจากขาดแคลนทุนทรัพย์ ขาดองค์ความรู้ด้านการตลาด การขาย การพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้สามารถจำหน่ายไปยังตลาดสากล ขาดองค์ความรู้ด้านการผลิตและมาตรฐานการผลิต ผลผลิตที่ได้จากกระบวนการผลิตจึงมีรสชาติไม่คงที่ ในทุกรอบการผลิต ขาดองค์ความรู้ด้านการจัดการอาหารปลอดภัยและระบบสุขาภิบาลอาหาร จึงทำให้กระบวนการในการผลิตอาจเกิดการปนเปื้อนได้ง่าย กำลังการผลิตวัตถุดิบกาแฟผันแปรไปตามสภาพดินฟ้าอากาศและข้อจำกัดในด้านปริมาณพื้นที่เพาะปลูกจึงทำให้กำลังการผลิตไม่เพียงพอในบางช่วงเวลา ที่สำคัญผลิตภัณฑ์ของกลุ่มฯ ยังไม่มีผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการขึ้นทะเบียนอาหารและยาจึงไม่สามารถจำหน่ายไปยังห้างสรรพสินค้าและตลาดสากล ในส่วนของโอกาส กลุ่มวิสาหกิจชุมชนฯ มีหน่วยงานพันธมิตรที่คอยช่วยเหลือให้คำแนะนำด้านการวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์ทั้งหน่วยงานภาครัฐ เอกชน และสมาคมกาแฟไทย ด้านโอกาสทางการตลาด ผลิตภัณฑ์กาแฟเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีกลุ่มคนจำนวนมากนิยมบริโภคทั้งในและต่างประเทศ จากแนวโน้มการดูแลสุขภาพที่กำลังมาแรงในปัจจุบัน จึงทำให้มีผู้บริโภคกาแฟในรูปแบบไม่ผ่านการปรุงแต่งเพิ่มมากขึ้น จึงเป็นโอกาสของผู้ผลิตกาแฟรายย่อยในการพัฒนารสชาติของกาแฟให้มีจุดเด่นเป็นเอกลักษณ์เพื่อจำหน่ายไปยังตลาดกลุ่มนี้ต่อไป ในส่วนของอุปสรรคเนื่องจากตลาดผลิตภัณฑ์กาแฟในประเทศไทยมีการแข่งขันที่รุนแรงในอุตสาหกรรม มีคู่แข่งมากมาย และผลิตภัณฑ์ถูกกลืนได้ง่ายจากผู้ผลิตที่มีทรัพยากรและเงินทุนที่เหนือกว่า จึงเป็นความเสี่ยงสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อกลุ่มวิสาหกิจชุมชนรายย่อย

โดยสรุปการวิเคราะห์ถึงศักยภาพของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนฯ ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์เกษตรเพื่อต่อยอดให้เกิดประโยชน์เชิงพาณิชย์ ที่ประชุมมีแนวทางไปในทิศทางเดียวกัน ว่า ถึงแม้กลุ่มวิสาหกิจชุมชนฯ มีข้อจำกัดในด้านเงินทุนที่จะพัฒนาโรงงานผลิตให้ได้มาตรฐานเพื่อรองรับการผลิตในปริมาณมาก ขาดองค์ความรู้ด้านมาตรฐานการผลิต การจัดการการตลาดและการขาย และกระบวนการในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ แต่ทุกข้อที่กล่าวมาข้างต้น สามารถแก้ไขปัญหได้ด้วยวิธีการให้หน่วยงานภายนอกภาคเอกชนเข้ามามีส่วนช่วยในการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ ได้แก่ ในด้านของกระบวนการในการผลิตและมาตรฐานการผลิต ได้ขอความร่วมมือไปยังภาควิชาคหกรรมศาสตร์ ซึ่งมีผู้ทรงคุณวุฒิที่เชี่ยวชาญทางด้านวิทยาศาสตร์การอาหาร เข้ามาให้ข้อเสนอแนะด้านวิธีการในการควบคุมคุณภาพ ความคงที่ของสูตรและรสชาติ การหมักกาแฟและการแปรรูปซึ่งเป็นกระบวนการผลิตในระดับต้นน้ำเพื่อให้เกิดมาตรฐานการผลิต ในด้านกระบวนการผลิตในระดับกลางน้ำจนถึงปลายน้ำ สามารถขอความร่วมมือไปยัง (1) บริษัท เกรเทอร์ฟู้ด จำกัด ในส่วนกระบวนการจ้างผลิตในรูปแบบผู้ผลิตผลิตภัณฑ์ตามแบบผู้ว่าจ้าง การขึ้นทะเบียนอาหารและยา และการบรรจุภัณฑ์ (2) บริษัท เชียงใหม่เจเนติกส์แลบอราทอรี จำกัด ที่จะมีส่วนช่วยในการตรวจวิเคราะห์ความปลอดภัยของสูตรผลิตภัณฑ์ และ (3) ความช่วยเหลือจากหลักสูตรการเป็นผู้ประกอบการ ภาควิชาบริหารธุรกิจ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ และบริษัท โอกาส ฟาร์ม จำกัด ที่มีส่วนช่วยด้านการจัดการตลาด วิจัยตลาด แสวงช่องทางทางการขาย เพื่อลดข้อจำกัดและอุปสรรคสำคัญที่ส่งผลต่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ ต่อยอดไปสู่ประโยชน์เชิงพาณิชย์ได้ต่อไป

2. แนวทางในการพัฒนาเพื่อต่อยอดผลิตภัณฑ์เกษตรในเชิงพาณิชย์

จากการประชุมร่วมกันระหว่าง ผู้นำกลุ่ม สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนฯ ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์ และผู้นำกลุ่มเกษตรกร พบว่า จากแนวโน้มพฤติกรรมกรรมการท่องเที่ยวผู้คนที่เปลี่ยนแปลงไปจากสถานการณ์แพร่ระบาดของโควิด-19 ทำให้รูปแบบการท่องเที่ยวของผู้คนในยุคปัจจุบันเปลี่ยนแปลงไปและเริ่มนิยมท่องเที่ยวในรูปแบบเดินทางพักรวมตามสถานที่ทางธรรมชาติกันมากขึ้น โดยจะเห็นได้จากกระแสนิยมที่เกิดขึ้นจากผู้มีอิทธิพลในโลกออนไลน์ด้านการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นมากมาย จึงเป็นโอกาสในการพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อตอบสนองความต้องการของกลุ่มผู้บริโภคเหล่านี้ ทั้งผลิตภัณฑ์กาแฟคั่วบดเพื่อจำหน่ายไปยังผู้บริโภคที่มีอุปกรณ์ในการชงกาแฟส่วนบุคคล การพัฒนาผลิตภัณฑ์กาแฟคั่วบดสำเร็จรูปในรูปแบบซองดื่ม หรือการพัฒนากาแฟคั่วบดสำเร็จในรูปแบบกาแฟพร้อมชงในถุงสำเร็จรูป เพื่อสร้างความสะดวกให้กับผู้บริโภคที่สามารถดื่มกาแฟสดได้ในทุกช่วงเวลาและทุกสถานที่ แต่จากการวิเคราะห์ถึงศักยภาพผลิตภัณฑ์และจากความต้องการของผู้นำและสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนฯ ที่ต้องการพัฒนาให้เกิดผลิตภัณฑ์ใหม่ที่เป็นที่ต้องการของตลาด ณ ปัจจุบัน มีความสอดคล้องกับศักยภาพ ข้อจำกัดด้านเงินทุน เพื่อให้เกิดผลิตภัณฑ์ที่สามารถแข่งขันได้ในตลาด ที่ประชุมจึงมีความเห็นไปในทางเดียวกันว่า การพัฒนาผลิตภัณฑ์ของกลุ่มจึงมีความพร้อมในการพัฒนาไปสู่กาแฟคั่วบดในรูปแบบซองดื่มมากกว่าผลิตภัณฑ์อีก 2 รูปแบบข้างต้น เนื่องจากผลิตภัณฑ์กาแฟคั่วบดบรรจุถุงมีกระบวนการและขั้นตอนการผลิตเพื่อให้เกิดมาตรฐานผลิตภัณฑ์ไม่ซับซ้อนและในตลาดมีผู้ผลิตกาแฟประเภทนี้อยู่มากมาย ในส่วนผลิตภัณฑ์กาแฟคั่วบดสำเร็จรูปแบบกาแฟพร้อมชงในถุงสำเร็จรูปถึงแม้จะเป็นแนวความคิดใหม่และจากการสำรวจตลาดในห้างสรรพสินค้าชั้นนำในจังหวัดเชียงใหม่ พบเพียงแค่ 1 ราย ที่วางจำหน่ายภายใต้ตราสินค้า CAFE R'ONN แต่เมื่อทดลองใช้ผลิตภัณฑ์ กลับพบความยากลำบากในการใช้งานเนื่องจากถุงซิปลากลิ้นยากเกินไปมีลักษณะไม่แข็งแรง ไม่เหมาะกับการบรรจุเครื่องดื่มร้อน จึงมีความเห็นไปในทิศทางเดียวกัน คือ การพัฒนาผลิตภัณฑ์กาแฟคั่วบดในรูปแบบซองดื่ม โดยมีกระบวนการและวิธีการได้มาซึ่งผลิตภัณฑ์ที่ได้มาตรฐาน ดังนี้ (1) กลุ่มวิสาหกิจดำเนินการแปรรูปกาแฟโดยวิธีเปียก (Wet Process) เข้าสู่กระบวนการคั่ว (Roasting) ตามสูตรที่มีรสชาติเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของทางกลุ่มฯ (2) จัดส่งเมล็ดกาแฟคั่วไปยังโรงงานเพื่อจ้างบดและบรรจุในรูปแบบซองดื่ม โดยเป็นโรงงานที่ได้มาตรฐานการผลิตอาหารปลอดภัยเพื่อให้สามารถจำหน่ายไปยังตลาดสากลและการส่งออก (3) ดำเนินการขอขึ้นทะเบียน อย. (4) ขนส่งผลิตภัณฑ์กาแฟคั่วบดจัดเก็บในคลังสินค้าของกลุ่มฯ เพื่อรอจำหน่าย ในส่วนขั้นตอนการออกแบบบรรจุภัณฑ์ มีขั้นตอนที่สามารถดำเนินการควบคู่ไปกับขั้นตอนการผลิต โดยมีขั้นตอนดังนี้ (1) ทำการประชุมกับผู้นำกลุ่ม สมาชิก และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเพื่อออกแบบตราสินค้า ภาพโฆษณา และรายละเอียดที่จำเป็นบนผลิตภัณฑ์ โดยต้องคำนึงถึงระเบียบและข้อบังคับของ อย. เป็นสำคัญ (2) ส่งข้อสรุปรูปแบบบรรจุภัณฑ์ที่ต้องการไปยังบริษัทรับออกแบบ (3) เมื่อได้แบบที่ต้องการแล้วทำการจัดส่งไปยังโรงงานเพื่อพิมพ์ลงบนซองบรรจุภัณฑ์ โดยทั้ง 3 ขั้นตอน จะดำเนินการควบคู่ไปกับกระบวนการให้ได้มาซึ่งผลิตภัณฑ์และแล้วเสร็จในกระบวนการที่ 2

2.1 การดำเนินการด้านวิเคราะห์ต้นทุนของผลิตภัณฑ์

1) ต้นทุนเมล็ดกาแฟที่ผ่านกระบวนการแปรรูปโดยวิธีเปียก (Wet Process) เข้าสู่กระบวนการคั่ว (Roasting) ตามสูตรเฉพาะ เกษตรกรจะคิดต้นทุนในกิโลกรัมละ 1,200 บาท คิดเป็นต้นทุนต่อกรัมอยู่ที่ กรัมละ 1.2 บาท

2) ต้นทุนการจ้างบดและบรรจุในรูปแบบซองพกพา บริษัท เกรเทอร์ฟีด จำกัด จะให้บริการบดเมล็ดกาแฟคั่วและบรรจุผงกาแฟในถุง อัดก๊าซไนโตรเจน ซิลปิดปากถุง โดยคิดค่าบริการต่อถุงเท่ากับ 9 บาท เมื่อรวม ภาษีมูลค่าเพิ่มร้อยละ 7 จะมีต้นทุนรวมในขั้นตอนนี้เท่ากับ 9.63 บาท (เป็นค่าใช้จ่ายรวมของฟรอยบรรจุภัณฑ์ขั้นแรกแบบด้านสีขาวล้วน)

ในส่วนต้นทุนบรรจุภัณฑ์ขั้นนอกในรูปแบบถุงซิปล็อกสีกรีนลวดลาย 2 ด้าน 2 สี ขนาดบรรจุ 15 ซอง คิดค่าบริการ 15 บาท รวมภาษีมูลค่าเพิ่มร้อยละ 7 จะมีต้นทุนเท่ากับ 16.05 บาท เมื่อหารเฉลี่ยเป็นค่าใช้จ่ายต่อซอง จะเท่ากับ 1.07 บาท

3) สาเหตุที่เลือกผลิตกับทางบริษัทฯ เนื่องจากมีเงื่อนไขกำหนดจำนวนขั้นต่ำที่ต้องผลิตต่อรอบในปริมาณต่ำ เพียง 20 กิโลกรัมต่อรอบการผลิต บรรจุซองละ 8 กรัม จำนวนขั้นต่ำที่ต้องผลิต 2,500 ซอง จึงทำให้สามารถลดปริมาณเงินทุนที่ต้องใช้ไปกับการผลิตสินค้าขายได้จำนวนมาก

4) ในส่วนค่าบริการขึ้นทะเบียนอาหารและยา บริษัท เกรเทอร์ฟีด จำกัด คิดค่าบริการจำนวน 15,000 บาท เมื่อรวมภาษีมูลค่าเพิ่มร้อยละ 7 จะมีค่าใช้จ่ายเท่ากับ 16,050 บาท ใช้เวลาดำเนินการประมาณ 15 วัน ซึ่งค่าใช้จ่ายในส่วนนี้เป็นค่าใช้จ่ายดำเนินงานจึงไม่สามารถปันส่วนเป็นต้นทุนผลิตสินค้าขาย

5) ในส่วนค่าบริการออกแบบบรรจุภัณฑ์ 2 ด้าน บริษัท เอ แปด สอง ครีเอชั่น จำกัด คิดค่าบริการ จำนวน 3,000 บาท ต่อ 1 งาน เมื่อรวมภาษีมูลค่าเพิ่มจะเท่ากับ 3,210 บาท ซึ่งเป็นต้นทุนในส่วนดำเนินงานไม่สามารถปันส่วนเข้าไปเป็นต้นทุนสินค้าขาย

6) ในส่วนต้นทุนค่าขนส่งที่ใช้ในการดำเนินการ แบ่งเป็นค่าขนส่งเมล็ดกาแฟคั่วสำเร็จไปยังโรงงาน บริษัท เกรเทอร์ฟีด จำกัด ซึ่งอยู่ใน อ.สันทราย จ.เชียงใหม่ เมื่อทำการบรรจุในรูปแบบซองพกพา แล้วบรรจุในบรรจุภัณฑ์ขั้นนอกเสร็จสิ้น ทำการขนส่งกลับมายังกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ต.ป่าแป๋ อ.แม่แตง จ.เชียงใหม่ เนื่องจากสถานที่ตั้งอยู่ใกล้และสามารถเดินทางโดยรถยนต์ส่วนบุคคลได้สะดวก จึงคิดค่าใช้จ่ายจากการเดินทางในระยะทางประมาณ 70 กิโลเมตร ไปกลับ รวม 140 กิโลเมตร โดยรถยนต์ส่วนตัว อ้างอิงตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปราชการ พ.ศ. 2550 จึงปันส่วนค่าใช้จ่ายในการขนส่งและเดินทาง กิโลเมตรละ 4 บาท คิดเป็นต้นทุนทั้งสิ้น 560 บาท ต่อ 1 รอบการผลิต เมื่อคิดเป็นต้นทุนต่อกิโลกรัมจึงเท่ากับ 28 บาท และคิดเป็นต้นทุนต่อกรัมจึงเท่ากับ 0.028 บาท (เนื่องจากน้ำมันเชื้อเพลิงที่ใช้ในการเดินทางมีการคิดภาษีมูลค่าเพิ่มจากมีเตอร์หักจ่าย จึงถือเป็นค่าใช้จ่ายที่รวมภาษีมูลค่าเพิ่มแล้ว)

เมื่อเสร็จสิ้นกระบวนการ จะได้ผลิตภัณฑ์กาแฟคั่วบดบรรจุในรูปแบบซองพกพา ขนาดซอง 8 กรัม จำนวน 2,500 ซอง คิดเป็น 166 ซองใหญ่ (บรรจุขนาด 15 ซอง) ต่อหนึ่งรอบการผลิต เมื่อรวม

ต้นทุนการผลิตทั้งหมดเข้าด้วยกัน จะมีต้นทุนต่อซอง เท่ากับ 20.328 บาท และมีค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน เท่ากับ 20,365 บาท รวมภาษีมูลค่าเพิ่ม (ค่าออกแบบบรรจุภัณฑ์ ค่าบริการขึ้นทะเบียนอาหารและยา)

ดังนั้นจำนวนเงินทุนที่กลุ่มวิสาหกิจชุมชนฯ ต้องใช้ในการพัฒนาให้เกิดผลิตภัณฑ์กาแฟสำเร็จรูปชนิดซองพกพา ขนาด 8 กรัม จำนวนการผลิตเท่ากับ 2,500 ซอง มียอดเงินลงทุนรวมทั้งสิ้น 71,185 บาท รวมภาษีมูลค่าเพิ่ม

ในส่วนการกำหนดราคาจำหน่ายและกำไรขั้นต้นเพื่อให้เกิดความคุ้มค่าและผลตอบแทนที่เหมาะสม จะใช้วิธีการกำหนดโดยคิดต้นทุนจากสินค้า (Mark on Cost) และอ้างอิงจากราคาสินค้าประเภทเดียวกันที่มีจำหน่ายในท้องตลาด Kuntanbutrs (2015, 189) พบจำนวน 5 ผลิตภัณฑ์ที่ผลิตในประเทศไทย และมีวงจำหน่ายบนห้างสรรพสินค้าชั้นนำในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ ดังนี้ กาแฟ SOD Coffee จำหน่ายซองละ 35 บาท (Organic) ดริปดอยช้าง คอฟฟี่ จำหน่ายซองละ 27.6 บาท Café'Amazon Drip Coffee จำหน่ายซองละ 24 บาท Doi Tung Drip Coffee จำหน่ายซองละ 25 บาท Lungdit Coffee Farm จำหน่ายซองละ 25 บาท และ Aroma กาแฟดริป จำหน่ายซองละ 27.8 บาท ดังนั้นจึงมีราคาเฉลี่ยอยู่ที่ 25.88 ยกเว้นผลิตภัณฑ์ของ กาแฟ SOD Coffee ซึ่งผ่านการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ จึงสามารถตั้งราคาสูงกว่าผลิตภัณฑ์ทั่วไปที่มีในท้องตลาด แต่เนื่องจากกาแฟที่ผลิตจากกลุ่มวิสาหกิจชุมชนฯ เป็นกาแฟที่มีลักษณะเฉพาะพิเศษด้านกระบวนการแปรรูปโดยวิธีเปียก (Wet Process) จึงทำให้มีกลิ่นและรสชาติที่แตกต่างจากกาแฟทั่วไป ดังนั้นราคาที่เหมาะสมสำหรับผลิตภัณฑ์นี้ จึงควรมีราคาขายเท่ากับ 28 บาท ต่อ 1 ซอง ถือเป็นราคาสูงสุดในกลุ่มกาแฟทั่วไปที่ยังไม่ผ่านการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ อัตราส่วนในการกำหนดกำไรที่เหมาะสมจึงอยู่ที่ร้อยละ 27.4 จะได้กำไรจากการขายสินค้าเท่ากับ 7.672 บาท

2.2 การดำเนินการด้านการตลาดและช่องทางการขายที่สามารถส่งเสริมให้ผลิตภัณฑ์สามารถจำหน่ายได้จริง ด้วยความสามารถของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน

เมื่อทราบถึงต้นทุนสินค้าขาย และราคาขายที่เหมาะสม ขั้นตอนต่อมาคือการสำรวจตลาดวิเคราะห์กลุ่มเป้าหมาย แสวงหาช่องทางที่สามารถนำผลิตภัณฑ์ส่งต่อไปยังผู้บริโภคในชั้นปลายได้ โดยกลุ่มเป้าหมายแรกที่ต้องการบริโภคกาแฟสำเร็จรูปในยุคความปกติใหม่ คือ กลุ่มคนที่รักในการเดินทางท่องเที่ยวและชื่นชอบในการดื่มกาแฟ ซึ่งเป็นกลุ่มที่ต้องนำเสนอรูปแบบผลิตภัณฑ์ คุณประโยชน์ และความสะดวกต่อการพกพาไปยังสถานที่ต่าง ๆ โดยอาจสร้างเรื่องราวผ่านภาพถ่ายของกระบวนการผลิตโดยมีส่วนร่วมของสมาชิกในชุมชน การถ่ายทอดความรู้และความเชี่ยวชาญของผู้นำกลุ่ม ที่สะท้อนถึงเอกลักษณ์ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ลงในสื่อสังคมออนไลน์ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวแนวธรรมชาติและการผจญภัย โดยต้องมีเรื่องราวที่น่าสนใจและช่วงเวลานำเสนอที่กระชับ ผู้บริโภคสามารถเข้าใจได้ในทันที น่าติดตาม จะส่งผลให้เกิดความสนใจและเกิดกระแสความนิยมในผลิตภัณฑ์จำนวนมาก โดยผู้นำกลุ่มวิสาหกิจชุมชนฯ ควรศึกษาจากแบรนด์ที่ประสบความสำเร็จเช่น แบรนด์ อาชา อามา ที่ก่อตั้งโดย ลี อายุ จือปา คนรุ่นใหม่ที่ต้องการสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชนด้วยพืชเศรษฐกิจกาแฟและประสบความสำเร็จในการสร้างแบรนด์ให้เป็นที่รู้จักบนโลกออนไลน์เป็นอย่างสูง หรือการติดต่อผู้มีอิทธิพลในโลกออนไลน์ กลุ่มท่องเที่ยวเข้ามาเยี่ยมชมพื้นที่โดย

ให้บริการที่แพคเกจ บริการนำเที่ยว การให้ข้อมูลความรู้ด้านกาแฟโดยไม่มีค่าใช้จ่าย ซึ่งจะได้ประโยชน์ทั้ง 2 ฝ่าย คือ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนได้เป็นที่รู้จักบนสื่อสังคมออนไลน์ และ ผู้มีอิทธิพลในโลกออนไลน์ได้องค์ความรู้ด้านกาแฟและวิถีชีวิตของเกษตรกรผู้ปลูกกาแฟไปสร้างเรื่องราวลงในสื่อสังคมออนไลน์ หรือ กลุ่มที่ 2 คือ กลุ่มที่แพคเกจโฮมสเตย์ที่อยู่ในสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่ห่างไกลและระบบสาธารณูปโภคเข้าถึงได้ยาก การนำเสนอผลิตภัณฑ์เพื่อจำหน่ายไปยังกลุ่มตลาดนี้เพื่อนำผลิตภัณฑ์จำหน่ายต่อไปยังนักท่องเที่ยวก็เป็นโอกาสในการสร้างยอดขายได้มากขึ้น โดยสามารถค้นหาข้อมูลของโฮมสเตย์ที่ผ่านการรับรองมาตรฐานได้จาก สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดเชียงใหม่ กลุ่มที่ 3 คือกลุ่มผู้บริโภคที่ชื่นชอบการบริโภคกาแฟควบแต่ยังไม่รู้จักผลิตภัณฑ์ของทางกลุ่มฯ สามารถดำเนินการใน 2 ช่องทาง คือ (1) การร่วมออกร้านประชาสัมพันธ์แบรนด์และผลิตภัณฑ์ในงานแสดงสินค้าทางการเกษตรที่หน่วยงานภาครัฐและเอกชนจัดขึ้น โดยเฉพาะสมาคมกาแฟไทย (Thai Coffee Association) กรมวิชาการเกษตร ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร และนำผลิตภัณฑ์วางจำหน่ายในช่องทาง (2) ตลาดกลางออนไลน์ เพื่อให้ผู้บริโภคที่รับรู้ถึงผลิตภัณฑ์และเลือกซื้อผลิตภัณฑ์จากการออกร้านแล้วชื่นชอบในรสชาติสามารถสั่งซื้อสินค้าได้ต่อเนื่องในช่องทางออนไลน์ นำมาซึ่งยอดขายและผลกำไรในระยะยาว กลุ่มที่ 4 คือ การนำผลิตภัณฑ์วางจำหน่ายไปยังกลุ่มธุรกิจค้าปลีกในจังหวัดเชียงใหม่ เช่น ห้างสรรพสินค้าริมปีงซูเปอร์เซ็นเตอร์ ซึ่งเป็นผู้ประกอบการที่พร้อมให้การสนับสนุนสินค้าจากกลุ่มเกษตรกรและผู้ประกอบการรายย่อยในจังหวัดเชียงใหม่ แต่ข้อควรระวังในช่องทางขายนี้ คือ ทางบริษัทอาจคิดร้อยละการขายโดยหักจากราคาสินค้าขายทำให้ผลตอบแทนที่ได้รับอาจไม่คุ้มค่า และการนำผลิตภัณฑ์ไปวางจำหน่ายร่วมกับผลิตภัณฑ์ที่มีในตลาดจำนวนมากโดยที่ไม่มีเงินทุนในการโฆษณาประชาสัมพันธ์ได้มากเท่าบริษัทขนาดใหญ่ อาจทำให้ผลิตภัณฑ์ไม่สามารถขายได้เลยเนื่องจากไม่เป็นที่รู้จักของผู้บริโภค

3. การเกิดต้นแบบการต่อยอดผลิตภัณฑ์เกษตรของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนไปสู่ประโยชน์เชิงพาณิชย์ขยายผลไปสู่ชุมชนเกษตรในจังหวัดเชียงใหม่

โดยองค์ความรู้ที่เกิดขึ้นจากการวิจัยในครั้งนี้ ทำให้เกษตรกรผู้ปลูกกาแฟทราบถึงกระบวนการและแนวทางในการต่อยอดผลิตภัณฑ์จากผลิตภัณฑ์ในระดับพื้นฐาน สามารถยกระดับผลิตภัณฑ์ให้มีรูปแบบที่ทันสมัย ได้มาตรฐาน สอดคล้องกับกระแสนิยมของตลาด สามารถจำหน่ายไปยังตลาดสากล โดยมีแนวทางการดำเนินงานที่สำคัญดังนี้

1) ดำเนินการวิเคราะห์ถึงศักยภาพ ทรัพยากรที่มี โดยแสวงหาองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องและเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาให้เกิดผลิตภัณฑ์ใหม่จากผู้เชี่ยวชาญภายนอก ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาให้เกิดผลิตภัณฑ์ใหม่ที่สามารถแข่งขันได้ในเชิงพาณิชย์

2) ดำเนินการสำรวจและวิจัยตลาดเพื่อให้ทราบถึงความต้องการและแนวโน้มกระแสนิยมการบริโภคกาแฟของผู้คนในปัจจุบัน การศึกษาผลิตภัณฑ์ของคู่แข่ง ราคา และช่องทางการจำหน่าย เพื่อเป็นข้อมูลในการกำหนดแนวทางการพัฒนาให้เกิดผลิตภัณฑ์ที่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคได้จริง

3) ดำเนินการแสวงหารูปแบบแนวทางและวิธีการในการลดข้อจำกัดด้านกระบวนการผลิต ให้ได้ผลิตภัณฑ์ที่มีมาตรฐานสากล โดยใช้รูปแบบการจ้างผลิตโดยโรงงานที่ได้มาตรฐาน

4) ดำเนินการประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนฯ ผ่านกิจกรรมออกร้านที่จัดขึ้นโดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในธุรกิจกาแฟ สร้างการรับรู้ถึงช่องทางขายบนตลาดกลางออนไลน์ที่จะทำให้ผู้บริโภคสามารถซื้อผลิตภัณฑ์เข้าได้ เพิ่มโอกาสในการเพิ่มฐานลูกค้าให้มากขึ้นในอนาคต ศึกษารูปแบบความสำเร็จที่เกิดขึ้นในกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกาแฟและนำรูปแบบความสำเร็จมาปรับใช้กับการดำเนินงานในกลุ่มวิสาหกิจชุมชนฯ ของตน จะเป็นส่วนสำคัญที่จะช่วยลดระยะเวลาและความสูญเสียที่เกิดขึ้นจากการทดลองตลาดได้อย่างมาก

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยในครั้งนี้ ทำให้ได้แนวทางในการพัฒนาเพื่อต่อยอดผลิตภัณฑ์กาแฟของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรต้นน้ำตำบลป่าแป๋ อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ ให้เกิดประโยชน์เชิงพาณิชย์ โดยในขั้นตอนการได้มาซึ่งผลิตภัณฑ์ สอดคล้องกับแนวคิดในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม (Department of Industrial Promotion, 2020) ดังนี้ ขั้นตอนการสร้างความคิดใหม่และการเลือกสรรความคิด ทางกลุ่มฯ ผู้เชี่ยวชาญ และนักวิจัย มีการประชุมร่วมกันเพื่อวิเคราะห์ถึงสภาพแวดล้อมภายใน ศักยภาพ ความสามารถ ทรัพยากรที่มีภายในกิจการ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ที่ส่งผลต่อการพัฒนาให้เกิดผลิตภัณฑ์ใหม่ ต่อมาเมื่อธุรกิจสามารถเลือกผลิตภัณฑ์ที่เหมาะสมกับศักยภาพและความสามารถขององค์กรได้แล้ว นำสู่ขั้นตอนการพัฒนาแนวความคิด วิเคราะห์ธุรกิจและการพัฒนาผลิตภัณฑ์ เริ่มตั้งแต่กระบวนการคัดเลือกผลิตภัณฑ์ที่สามารถพัฒนาต่อยอดให้เกิดประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ที่สอดคล้องกับศักยภาพและความสามารถของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนฯ การทดลองผลิตภัณฑ์ในรูปแบบต่าง ๆ ที่มีในท้องตลาดถึงความสะดวกในการใช้งาน การวิเคราะห์ระดับราคา ความคุ้มค่าของการลงทุน โครงสร้างต้นทุนและราคาขายที่เหมาะสม การดำเนินการออกแบบบรรจุภัณฑ์และโลโก้ตราสินค้า การแสวงหาผู้ผลิตในรูปแบบจ้างผลิต (OEM) ที่ได้มาตรฐาน อยู่ในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ และมีปริมาณการผลิตต่อการประกอบการผลิตต่ำเพื่อให้งบประมาณที่ใช้ในการลงทุนน้อยที่สุด พร้อมบริการขอขึ้นทะเบียนอาหารและยา เพื่อให้ผลิตภัณฑ์มีคุณภาพรองรับการดำเนินกิจกรรมทางการตลาดและการจัดจำหน่ายในเชิงพาณิชย์ ในขั้นตอนการทดสอบตลาดและการทำตลาดจะเป็นขั้นตอนในการกำหนดกลุ่มลูกค้าเป้าหมายและกลุ่มที่คาดว่าจะเป็นผู้ใช้ผลิตภัณฑ์จากพฤติกรรมและกระแสนิยมของผู้บริโภค โดยมุ่งเน้นการสร้างเรื่องราวที่น่าสนใจและข้อมูลผลิตภัณฑ์ลงบนสื่อสังคมออนไลน์ไปยังกลุ่มตลาดนักเดินทางท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่รักในการบริโภคกาแฟสด ซึ่งการส่งต่อข้อมูลผลิตภัณฑ์ไปยังช่องทางจำหน่ายออนไลน์ที่เหมาะสมและสอดคล้องกับบุคลิกผลิตภัณฑ์ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนฯ ย่อมสามารถดึงดูดกลุ่มลูกค้าที่มีอัตลักษณ์และความชื่นชอบที่ใกล้เคียงกันให้เกิดความสนใจและตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ได้ เช่น การออกร้านประชาสัมพันธ์สินค้าที่จัดขึ้นโดยสมาคมกาแฟไทยและกรมวิชาการเกษตร การนำสินค้าวางจำหน่ายในช่องทางตลาดกลางออนไลน์ การนำสินค้าจำหน่ายยังห้างสรรพสินค้าท้องถิ่น ร้าน

จำหน่ายสินค้าที่ระลึกและผลิตภัณฑ์แปรรูปจากเกษตร เพื่อให้ลูกค้าสามารถสั่งซื้อสินค้าได้อย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับแนวคิดการตลาดออนไลน์ ของ NIPA Technology, (2022, 1) ที่กล่าวว่า การแสวงหาช่องทางจำหน่ายสินค้าและกลุ่มลูกค้าเป้าหมายในโลกออนไลน์ที่เหมาะสม สอดคล้อง ใกล้เคียงกับบุคลิกและอัตลักษณ์ผลิตภัณฑ์ ย่อมส่งผลต่อการดึงดูดกลุ่มลูกค้าในแบบที่ต้องการ สามารถผลักดันให้เกิดยอดขายผลิตภัณฑ์ได้มากกว่า

การพัฒนาให้เกิดผลิตภัณฑ์ใหม่ภายใต้ข้อจำกัดทางด้านทรัพยากรและเงินทุนที่กลุ่มวิสาหกิจชุมชนฯ มีอยู่นั้น สามารถทำได้โดยการให้หน่วยงานภายนอก เช่น ผู้เชี่ยวชาญด้านวิทยาศาสตร์อาหาร โรงงานผลิตที่ได้รับมาตรฐานสากล ผู้จำหน่ายวัตถุดิบที่มีคุณภาพ บริษัทรับออกแบบบรรจุภัณฑ์และตราสินค้า ทีมวิจัยตลาด เข้ามามีส่วนร่วมในการสร้างและพัฒนาให้เกิดผลิตภัณฑ์ใหม่ ส่งผลให้การพัฒนาผลิตภัณฑ์สามารถสำเร็จตามวัตถุประสงค์โดยใช้ทรัพยากรในการลงทุนน้อยและดำเนินการได้อย่างรวดเร็วทันต่อกระแสนิยมของผู้บริโภค ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Maneetorn and Somyana (2019, 104) ที่พบว่ากระบวนการในการพัฒนาให้เกิดผลิตภัณฑ์ใหม่อย่างมีประสิทธิภาพ เกิดจากเครือข่ายความร่วมมือจากหน่วยงานภายนอกที่เข้ามามีส่วนสำคัญในการสร้างและพัฒนาให้เกิดผลิตภัณฑ์รูปแบบใหม่ สามารถลดข้อจำกัดด้านทรัพยากรและเงินทุนที่เกษตรกรต้องใช้ในการปรับปรุงกระบวนการผลิต เพื่อให้ผลิตภัณฑ์สามารถจำหน่ายไปสู่ตลาดสากลได้ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Pongnarin Pitjatturat, Sodchuen Utamart and Suparada Pimphan (2021, 130) ที่พบว่า การพัฒนาผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรควรได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอกทั้งภาครัฐและเอกชน ทั้งด้านการให้ความรู้ เทคนิค วิธีการในการแปรรูปผลิตภัณฑ์ ซึ่งจะสามารถช่วยให้เกษตรกรสามารถแปรรูปและพัฒนาผลิตภัณฑ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สรุป

องค์ความรู้ที่เกิดขึ้นจากการวิจัยในครั้งนี้ ทำให้เกษตรกรผู้ปลูกกาแฟทราบถึงกระบวนการและแนวทางในการต่อยอดผลิตภัณฑ์จากผลิตภัณฑ์ในระดับพื้นฐาน สามารถยกระดับผลิตภัณฑ์ให้มีรูปแบบที่ทันสมัย สอดคล้องกับกระแสนิยมของตลาด เป็นผลิตภัณฑ์ที่ได้มาตรฐาน สามารถจำหน่ายไปยังตลาดสากล ลดข้อจำกัดทางด้านงบประมาณที่ต้องใช้ไปในการพัฒนากระบวนการผลิต ด้วยการสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก สามารถเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์จากผลิตภัณฑ์กาแฟคั่วบดที่จำหน่ายกรัมละ 1.2 บาท ให้กลายเป็นผลิตภัณฑ์กาแฟคั่วบดในรูปแบบซองดริบที่สามารถจำหน่ายได้ถึงกรัมละ 3.5 บาท โดยมีมูลค่าที่เพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 34.28

ในส่วนของการขั้นตอนการตลาดและการขาย การแสวงหาช่องทางการขายและประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผ่านกิจกรรมออกร้านที่จัดขึ้นโดยหน่วยงานภาครัฐและองค์กรที่เกี่ยวข้องในธุรกิจกาแฟ จะเป็นการสร้างการรู้จักในตราสินค้าให้เกิดขึ้นในกลุ่มชุมชนคนรักกาแฟ แต่สิ่งสำคัญที่สุด คือ การสร้างการรับรู้ถึงช่องทางขายที่จะทำให้ผู้บริโภคสามารถซื้อผลิตภัณฑ์ได้ในช่องทางออนไลน์เพื่อความสะดวกและโอกาสในการสร้างฐานลูกค้าให้เพิ่มมากขึ้นในอนาคต โดยเฉพาะในยุคปกติใหม่ อีกทั้งการศึกษารูปแบบ

ความสำเร็จที่เกิดขึ้นในกลุ่มวิสาหกิจชุมชนอื่นและนำรูปแบบของความสำเร็จนั้นมาปรับใช้กับการดำเนินงานในกลุ่มวิสาหกิจชุมชนของตน จะเป็นส่วนสำคัญที่จะช่วยลดระยะเวลาและความสูญเสียที่เกิดขึ้นจากการทดลองตลาดได้อย่างมาก

สำหรับข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ เป็นดังนี้

1. การพัฒนาผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่มีผลิตภัณฑ์ชนิดเดียวกันหรือใกล้เคียงกัน โดยเฉพาะผลิตภัณฑ์ในกลุ่มเครื่องดื่มจากผลิตผลทางการเกษตร สามารถทำได้โดยให้หน่วยงานภายนอกที่มีความเชี่ยวชาญเข้ามามีบทบาทสำคัญในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ทั้งการรักษาระดับมาตรฐานคุณภาพการผลิตในระดับต้นน้ำ เริ่มตั้งแต่กระบวนการหมักกาแฟที่ต้องมีการควบคุมในเรื่องของอุณหภูมิ ความชื้น ค่าความเป็นกรดต่าง ชนิดจุลินทรีย์ในการหมัก เพื่อให้ผลผลิตที่ได้มีรสชาติและคุณภาพที่ใกล้เคียงกัน ในทุกรอบการผลิต จนถึงกระบวนการแปรรูปผลิตภัณฑ์ในรูปแบบการจ้างผลิตกับโรงงานที่ได้มาตรฐานสากลในพื้นที่ เพื่อให้ง่ายต่อการติดต่อประสานงานโดยต้องเป็นโรงงานที่กำหนดปริมาณขั้นต่ำต่อรอบการผลิตน้อยที่สุดเพื่อประหยัดงบประมาณในการลงทุนให้มากที่สุด

การพัฒนาผลิตภัณฑ์ตามแนวทางวิจัยในครั้งนี้จะเกิดขึ้นได้ ต้องอาศัยทักษะทางการติดต่อประสานงาน การค้นคว้าและแสวงหาข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์ พร้อมกับการสร้างเครือข่ายความร่วมมือที่เข้มแข็งกับหน่วยงานภายนอกและกลุ่มองค์กรด้านกาแฟไทย เพื่อเป็นประโยชน์ต่อทิศทางในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดได้ในอนาคต

2. การจัดการด้านการตลาดและการขายที่สามารถผลักดันให้ผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรที่พัฒนาได้ตามแนวทางการวิจัยนี้สามารถจำหน่ายได้จริง คือ เกษตรกรต้องสร้างการรับรู้ด้านผลิตภัณฑ์ให้เกิดขึ้นกับกลุ่มลูกค้าเป้าหมายในช่องทางที่มีกลุ่มลูกค้าเป้าหมายอาศัยอยู่ โดยเฉพาะกลุ่มชุมชนคนรักกาแฟและกลุ่มคนที่รักการดูแลสุขภาพ โดยต้องแสดงจุดเด่นสำคัญในด้านมาตรฐานกระบวนการผลิต คุณภาพ รสชาติ และรูปแบบผลิตภัณฑ์ที่มีความง่ายและสะดวกต่อการใช้งาน ผ่านกิจกรรมออกร้านแสดงสินค้าที่จัดโดยหน่วยงานภาครัฐและสมาคมกาแฟไทย อีกช่องทางหนึ่งคือการนำสินค้าจำหน่ายในช่องทางหน้าร้านของ บริษัท โอภาสฟาร์ม จำกัด ในจังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งเป็นศูนย์จำหน่ายผลิตภัณฑ์ออร์แกนิกเพื่อสุขภาพในจังหวัดเชียงใหม่ โดยต้องสร้างตัวตนและข้อมูลของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนลงในสื่อสังคมออนไลน์ เพื่อเป็นช่องทางให้ผู้ที่ทดลองและซื้อผลิตภัณฑ์จากกิจกรรมออกร้านประชาสัมพันธ์สินค้าสามารถสั่งซื้อสินค้าได้อย่างต่อเนื่อง อีกทั้งเป็นช่องทางในการนำเสนอผลิตภัณฑ์ในรูปแบบใหม่ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่จะถูกพัฒนาขึ้นในอนาคต

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยในครั้งนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจาก มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ งบประมาณแผ่นดิน พ.ศ. 2565

References

- BLT Bangkok. (2021). **Overview of the Thai coffee market in 2020**. Retrieved March 2, 2021, from <https://www.bltbangkok.com/news/30475/>. [In Thai]
- Chantavanich, S. (2004). **Qualitative Research**. (7th Ed.). Bangkok: Chulalongkorn University. [In Thai]
- Chiangmaiweicare. (2021). **Chiang Mai Coffee City**. Retrieved March 2, 2021, from <https://chiangmaiweicare.com/> Chiang Mai Coffee City/. [In Thai]
- Department of Industrial Promotion. (2020). **Concept of product development process**. Retrieved December 24, 2021, from <https://bsc.dip.go.th/th/category/quality-control/qc-newproductdevelopment>. [In Thai]
- Faculty of Agriculture, Chiang Mai University. (2021). **Principle of swot analysis**. Retrieved December 24, 2021, from <https://www.agri.cmu.ac.th/2017/files/Download/หลักการวิเคราะห์%20SWOT.pdf>
- Food Intelligence Center. (2021). **Coffee business in Thailand**. Retrieved March 2, 2021, from <http://fic.nfi.or.th/MarketOverviewDomesticDetail.php?id=319>. [In Thai]
- Kuntonbutrs, S. (2015). **Modern Principle of Marketing**. (6th Ed.). Bangkok: Chulalongkorn University. [In Thai]
- Maneetorn, P. & Somyana, W. (2019). Way to Develop Doi-Whan Coffee Products, DoiSaket District, for Commercial and Public Benefits Under the ASEAN Economic Community (AEC). **Journal of Management Science Review, Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University**. 21(2), 97-106. [In Thai]
- Ministry of Finance. (2011). **Ministry of Finance regulations on the disbursement of expenses for official travel**. Retrieved December 24, 2021, from <https://www.roiet.go.th/upload/file/20210417174425File.pdf>. [In Thai]
- NIPA Technology. (2022). **Online Marketing**. Retrieved January 12, 2022, from <https://nipa.co.th/th/article/digital-marketing>. [In Thai]
- Pongnarin Pitjatturat, Sodchuen Utamart and Suparada Pimpan. (2021). Value Addition of Organic Products: A Case Study of Jaruwan Garden, Karasin Province. **Journal of Humanities and Social Sciences**. 9 (1), 130-146. [In Thai]
- Waterman, R. (2012). **7S Model**. Retrieved November 17, 2020, from <http://adisonx.blogspot.com/2012/10/7s-model.html>. [In Thai]

**ยุทธศาสตร์ 3 5 7: เส้นทางความสำเร็จในการจัดการศึกษาทางไกล
ผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ (DLIT) สำหรับโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล**
**Strategy 3 5 7: Road to Success In the management of distance education
through information technology (DLIT) for sub-district quality schools**

พิลาวรรณ หอระดี^{1*}, ดวงพร อุ่นจิตต์^{2**}
Pilawan Horadee^{1*}, Duangporn Oonjitt^{2**}

¹หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
119 หมู่ 9 ตำบลชมพู อำเภอเมืองลำปาง จังหวัดลำปาง 52100 ประเทศไทย

¹Master of Education Program in Educational Administration, Faculty of Education,
Lampang Rajabhat University

119 Moo 9, Chompoo Sub-district, Mueang Lampang District, Lampang Province, 52100, Thailand

²สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

119 หมู่ 9 ตำบลชมพู อำเภอเมืองลำปาง จังหวัดลำปาง 52100 ประเทศไทย

²Division of Educational Administration, Faculty of Education,
Lampang Rajabhat University

119 Moo 9, Chompoo Sub-district, Mueang Lampang District, Lampang Province, 52100, Thailand

รับบทความ: 13 พฤศจิกายน 2564 ปรับปรุงบทความ: 26 กุมภาพันธ์ 2565 ตอรับตีพิมพ์บทความ: 25 เมษายน 2565

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อค้นหาคำตอบว่าเส้นทางความสำเร็จของการจัดการศึกษาทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยการนำยุทธศาสตร์ 3 5 7 มาใช้ในโรงเรียนคุณภาพประจำตำบลเป็นอย่างไร โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) ศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง แบ่งเป็น

บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

* ผู้เขียนหลัก

อีเมล: pilawanhoradee9127@gmail.com

** อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประจักษ์หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

1) วรรณกรรมภาษาไทย จำนวน 20 ฉบับ และ 2) วรรณกรรมภาษาต่างประเทศ จำนวน 6 ฉบับ การเก็บรวบรวมข้อมูลจากตำรา หนังสือ รายงานการสืบค้นทางอินเทอร์เน็ต โดยคัดเลือกเอกสารที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย 1) มีความถูกต้อง (Authenticity) คือเอกสารมาจากแหล่งเชื่อถือได้ สอดคล้องกับบริบทของสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในช่วงระยะเวลาที่ตีพิมพ์ 2) มีความน่าเชื่อถือ (Credibility) คือ เอกสารที่ปราศจากข้อผิดพลาดและการบิดเบือนข้อมูล 3) มีความเป็นตัวแทน (Representativeness) คือ เป็นเอกสารที่แสดงรายละเอียดสามารถเป็นตัวแทนกลุ่มประชากรตัวอย่างได้ และ 4) มีความหมายชัดเจน (Meaning) คือ เป็นเอกสารที่เข้าใจได้ง่าย สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ นำเสนอผลการวิจัยในเชิงวิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูลผลการวิจัยปัจจัยสู่ความสำเร็จในการจัดการศึกษาทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศด้านยุทธศาสตร์ 3 5 7 คือโรงเรียนต้องเตรียมความพร้อมใน “3 ข้อต้องมี” ผู้บริหารนำยุทธศาสตร์ 3 5 7 ไปใช้ในการบริหาร โดยการสนับสนุนให้ครู นำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน วิสัยทัศน์ (Vision) ของผู้บริหารจะต้องบริหารให้เกิด “5 ข้อต้องทำ” ผ่านการสนับสนุนให้ครูนำไปปฏิบัติใน “7 ข้อต้องปฏิบัติ” มีการขับเคลื่อนการผลานงานร่วมกัน โดยมีเครื่องมือที่มีเนื้อหาและเทคโนโลยีสำหรับการพัฒนาคุณภาพการศึกษา คือ 1) ห้องเรียนคุณภาพ 2) คลังสื่อประกอบการเรียนการสอน 3) ห้องสมุดออนไลน์ 4) ชุมชนแห่งการพัฒนาวิชาชีพ 5) คลังข้อสอบ

คำสำคัญ

ยุทธศาสตร์ 3 5 7 การจัดการศึกษาทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ โรงเรียนคุณภาพประจำตำบล

Abstract

The purpose of this research was to find out the success path of distance learning information technology. How is the implementation of the strategy 3 5 7 used in quality schools in the sub-district? By using a documentary research method, the study of related literature was divided into 1) 20 Thai literature and 2) 6 foreign language literature. Collection of information from textbooks, books, reports, Internet searches. The selection of related documents consists of 1) authenticity is a document that comes from a reliable source. It must be accurate, complete, consistent with the context of the situation that occurred during the publication period; 2) credibility is the document is free from errors and misrepresentation; 3) representativeness is a document that can represent details instead of documents of the same type; details can represent a sample population; and 4) meaning is a document that is easy to understand, clear, consistent with the objectives and significance of the research and present the research results in an analytical way and synthesize information. The results of the study on the factors for success in the management of distance learning information technology in the field of strategy 3 5 7 is that the school must prepare in the “3 must have”.

The administrators applied the strategy 3 5 7 in school management by Encourage teachers to use them in classroom teaching. Therefore, the vision of school administrators must manage to create “5 must-dos” through encouraging teachers to implement them in “7 Practices” that are driven by integration with content and technology tools for improving the quality of education, namely: 1) quality classrooms; 2) teaching and learning resources 3) online library 4) community of professional development 5) test bank.

Keywords

Strategy 3 5 7, Distance learning Information Technology, Quality District Schools

บทนำ

ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา มีการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารอย่างมากมาย และในอนาคตข้างหน้า เทคโนโลยีที่นักวิเคราะห์จากหลาย ๆ สำนัก รวมไปถึงผู้เชี่ยวชาญและนักคิดระดับโลก ต่างลงความเห็นว่า จะส่งผลกระทบ ต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกในปัจจุบันและในอีก 5 – 10 ปีข้างหน้า ประกอบด้วย เทคโนโลยีพกพา (Mobile) เครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Network) การประมวลผลแบบก้อนเมฆ (Cloud Computing) และ เทคโนโลยีจัดการข้อมูลจำนวนมหาศาล (Big Data) ซึ่งจะมีบทบาทสำคัญในการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต และวิธีการในการดำเนินการทางธุรกิจและการเปลี่ยนแปลงแนวนโยบายของรัฐต่อประชาชน การหลอมรวม เทคโนโลยีทั้ง 4 เรื่องดังกล่าวนี้เข้าด้วยกันได้อย่างเหมาะสมลงตัว จะก่อให้เกิดการยกระดับในการพัฒนาประเทศได้อย่างมีนัยสำคัญ การที่จะพัฒนาเข้าสู่ยุคเปลี่ยนผ่านทางเทคโนโลยีสารสนเทศดังกล่าวได้นั้น จำเป็นต้องเตรียมประชาชนให้มีความพร้อมสู่รูปแบบวิถีสังคมสมัยใหม่ที่ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเครื่องมือหลักในการดำเนินชีวิตและการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศซึ่งการจะหล่อหลอมให้ประชาชนมีทักษะและคุณลักษณะดังกล่าวได้นั้น ต้องอาศัยเครื่องมือสำคัญที่สุดคือ การศึกษานั้นเอง (Thitiwatthananan & Kitnuntaviwat, 2017, 773-790) การศึกษาจึงเป็นพื้นฐานที่สำคัญที่สุดของการพัฒนาประเทศ เมื่อประเทศไทยลงทุนกับการจัดการศึกษาสูงมาอย่างต่อเนื่อง แต่ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับคุณภาพการศึกษาไทย ยังไม่มีประสิทธิภาพ จากรายงานผลของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ เปรียบเทียบสมรรถนะในการแข่งขัน ที่สะท้อนให้เห็นถึงสถานภาพของ ประเทศไทยในเวทีระบับนานาชาติ โดยใช้ดัชนีตัวชี้วัดของสถาบันเพื่อพัฒนาการจัดการ (International Institute For Management Development: IMD) ได้จัดอันดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศต่าง ๆ ประจำปี 2559 ของประเทศต่าง ๆ รวม 61 ประเทศ พบว่า ความสามารถในการแข่งขันด้านการศึกษาของประเทศไทย ปี 2559 ผลการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันด้านการศึกษาของประเทศไทยอยู่ในอันดับรั้งท้ายโดยประเทศไทยอยู่ในอันดับ 52 ลดลง 4 อันดับจากปี 2558 เป็นต้น (Ministry of Education, 2016, 30; Bunkrong, 2017, 1-25)

จากการสำรวจข้อมูลและสัมภาษณ์เชิงลึก จาก P. Wiset (personal communication, February 14, 2022) ในฐานะผู้ร่วมพัฒนาโรงเรียนคุณภาพประจำตำบลเกี่ยวกับยุทธศาสตร์ 357 และผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาลำปาง เขต 2 ตลอดจนประมวลเอกสารที่เกี่ยวข้องสภาพการจัดการศึกษาที่ประสบปัญหาในด้านคุณภาพของผู้เรียน พบว่ามีสาเหตุมาจากขาดแคลนครูผู้สอน ขาดทักษะในการสอน ขาดกลไกในการเปลี่ยนแปลงการเรียนรู้ในพื้นที่นวัตกรรม เช่น การปรับการเรียน เปลี่ยนการสอน โดยการใช้วัตกรรมการศึกษา และพัฒนาบุคลากร ปรับรูปแบบการทำงานใหม่ โดยเพิ่มอำนาจการตัดสินใจให้พื้นที่ และบูรณาการการทำงานของหน่วยงานการศึกษาในพื้นที่ หรือเพิ่มความร่วมมือร่วมของประชาคม พึงเสียงผู้ประกอบการ ผู้ประกอบการ และชุมชน เพื่อนำมาใช้ร่วมออกแบบหลักสูตรและสร้างพื้นที่การเรียนรู้ จากสภาพดังกล่าวข้างต้นสะท้อนให้เห็นว่าการจัดการศึกษาคือ ครูคือบุคคลที่สำคัญที่สุดเพราะเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มได้อย่างไม่มีวันสิ้นสุดที่ต่างจากวัสดุและอุปกรณ์อื่น ๆ ดังนั้นการขับเคลื่อนกลไกการจัดการศึกษา โดยเฉพาะพัฒนาครูผู้สอนให้มีความสามารถและโอกาสในการเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศและ การสื่อสารถือเป็นส่วนสำคัญที่สะท้อนความมั่นคงของชาติ ที่ไม่จำกัดอยู่แต่ในห้องเรียน แต่จะเชื่อมโยงครู นักเรียนและชุมชน เข้าสู่ศูนย์กลางแห่งความรู้ทั่วโลก โดยครู จะเปลี่ยนจากการเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ไปเป็นผู้สนับสนุนช่วยเหลือให้ผู้เรียนสามารถเปลี่ยนสารสนเทศเป็นความรู้ และนำความรู้เป็นเครื่องมือสู่การปฏิบัติและให้เป็นประโยชน์ เป็นการเรียนรู้เพื่อสร้างความรู้ (Office of the Education Council, 2016) ส่วนสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (Tangkitvanich et al., 2016, 1) ได้สะท้อนสาเหตุหลักของคุณภาพการศึกษาไทยคือ หลักสูตรและตำราเรียนไม่สอดคล้องกับการพัฒนาทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ทำให้กระบวนการเรียนการสอน มุ่งการจดจำเนื้อหา มากกว่าการสร้างความรู้ความเข้าใจ ขณะเดียวกันสภาพการจัดการศึกษายังพบว่า ครูผู้สอนไม่ครบชั้นไม่ครบสาระการเรียนรู้ ขาดทักษะการจัดการเรียนรู้ และสื่อสารสนเทศที่ทันสมัย รวมถึงกิจกรรมของโรงเรียนมีมาก ทำให้ มีเวลาในการจัดการเรียนการสอนน้อย ขาดการจัดสรรทรัพยากรอย่างคุ้มค่าและการแก้ปัญหาต่าง ๆ ทำได้ ในวงจำกัด ทำให้ปัญหาคุณภาพการศึกษาไทยเรื้อรังที่สะสมมาอย่างยาวนานซึ่งหน่วยงานต่าง ๆ ได้พยายามแก้ไขและยกระดับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง รวมถึง พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 ก็ได้ทรงตระหนักถึงสภาพปัญหาต่าง ๆ ที่สร้างความเหลื่อมล้ำของคุณภาพการศึกษาด้วยเช่นกันจึงพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้ตั้งสถานีส่งสัญญาณผ่านดาวเทียม โดยโรงเรียนวังไกลกังวลเป็นแม่ข่ายถ่ายทอดสัญญาณไปสู่โรงเรียนทั่วประเทศ เพื่อแก้ปัญหาการขาดแคลนครูและยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนไม่ว่าจะอยู่ในเมืองหรือชนบทให้ใกล้เคียงกัน โดยมีจุดเน้นด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา คือ หน่วยงานทุกระดับต้อง 1) พัฒนาระบบ ICT เพื่อการศึกษาให้เหมาะสมกับสถานศึกษาและผู้เรียน 2) พัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศให้เป็นฐานเดียวกัน ทั้งข้อมูลนักเรียน ครูผู้สอนและบุคลากรทางการศึกษา สถานศึกษาและข้อมูลข้าราชการและบุคลากรอื่นใด ในการใช้ข้อมูลร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ 3) พัฒนา DLTV และ DLIT ให้ เหมาะสมกับสถานศึกษาและผู้เรียน และ4) ผู้เรียนมีคอมพิวเตอร์ใช้ในการเรียนรู้ (Office of the Basic Education Commission, 2016; Thitiwatthananan & Kitnuntaviwat, 2017, 773-790)

จากจุดเน้นของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานดังกล่าว แสดงถึงความสำคัญกับการจัดการศึกษาทางไกลผ่านพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศ และเป็นกลไกในการขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล โดยมุ่งศึกษายุทธศาสตร์ 3 5 7 และเน้นการสังเคราะห์เชื่อมโยงในลักษณะวิจัยเอกสารกับหลักการของ Thitiwatthananan and Kitnuntaviwat (2017, 773-790) เนื่องจากมีข้อค้นพบถึงการจัดการศึกษาที่ใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน แก้ปัญหาการขาดแคลนครูในโรงเรียนขนาดเล็ก ครูสามารถจัดการเรียนรู้ในทุกสาระได้ นักเรียนและครูได้ เข้าถึงสื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัย ตลอดจนมีเครือข่ายในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วม ขณะเดียวกันในการจัดการศึกษา โดยการนำเทคโนโลยีการศึกษาทางไกล (Distance Learning) มายกระดับคุณภาพการศึกษา โดยกำหนดเป็น 2 รูปแบบ ได้แก่ 1) การจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (Distance Learning Television: DLTV) และ 2) การจัดการศึกษาทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ (Distance Learning Information Technology: DLIT) โดยได้ดำเนินงานอย่างเร่งด่วนเพื่อแก้ปัญหาคุณภาพการศึกษา มีการจัดสภาพการสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนของครูอย่างครบถ้วน ทั้งกระบวนการ ออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการสร้างความรู้ จากการลงมือปฏิบัติ เนื้อหาตลอดจนสื่อ และอุปกรณ์ที่จำเป็นในการจัดการเรียนการสอนจะช่วยให้การจัดการศึกษาทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ มีพลังมากขึ้น รวมถึงหลักการสังเคราะห์เชื่อมโยงในลักษณะวิจัยเอกสารที่เกี่ยวข้องและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย ประกอบด้วยบทความวิจัยและวิชาการที่ได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่ เอกสารเผยแพร่ของภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ข้อมูลเชิงนโยบายที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนการเน้นความสำคัญของการศึกษาในสังคมดิจิทัลที่มีบทบาทสำคัญในการสอนและการจัดการศึกษาคือสื่อสารสนเทศ ซึ่งนับวันจะพัฒนาตัวของมันเองให้มีคุณค่าและสะดวกสบายต่อการใช้มากขึ้นและยังเป็นการบริหารจัดการศึกษารับความปกติใหม่ หลังวิกฤตโควิด-19 ดังนั้นจึงเป็นเหตุผลของการศึกษาเส้นทางความสำเร็จในการจัดการศึกษาทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ (DLIT) สำหรับโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาผลของการนำยุทธศาสตร์ 3 5 7 : เส้นทางความสำเร็จในการจัดการศึกษาทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ (DLIT) มาใช้ในโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล

ทบทวนวรรณกรรม

การศึกษาเรื่องยุทธศาสตร์ 3 5 7 : เส้นทางความสำเร็จในการจัดการศึกษาทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ ดำเนินการโดยการประมวลเอกสาร ทั้งผลงานวิจัย บทความวิชาการ แบ่งเป็นวรรณกรรมภาษาไทย จำนวน 20 ฉบับ และ วรรณกรรมภาษาต่างประเทศ จำนวน 6 ฉบับ ที่เกี่ยวข้องเพื่อศึกษาการจัดการศึกษาทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ ทั้งด้านยุทธศาสตร์ 3 5 7: ความหมาย องค์ประกอบ และ

ตัวชี้วัด ปัจจัยความสำเร็จ ประสิทธิภาพ ความแตกต่างของสถานศึกษา ของการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม รวมถึงความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นในแต่ละแนวคิด มีรายละเอียดที่สำคัญ ดังนี้

1. ยุทธศาสตร์ 3 5 7: ความหมาย องค์ประกอบ และตัวชี้วัด

ยุทธศาสตร์ 3 5 7 หมายถึงกลไกการจัดการศึกษาทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ มีองค์ประกอบและตัวชี้วัดตามหลักการของ Distance Learning Information Technology Center (2016, 4) และการสังเคราะห์เอกสารของ Thitiwatthananan and Kitnuntaviwat (2017, 773-790) ดังนี้

ยุทธศาสตร์ “3 ข้อ ต้องมี” คือต้องมีโครงสร้างพื้นฐานที่เอื้อต่อการจัดการศึกษาทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ ต้องใช้โทรทัศน์/จอภาพ และคอมพิวเตอร์เพื่อการจัดการเรียนการสอนอย่างคุ้มค่าและต้องมีสื่อ วัสดุ อุปกรณ์สำหรับนักเรียนเพียงพอต่อการเรียนรู้ ยุทธศาสตร์ “5 ข้อต้องทำ” คือผู้บริหารสถานศึกษาต้อง ต้องให้ความสำคัญ ต้องเป็นผู้นำและมีวิสัยทัศน์ ต้องสนับสนุนการจัดการศึกษาทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ ต้องนิเทศภายใน กำกับติดตามการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และต้องส่งเสริมการเข้าร่วมเครือข่ายการจัดการศึกษาทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ และ ยุทธศาสตร์ “7 ข้อ ต้องปฏิบัติ” คือครูต้องนำลงสู่การปฏิบัติ มีการพัฒนาตนเองให้มีความรู้เกี่ยวกับการใช้การศึกษาทางไกล มีการนำผลการวัดและประเมินมาวิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อย และวางแผนการสอนซ่อมเสริม นำองค์ความรู้ต่าง ๆ ไปใช้ในการปรับปรุงกระบวนการจัดการเรียนการสอนและการพัฒนาคุณภาพ

จะเห็นได้ว่ายุทธศาสตร์ 3 5 7 ทั้งความหมาย องค์ประกอบ และตัวชี้วัด เป็นแนวทางในการบรรลุจุดหมายของสถานศึกษา คือมีกลไกการจัดการศึกษาทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น แนวทางนี้จึงเป็นสิ่งสำคัญยิ่งในการจัดทำยุทธศาสตร์ 3 5 7 โดยผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกันในสถานศึกษาให้ชัดเจน เพื่อให้ยุทธศาสตร์ 3 5 7 ที่ได้ออกมานั้นตรงตามความต้องการ และดำเนินไปในทิศทางที่ถูกต้อง

2. เส้นทางการบริหารยุทธศาสตร์ 357 ในการจัดการศึกษาทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศของโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล

ศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วยเทคโนโลยีการศึกษาทางไกล (Distance Learning Information Technology Center, 2016, 9) นำเสนอแนวทางการบริหารยุทธศาสตร์ 3 5 7 เป็นการส่งเสริมการศึกษาทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ ที่มุ่งแก้ปัญหาการขาดแคลนครูของโรงเรียนขนาดเล็กและขนาดใหญ่ จำนวน 15,553 โรงเรียนครอบคลุมโรงเรียนทั่วประเทศ ซึ่งเป็นการแก้ปัญหาการศึกษาโดยรวมอย่างยั่งยืนซึ่งการพัฒนาคุณภาพศึกษาทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่ง Thitiwatthananan and Kitnuntaviwat (2017, 773-790) นำเสนอ 5 รูปแบบคือ 1) ห้องเรียนแห่งคุณภาพ (DLIT Classroom) คือ การขยายจากโรงเรียนชั้นนำทั่วประเทศ ไปสู่โรงเรียนขนาดกลาง 15,553 แห่ง เพื่อสร้างโอกาสทางการศึกษาที่เท่าเทียม เน้นกลุ่มสาระการเรียนรู้และตัวชี้วัดที่สอนยาก เข้าใจยาก และมีปัญหาด้านผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาตามที่สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน) (สทศ.) ให้ต้นสังกัดเร่งพัฒนา โดยผ่านช่องทางเทคโนโลยีสารสนเทศ ชื่อเว็บไซต์ www.dlit.ac.th โดยให้โรงเรียนปลายทางสามารถ

จัดการเรียนการสอนพร้อมกับครูต้นทางหรือสามารถเรียกดูย้อนหลังในชั่วโมงสอนเสริม โดยครูปลายทางจะดาวน์โหลดให้ชมแบบ Offline ก็ได้ 2) คลังสื่อประกอบการเรียนการสอน (DLIT Resources) คือ คลังสื่อประกอบการจัดการเรียนการสอนที่ตรงกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มีการจัดระบบและหมวดหมู่ที่ครูสามารถนำไปใช้งานได้ทันที มีทั้งสื่อที่เป็นภาพนิ่ง วิดีทัศน์ เกมส์ และแอปพลิเคชันต่าง ๆ ครูสามารถใช้สื่อจาก DLIT Resources นำเข้าสู่บทเรียน กระตุ้นให้นักเรียนคิด ใช้สื่อตั้งคำถาม ใช้สื่อเป็นคำตอบ ใช้สื่อเป็นแบบฝึกหัดทบทวนความเข้าใจ 3) ห้องสมุดออนไลน์ (DLIT Library) คือ ห้องสมุดออนไลน์เพื่อครู นักเรียน ผู้ปกครองและผู้สนใจทั่วไป ลักษณะ DLIT Library เป็นห้องสมุดออนไลน์ที่มีเนื้อหาถูกต้อง แบ่งเป็นหมวดหมู่ ตอบสนองความต้องการของครู และความสนใจของผู้เรียน มีรูปแบบที่หลากหลายทั้งบทความ รูปภาพและวิดีโอ มีระบบค้นคว้าที่ทำได้ง่าย 4) คลังข้อสอบ (DLIT Assessment) คือ แหล่งรวบรวมข้อสอบมากมาย ตั้งแต่ประถมศึกษาปีที่ 1 จนถึงมัธยมศึกษาปีที่ 6 DLIT Assessment คลังข้อสอบเป็นการสอบที่เรียกว่า Assessment for Learning สอบเพื่อเรียน คือ ครูสามารถใช้ข้อสอบเพื่อทดสอบความเข้าใจของนักเรียน ได้ตลอดเวลา เพื่อสอนเสริมและวางแผนการสอนให้ตรงกับความสามารถของนักเรียน เป้าหมายของ DLIT Assessment คือ เพื่อทำให้ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนดีขึ้น นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่สอดคล้องกับศตวรรษที่ 21 ครูมีเครื่องมือที่ทำให้เกิดการพัฒนาทางวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง และการศึกษาของไทยได้ก้าวไปข้างหน้าอย่างแท้จริง และ 5) ชุมชนแห่งการพัฒนาวิชาชีพ (DLIT Professional Learning Community: DLIT PLC) คือ ช่องทางในการสร้างและพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ให้กับครูทั่วประเทศ รวมทั้งการพัฒนาวิชาชีพครู เพราะการจะพัฒนาการศึกษาให้ยั่งยืน คือ การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ในกลุ่มครูทั่วประเทศ DLIT PLC มี 3 รูปแบบ คือ (1) สื่อรายการที่ทำให้ครูได้เห็นแบบปฏิบัติการสอนที่ดี หรือ Good Practice ของครูไทยและครูทั่วโลก (2) กิจกรรมการแบ่งปันและการเรียนรู้ หรือ Share and Learn ผ่านกิจกรรมต่าง ๆ และผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ (3) กิจกรรมการชี้แนะและระบบพี่เลี้ยงหรือ Coaching and Mentoring กิจกรรมที่สร้างครูหรือผู้บริหารให้มีความเชี่ยวชาญแล้วพัฒนาต่อยอดให้เป็นผู้ชี้แนะหรือพี่เลี้ยง เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนในโรงเรียน

ขณะเดียวกันศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วยเทคโนโลยีการศึกษาทางไกล (Distance Learning Information Technology Center, 2016, 11) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานยังมีเป้าหมายในการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ ตามยุทธศาสตร์ 3 5 7 ดังนี้ 1) ครูและนักเรียนทุกคนได้เข้าถึงเทคโนโลยี และ สื่อในการจัดการเรียนรู้ที่ทันสมัยสอดคล้องกับความต้องการ 2) ครูที่สอนไม่ตรงกับวิชาเอกสามารถจัดการเรียนรู้ให้กับนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพและเหมาะสม 3) สร้างเครือข่ายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการจัดการเรียนรู้ของครูได้อย่างกว้างขวางและทั่วถึง 4) มีการระดมสรรพกำลังและบูรณาการทรัพยากรจากภาครัฐและเอกชนช่วยสนับสนุนการจัดการศึกษาอย่างเป็นระบบ

มีผลการศึกษาในด้านที่ใกล้เคียงกับการจัดการศึกษาทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศของ Bunkrong (2017, 1-25) ได้วิเคราะห์แนวทางการจัดการศึกษาไทยกับการขับเคลื่อนการศึกษาสู่ยุคไทยแลนด์ 4.0 ด้านยุทธศาสตร์ส่งเสริมและพัฒนาเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษา โดยผู้เรียน สถานศึกษา

และหน่วยงานทางการศึกษาทุกระดับทุกประเภทการศึกษาควรเข้าถึงทรัพยากร และระบบเครือข่าย เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ มุ่งองค์ความรู้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาเพื่อเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น รวมทั้ง มีศูนย์กลางในการจัดเก็บรวบรวมสื่อการเรียนการสอนแบบดิจิทัลที่ทันสมัย และระบบฐานข้อมูลกลางทางการศึกษาของประเทศที่ถูกต้องและเป็นปัจจุบัน โดยมีกลยุทธ์ เช่น 1) พัฒนาระบบเครือข่ายเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษาและการบริหารจัดการที่ทันสมัย ให้ผู้รับบริการสามารถเข้าถึงได้อย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ 2) พัฒนาระบบการจัดทำระบบฐานข้อมูลกลางทางการศึกษาของประเทศ ระบบการรายงานของฐานข้อมูลโดยเชื่อมโยงฐานข้อมูลการศึกษาทุกระดับ/ประเภท การศึกษา ให้เป็นเอกภาพเป็นปัจจุบัน และมีมาตรฐานเดียวกัน 3) ผลิตและพัฒนาโปรแกรมประยุกต์หรือสื่อการเรียนรู้ อิเล็กทรอนิกส์ให้ผู้เรียน สถานศึกษาและหน่วยงานทางการศึกษาทุกระดับ/ประเภทการศึกษา นำมาใช้เพิ่มคุณภาพ การเรียนรู้อย่างเป็นระบบ 4) จัดหาอุปกรณ์/ทรัพยากรพื้นฐานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศให้กับผู้เรียนอย่างเพียงพอทั่วถึง และเหมาะสมกับการแสวงหาความรู้ด้วยตัวเองอย่างต่อเนื่อง 5) มียุทธศาสตร์ส่งเสริมและพัฒนาระบบเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษา เช่น พัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศและเทคโนโลยีเครือข่ายเรียนรู้ทางการศึกษา ทั้งระบบให้ครอบคลุมทั่วทุกพื้นที่ โดยการจัดการฐานข้อมูลด้วยระบบ Cloud Computing ที่มีมาตรฐานจัดเก็บนำเข้าและแจกจ่าย Content และ Courseware เดียวกัน

ส่วน Goodwin (2020) สะท้อนถึงการศึกษายุค 4.0 ที่ใกล้เคียงกับการเรียนการสอนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ว่าการสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่สนุกสนานด้วยเทคโนโลยีสามารถเข้าถึงได้ และการเรียนรู้ผ่านการเล่นมีบทบาทสำคัญในการศึกษาและเตรียมเด็กสำหรับความท้าทายและโอกาสข้างหน้า เป็นการพัฒนาทักษะการเรียนรู้อย่างรวดเร็วและจำเป็นในปัจจุบัน ขณะที่ Frances (2020) ระบุว่าในการวิเคราะห์และใช้เพื่อปฏิบัติต่อนักเรียนแต่ละคนในฐานะปัจเจกบุคคลโดยเข้าใจว่าความต้องการการเรียนรู้ของทุกคนและผลลัพธ์ที่ต้องการจะแตกต่างกัน เน้นถึงความสำคัญของการศึกษาทักษะที่หลากหลายซึ่งสามารถนำไปใช้กับแต่ละสถานการณ์ได้แทนที่จะยึดติดกับชุดทักษะที่เชื่อมโยงโดยตรงกับบทบาทงานที่เฉพาะเจาะจงแนวทางปฏิบัติด้านการเรียนรู้ เช่น SCALE-UP ได้รับความนิยมเพิ่มขึ้นโดยสถาบันต่าง ๆ เช่น North Carolina State University ใช้การฝึกปฏิบัติ วิธีการเรียนรู้แบบ SCALE-UP ให้นักเรียนนั่งโต๊ะกลมที่กระจายไปทั่วห้องช่วยให้ครูสามารถเดินผ่านพื้นที่และเข้าหานักเรียนได้อย่างอิสระ ด้วยวิธีการเรียนรู้แบบนี้ นักเรียนยัง “แก้ปัญหาบนแล็ปท็อปและไท์บอร์ดตอบคำถามแบบเรียลไทม์และช่วยกันเรียนรู้” แนวทางในการสอบและการประเมินก็จะเปลี่ยนไปเช่นกันโดยย้ายออกไปจากวิธีการดั้งเดิมในการดูข้อสอบและถ่ายทอดข้อมูลจำนวนมาก นักเรียนและครูสามารถได้รับการประเมินแทน โดยการวิเคราะห์เส้นทางการเรียนรู้ของพวกเขาผ่านโครงการหรือผลงานภาคสนามที่เน้นการเรียนรู้เชิงปฏิบัติและเชิงประสบการณ์ ดังนั้นการเปลี่ยนแปลง Education 4.0 คือการผสมผสานเทคโนโลยีเข้ากับกระบวนการเรียนการสอนอย่างลึกซึ้งยิ่งขึ้น จุดประสงค์สูงสุดของการใช้เทคโนโลยีนี้และการนำวิธีการใหม่ ๆ มาใช้คือการให้นักเรียนเป็นศูนย์กลางของกระบวนการศึกษา “เปลี่ยนจุดเน้นจากการสอนไปสู่การเรียนรู้” นั่นเอง เมื่อผนวกกับแนวคิดของ Senge (1990, 191-216) ที่มองในมิติของสถานศึกษาคือความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้หมายถึง สถานที่ซึ่งผู้คน

สามารถพัฒนาศักยภาพของตนเองได้อย่างต่อเนื่อง สามารถสร้างสรรค์ผลงานตามที่ตั้งเป้าหมายไว้เป็นที่ซึ่งเกิดรูปแบบการคิดใหม่ ๆ หลากหลาย ซึ่งแต่ละคนมีอิสระที่จะสร้างแรงบันดาลใจ และทุกคนต่างเรียนรู้วิธีการเรียนรู้ร่วมกันอย่างต่อเนื่อง

นอกจากนี้ Thitiwatthananan and Kitnuntaviwat ศึกษาแนวทางการนำยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศไปสู่การปฏิบัติ ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานพบว่ายุทธศาสตร์ 357 ซึ่งเป็นยุทธศาสตร์ในการดำเนินงานเพื่อขับเคลื่อนการจัดการศึกษาทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศตามมาตรฐานการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษาสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มี แนวทางการนำยุทธศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติ ดังนี้ (Thitiwatthananan & Kitnuntaviwat, 2017, 787-788)

1) ด้านกระบวนการเรียนรู้ ครูควรปฏิบัติดังนี้ 1) ทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนเกี่ยวกับผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการศึกษาทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้และนักเรียนระดับชั้นต่าง ๆ 2) วิเคราะห์นักเรียนเป็นรายบุคคลโดยการนำผลการวัดและประเมินจากแบบทดสอบของ DLIT Assessment มาปรับใช้ให้เหมาะสมกับสาระการเรียนรู้และระดับชั้นของนักเรียน 3) นำแบบทดสอบที่อยู่ใน DLIT Assessment ทั้งก่อนเรียน หลังเรียน และระหว่างเรียน มาใช้ในการวัดประเมินผลพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียน

2) ด้านการบริหารจัดการภายในสถานศึกษา ผู้บริหารควรดำเนินการดังนี้ 1) มีการกำกับติดตามและประเมินผลการใช้การจัดการศึกษาทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ ผ่านช่องทางที่สะดวกในการรายงานผลและวิเคราะห์ผลการปฏิบัติงาน 2) มีการสรุปและรายงานผลการนิเทศภายในด้านการจัดการศึกษาทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ อย่างต่อเนื่อง และเป็นรูปธรรม 3) ควรสะท้อนผลการจัดการเรียนโดยใช้การจัดการศึกษาทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่องเพื่อให้ครูตระหนักถึงความสำคัญและประโยชน์ของการจัดการศึกษาทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ ในการจัดการเรียนการสอน

3) ด้านการเรียนการสอน ครูควรปฏิบัติดังนี้ 1) กำหนดแผนในการสอนและการซ่อมเสริมนักเรียนโดยใช้การจัดการศึกษาทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ ที่เหมาะสมกับเนื้อหาหลักสูตรและระดับชั้นของนักเรียน 2) จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้การจัดการศึกษาทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ ให้เป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้อย่างเป็นรูปธรรมโดยคำนึงถึงความเหมาะสมของหลักสูตรและบริบทของนักเรียน 3) มีการสรุปผลพัฒนาการของนักเรียนจากการสอนซ่อมเสริมเป็นรายบุคคลและนำไปใช้ในการปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนและการซ่อมเสริมอย่างสม่ำเสมอ

4) ด้านความร่วมมือภาครัฐ เอกชน และชุมชน ครูควรปฏิบัติดังนี้ 1) สร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ออนไลน์ ผ่านทาง DLIT PLC มากขึ้นและสร้างเครือข่ายการทำงานร่วมกันโดยใช้ Cloud Computing เพื่อการประมวลผลและจัดเก็บข้อมูลออนไลน์บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต 2) สร้างสื่อนวัตกรรมทางการศึกษาและกำหนดช่องทางในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อเป็นสื่อกลางในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาร่วมกัน

5) ด้านทรัพยากรการเรียนรู้ โรงเรียนควรปฏิบัติดังนี้ 1) มีระบบการให้บริการนักเรียนในการใช้สื่อ วัสดุ และอุปกรณ์ต่าง ๆ ในการเข้าใช้งาน DLIT อย่างทั่วถึงและเพียงพอ 2) มีการระดมทรัพยากรจากหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อจัดหา สื่อ วัสดุ และอุปกรณ์ในการใช้ DLIT 3) มีระบบการซ่อมแซมและบำรุงรักษาการใช้งานของวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ อย่างเป็นรูปธรรม

6) ด้านโครงสร้างพื้นฐาน โรงเรียนควรปฏิบัติดังนี้ 1) จัดสรรงบประมาณในการจัดหาวัสดุ อุปกรณ์ อย่างทั่วถึงและเพียงพอ 2) มีการจัดสภาพห้องเรียนที่เอื้อต่อการใช้คอมพิวเตอร์ประกอบการจัดการเรียนการสอน 3) วางระบบการใช้งาน วัสดุ อุปกรณ์ ให้เป็นระเบียบและพร้อมใช้งาน

จะเห็นได้ว่าเส้นทางการบริหารยุทธศาสตร์ 3 5 7 ในการจัดการศึกษาทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ ของโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล ที่กล่าวมา สามารถประมวลได้ว่า วิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นหนึ่งในองค์ประกอบสำคัญของการพัฒนาองค์กรให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ที่มีบทบาทสำคัญในด้านความคิดเชิงวิเคราะห์การมีวิสัยทัศน์และเป้าหมายในอนาคตที่ชัดเจน มีการสร้างพันธกิจเพื่อเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ปลูกฝังวัฒนธรรมและสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการปฏิบัติงาน กระตุ้นและส่งเสริมการใช้ความคิดเชิงสร้างสรรค์ และการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา จึงเป็นองค์ประกอบสำคัญในการพัฒนาองค์กรสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องเป็นทั้งผู้สอน ผู้ฝึกสอน และพี่เลี้ยงแก่บุคลากร รวมทั้งเป็นผู้ที่มีความมุ่งมั่นเป็นแบบอย่าง ในการเรียนรู้ มีการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายให้ชัดเจน สร้างค่านิยม เน้นการทำงานแบบ มีส่วนร่วมหรือเป็นทีม ปลูกฝังวัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้ร่วมกัน และสร้างบรรยากาศแห่งความน่าเชื่อถือไว้วางใจ ด้วยการสื่อสารกับบุคลากรแบบสองทาง มีการรับฟังความคิดเห็นบุคลากรอย่างต่อเนื่อง ส่งเสริมและอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงาน มีการกระตุ้นให้บุคลากรเกิดความคิดสร้างสรรค์ในการปฏิบัติงาน เพื่อให้เกิดผลการปฏิบัติงานเชิงนวัตกรรมได้ (Jituea et al., 2017, 1738-1754)

3. วิธีการจัดการศึกษาทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ

Distance Learning Foundation and the Office of the Basic Education Commission (2018) นำเสนอวิธีการดำเนินงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อให้โรงเรียนจัดการเรียนการสอนให้เป็นไปตามมาตรฐานการจัดการเรียนการสอนโดยใช้การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ว่าสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเป็นส่วนสำคัญที่จะช่วยสนับสนุน และส่งเสริมให้โรงเรียน สามารถดำเนินงานจัดการเรียนการสอนให้เป็นไปตามมาตรฐานการจัดการเรียนการสอนโดยใช้การศึกษาทางไกล ผ่านดาวเทียม โดยดำเนินการดังนี้ 1) วางแผนการดำเนินงาน โดยมีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานฝ่ายต่าง ๆ พร้อมทั้งศึกษามาตรฐานการจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม การประเมินก่อนการดำเนินงานและรายงานผลการประเมินตนเองผ่านระบบออนไลน์ การนำผลการประเมินตนเองมากำหนดแผนการดำเนินงานการจัดการเรียนการสอนโดยใช้การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมให้เป็นมาตรฐาน 2) ขับเคลื่อนการดำเนินงาน โดยจัดประชุมชี้แจงแผนการดำเนินงานให้ทุกฝ่ายเข้าใจ เพื่อกำหนดแผนงานและปฏิทินการดำเนินงานให้สอดคล้องกับมาตรฐาน มีการกำกับดูแลให้โรงเรียนประเมินตนเองตามมาตรฐานก่อนการดำเนินงาน ทำการจัดการเรียนการสอนโดยใช้

การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมให้เป็นไปตามมาตรฐาน 3) สรุป และรายงานผลการดำเนินงาน โดยรายงานผลการประเมินผ่านระบบออนไลน์ พร้อมทั้งจัดทำข้อมูลสารสนเทศผลการประเมินตนเอง และ 4) มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยนำข้อมูลสารสนเทศจากการประเมินผลการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมไปใช้วิเคราะห์จุดเด่น และจุดที่ควรพัฒนา เพื่อนำไปพัฒนางานในส่วนที่เกี่ยวข้อง

ขณะเดียวกันด้านวิธีการจัดการศึกษาในระดับสถานศึกษาของการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ด้านวิธีการจัดการเรียนการสอนที่มีองค์ประกอบที่สำคัญ คือ ครูผู้สอน ผู้เรียน ผู้ปกครอง หลักสูตร และการประเมินผล (Vehachart, 2021, 29-47) ในแง่ของการจัดการเรียนรู้ Boonthongphaeng and Naiyaphat (2015, 88-97) นำเสนอการจัดการเรียนรู้ประกอบด้วย 3 ขั้นตอนคือ 1) การเตรียมการและวางแผนก่อนการเรียนรู้ได้แก่มีการศึกษาแผนการจัดการเรียนรู้ตามคู่มือสอนทางไกลผ่านดาวเทียมแล้วจัดทำแผนสำหรับตนเองโดยระบุรายการสื่อเอกสารใบงานที่ต้องเตรียมเตรียมเครื่องรับโทรทัศน์และอุปกรณ์ที่ใช้ประกอบการเรียนการสอนให้เรียบร้อย 2) การดำเนินการจัดการเรียนรู้ 3) การดำเนินการหลังการเรียนรู้ การประเมินผลได้แก่มีบันทึกหลังการสอนรวบรวมผลงานนักเรียนจากการเรียนรู้ ส่วน Sankaphong (2019) นำเสนอการจัดการศึกษาในระดับสถานศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ทั้งด้านการบริหารจัดการ บทบาทของผู้ที่เกี่ยวข้อง ปัจจัยสู่ความสำเร็จ และกระบวนการจัดการเรียนรู้ในห้องเรียน ดังนี้

การบริหารจัดการ ประกอบด้วย 1) การสนับสนุน โดยการแต่งตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนการจัดการเรียนรู้ด้วยการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม จัดสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาและภายในห้องเรียนให้สะอาดและเป็นระเบียบ กำกับดูแลการติดตั้งอุปกรณ์ให้ได้ตามมาตรฐานเหมาะสมกับห้องเรียนและจำนวนนักเรียน และ 2) การสร้างภาคีเครือข่าย ดำเนินการโดยสนับสนุนให้ภาคีเครือข่ายมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาด้วยการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม และสร้างความเข้มแข็งให้กับภาคีเครือข่าย

บทบาทของผู้เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย 1) คณะกรรมการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาระดับสถานศึกษา ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษา ตัวแทนครู ตัวแทน มีบทบาท คือ วางแผนการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ ส่งเสริม สนับสนุน การจัดการเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและต่อเนื่อง 2) ครูผู้สอน มีบทบาท คือ จัดสภาพห้องเรียนให้เหมาะสมกับเนื้อหาการปฏิบัติกิจกรรมตามแผนการจัดการเรียนรู้ เตรียมการสอนล่วงหน้า รวมทั้งมอบหมายงานให้นักเรียนเตรียมพร้อมในการเรียนครั้งต่อไป ร่วมจัดการเรียนรู้ไปพร้อมกับครูโรงเรียนต้นทาง โดยผลการศึกษาของ Pudtikunkaseam and Preechar (2021, 373-384) พบว่าสมรรถนะสำคัญสำหรับผู้สอนออนไลน์ในการจัดการศึกษาทางไกลเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาผู้สอนและสามารถวางแผนการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ได้โดยสมรรถนะสำคัญแบ่งเป็น 6 ด้านได้แก่ สมรรถนะด้านศาสตร์การสอน สมรรถนะด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สมรรถนะด้านการแนะนำและช่วยเหลือผู้เรียน สมรรถนะด้านการประเมินผลและความรู้ สมรรถนะด้านทักษะทางเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และสมรรถนะด้านการสร้างปฏิสัมพันธ์ในชั้นเรียนออนไลน์ 3) นักเรียน มีบทบาท คือ จัดเตรียมวัสดุ อุปกรณ์การเรียน เพื่อใช้ในการจัดกิจกรรมแต่ละครั้งตามที่ครูมอบหมาย 4) ผู้ปกครอง มีบทบาท คือ รับทราบและตระหนักถึงความสำคัญ ความจำเป็น และประโยชน์

ของการจัดการเรียนการสอนโดยการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ที่โรงเรียนได้นำมาใช้ ให้ความร่วมมือ ส่งเสริม สนับสนุนกิจกรรมการเรียนการสอน ของนักเรียนและครู สนับสนุน ส่งเสริม การจัดหาวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือในการรับสัญญาณ จากสถานีวิทยุโทรทัศน์การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ตลอดจน ติดตาม สอบถามการเรียนของนักเรียน ในการประเมินผลการจัดการเรียนการสอน เพื่อปรับปรุงแก้ไขหรือพัฒนาต่อไป อย่างต่อเนื่อง 5) คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีบทบาท คือ กำหนดนโยบายร่วมกับโรงเรียนในการ จัดการเรียนการสอนด้วยการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม มีส่วนร่วมในการปรับตารางเรียนให้สอดคล้องกับ ตารางการออกอากาศของโรงเรียนวังไกลกังวล ให้ความเห็นชอบแผนการดำเนินงานการจัดการเรียนการสอน ด้วย การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม และ 6) ภาศิเครือข่าย ประกอบด้วยบุคคล หรือ หน่วยงานภายนอก ที่มีส่วนช่วยเหลือสนับสนุนการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม มีบทบาทในการสนับสนุนอุปกรณ์ในการ จัด การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม การบำรุงรักษา และซ่อมบำรุงอุปกรณ์การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม วิธีการจัดการเรียนการสอนที่มีองค์ประกอบที่สำคัญ คือ ครูผู้สอน ผู้เรียน ผู้ปกครอง หลักสูตร และการ ประเมินผล

4. ปัจจัยสู่ความสำเร็จของการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมภายใต้ยุทธศาสตร์ 3 5 7 ของ โรงเรียนคุณภาพประจำตำบล

Sankaphong (2019) ระบุถึง ปัจจัยสู่ความสำเร็จของการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ประกอบด้วย การศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน ด้านการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม จากโรงเรียนที่เป็นต้นแบบ เพื่อให้มีความเข้าใจอย่างชัดเจนก่อนการดำเนินงาน ผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้นำด้วยความมุ่งมั่น โดยบริหารจัดการ ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนด้วยการศึกษาทางไกลผ่าน ดาวเทียม การเตรียมการสอนล่วงหน้าของคุณครู ตลอดจนการวางแผนอย่างเป็นระบบทุกขั้นตอน การสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนด้วยการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม อย่างจริงจังของคณะกรรมการ สถานศึกษา ความตระหนักและการให้ความสำคัญกับการจัดการเรียนการสอนด้วยการศึกษาทางไกลผ่าน ดาวเทียม ความร่วมมือของบุคลากรทุกคน ทุกฝ่ายในดำเนินการอย่างจริงจัง ส่วน Nunat and Hona (2020, 289-300) นำเสนอปัจจัยความสำเร็จในการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมของโรงเรียนขนาดเล็ก ในยุค ไทยแลนด์ 4.0 นั้นประกอบด้วย 1) ผู้บริหารองค์กร ต้องเป็นผู้มีวิสัยทัศน์ (Vision) มองเห็นภาพในอนาคต สามารถกำหนดนโยบายการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมของโรงเรียนร่วมกับคณะครู ผู้ปกครองและ ชุมชนถึงทิศทางการพัฒนาผู้เรียน เป็นผู้นำเชิงวิชาการ เทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการศึกษา ในการนำ นโยบายลงสู่การปฏิบัติและก้าวทันความเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีสามารถสร้างสรรค์ การนิเทศ กำกับ และ ติดตามการจัดการเรียนการสอนอย่างสม่ำเสมอ เป็นผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลง 2) กระบวนการจัดการเรียนรู้ ของครูผู้สอน โดยต้องยอมรับ ตระหนัก ให้ความสำคัญและมีความเข้าใจการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน มีความรู้ พื้นฐานด้านการใช้สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา เพื่อให้สามารถประยุกต์ใช้และนำมาบูรณาการการเรียน การสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงสามารถออกแบบการจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ 3) ด้าน ตัวผู้เรียน ควรเป็นผู้มีความใฝ่รู้ สนใจ กระตือรือร้นอยากเรียนรู้กับครูต้นทาง มีวินัย มีความรับผิดชอบในการ

เรียนรู้ โดยการร่วมกิจกรรมกับครู ด้านทางและครูปลายทาง ด้วยความมุ่งมั่น ตั้งใจและเชื่อมั่นในกระบวนการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง 4) ด้านการสร้างความร่วมมือ โดยการสร้างความร่วมมือกับผู้ปกครองและชุมชน ควรมีการสร้าง ความเข้าใจ ให้กับผู้ปกครองและชุมชนให้ เห็นความสำคัญของการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ในด้านของการนำมาใช้พัฒนาคุณภาพการศึกษา แก้ปัญหาการขาดแคลนครู การสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษาให้กับผู้เรียน

นอกจากนี้ Techa et al. (2016, 94-106) นำเสนอปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการบริหารจัดการ การจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม พบว่าเหตุและปัจจัยที่สนับสนุนคือ ผู้บริหารอำนวยความสะดวกในด้านต่างๆ เป็นอย่างดี ผู้บริหารให้ครูเข้ารับการอบรม ครูให้ความร่วมมือและมีส่วนร่วมเป็นอย่างดี โรงเรียนมีแผนปฏิบัติการรวมถึงมีงบประมาณที่เพียงพอ เหตุและปัจจัยที่ถูกรั้งคือ ผู้บริหารขาดการส่งเสริมในเรื่องของแรงจูงใจให้กับผู้ได้บังคับบัญชา ครูยังขาดความตระหนักในการปฏิบัติงาน ครูมีภาระงานมาก แผนการปฏิบัติการยังไม่ครอบคลุมชัดเจน รวมถึงการนิเทศไม่สม่ำเสมอ และไม่มีการประเมินผลการปฏิบัติงาน ส่วน Gerdrung (2017, 180-195) ศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อนโยบายการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมของโรงเรียนขนาดเล็ก พบว่าปัจจัยทางบวกที่มีอิทธิพลทางตรงต่อนโยบายการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมของโรงเรียนขนาดเล็ก ได้แก่ ความพร้อมของผู้บริหาร ความพร้อมของนักเรียน การบริหารจัดการ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล การมีส่วนร่วมความพึงพอใจของผู้บริหารและครูผู้สอน ส่วนปัจจัยทางบวกที่มีอิทธิพลทางอ้อมต่อนโยบายการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมของโรงเรียนขนาดเล็ก ได้แก่ ความพร้อมของผู้บริหาร ความพร้อมของครูผู้สอน สื่อวัสดุอุปกรณ์คุณภาพของเครือข่าย การวัดและประเมินผล และการมีส่วนร่วมกระบวนการจัดการเรียนรู้ในห้องเรียน ดำเนินการดังนี้ (Sankaphong, 2019)

1. ขั้นเตรียมการสอน ได้แก่ 1) ศึกษา ทบทวน หลักสูตรสถานศึกษา โครงสร้างเวลาเรียนแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้เพื่อปรับปรุงให้สอดคล้องกับโครงสร้างเวลาเรียนของโรงเรียนวังไกลกังวล 2) ศึกษา แผนการจัดการเรียนรู้ล่วงหน้าจากเว็บไซต์ <https://dltv.ac.th> พร้อมเตรียมรายการสื่อ เอกสาร ใบงานและศึกษากิจกรรมที่ต้องปฏิบัติทั้งก่อนเรียน ระหว่างเรียน และหลังรับชมการจัดการเรียนรู้ที่จะออกอากาศในแต่ละครั้ง 3) วางแผนการจัดการในชั้นเรียนเพื่อให้ นักเรียนได้เรียนตามตารางออกอากาศที่เหมาะสม 4) เตรียมสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ ใบงาน ใบความรู้และกิจกรรมเสริม ตามที่ครูต้นทางกำหนดสำหรับโรงเรียนปลายทาง 5) จัดนักเรียนเข้าเรียนตามตารางออกอากาศ เพื่อให้สามารถปฏิบัติตามกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างครบถ้วน กรณีไม่สามารถรับชมรายการออกอากาศ ได้ในแต่ละครั้ง ครูต้องจัดกิจกรรมสอนเพิ่มเติมให้นักเรียนโดยสามารถรับชมย้อนหลังได้ผ่านทางเว็บไซต์ <https://dltv.ac.th> 6) จัดวางเครื่องรับโทรทัศน์ให้เหมาะสม นักเรียนสามารถมองเห็น ได้ชัดเจน ทัวถึง และตรวจสอบเครื่องรับสัญญาณของโรงเรียน ก่อนถึงเวลาออกอากาศตามตารางเพื่อเตรียมพร้อม และ 7) จัดสภาพห้องเรียนให้เหมาะสมเอื้อต่อการปฏิบัติกิจกรรม ตามแผนการจัดการเรียนรู้ในแต่ละครั้ง

2. ขั้นตอนจัดการเรียนการสอน ได้แก่ 1) ครูนำเข้าสู่บทเรียน เพื่อเชื่อมโยงความรู้เดิมกับความรู้ใหม่แก่นักเรียน ให้สามารถเข้าใจเนื้อหาอย่างต่อเนื่อง และกิจกรรมที่ควรเสริมในช่วงนี้ได้แก่ กิจกรรมเปิดสมองด้วย การจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับพัฒนาการของสมองแต่ละช่วงวัย (Brain-based Learning: BBL) 2) เปิดรับสัญญาณการออกอากาศการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และปฏิบัติกิจกรรมตามโรงเรียนต้นทาง 3) กำกับดูแล สังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน ครูแนะนำอธิบายเพิ่มเติมตามความจำเป็น และครูผู้สอนจะต้องปรับเปลี่ยนบทบาทเป็นผู้กำกับห้องเรียน

3. ขั้นสรุป โดย 1) ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปบทเรียน สาระสำคัญจากการเรียนแต่ละครั้ง 2) ติดตาม ตรวจสอบการทำงานแบบฝึกหัด ภาระงานของนักเรียนแต่ละคน 3) ครูสั่งการบ้าน หรือสิ่งงานที่จะต้องเตรียมในชั่วโมงต่อไป

4. ขั้นวัดและประเมินผล ดำเนินการวัดผลและประเมินผล เมื่อกิจกรรมการเรียนการสอนสิ้นสุดลง ในแต่ละครั้ง แต่ละหน่วยการเรียนรู้ เพื่อให้ทราบว่าการเรียนบรรลุจุดประสงค์ การเรียนรู้หรือไม่ก็น้อยเพียงใด แล้ววิเคราะห์เพื่อปรับปรุงแก้ไขหรือพัฒนาต่อไป

5. ขั้นบันทึกผลหลังสอน โดยครูบันทึกผลการจัดการเรียนรู้ในแต่ละครั้งหลังการจัดการเรียนรู้สิ้นสุดลง โดยมีหัวข้อ ดังนี้ ชื่อกลุ่มสาระการเรียนรู้ ชั้นที่สอน หน่วยการเรียนรู้ เนื้อหา กิจกรรม การเรียนการสอน สรุปผล และบันทึกผลหลังสอน

6. ขั้นสอนซ่อมเสริม ครูจัดกิจกรรมการสอนซ่อมเสริมนอกตารางออกอากาศเพื่อช่วยเหลือนักเรียนที่ไม่บรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้หรือให้ความรู้เพิ่มเติมแก่นักเรียน

นอกจากนี้ Boonthongphaeng and Naiyaphat (2015, 88-97) นำเสนอการจัดการเรียนรู้ประกอบด้วย 3 ขั้นตอนคือ 1) การเตรียมการและวางแผนก่อนการเรียนรู้ได้แก่มีการศึกษาแผนการจัดการเรียนรู้ตามคู่มือสอนทางไกลผ่านดาวเทียมแล้วจัดทำแผนสำหรับตนเองโดยระบุรายการสื่อเอกสารใบงานที่ต้องเตรียมเครื่องรับโทรทัศน์และอุปกรณ์ที่ใช้ประกอบการเรียนการสอนให้เรียบร้อย 2) การดำเนินการจัดการเรียนรู้ได้แก่ใช้สื่อการสอนตามวิธีการที่กำหนดไว้เตรียมความพร้อมก่อนการชมรายการประมาณ 5 นาที และ 3) การดำเนินการหลังการเรียนรู้การประเมินผลได้แก่มีบันทึกหลังการสอนรวบรวมผลงานนักเรียนจากการเรียนรู้

จากการประมวลเอกสารปัจจัยสู่ความสำเร็จของการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมภายใต้ยุทธศาสตร์ 3 5 7 ของโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล สามารถสรุปปัจจัยสู่ความสำเร็จได้ว่ามาจากการสร้างกลไกความร่วมมือจากบุคคลหลายฝ่าย ทั้งการเตรียมความพร้อมของผู้บริหารในการอำนวยความสะดวกในด้านต่างๆ เป็นอย่างดี ผู้บริหารให้ครูเข้ารับการอบรม และมีวิสัยทัศน์ในการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม การเตรียมความพร้อมของครูผู้สอน ครูให้ความร่วมมือและมีส่วนร่วมเป็นอย่างดี สื่อวัสดุอุปกรณ์คุณภาพของเครือข่าย การวัดและประเมินผล และการมีส่วนร่วมกระบวนการจัดการเรียนรู้ในห้องเรียน ตลอดจนทางโรงเรียนต้องมีแผนปฏิบัติการรวมถึงมีงบประมาณที่เพียงพอ ถ้าพิจารณาในภาพรวม กลไกการทำงานต้องขับเคลื่อนร่วมกัน ดังนั้น กระบวนการบริหารแบบมีส่วนร่วม จะเป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้เกิด

แรงผลักดันการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมภายใต้ยุทธศาสตร์ 3 5 7 ของโรงเรียนคุณภาพประจำตำบลให้ประสบผลสำเร็จได้

5. ประสิทธิภาพการบริหารโครงการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ภายใต้ยุทธศาสตร์ 3 5 7 ของโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล

Boonpathum and Tangtard (2015, 324-337) ศึกษาประสิทธิภาพการพัฒนาระบบการจัดการศึกษาทางไกลบนเครือข่ายคอมพิวเตอร์สำหรับนักศึกษาระบบทวิภาคี ของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาผลการศึกษาพบว่า ระบบการจัดการศึกษาทางไกลบนเครือข่ายคอมพิวเตอร์มีองค์ประกอบ 5 องค์ประกอบ คือ 1) การกำหนดปรัชญา ปณิธาน วิสัยทัศน์ นโยบาย และวัตถุประสงค์ 2) การวางแผนการจัดการศึกษาทางไกลบนเครือข่ายคอมพิวเตอร์ 3) การพัฒนาสื่อการเรียนการสอนทางไกลบนเครือข่ายคอมพิวเตอร์ 4) การจัดการเรียนการสอนทางไกลบนเครือข่ายคอมพิวเตอร์ และ 5) การประเมินระบบการศึกษาทางไกลบนเครือข่ายคอมพิวเตอร์ ในด้านการประเมินสื่อพบว่าประสิทธิภาพของสื่อการเรียนบนเครือข่ายคอมพิวเตอร์ในระบบการจัดการศึกษาทางไกล มีประสิทธิภาพ 92.11/92.40 ตามเกณฑ์ที่กำหนด โดยนักศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยนักศึกษาในระบบทวิภาคีมีความพึงพอใจต่อระบบการจัดการศึกษาทางไกลบนเครือข่ายคอมพิวเตอร์ สำหรับนักศึกษาระบบทวิภาคีอยู่ในระดับมาก และครูผู้สอนในระบบทวิภาคีมีความคิดเห็นว่า ระบบการจัดการศึกษาทางไกลบนเครือข่ายคอมพิวเตอร์ ที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมสำหรับนักศึกษาระบบทวิภาคี ซึ่งผลการศึกษานี้พบในทำนองเดียวกับผลการศึกษาของ Roengchaiyaphum and Usaho (2015, 493-504) ที่พบว่าประสิทธิภาพการบริหารโครงการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมของโรงเรียนขนาดเล็ก ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาครอยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน เนื่องจากโรงเรียนมีการเตรียมความพร้อมในการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมอย่างครบถ้วนในทุกด้าน โดยคำนึงถึงประสิทธิภาพในด้านต่าง ๆ อันได้แก่ ด้านคุณภาพ ด้านปริมาณ ด้านเวลา และด้านค่าใช้จ่าย ซึ่งได้แก่ บุคลากร งบประมาณ สถานที่ สื่อวัสดุ อุปกรณ์ และอื่น ๆ ที่ล้วนแล้วแต่มีความสัมพันธ์ เชื่อมโยงซึ่งกันและกัน ส่งผลให้การจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมของโรงเรียนขนาดเล็ก ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร มีประสิทธิภาพ บรรลุตามวัตถุประสงค์ของโครงการที่ได้ตั้งไว้ ส่วน Pornsirinthip et al. (2015, 1-12) ก็พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากการบริหารจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม พบว่า ผลการทดสอบการศึกษาแห่งชาติ ชั้นพื้นฐานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนที่มีการจัดการศึกษาโดยใช้สื่อทางไกลผ่านดาวเทียม รายวิชาที่สอน 7 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ปีการศึกษา 2555 โดยภาพรวมแล้ว ส่วนใหญ่มีคะแนนใกล้เคียงกับคะแนนเฉลี่ยของโรงเรียนในเครือข่ายพัฒนาคุณภาพเยี่ยม 2 ที่จัดการศึกษาโดยไม่ใช้สื่อทางไกลผ่านดาวเทียม และจากผลการศึกษาผลการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ระดับชาติ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 พบว่า ส่วนใหญ่มีคะแนนใกล้เคียงกับคะแนนเฉลี่ยของโรงเรียนที่จัดการศึกษาโดยไม่ใช้สื่อทางไกลผ่านดาวเทียมเช่นกัน แต่เมื่อเทียบเกณฑ์ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการ ยังอยู่ในระดับคุณภาพพอใช้ ที่

เป็นเช่นนี้ อาจเนื่องมาจาก สภาพบริบทของโรงเรียน ในท้องถิ่นทุรกันดารบางโรงเรียนต้องใช้พลังงานจากแสงอาทิตย์ กระแสไฟฟ้าจะไม่สม่ำเสมอ อันเป็นอุปสรรคต่อการจัดการเรียนการสอน และความแตกต่างทางชาติพันธุ์ของนักเรียน ในการใช้ภาษาถิ่นมากกว่าภาษาไทย จึงเป็นอุปสรรคในการแสวงหาความรู้ นอกจากนี้ Wannasiri (2015, 48) การเปรียบเทียบสภาพการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมในสถานศึกษา จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยภาพรวม และรายด้านมีความแตกต่างกัน นั่นคือ สถานศึกษาขนาดเล็กมีการปฏิบัติมากกว่าสถานศึกษาขนาดกลาง และขนาดใหญ่

ดังนั้น ประสิทธิภาพการบริหารโครงการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ภายใต้ยุทธศาสตร์ 3 5 7 ของโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล สรุปได้ว่ายุทธศาสตร์ 3 5 7 เป็นนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและสำนักงานเขตพื้นที่ดำเนินการเป็นนโยบายและขับเคลื่อนโดยการจัดทำโครงการรองรับและนำไปพัฒนาผู้บริหาร ครูและให้ผู้บริหาร ครู นำไปใช้ในสถานศึกษา จากนั้นสำนักงานเขตพื้นที่มีการนิเทศ ติดตามอย่างต่อเนื่อง สรุปผลการดำเนินงานแล้วนำเสนอแนะไปพัฒนา ปรับปรุง และต่อยอดต่อไป เมื่อประเมินผลจากผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน ของโรงเรียนคุณภาพประจำตำบลในกลุ่มเป้าหมายพบว่า ผลคะแนน O-NET, NT สูงขึ้น

วิธีการวิจัย

วิธีการวิจัยเน้นตามระเบียบวิธีดังนี้

1. การวิจัยครั้งนี้ใช้กระบวนการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) เป็นเครื่องมือสำคัญ โดยคัดเลือกเอกสารระดับทุติยภูมิ คือ การประมวลเอกสารที่เกี่ยวข้องและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย ประกอบด้วย บทความวิจัยและวิชาการที่ได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่ เอกสารเผยแพร่ของภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ข้อมูลเชิงนโยบายที่เกี่ยวข้อง เช่น พระราชบัญญัติ แผนยุทธศาสตร์ระดับชาติ เป็นต้น

1.1 บทความวิจัย บทความวิชาการ ตำราที่ได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่ ระหว่างปี ค.ศ. 1999 ถึง ค.ศ. 2021 จำนวน 19 เล่ม

1.2 เอกสารเผยแพร่ของภาครัฐ จำนวน 6 เรื่อง

1.3 ข้อมูลเชิงนโยบายที่เกี่ยวข้อง เช่น พระราชบัญญัติ จำนวน 4 เรื่อง และแผนยุทธศาสตร์ระดับชาติ จำนวน 4 เรื่อง

2. การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารระดับทุติยภูมิตามแนวทางของ Scott (1990; Scott, 2006, 3-40) ซึ่งมีหลักเกณฑ์ ในการคัดเลือกเอกสารที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย 1) มีความถูกต้อง (Authenticity) คือ เป็นเอกสารที่มาจากแหล่งเชื่อถือได้ มีความถูกต้องถูกต้อง สมบูรณ์ สอดคล้องกับบริบทของสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในช่วงระยะเวลาที่ตีพิมพ์ 2) มีความน่าเชื่อถือ (Credibility) คือ เป็นเอกสารที่ปราศจากข้อผิดพลาดและการบิดเบือนข้อมูล 3) ความเป็นตัวแทน (Representativeness) คือ เป็นเอกสารที่สามารถแสดงรายละเอียดแทนเอกสารประเภทเดียวกันได้ รายละเอียดสามารถเป็นตัวแทนกลุ่มประชากรตัวอย่างได้ และ 4) มีความหมายชัดเจน (Meaning) คือ เป็นเอกสารที่สามารถเข้าใจได้ง่าย ชัดเจน สอดคล้องกับ

วัตถุประสงค์และนัยสำคัญของการวิจัย (Mogalakwe, 2006, 221-230) โดยการสังเคราะห์เอกสารด้วยกระบวนการวางโครงเรื่องและใช้วิธีการสังเคราะห์เนื้อหาสาระที่เป็นข้อค้นพบของรายงานการวิจัย บทความทางวิชาการ โดยใช้วิธีการสังเคราะห์ด้วยวิธีการบรรยายเชิงคุณภาพ จากแนวทางการวิเคราะห์เอกสารของ Cooper and Lindsay (1997) มีกระบวนการคือวิเคราะห์เนื้อหาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะข้อค้นพบ เช่น สภาพปัญหาที่เกิดขึ้น วิธีการที่ใช้ในการวิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหาเพื่อนำไปสู่การคิดวิธีการแก้ไข แนวคิด หลักการหรือวิธีการที่ใช้ในการพัฒนาการจัดการศึกษาทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ มีขั้นตอนกระบวนการบรรยายเชิงคุณภาพ คือ 1) การกำหนดหัวข้อปัญหา 2) การเสาะค้นงานวิจัย 3) การประเมินข้อมูลหลังจากที่ได้เก็บรวบรวมงานวิจัยมาแล้ว 4) การวิเคราะห์และแปลความหมายข้อมูล 5) การนำเสนอข้อมูล ขณะเดียวกันด้าน คัดเลือกงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยนำมาสังเคราะห์คือ งานวิจัยที่ระบุตัวแปรเดียวกัน และมีกลุ่มตัวอย่างใกล้เคียงกัน โดยประมวลเอกสารงานวิจัยเหล่านั้นให้เข้าใจก่อนว่ามีความเกี่ยวข้องสอดคล้องกับเรื่องหรือสาระที่ต้องการสังเคราะห์หรือไม่เพียงใด ส่วนการพิจารณาคุณภาพเอกสารและงานวิจัยพิจารณาจากประเด็นความสอดคล้อง ระหว่างชื่อเรื่อง ปัญหาการวิจัย กรอบแนวคิดในการวิจัย วัตถุประสงค์ของการวิจัย ประเด็นการให้นิยามศัพท์ ตัวแปรที่เกี่ยวข้องและวัด กลุ่มตัวอย่าง ได้มาอย่างเหมาะสมหรือไม่ การวิเคราะห์ข้อมูล รวมถึงข้อค้นพบที่สำคัญ

3. ขอบเขตเนื้อหา ขอบเขตเนื้อหาของข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์เชิงเอกสารหรือขอบเขตเอกสารระดับทฤษฎีนี้ ครั้งนี้ ประกอบด้วย 1) ยุทธศาสตร์ 3 5 7 : ความหมาย องค์ประกอบ และตัวชี้วัด 2) เส้นทางการบริหารยุทธศาสตร์ 3 5 7 ในการจัดการศึกษาทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ 3) ความสัมพันธ์เชื่อมโยงยุทธศาสตร์ 3 5 7 ในการจัดการศึกษาทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศของโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล โดยผลการคัดเลือก พบว่ามีวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง สอดคล้องกับหลักเกณฑ์การคัดเลือกเอกสาร และวัตถุประสงค์งานวิจัย แบ่งเป็น วรรณกรรมภาษาไทย และวรรณกรรมภาษาต่างประเทศ ซึ่งผู้วิจัยได้นำวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ มาสังเคราะห์แนวคิดทางการบริหารยุทธศาสตร์ 3 5 7 ในการจัดการศึกษาทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ และสรุปความสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่างแนวคิดต่าง ๆ ดังกล่าว

ตาราง 1

ผลการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัยและผลลัพธ์

ผลการวิจัย	วิธีดำเนินการวิจัย	ผลลัพธ์
ขั้นตอนการวิจัย ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาความหมายองค์ประกอบและตัวชี้วัด	1. การคัดเลือกเอกสารระดับทฤษฎี โดย การประมวลเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยเน้นความถูกต้อง ความน่าเชื่อถือ มีความหมายชัดเจน มีความเป็นตัวแทน ที่สามารถเป็นตัวแทนกลุ่มประชากร ตัวอย่าง พร้อมพิจารณาประเด็นความ	1. ความหมายของยุทธศาสตร์ 3 5 7 คือ กลไกการจัดการศึกษาทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศสู่เป้าหมายโดยวัดจากยุทธศาสตร์ “3 ข้อต้องมี 5 ข้อต้องทำและ 7 ข้อต้องปฏิบัติ” แสดงความสัมพันธ์เชื่อมโยงดัง ภาพที่ 1

ตาราง 1

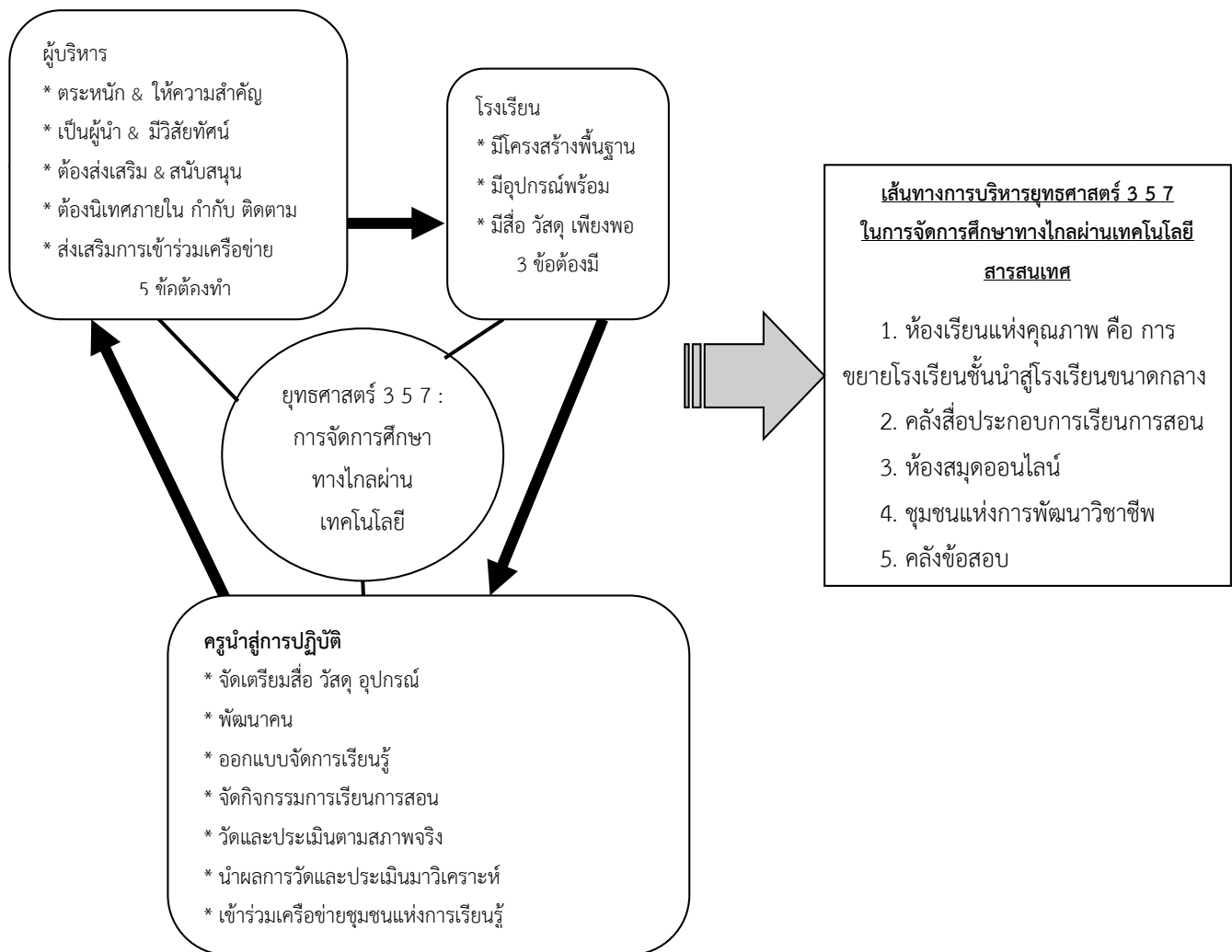
ผลการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัยและผลลัพธ์ (ต่อ)

ผลการวิจัย	วิธีดำเนินการวิจัย	ผลลัพธ์
	สอดคล้องระหว่างข้อเรื่อง ปัญหาการวิจัย วัตถุประสงค์ของการวิจัย ตัวแปรที่ เกี่ยวข้อง การวิเคราะห์ข้อมูลและข้อ ค้นพบที่สำคัญ	
ขั้นตอนที่ 2 เส้นทางการบริหาร ยุทธศาสตร์ 3 5 7 ในการจัดการศึกษาทางไกลผ่าน เทคโนโลยีสารสนเทศ	2. การสังเคราะห์เอกสาร โดยวิธีการบรรยาย เชิงคุณภาพ	2. เส้นทางการบริหารยุทธศาสตร์ 3 5 7 พบว่า ทั้งโรงเรียน ผู้บริหาร และ ครูผู้สอน ต้องผสานสัมพันธ์กัน เพื่อให้ การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพ แสดง ความสัมพันธ์เชื่อมโยงดังภาพที่ 2

ผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเอกสาร แสดงให้เห็นถึงยุทธศาสตร์ 3 5 7 เป็นการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ อย่างมีประสิทธิภาพโดยมีองค์ประกอบยุทธศาสตร์ “3 ข้อ ต้องมี” หมายถึงสิ่งสำคัญ 3 ข้อที่โรงเรียนต้องจัดหาให้มีเพื่อให้ครูผู้สอน นักเรียน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้นำไปใช้ในการดำเนินงานการจัดการศึกษาทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ อย่างมีประสิทธิภาพ ยุทธศาสตร์ “5 ข้อต้องทำ” หมายถึงสิ่งสำคัญ 5 ข้อที่ผู้บริหารสถานศึกษาต้องทำ หรือดำเนินการ เพื่อให้การบริหารจัดการเกี่ยวกับการจัดการศึกษาทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ ยุทธศาสตร์ “7 ข้อ ต้องปฏิบัติ” หมายถึงสิ่งสำคัญ 7 ข้อที่ครูผู้สอนผู้สอนต้องนำลงสู่การปฏิบัติ เพื่อให้เกิดการใช้การจัดการศึกษาทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ ในการจัดการเรียนการสอนอันนำไปสู่การพัฒนาศักยภาพผู้เรียน ซึ่งเป็นแนวทางในการบรรลุจุดหมายของสถานศึกษา โดยผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกันในสถานศึกษาให้ชัดเจน เพื่อให้ยุทธศาสตร์ 3 5 7 ที่ได้ออกมานั้นตรงตามความต้องการ และดำเนินไปในทิศทางที่ถูกต้อง ในด้านการพัฒนาคุณภาพศึกษาทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ มี 5 รูปแบบ การสร้างห้องเรียนแห่งคุณภาพ คลังสื่อประกอบการเรียนการสอน มีห้องสมุดออนไลน์ ชุมชนแห่งการพัฒนาวิชาชีพ และคลังข้อสอบ

จะเห็นว่าแนวทางการนำยุทธศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติโดยเรียงลำดับตามลำดับขั้นความต้องการจำเป็นครั้งนี้ คือด้านกระบวนการเรียนรู้ ด้านการบริหารจัดการภายในสถานศึกษา ด้านการเรียนการสอน ด้านความร่วมมือภาครัฐ เอกชน และชุมชน ด้านทรัพยากรการเรียนรู้และด้านโครงสร้างพื้นฐาน จากการเกี่ยวข้องเพื่อศึกษาการจัดการศึกษาทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ ทั้งด้านวิธีการ ปัจจัยความสำเร็จ ประสิทธิภาพ ความแตกต่างของสถานศึกษา ของการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม รวมถึงความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นในแต่ละแนวคิด สามารถเชื่อมโยงได้ ดังภาพที่ 1 และภาพที่ 2

ภาพที่ 1: ความหมาย องค์ประกอบ และเส้นทางการบริหารยุทธศาสตร์ 3 5 7
ของโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล

ความสัมพันธ์เชื่อมโยงยุทธศาสตร์ 3 5 7 ในการจัดการศึกษาทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศของ
โรงเรียนคุณภาพประจำตำบล แสดงได้ดังภาพ 2

อภิปรายผลการวิจัย

จากวัตถุประสงค์ เส้นทางความสำเร็จของการจัดการศึกษาทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านการนำยุทธศาสตร์ 3 5 7 มาใช้ในโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล การค้นหาคำตอบครั้งนี้เป็นการวิเคราะห์เชิงเอกสาร พบว่าแนวทางความสำเร็จ ในการจัดการศึกษาทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ ขึ้นอยู่กับการบริหารแบบมีส่วนร่วม (Participative Management) ทั้งผู้บริหารสถานศึกษา ครู และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และผู้บริหารสถานศึกษา จะนำยุทธศาสตร์ 3 5 7 ไปเป็นนโยบายของโรงเรียนหรือสถานศึกษา จากนั้นกำหนดเป็นแนวทางปฏิบัติสู่ครู หรือสร้างกระบวนการปฏิบัติตามนโยบายโดยทำตามตัวชี้วัดที่เขตพื้นที่การศึกษากำหนด นั่นคือ ตัวชี้วัดของ 3 5 7 และผู้บริหารสถานศึกษาต้องเตรียมความพร้อมด้านการบริหารแบบมีส่วนร่วม ในลักษณะผู้บริหารส่งเสริมและกำหนดเป็นนโยบายร่วมกัน ครูพร้อมนำไปปฏิบัติ ภายใต้อาคารเรียนมีสื่อ ครุภัณฑ์ที่ครบ จากข้อค้นพบดังกล่าว สอดคล้องกับ Bunkrong (2017, 1-25) ที่สะท้อนถึงยุทธศาสตร์ส่งเสริมและพัฒนาเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษา โดยผู้เรียน สถานศึกษาและหน่วยงานทางการศึกษาทุกระดับทุกประเภทการศึกษา ควรเข้าถึงทรัพยากร และระบบเครือข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพมีองค์ความรู้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาเพื่อเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น รวมทั้งมีศูนย์กลางในการจัดเก็บรวบรวมสื่อการเรียนการสอนแบบดิจิทัลที่ทันสมัย และระบบฐานข้อมูลกลางทางการศึกษาของประเทศที่ถูกต้องและเป็นปัจจุบันส่วน

ขณะเดียวกัน เส้นทางความสำเร็จของการจัดการศึกษาทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านการนำยุทธศาสตร์ 3 5 7 ยังพบประเด็นเด่น น่าสนใจ ไม่ต่างกับนโยบายของผู้บริหาร คือ คำดัชนีความต้องการจำเป็นด้านการนำยุทธศาสตร์ 3 5 7 ไปปฏิบัติ ของ Thitiwatthananan and Kitnuntaviwat (2017, 773-790) คือด้านกระบวนการเรียนรู้ ข้อค้นพบนี้สอดคล้องกับ Goodwin (2020) สะท้อนถึงการศึกษายุค 4.0 ที่ใกล้เคียงกับการเรียนการสอนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ว่าการสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่สนุกสนานด้วยเทคโนโลยีสามารถเข้าถึงได้ และการเรียนรู้ผ่านการเล่นมีบทบาทสำคัญในการศึกษาและเตรียมเด็กสำหรับความท้าทายและโอกาสข้างหน้า เป็นการพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้อย่างรวดเร็วและจำเป็นในปัจจุบัน ซึ่งการนำยุทธศาสตร์ 3 5 7 ไปปฏิบัติย่อมต้องอาศัยกระบวนการเรียนรู้ที่สนุกสนาน ทำทาย ทั้งครู นักเรียน แม้แต่ผู้บริหาร ขณะที่ Frances (2020) ระบุว่า จุดประสงค์สูงสุดของการใช้เทคโนโลยีนี้และการนำวิธีการใหม่ ๆ มาใช้คือการให้นักเรียนเป็นศูนย์กลางของกระบวนการศึกษา “เปลี่ยนจุดเน้นจากการสอนไปสู่กระบวนการเรียนรู้” นั่นเอง

จากเส้นทางความสำเร็จของการจัดการศึกษาทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านการนำยุทธศาสตร์ 3 5 7 มาใช้ในโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล พบว่า โดยเฉพาะมิติด้านวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาในการกำหนดนโยบาย เปรียบได้กับแม่ทัพที่มีกล้องส่องทางไกล เพื่อใช้ส่องดูความเป็นไปในสมรภูมิรบเบื้องหน้าว่าเป็นอย่างไร ควรใช้กลยุทธ์ใด ในการทำศึก จึงจะประสบชัยชนะ ผนวกกับข้อค้นพบว่า คำดัชนีความต้องการจำเป็นด้านการนำยุทธศาสตร์ 3 5 7 ไปปฏิบัติ คือกระบวนการเรียนรู้ เมื่อเชื่อมโยงกับ

หลักการของ Senge (1990, 191-216) สถานศึกษา คือองค์การแห่งการเรียนรู้ ที่ซึ่งผู้คนสามารถพัฒนาศักยภาพของตนเองได้อย่างต่อเนื่อง สามารถสร้างสรรค์ผลงานตามที่ตั้งเป้าหมายไว้เป็นที่ซึ่งเกิดรูปแบบการคิดใหม่ ๆ หลากหลาย ซึ่งแต่ละคนมีอิสระที่จะสร้างแรงบันดาลใจ และทุกคนต่างเรียนรู้วิธีการเรียนรู้ร่วมกันอย่างต่อเนื่อง ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องมี (Shared Vision) เพื่อกำหนดทิศทางวางนโยบายแบบมีส่วนร่วมและกลยุทธ์สู่ครูผู้ปฏิบัติให้บรรลุเป้าหมายไปในทิศทางเดียวกันการแบ่งปันวิสัยทัศน์ร่วมกัน คือ การที่ครูมีวิสัยทัศน์และเป้าหมายของตนเองที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์และเป้าหมายของสถานศึกษา การเรียนรู้ถึงทิศทางกลยุทธ์สถานศึกษาทำให้ครูรู้จักปรับค่านิยม ปรัชญา ความคิด ความเชื่อของตนเองในอนาคตให้สอดคล้องกับภาพรวมของหน่วยงาน ส่งผลให้ผู้ปฏิบัติงานผูกพันและมีแรงผลักดันตนเองในการปฏิบัติงาน เพื่อมุ่งพัฒนาวิสัยทัศน์ของตนเองกับองค์การให้สามารถบรรลุเป้าหมาย

สรุป

การศึกษาเส้นทางความสำเร็จของการจัดการศึกษาทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านการนำยุทธศาสตร์ 3 5 7 เป็นการประมวลเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่าขึ้นอยู่กับ องค์ประกอบที่สำคัญคือ โรงเรียนต้องเตรียมความพร้อมใน “3 ข้อต้องมี” ผู้บริหารนำยุทธศาสตร์ 3 5 7 ไปใช้ในการบริหารในโรงเรียน โดยการส่งเสริม สนับสนุนให้ครู นำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน ดังนั้น วิสัยทัศน์ (Vision) ของผู้บริหารโรงเรียนจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่จะต้องบริหารให้เกิด “5 ข้อต้องทำ” ผ่านการสนับสนุนให้ครูนำไปปฏิบัติ ใน “7 ข้อต้องปฏิบัติ” มีกลไกการเชื่อมโยงในการผสมผสานงานร่วมกัน โดยมีเครื่องมือที่มีเนื้อหาและเทคโนโลยีสำหรับการพัฒนาคุณภาพการศึกษา คือ 1) ห้องเรียนคุณภาพ 2) คลังสื่อประกอบการเรียนการสอน 3) ห้องสมุดออนไลน์ 4) ชุมชนแห่งการพัฒนาวิชาชีพ 5) คลังข้อสอบ ซึ่งข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ คือการจัดการศึกษาทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านการนำยุทธศาสตร์ 3 5 7 มาใช้ในโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล จะต้องอาศัยการบริหารแบบมีส่วนร่วม ทั้งผู้บริหาร ครูผู้สอน หน่วยงานต้นสังกัด และการศึกษาคณะนี้เป็นการวิเคราะห์เชิงเอกสาร ดังนั้นควรมีการศึกษาเชิงปริมาณควบคู่ด้วย จะทำให้มองได้รอบด้านมากยิ่งขึ้น

References

- Boonpathum, S. & Tangtard, S. (2015). Development of Distance Education Management System on Web-Base for Dual Vocational Education Students Under Office the Vocational Education Commission. **Silpakorn Educational Research Journal**. 7(1), 324-337. [In Thai]
- Boonthongphaeng, P. & Naiyaphat, O. (2015). Teachers Professional on Distance Learning Television of Small Qualities Primary Schools, Office of Nongbua Lamphu Primary Educational Service Area 1. **FEU Academic Review**. 9(2-4), 88-97. [In Thai]

- Bunkrong, D. (2017). Analysis of the Education Management Approach with Driving Education to Thailand 4.0. **Walailak Abode of Culture Journal**. 17(2), 1-25. [In Thai]
- Cooper, H. and Lindsay, J.J. (1997). **Research Synthesis and Meta-analysis**. In Bicknam, L. and Rog, D. J. (eds). Handbook of Applied Social Research Method, pp. 315-337. California : Sage Publication
- Distance Learning Foundation and the Office of the Basic Education Commission. (2018). **Guidelines for teaching and learning operations using distance learning television (DLTV) to be standardized**. Retrieved January 3, 2022, from <http://www.dltv.ac.th>. [In Thai]
- Distance Learning Information Technology Center. (2016). **Guidelines for improving the quality of Distance Learning Information Technology (DLIT)**. Bangkok: Aksornthai. [In Thai]
- Frances, J. (2019). **Everything You Need to Know About Education 4.0**. Retrieved April 15, 2021, from <https://www.qs.com/everything-you-need-to-know-education-/40>.
- Gerduang, A. (2017). Causal Factors that Influence the Policy of Distance Learning Television of a Small-Size School. **Suthiparithat**. 31(98), 180-195. [In Thai]
- Goodwin, J. (2020). **Learning through play: how schools can educate students through technology**. Retrieved April 14, 2021, from <https://www.weforum.org/agenda/2020/01/technology-education-edtech-play-learning/>.
- Jituea, N., Kittisaknawin, C. & Deesawadi, N. (2017). The role of leadership in organization development to the learning organization. **Veridian E-Journal, Silpakorn University**. 10(2), 1738-1754. [In Thai]
- Ministry of Education. (2016). **Thai education competency in the international stage 2016 (IMD 2016)**. Bangkok: 21 Century. [In Thai]
- Mogalakwe, M. (2006), The use of documentary research Methods in social research. **African Sociological Review**. 10(1), 221-230.
- Nunat, N. & Hona, P. (2020). Educational Management of Distance Learning Television and the development of educational quality of small schools: Opportunities and equality for Thailand 4.0. **Journal of Graduate Review Nakhon Sawan Buddhist College**. 8(1), 289-300. [In Thai]
- Office of the Basic Education Commission. (2019). **Distance Learning Information Technology**. Retrieved April 14, 2021, from <http://www.dlit.ac.th/site/>. [In Thai]

- Office of the Education Council. (2016). **Analysis of Thai Education in the 21st century**. Bangkok: Prigwhan Graphic. [In Thai]
- Office of the Permanent Secretary Ministry of Education. (2016). **Educational development plan of the Ministry of Education No. 12 (2017-2021)**. Bangkok: Ministry of Education. [In Thai]
- Pornsirinthip, S., Thamachai, P. & Romkaew, N. (2015). Educational Administration on the Utilization of Educational Satellite Television for Samoeng Network School 2, Samoeng District, Chiang Mai. **Journal of Graduate Research**. 6(1), 1-12. [In Thai]
- Pudtikunkaseam, P. & Preechar, C. (2021). Key Competencies for Online Teachers in Distance Education Provision. **Journal of Legal Entity Management and Local Innovation**. 7(8), 373-384.
- Roengchaiyaphum, K. & Usaho, C. (2015). A Study of Project Management Efficiency of Distance Learning Vis Satellite of Small-Sized Schools Under The Samutsakorn Primary Educational Service Area Office. **OJED**. 10(3), 493-504. [In Thai]
- Sankaphong, S. (2019). **Education management through distance learning education Television (DLTV) and upgrading the quality of education in small schools**. Retrieved January 2, 2022, from https://www.obec.go.th/wp-content/uploads/2019/08/บทความ_สมเกียรติ-สรรรคพงษ์-190862.pdf. [In Thai]
- Scott, J. (1990). **A Matter of Record, Documentary Sources in Social Research**. Cambridge: Policy Press.
- _____. (2006). **Social Research and Documentary Sources. Sage Benchmarks in Social Research Methods, Documentary Research Volume 1**. SAGE Publication. pp. 3–40.
- Senge, P. M. (1990). **The fifth discipline: The art & practice of the learning organization**. New York: Doubleday.
- Tangkitvanich, S., Janwit, P., Lathapipat, D., Siriprapanukul, P., Tongliemnak, P., Wongkitrungrueng, W. & Sasiwutthinun, S. (2016). **Forming a reform strategy responsibility for basic education**. Bangkok: Thailand Development Research Institute. [In Thai]
- Techa, K., Vejcha, P. & Uppinjai, S. (2016). Strategic Proposals for Distance Learning Television (DLTV) management administration at Baan Mae Kham School, Chiang Saen District, Chiang Rai Province. **Journal of Education Academic Chiang Rai Rajabhat University**. 1(2), 94-106. [In Thai]

- Thitiwatthananan, N. & Kitnuntaviwat, V. (2017). Approaches for implementation of distance learning information technology (DLIT) strategies in schools under the office of the basic education commission. **An Online Journal of Education**. 12(4), 773-790. [In Thai]
- Vehachart, R. (2021). Management of Distance Education via Satellite (DLTV) COVID-19. **Journal of Association of Professional Development of Educational Administration of Thailand**. 3(1), 29-47. [In Thai]
- Wannasiri, W. (2015). **Distance Education Management Via Satellite in Basic Education School Under Kanchanaburi Educational Service Area Office 1**. (Master's independent studies, Master of Education, Kanchanaburi Rajabhat University). [In Thai]
- Wiset, P. Director of Lampang Primary Educational Service Area Office. (2022, February 14, 2022). Interview. [In Thai]

ผลกระทบของความสามารถในการปรับตัวทางวิชาชีพ และความเป็นมืออาชีพด้านบัญชี
ที่มีต่อความเป็นเลิศในการปฏิบัติงานของผู้บริหารฝ่ายบัญชีของบริษัทจดทะเบียนใน
ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

Effects of Professional Adaptability and Accounting Professionalism on
Operational Excellence of Accounting Executives of Companies Listed in
the Stock Exchange of Thailand

เพราฟิลาส ประสิทธิ์บุรีรักษ์^{1*}, วรวิทย์ เล่าหะเมธณี²

Phraophilat Prasitbureerak^{1*}, Worawit Laohamethanee²

^{1,2} คณะบริหารธุรกิจและศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา

128 ถนนห้วยแก้ว ตำบลช้างเผือก อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ 50300 ประเทศไทย

^{1,2} Business Administration and Liberal Arts Faculty, Rajamangala University of Technology Lanna

128 Huay Kaew Road, Changphuek Sub-district, Mueang District, Chiang Mai Province, 50300,

Thailand

รับบทความ: 23 ธันวาคม 2564

ปรับปรุงบทความ: 12 เมษายน 2565

ตอบรับตีพิมพ์บทความ: 26 เมษายน 2565

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทดสอบความสัมพันธ์และผลกระทบของความสามารถในการปรับตัวทางวิชาชีพที่มีต่อความเป็นเลิศในการปฏิบัติงาน และทดสอบความสัมพันธ์และผลกระทบของความเป็นมืออาชีพด้านบัญชีที่มีต่อความสามารถในการปรับตัวทางวิชาชีพของผู้บริหารฝ่ายบัญชีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามผู้บริหารฝ่ายบัญชีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยทางไปรษณีย์ จำนวน 117 คน การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์สหสัมพันธ์พหุคูณและการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณ ผลการวิจัยพบว่า 1) ความสามารถในการปรับตัวทางวิชาชีพ ด้านการจัดการความเครียดในการทำงาน ด้านการจัดการปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ด้านการจัดการกับสถานการณ์ที่ไม่แน่นอน มีความสัมพันธ์ และมีผลกระทบเชิงบวก

* ผู้เขียนหลัก (อาจารย์ประจำคณะบริหารธุรกิจและศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา)

อีเมล: phraophilat@rmutl.ac.th

อย่างมีนัยสำคัญกับความเป็นเลิศในการปฏิบัติงาน และ 2) ความเป็นมืออาชีพด้านบัญชีมีความสัมพันธ์และมีผลกระทบเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญกับความสามารถในการปรับตัวทางวิชาชีพ ด้านการจัดการความเครียดในการทำงาน ด้านการจัดการปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ด้านการจัดการกับสถานการณ์ที่ไม่แน่นอน ผลการศึกษาครั้งนี้ทำให้เกิดความเข้าใจในความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการปรับตัวทางวิชาชีพ ความเป็นมืออาชีพด้านบัญชี กับความเป็นเลิศในการปฏิบัติงาน ซึ่งนักบัญชียุคปัจจุบันหากมีคุณสมบัติในเชิงความสามารถในการปรับตัวทางวิชาชีพด้านการจัดการความเครียดในการทำงาน ด้านการจัดการปัญหาอย่างสร้างสรรค์ และด้านการจัดการกับสถานการณ์ที่ไม่แน่นอน จะทำให้นักบัญชีปฏิบัติงานด้วยมืออาชีพอย่างเป็นเลิศเพื่อให้ตนสามารถอยู่รอดในยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงได้

คำสำคัญ

ความสามารถในการปรับตัวทางวิชาชีพ ความเป็นมืออาชีพด้านบัญชี ความเป็นเลิศในการปฏิบัติงาน ผู้บริหารฝ่ายบัญชี บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

Abstract

The objective of this research was to examine the relationship and effects of professional adaptability on operational excellence as well as examine the relationship and effects accounting professionalism on professional adaptability of Accounting Executives of companies listed in the Stock Exchange of Thailand. Data were collected from postal mail questionnaire replied by 117 respondents and analyzed by statistical methods, i.e., average, standard deviation, multiple correlation analysis, and multiple regression analysis. The research results revealed that 1) the professional adaptability in the aspects of handling work stress, solving problems creatively, and unpredictable work situation had a significant relationship and a positive effect on operational excellence, and 2) the accounting professionalism had a significant relationship and a positive effect on professional adaptability in the aspects of handling work stress, solving problems creatively, and unpredictable work situation aspects of professional adaptability. The results of this study help to lead a better understanding of the relationship among professional adaptability, accounting professionalism, and operational excellence. If accountants nowadays are capable of professional adaptability in the aspects of work stress handling, creative problem solving, and unpredictable work situation handling; they will be able to achieve professional performance perfectly and survive in the age of constant change.

Keywords

Professional Adaptability, Accounting Professionalism, Operational Excellence,
Accounting Executives, Companies Listed in the Stock Exchange of Thailand

บทนำ

กระแสพลวัตของเทคโนโลยีดิจิทัลสร้างความพลิกผัน (Disruption) มีอิทธิพลต่อการใช้ชีวิตของประชาชน การดำเนินงานของภาคธุรกิจ ภาครัฐ และภาคประชาคมสังคมทุก ๆ ส่วน ทำให้ความสามารถในการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีดิจิทัลเป็นปัจจัยสำคัญของการพัฒนาประเทศ อันนำมาสู่การปฏิรูปประเทศไทยสู่ดิจิทัลไทยแลนด์ (Digital Thailand) เป็นยุคที่ประเทศไทยสามารถสร้างสรรค์และใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีอย่างเต็มศักยภาพเพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไปสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน (สำนักงานคณะกรรมการดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2562) ยุคเศรษฐกิจดิจิทัล (Digital Economy) เป็นเศรษฐกิจที่อาศัยเทคโนโลยีสารสนเทศมาสร้างอาชีพ หรือสร้างกิจกรรมทางเศรษฐกิจรวมทั้งการนำเทคโนโลยีการสื่อสารและโทรคมนาคมไปใช้พัฒนาธุรกิจหรืออุตสาหกรรมต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง การพัฒนาไปสู่เศรษฐกิจดิจิทัลจะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่เห็นได้ชัด คือ ข้อมูล การสื่อสาร ระหว่างกัน และเทคโนโลยี การนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้เพื่อประโยชน์ทางเศรษฐกิจของภาครัฐบาล ภายใต้ยุทธศาสตร์การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานระบบการชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์แห่งชาติ (National e-Payment) ที่เริ่มต้นช่วงปี พ.ศ. 2558 ควบคู่กับการดำเนินโครงการคู่ขนาน เช่น การชำระเงินแบบนานาชาติ (Any ID) การใช้บัตรอิเล็กทรอนิกส์ ระบบภาษีและเอกสารธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์ เช่น การจัดทำและนำส่งข้อมูลใบกำกับภาษีอิเล็กทรอนิกส์ (e-Tax Invoice) และใบรับอิเล็กทรอนิกส์ (e-Receipt) เป็นต้น กระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องสร้างผลกระทบต่อวิชาชีพบัญชีอย่างมาก

วิชาชีพบัญชีเป็นอีกหนึ่งวิชาชีพที่มีการเปลี่ยนแปลงและมีการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมเป็นเครื่องมือสนับสนุนการดำเนินงานของภาคธุรกิจ อาทิ ระบบคลาวด์ (Cloud Computing) เทคโนโลยีการเรียนรู้จดจำตัวอักษร (Optical Character Recognition) ปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence: AI) ข้อมูลมหัต (Big Data) และบล็อกเชน (Blockchain) เป็นต้น รวมถึงมีการประยุกต์ใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีดิจิทัลในงานวิชาชีพบัญชี เพื่อลดเวลา ลดต้นทุน และเพิ่มประสิทธิภาพของกระบวนการปฏิบัติงาน เพิ่มคุณค่าในงานบัญชี เทคโนโลยีในยุคเศรษฐกิจดิจิทัลที่ส่งผลกระทบต่อวิชาชีพบัญชีถือเป็นทั้งโอกาสและความท้าทาย ทำให้ผู้ประกอบการวิชาชีพบัญชีต้องรับมือกับการปรับเปลี่ยนแปลงด้วยการปรับตัวครั้งใหญ่เพื่อให้ตนสามารถอยู่รอดด้วยการเตรียมตัวให้พร้อมสำหรับการเข้าสู่ยุคเศรษฐกิจดิจิทัล (สภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์, 2560; ราชิต ไชยรัตน์, 2563, 3-4)

สิ่งสำคัญที่สุดที่ผู้ประกอบการวิชาชีพบัญชีต้องเตรียมตัวให้พร้อม คือ จิตใจที่จะต้องเปิดใจและยอมรับการเปลี่ยนแปลงสิ่งใหม่ ๆ รวมถึงการเปลี่ยนแปลงที่จะเข้ามา การทำความเข้าใจและการปรับตัวเข้าหาสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลง สิ่งนี้นักบัญชีในโลกอนาคตต้องปรับตัว คือการทบทวนทักษะเพื่ออนาคต

(Reskill) ทักษะความรู้ (Hard Skills) และทักษะด้านอารมณ์ (Soft Skills) ที่สามารถสื่อสารและทำงานกับเพื่อนร่วมงานข้ามวิชาชีพเพื่อหาทางออกของปัญหาให้กับองค์กร ดังนั้นนักบัญชียุคดิจิทัล (วิชิต เอียงอ่อน และสุนันทา พรเจริญโรจน์, 2562, 11-12; วัชรยา พรพิพัฒนกุล, 2563) ต้องปรับหน้าที่จากการบันทึกข้อมูลทางการเงิน และจัดทำรายงานทางการเงินที่เน้นการวิเคราะห์ผลการดำเนินงานในอดีต (Backward-Looking) มาเป็นนักบัญชีที่เน้นการรายงานและการวิเคราะห์ บทบาทของนักบัญชีจะเริ่มต้นหลังจากที่รายงานและการวิเคราะห์แบบมาตรฐานได้ถูกสร้างออกมาแล้วโดยระบบอัตโนมัติ ให้ความสำคัญกับการวิเคราะห์และหาข้อมูลเชิงลึกทางธุรกิจแบบมองไปข้างหน้า (Forward-Looking) นักบัญชีจะต้องทำงานควบคู่ไปกับฝ่ายอื่น ๆ ในองค์กรด้วยความเป็นมืออาชีพเพื่อให้บรรลุเป้าหมายธุรกิจและขับเคลื่อนธุรกิจให้มีผลการดำเนินงานที่ดีขึ้น (Dunn and Sainty, 2020, 255-269) ความเป็นมืออาชีพของผู้ประกอบวิชาชีพในการยึดมั่นและรับผิดชอบในการปฏิบัติงานภายใต้มาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณจึงเป็นสิ่งสำคัญในปัจจุบัน

การมีนักบัญชีมืออาชีพถือเป็นข้อได้เปรียบขององค์กร บทบาทของนักบัญชีมืออาชีพต้องรับแรงกดดันจากปัจจัยภายนอกอย่างต่อเนื่องในการตัดสินใจ โดยเฉพาะการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ตั้งแต่ปลายปี พ.ศ. 2562 ส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจโลกอย่างรุนแรงและมูกว้าง และส่งผลกระทบต่อกิจกรรมของนักบัญชี ทำให้นักบัญชีมืออาชีพมีบทบาทสำคัญในกระบวนการตัดสินใจทั้งระยะสั้นและระยะยาวเพื่อความอยู่รอดขององค์กร การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ก่อให้เกิดข้อจำกัดทางกฎหมาย ซึ่งเมื่อนำมาปฏิบัติใช้แล้วมีผลกระทบทางด้านจิตใจและส่งผลกระทบต่อคุณภาพข้อมูลทางการเงินอันเนื่องมาจากมุมมองหรือการรับรู้ (Subjectivism) ของนักบัญชีมืออาชีพ (FrumuŞanu et al., 2020, 922-931) ทางด้านนักบัญชีไทยกับสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ทำให้รูปแบบการทำงานเปลี่ยนไปจากเดิมในลักษณะที่เรียกว่าปกติใหม่ (New Normal) (จิตรลดา คชารักษ์, 2563) ผลกระทบหลักที่เกิดขึ้น คือ การทำงานด้านเอกสารอันเนื่องมาจากนักบัญชีส่วนใหญ่ทำงานโดยใช้เอกสารในรูปแบบของกระดาษเป็นหลัก รวมถึงความไม่พร้อมในด้านเทคโนโลยี ทำให้ในระยะแรกเกิดเป็นความเครียดสะสมส่งผลให้ต้องทำงานล่วงเวลา แต่ในทางกลับกันรูปแบบการทำงานที่เปลี่ยนไปกลับส่งผลให้การดำเนินงานในบางเรื่องสะดวกมากยิ่งขึ้น เช่น การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการติดต่อสื่อสารทดแทนการพูดคุยแบบเผชิญหน้าและเป็นการเว้นระยะห่างทางสังคม ดังนั้น ภายใต้สถานการณ์ที่ไม่แน่นอน นักบัญชีที่ปฏิบัติงานอย่างมืออาชีพด้วยความรับผิดชอบจะสามารถปรับตัวรับมือกับสถานการณ์ที่ไม่แน่นอนได้ และอาจประสบความสำเร็จในการทำงานได้ดีกว่า แต่ผลการศึกษาที่สนับสนุนแนวคิดดังกล่าวยังมีจำนวนจำกัด

จากเหตุผลที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ผู้วิจัยได้เล็งเห็นถึงความสำคัญและมีความสนใจที่จะทำการศึกษาวิจัยผลกระทบของความสามารถในการปรับตัวทางวิชาชีพ และความเป็นมืออาชีพด้านบัญชีที่มีต่อความเป็นเลิศในการปฏิบัติงานของผู้บริหารฝ่ายบัญชีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยโดยคำถามหลักในวิจัย คือ ความสามารถในการปรับตัวทางวิชาชีพ ความเป็นมืออาชีพด้านบัญชี มีความสัมพันธ์กับความเป็นเลิศในการปฏิบัติงานของผู้บริหารฝ่ายบัญชีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยหรือไม่ อย่างไร ผลลัพธ์ที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้สามารถนำไปประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมและ

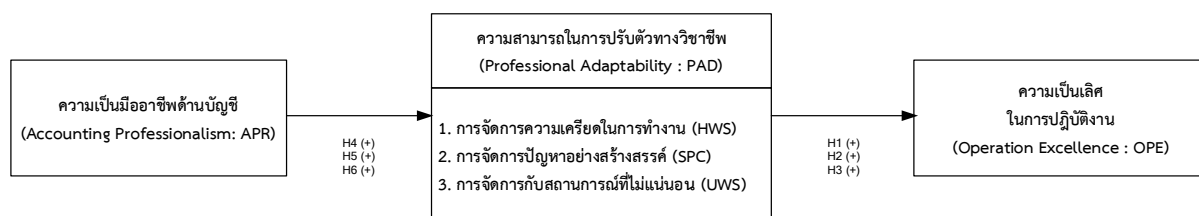
พัฒนาบุคลากรที่ปฏิบัติงานในด้านบัญชีให้สร้างผลลัพธ์ที่เป็นเลิศในการปฏิบัติงานซึ่งเป็นผลจากความสามารถในการปรับตัวทางวิชาชีพและความเป็นมืออาชีพด้านบัญชี รวมถึงเป็นข้อแนะนำในการส่งเสริม ทักษะด้านอารมณ์กับผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีที่เป็นบุคลากรสำคัญขององค์กรในการจะปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการปฏิบัติงาน พัฒนาทักษะทางวิชาชีพ มีทัศนคติทางวิชาชีพที่ดี อันจะส่งผลต่อความเป็นเลิศในปฏิบัติงานของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีและนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในยุคเศรษฐกิจดิจิทัลและการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการดำเนินชีวิตแบบปกติใหม่

วัตถุประสงค์

1. เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ และผลกระทบของความสามารถในการปรับตัวทางวิชาชีพที่มีต่อความเป็นเลิศในการปฏิบัติงาน
2. เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ และผลกระทบของความเป็นมืออาชีพด้านบัญชีที่มีต่อความสามารถในการปรับตัวทางวิชาชีพ

ทบทวนวรรณกรรม

งานวิจัย เรื่อง ผลกระทบของความสามารถในการปรับตัวทางวิชาชีพ และความเป็นมืออาชีพด้านบัญชีที่มีต่อความเป็นเลิศในการปฏิบัติงานของผู้บริหารฝ่ายบัญชีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยมีกรอบแนวคิด ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1: กรอบแนวคิดในการวิจัย

งานวิจัย เรื่อง ผลกระทบของความสามารถในการปรับตัวทางวิชาชีพ และความเป็นมืออาชีพด้านบัญชีที่มีต่อความเป็นเลิศในการปฏิบัติงานของผู้บริหารฝ่ายบัญชีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยผู้วิจัยได้กำหนดตัวแปรและสมมติฐานเพื่อจะแสดงถึงความสัมพันธ์ที่แท้จริงโดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีฐานความรู้ (Knowledge-Based View: KBV)

ทฤษฎีฐานความรู้อธิบายถึงปรากฏการณ์ที่บุคคลหรือองค์กรที่สามารถรวบรวมและบูรณาการความรู้และนำไปใช้ในการทำงานหรือแข่งขันทางธุรกิจ โดยการสร้างความรู้ดังกล่าวอาจไม่ได้อาศัยจากทางด้านกายภาพหรือทรัพยากรทางการเงินขององค์กรแต่เป็นการสร้างความสามารถที่เกิดจากพื้นฐานของความรู้ ซึ่งฐานความรู้ดังกล่าวจะสามารถทำให้เกิดการสร้างความรู้ได้เปรียบด้านการแข่งขัน ลอกเลียนแบบไม่ได้และ

สร้างมูลค่าได้ ดังนั้นทฤษฎีฐานความรู้จะเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่ทำให้เกิดความสำเร็จในเรื่องการแข่งขัน โดยจะส่งผลทำให้บุคคลหรือองค์กรนั้นมีความสามารถในระดับที่สูงขึ้น

ความสามารถในการปรับตัวทางวิชาชีพ (Professional Adaptability)

การปรับตัว เป็นกระบวนการปรับความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรมของบุคคลจากสภาพปัญหาการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกที่เข้ามากระทบต่อตนเอง ด้วยการแสดงพฤติกรรมให้สอดคล้องและกลมกลืนกับสภาพการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม เพื่อรักษาสมดุลของการดำเนินชีวิตและการทำงาน Roy and Andrews (1991) กล่าวถึง สิ่งเร้าที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกส่งผลให้บุคคลแสดงพฤติกรรมการปรับตัวทั้งทางด้านร่างกาย ด้านความคิด ด้านบทบาทหน้าที่ ด้านการพึ่งพาระหว่างกัน ทั้งนี้ความสามารถในการปรับตัวของแต่ละบุคคลจะแตกต่างกันโดยขึ้นอยู่กับความรุนแรง และระดับความสามารถในการปรับตัวของบุคคลที่มีต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงในขณะนั้น ทั้งนี้ Ployhart and Bliese (2006, 3-39) พบว่า การปรับตัวในอาชีพเกี่ยวข้องกับการเรียนรู้พัฒนางานในสายอาชีพ การรับมือกับการเปลี่ยนผ่านในอาชีพ และการปรับตัวให้เข้ากับความคิดและภาระผูกพันในการทำงาน โดยการปรับตัวในอาชีพมีความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพเชิงรุกและความผูกพันในงาน (Haynie et al., 2020, 429-442)

พฤติกรรมที่บุคคลแสดงออกถึงความสามารถในการปรับตัวทางวิชาชีพ ด้วยการนำทักษะในการทำงานและความรู้ที่ได้จากการเรียนรู้ไปตอบสนองต่อสถานการณ์ เหตุการณ์ สภาพแวดล้อมใหม่ที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างมีประสิทธิภาพ ถือเป็นสิ่งสำคัญอันนำไปสู่ความสำเร็จในการปฏิบัติงานในวิชาชีพ ทั้งนี้ความสามารถในการปรับตัวทางวิชาชีพ คือ การปรับเปลี่ยนพฤติกรรม การปรับเปลี่ยนทัศนคติ มุ่งองค์ประกอบทั้งหมด ความสามารถในการจัดการความเครียดในการทำงาน การจัดการปัญหาอย่างสร้างสรรค์ และการจัดการกับสถานการณ์ที่ไม่แน่นอน เพื่อให้เข้ากับสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอก และความคาดหวังของผู้มีส่วนได้เสีย (Pulakos et al., 2000, 612-624) โดยในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ความสามารถในการปรับตัวทางวิชาชีพ แบ่งออกเป็น ด้านการจัดการความเครียดในการทำงาน ด้านการจัดการปัญหาอย่างสร้างสรรค์ และด้านการจัดการกับสถานการณ์ที่ไม่แน่นอน

ความสามารถในการปรับด้านอาชีพ เป็นสมรรถนะความเชี่ยวชาญ ความชำนาญในการปรับให้เข้ากับสภาพแวดล้อมการทำงาน การจัดการอุปสรรค การจัดการความเครียด การเรียนรู้เทคโนโลยีและทักษะใหม่ ๆ ช่วยให้พนักงานการปรับตัวการเปลี่ยนแปลงจากการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Savickas & Porfelo, 2012, 661-673; ทัชชา ไชยกิจ และคณะ, 2562, 37-44; สกฤต กิตติพิรชล, 2561) พบว่า ความสามารถในการปรับตัวของบุคลากรในองค์กรธุรกิจ อันได้แก่ ความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น ความสามารถในการเรียนรู้เทคโนโลยีและทักษะใหม่ ๆ ความสามารถในการจัดการความเครียดในการทำงาน ความสามารถในการปรับตัวทางวัฒนธรรม และความสามารถในการมีความคิดสร้างสรรค์มีความสัมพันธ์กับผลการปฏิบัติงานที่ดี การมีความสุขในการทำงาน และความตั้งใจที่จะลาออกต่ำ สอดคล้องกับ ความสามารถในการปรับตัวในอาชีพ

ความสัมพันธ์กับผลการทำงาน และความพร้อมทางจิตใจ ส่งผลของความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการปรับตัวทางอาชีพกับผลการทำงาน (Jannesari & Sullivan, 2019, 331-349)

สำหรับทางด้านความสามารถในการปรับตัวที่เป็นส่วนหนึ่งของคุณสมบัติของนักบัญชีมืออาชีพนั้น อัจฉราพร ธีระสุนทรไท (2562, 491-500) พบว่า ความสามารถในการปรับตัวมีความสัมพันธ์กับการผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงานทั้งด้านการบรรลุเป้าหมายความสำเร็จ ด้านประสิทธิภาพของรายงาน และด้านความพึงพอใจของทุกฝ่าย สอดคล้องกับ สุวรรณ หวังเจริญเดช (2547, 51-56) นักบัญชีที่ดีและมุ่งหวังจะเติบโตเป็นผู้ที่มีหน้าที่ดูแลรับผิดชอบสูงสุดด้านบัญชีและการเงินของธุรกิจ (Chief Financial Officer) ที่ประสบความสำเร็จจำเป็นต้องมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล ชัดเจน สามารถพัฒนาและปรับบทบาทให้ทันการเปลี่ยนแปลงของโลกอยู่ทุกขณะ โดยเฉพาะด้านเศรษฐกิจการเงินการเมืองและเทคโนโลยีสารสนเทศ มีความรอบรู้เข้าใจองค์กร มีความเป็นผู้นำ มีจรรยาบรรณในวิชาชีพ และจริยธรรมในการดำเนินธุรกิจ ให้ความสำคัญกับการกำกับดูแลกิจการ

ความสามารถในการปรับตัวทางวิชาชีพ ด้านการจัดการความเครียดในการทำงานและความเป็นเลิศในการปฏิบัติงาน

ความสามารถในการปรับตัวทางวิชาชีพ ด้านการจัดการความเครียดในการทำงาน หมายถึง ความสามารถในการจัดการความกดดัน การมองหาวิธีที่จะโต้แย้งอย่างสันติ การใช้สติในการตัดสินใจ การควบคุมอารมณ์ให้สงบนิ่ง และปฏิบัติงานต่อจนสำเร็จลุล่วงได้ ทักษะในการรับมือกับสถานการณ์ที่ตึงเครียดและการควบคุมอารมณ์ (Pulakos et al., 2000, 612-624) ผลการศึกษาและวิจัยส่วนใหญ่ระบุว่า ความเครียดในการปฏิบัติงานของนักบัญชีเกิดจากปริมาณงานที่มาก ความรับผิดชอบที่สูง และระยะเวลาการทำงานที่จำกัดภายใต้แรงกดดัน ผู้ประกอบวิชาชีพที่สามารถจัดการความเครียดในการทำงานได้ จะส่งผลให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงาน และสามารถอยู่รอดในวิชาชีพได้ ทั้งนี้ความเครียดในการทำงานเป็นสภาวะที่บุคคลรับรู้หรือประเมินปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการทำงาน ไม่ว่าจะเป็นปริมาณงาน บทบาทหน้าที่และความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นที่ส่งผลกระทบโดยตรงต่อร่างกาย จิตใจ และประสิทธิภาพในการทำงาน (ณัฐธิดา สุพรรณภพ, 2559) ความเครียดในการทำงานนั้นสามารถเกิดขึ้นได้กับทุกอาชีพ จากการทบทวนงานวิจัยเกี่ยวกับความเครียดของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีนั้น ภัทร์พิชชา วรพิมพ์รัตน์ และ สุภัทธรธร ทวีจันทร์ (2560, 21-34) พบว่าความเครียดของเจ้าหน้าที่บัญชีเกี่ยวกับปัจจัยทางสภาพแวดล้อม เช่น แนวทางการปฏิบัติทางการบัญชีที่มีการเปลี่ยนแปลงหรือปรับปรุงบ่อยกระทบต่อการเรียนรู้ในการปฏิบัติงานทางบัญชีทั้งการจดจำความหมายและเหตุการณ์ ทำให้เกิดข้อผิดพลาดในการปฏิบัติงานได้มากขึ้น สำหรับปัจจัยที่มีผลกับความเครียด นงนุช สงวนสัตย์ (2557) พบว่าด้านปัจจัยสภาพแวดล้อมภายใน ด้านลักษณะงานที่รับผิดชอบ ด้านความมั่นคง ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน ด้านค่าตอบแทน และด้านโครงสร้างองค์กร และปัจจัยภายนอกในด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ และด้านการเมือง มีความสัมพันธ์กับความเครียดที่ส่งผลต่อการทำงานของพนักงานบัญชีในงานที่รับผิดชอบและต่อองค์กรที่ปฏิบัติงานอยู่ ซึ่งนักบัญชีที่มีความเครียดในระดับปานกลางหรือระดับงานกระตุ้น

เป็นกลุ่มที่มีความสามารถในการควบคุมและมีอำนาจในการตัดสินใจในงานตนเอง มีแรงจูงใจในการเรียนรู้และพัฒนาตัวเอง (อาทรณ์ กิจจา และ อุษณา แจ้งคล้าย, 2560, 39-53) สอดคล้องกับ อนุชา ถาพยอม (2563, 31-43) พบว่า ความสามารถในการจัดการความเครียดทั้งการอดทนกับความเครียด และการควบคุมแรงกระตุ้นช่วยให้การทำงานของนักบัญชีมีผลการปฏิบัติที่ดี ดังนั้นนักบัญชีควรให้ความสำคัญกับความสามารถในการเผชิญปัญหา ต่อสู้ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ อย่างมีสติจะส่งผลให้เกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานและสามารถอยู่รอดในวิชาชีพได้อย่างยั่งยืน หากผู้ประกอบการวิชาชีพสามารถจัดการความเครียดที่เกิดจากวิชาชีพได้เป็นอย่างดีจะทำให้ผู้ประกอบการวิชาชีพสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ จากการทบทวนวรรณกรรมผู้วิจัยเชื่อว่าความสามารถในการปรับตัวทางวิชาชีพ ด้านการจัดการความเครียดในการทำงานย่อมส่งผลกระทบต่อความเป็นเลิศในการปฏิบัติงาน จึงเสนอสมมติฐานการศึกษาดังนี้

สมมติฐานที่ 1: ความสามารถในการปรับตัวทางวิชาชีพ ด้านการจัดการความเครียดในการทำงานมีความสัมพันธ์ และผลกระทบเชิงบวกกับความเป็นเลิศในการปฏิบัติงาน

ความสามารถในการปรับตัวทางวิชาชีพ ด้านการจัดการปัญหาอย่างสร้างสรรค์และความเป็นเลิศในการปฏิบัติงาน

ความสามารถในการปรับตัวทางวิชาชีพ ด้านการจัดการปัญหาอย่างสร้างสรรค์ หมายถึง ความสามารถในการคิดอย่างมีเหตุผล นำแนวทางการแก้ไขปัญหาใหม่ ๆ มาใช้ มีการปรับเปลี่ยนกระบวนการแก้ไขปัญหา ทำงานเป็นระบบ ใช้เทคนิคการวิเคราะห์ปัญหาที่หลากหลาย (Pulakos et al., 2000, 612-624) ซึ่งการนำความรู้หรือประสบการณ์มาจัดการปัญหาด้วยวิธีต่าง ๆ ที่สร้างสรรค์ ทำให้เกิดการแก้ปัญหาในปัจจุบันจนนำไปสู่เป้าหมายและผลลัพธ์ที่เป็นสิ่งใหม่ ซึ่งประกอบด้วยลักษณะการคิดริเริ่ม ความคิดคล่องตัว ความยืดหยุ่นในการคิด และความคิดละเอียดลออ (ธนวัชร จริยะภูมิ และ พัลลภ พิริยะสุรวงศ์, 2559, 190-199) ทั้งนี้การกำหนดปัญหาได้อย่างถูกต้องจนพบสาเหตุแล้วตัดสินใจเลือกทางแก้ไขที่ตรงจุดจนนำไปสู่การแก้ปัญหาการปฏิบัติงานที่ได้ผล การคิดหาหนทางแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ถือเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการรับมือกับวิกฤติต่าง ๆ ความคิดสร้างสรรค์เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการตัดสินใจแก้ปัญหาที่มนุษย์ใช้แก้ปัญหาเพื่อที่จะผลิตนวัตกรรมอันเป็นผลงานสร้างสรรค์ที่สามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในองค์กรจนนำไปสู่การสร้างผลกำไรและความอยู่รอดขององค์กร โดยผู้นำองค์กรในทุกระดับเป็นกลไกสำคัญในการส่งเสริมให้พนักงานใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการพัฒนาทางเลือกเพื่อเป็นทางออกในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในองค์กร (สฤณี ศรีโยธิน และ ปทุมพร โพธิ์กาศ, 2564, 525-538) และจากการทบทวนงานวิจัยเกี่ยวกับการจัดการปัญหาอย่างสร้างสรรค์กับผู้ประกอบการวิชาชีพบัญชีนั้น นิตยา โพธิ์จันทร์ (2561, 125-136) พบว่า ความสามารถในการประยุกต์ใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการสอบบัญชีมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานสอบบัญชี นอกจากนี้ กะลินทิพย์ ฮกฮิ้น (2560) พบว่า ความคิดสร้างสรรค์ในการสอบบัญชี ด้านความคิดริเริ่ม ความคิดละเอียดลออ และความยืดหยุ่น มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพในการสอบบัญชี และความสามารถของบุคคลเป็นตัวกระตุ้นที่ทำให้คิดสร้างสรรค์ในการสอบบัญชีและความพยายามในการวางแผนการสอบบัญชีที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการสอบบัญชี สำหรับการปฏิบัติงานทางวิชาชีพบัญชีนั้นเป็นการสะท้อนเหตุการณ์ทาง

เศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไป หากผู้ประกอบการวิชาชีพบัญชีนำวิธีการปฏิบัติทางบัญชีมาใช้และมีการปรับวิธีการปฏิบัติใหม่ที่สร้างสรรค์สอดคล้องเหมาะสมเพื่อรองรับรายการค้าหรือเหตุการณ์ทางเศรษฐกิจใหม่ จะทำให้การปฏิบัติงานบรรลุเป้าหมายได้เป็นอย่างดี จากการทบทวนวรรณกรรมผู้วิจัยเชื่อว่าความสามารถในการปรับตัวทางวิชาชีพ ด้านการจัดการปัญหาอย่างสร้างสรรค์ย่อมส่งผลกระทบต่อความเป็นเลิศในการปฏิบัติงาน จึงเสนอสมมติฐานการศึกษาดังนี้

สมมติฐานที่ 2: ความสามารถในการปรับตัวทางวิชาชีพ ด้านการจัดการปัญหาอย่างสร้างสรรค์มีความสัมพันธ์ และผลกระทบเชิงบวกกับความเป็นเลิศในการปฏิบัติงาน

ความสามารถในการปรับตัวทางวิชาชีพ ด้านการจัดการกับสถานการณ์ที่ไม่แน่นอนและความเป็นเลิศในการปฏิบัติงาน

ความสามารถในการปรับตัวทางวิชาชีพ ด้านการจัดการกับสถานการณ์ที่ไม่แน่นอน หมายถึง การปรับตัวอย่างรวดเร็วภายใต้สถานการณ์ไม่แน่นอน หาแนวทางอื่น ๆ รองรับโอกาสเกิดความผิดพลาด หาแนวทางแก้ไขปัญหาใหม่ ๆ นำการทำงานที่ผิดพลาดครั้งก่อนมาวิเคราะห์ ตรวจสอบ และปรับปรุงกระบวนการทำงาน ประยุกต์จาก Pulakos et al. (2000, 612-624) ในสถานการณ์ของโลกที่มีความผันผวน มีความไม่แน่นอน ความซับซ้อน และความคลุมเครือ ศักยภาพของผู้นำองค์กรธุรกิจมีความจำเป็น โดยผู้นำต้องพร้อมเปลี่ยนกระบวนการทัศน์ให้ทันสมัย สามารถนำแนวคิดไปเลือกทางออกและปรับใช้ในการตัดสินใจให้เกิดประโยชน์สูงสุด (โชติกา ใจทิพย์ และ กฤษดา เขียววัฒนสุข, 2561, 1-14) การเผชิญกับสถานการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาซึ่งล้วนส่งผลกระทบต่อการทำงานทุกอาชีพและกระทบกับบุคคลทุกระดับในองค์กร การจัดการความเสี่ยงตามมาตรฐานของ The Committee of Sponsoring Organizations (COSO) ถือเป็นการบริหารความเสี่ยงแบบเชิงรุกที่ตั้งรับไว้ล่วงหน้า และมีความสำคัญโดยเฉพาะในปัจจุบันที่กระแสพลวัตการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจทำให้องค์กรขนาดใหญ่จำเป็นต้องมีการวางแผน บริหารจัดการความไม่แน่นอนขององค์กร หากองค์กรมีการบริหารความเสี่ยงอย่างมีประสิทธิภาพจะส่งผลให้องค์กรบรรลุวัตถุประสงค์ทั้งในเชิงประสิทธิภาพและประสิทธิผล จตุรภัทร วงศ์สิริสถาพร (2561, 3279-3300) ปัจจัยที่มีต่อการบริหารความเสี่ยงมีความสัมพันธ์กับการบริหารความเสี่ยง และปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารความเสี่ยงมีความสัมพันธ์กับผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย สำหรับองค์ประกอบของการบริหารความเสี่ยงตามมาตรฐาน COSO นั้น องค์ประกอบด้านการเงินและการรายงานถือเป็นหนึ่งในองค์ประกอบที่สำคัญซึ่งมีผลต่อความถูกต้องและความเชื่อถือได้ของข้อมูลทางการเงิน ญัฐพัชร นวลมณีธิต และคณะ (2563, 243-259) พบว่าการบริหารความเสี่ยงองค์กรด้านการเงินและการรายงานมีอิทธิพลต่อมูลค่ากิจการเมื่อผ่านปัจจัยการดำเนินงานภายในองค์กรด้านความเสี่ยงทางการเงินของกิจการสำหรับนักบัญชีในฐานะเป็นผู้ทำบัญชีต้องรับผิดชอบในการบริหารจัดการความไม่แน่นอนของการรายงานทางการเงินตามกรอบของ COSO ด้วย หากนักบัญชีสามารถรับมือกับความไม่แน่นอนในการปฏิบัติงานได้จะทำให้ผลการดำเนินงานที่เป็นเลิศได้ จากการทบทวนวรรณกรรมผู้วิจัยเชื่อว่าความสามารถในการปรับตัวทางวิชาชีพ

ด้านการจัดการกับสถานการณ์ที่ไม่แน่นอนย่อมส่งผลกระทบต่อความเป็นเลิศในการปฏิบัติงาน จึงเสนอสมมติฐานการศึกษาดังนี้

สมมติฐานที่ 3: ความสามารถในการปรับตัวทางวิชาชีพ ด้านการจัดการกับสถานการณ์ที่ไม่แน่นอนมีความสัมพันธ์ และผลกระทบเชิงบวกกับความเป็นเลิศในการปฏิบัติงาน

ความเป็นมืออาชีพด้านบัญชีและความสามารถในการปรับตัวทางวิชาชีพ ด้านการจัดการความเครียดในการทำงาน

ความเป็นมืออาชีพด้านบัญชี หมายถึง การปฏิบัติงานความน่าเชื่อถือ รอบคอบความระมัดระวัง และสอดคล้องกับกฎหมายและข้อบังคับด้านวิชาชีพ ยึดหลักความรับผิดชอบ ปฏิบัติงานด้วยความเป็นมืออาชีพ (ข้อบังคับสภาวิชาชีพบัญชีว่าด้วยจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี พ.ศ. 2561, 2561) การเปลี่ยนแปลงปัจจัยภายในและภายนอกองค์กรส่งผลกระทบต่อความเครียดของบุคลากร บุคลากรมีความสุขในการทำงาน สามารถจัดการกับความเครียดได้อย่างถูกต้องจะสามารถปฏิบัติหน้าที่และดำเนินงานในความรับผิดชอบได้อย่างมีประสิทธิภาพ และทำให้องค์กรบรรลุเป้าหมายในการดำเนินงานในที่สุด (นันทวดี อุณหะมัย และคณะ, 2561, 104-117) สำหรับงานบัญชีเป็นงานที่ใช้ความละเอียดรอบคอบ ต้องมีความระมัดระวัง ความรับผิดชอบ การแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า และต้องรับสภาวะแรงกดดันในการทำงานให้เสร็จตามเวลาที่กำหนด นอกจากนี้งานด้านบัญชีจะต้องมีความครบถ้วนถูกต้อง และผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีต้องมีความรับผิดชอบต่อความถูกต้องของผลงาน ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีต้องใช้ทักษะความชำนาญหลาย ๆ ด้าน สลักจิต นิลฝ่าย (2561, 138-146) พบว่า ทักษะทางด้านบัญชี ด้านทักษะทางวิชาชีพ และด้านทักษะการเรียนรู้อย่างไม่จบสิ้นมีความสัมพันธ์กับความเป็นมืออาชีพในการสอบบัญชี และพบว่าความเป็นมืออาชีพในการสอบบัญชีมีความสัมพันธ์กับผลสำเร็จของงานสอบบัญชี และจากการทบทวนวรรณกรรมพบว่า การจัดการความเครียดมีบทบาทสำคัญกับนักบัญชีมืออาชีพ ซึ่งนักบัญชีที่สามารถจัดการความเครียดด้านการอดทนกับความเครียดและการควบคุมแรงกระตุ้นได้จะส่งผลให้การประสิทธิภาพการทำงานสูงขึ้น อนุชา ถาพยอม (2563, 31-43) ดังนั้นจากผลการศึกษาและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องบ่งชี้ว่า นักบัญชีที่มีความเป็นมืออาชีพด้านบัญชีสูงมีแนวโน้มที่จะความสามารถในการปรับตัวทางวิชาชีพในการจัดการความเครียดในการทำงานได้เป็นอย่างดี สมมติฐานที่เกี่ยวข้องจึงได้แก่

สมมติฐานที่ 4: ความเป็นมืออาชีพด้านบัญชีมีความสัมพันธ์ และผลกระทบเชิงบวกกับความสามารถในการปรับตัวทางวิชาชีพ ด้านการจัดการความเครียดในการทำงาน

ความเป็นมืออาชีพด้านบัญชีและความสามารถในการปรับตัวทางวิชาชีพ ด้านการจัดการปัญหาอย่างสร้างสรรค์

การใช้ความรู้ความสามารถ ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานทางวิชาชีพบัญชีให้เกิดความสำเร็จอย่างมืออาชีพ วรรณกรรมทางด้านวิชาชีพที่เกี่ยวข้องระบุว่า ความเป็นเลิศทางวิชาชีพบัญชีด้านการแก้ไขปัญหา มีผลกระทบเชิงบวกกับความสำเร็จในวิชาชีพบัญชี (บุญช่วง ศรีธรรมาภรณ์, 2561, 31-43) ซึ่งสอดคล้องกับจารุวรรณ แซ่เต๋ (2564) ที่พบว่า ทักษะวิชาชีพบัญชีในยุคดิจิทัล ด้านการวิเคราะห์และแก้ไขปัญหา มี

ความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการทำงาน เช่นเดียวกับผลการศึกษาของ Dunn and Sainty (2020, 255-269) ที่ระบุว่า ความเป็นมืออาชีพของนักบัญชีจะส่งผลกระทบต่อกระบวนการคิดและตัดสินใจเลือกวิธีการแก้ไขปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพและสร้างสรรค์เพื่อประโยชน์ส่วนรวมได้ดีกว่า เช่นเดียวกับ Navaitiene (2014, 124-135) ที่รายงานผลการศึกษาว่า ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีที่ผ่านกระบวนการทางสังคมด้านวิชาชีพอย่างเหมาะสมมีแนวโน้มที่จะมีความเป็นมืออาชีพสูงและสามารถปรับตัวเข้ากับการทำงานในวิชาชีพบัญชีได้เป็นอย่างดี ดังนั้นจากผลการศึกษาและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องบ่งชี้ว่า นักบัญชีที่มีความเป็นมืออาชีพด้านบัญชีสูงมีแนวโน้มที่จะความสามารถในการปรับตัวทางวิชาชีพในการจัดการปัญหาอย่างสร้างสรรค์ได้เป็นอย่างดี สมมติฐานที่เกี่ยวข้องจึงได้แก่

สมมติฐานที่ 5: ความเป็นมืออาชีพด้านบัญชีมีความสัมพันธ์ และผลกระทบเชิงบวกกับความสามารถในการปรับตัวทางวิชาชีพ ด้านการจัดการปัญหาอย่างสร้างสรรค์

ความเป็นมืออาชีพด้านบัญชีและความสามารถในการปรับตัวทางวิชาชีพ ด้านการจัดการกับสถานการณ์ที่ไม่แน่นอน

ความไม่แน่นอนเป็นทั้งความเสี่ยงและโอกาสให้กับองค์กร การบริหารความเสี่ยงให้ประสบความสำเร็จเป็นเรื่องของทุกคนในองค์กรควรมีส่วนร่วม การบริหารความเสี่ยงที่ดีขององค์กรจะช่วยให้ฝ่ายบริหารสามารถจัดการกับความไม่แน่นอนและความเสี่ยงของโอกาสได้อย่างมีประสิทธิภาพ ป้องกันการสูญเสียทรัพยากรขององค์กรได้ (กมลพร บุญนันทรมย์ และ ศันสนีย์ จะสุวรรณ, 2564, 992-1001) นักบัญชีซึ่งเป็นหนึ่งในกลไกการกำกับดูแลกิจการและการบริหารความเสี่ยงในวัตถุประสงค์ด้านการรายงานทางการเงินจึงมีบทบาทสำคัญมาก

วรรณกรรมในอดีตที่เกี่ยวข้องกับการบริหารความเสี่ยงและการจัดการความไม่แน่นอนบ่งชี้ว่า นักบัญชีมืออาชีพที่มีประสบการณ์มีบทบาทสำคัญในการบริหารจัดการภายใต้สถานการณ์ที่ไม่แน่นอน มารีนี กอรา และ กุลวดี ลิ้มอุสันโน (2560, 38-50) พบว่าความเป็นมืออาชีพของนักบัญชี และการบริหารความเสี่ยงมีความสัมพันธ์กับคุณภาพรายงานทางการเงินของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม เช่นเดียวกับ Navaitiene (2014, 124-135) ที่รายงานผลการศึกษาว่า ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีที่มีประสบการณ์ อายุ และ ความเป็นมืออาชีพสูงมีแนวโน้มที่จะปรับตัวและรับมือกับความไม่แน่นอนในการปฏิบัติงานได้ดีกว่า สอดคล้องกับข้อค้นพบของ Dunn and Sainty (2020, 255-269) ที่ระบุว่าภายใต้สถานการณ์ความไม่แน่นอน ผู้ประกอบวิชาชีพที่มีความเป็นมืออาชีพจะสามารถตัดสินใจอย่างมีประสิทธิภาพและเพื่อประโยชน์สูงสุดขององค์กรได้ดีกว่าผู้ประกอบวิชาชีพที่ขาดความเป็นมืออาชีพ ดังนั้นจากผลการศึกษาและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องบ่งชี้ว่า นักบัญชีที่มีความเป็นมืออาชีพด้านบัญชีสูงมีแนวโน้มที่จะความสามารถในการปรับตัวทางวิชาชีพด้านการจัดการกับสถานการณ์ที่ไม่แน่นอนได้เป็นอย่างดี สมมติฐานที่เกี่ยวข้องจึงได้แก่

สมมติฐานที่ 6: ความเป็นมืออาชีพด้านบัญชีมีความสัมพันธ์ และผลกระทบเชิงบวกกับความสามารถในการปรับตัวทางวิชาชีพ ด้านการจัดการกับสถานการณ์ที่ไม่แน่นอน

ในการศึกษาครั้งนี้ ความเป็นเลิศในการปฏิบัติงาน หมายถึง การปรับปรุงและพัฒนากระบวนการทำงานด้านบัญชี การควบคุมและกำกับติดตามการทำงานของทีมงาน และการรายงานข้อมูลให้เป็นไปตามมาตรฐานวิชาชีพที่สามารถสร้างความพึงพอใจให้กับผู้รับบริการได้ ผลการศึกษาและวิจัยด้านบัญชี ให้ข้อสังเกตที่สำคัญว่า ความเป็นเลิศในการปฏิบัติงานเป็นตัวแปรสำคัญประการหนึ่งในการสร้างความสำเร็จในการปฏิบัติงานด้านวิชาชีพบัญชี (จารุวรรณ วงศ์สุนทร และ ธนภณ วิมูลอาจ, 2561, 71-84; ตรุณวรรณ แมตจ่อง และคณะ, 2553, 110-120)

วิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ผู้บริหารฝ่ายบัญชีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย จำนวน 580 คน (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2563) ผู้บริหารฝ่ายบัญชีถูกเลือกเป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้เนื่องจากเป็นกลุ่มผู้ประกอบการวิชาชีพบัญชีที่มีความรู้ มีข้อมูล และมีความเกี่ยวข้องกับการใช้ทักษะทางวิชาชีพบัญชี รวมทั้งเป็นผู้ประกอบวิชาชีพที่มีความรับผิดชอบสูงกับปริมาณงานที่มากในระยะเวลาการทำงานที่จำกัด และปฏิบัติงานภายใต้สถานการณ์ที่ไม่แน่นอนในการจัดทำรายงานทางการเงินมากที่สุด นอกจากนี้ผู้บริหารฝ่ายบัญชียังถูกคาดหวังให้มีทักษะที่จำเป็นเพื่อใช้ในการปฏิบัติงานในองค์กรให้ประสบผลสำเร็จ และก้าวทันความเปลี่ยนแปลง บุคลากรที่สามารถนำเทคโนโลยีทางการบัญชีมาปฏิบัติงาน ได้มีประสิทธิภาพ (สุทธิชัย ชันทอง และ ขจิต ฌ กาฬสินธุ์, 2564) โดยกลุ่มบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยที่เลือกมาศึกษาครั้งนี้มีรายละเอียดแยกตามรายละเอียดกลุ่มอุตสาหกรรม โดยไม่รวมกลุ่มอุตสาหกรรมการเงิน และกลุ่มตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ (mai) เนื่องจากสภาพแวดล้อมและมาตรฐานการรายงานทางการเงินที่มีความแตกต่างกัน โดยประชากรและกลุ่มตัวอย่าง มีดังนี้

ตารางที่ 1

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประเภทกลุ่มอุตสาหกรรม	จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง (คน)
1. กลุ่มการเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร	60
2. กลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภค	40
3. กลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม	93
4. กลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง	162
5. กลุ่มทรัพยากร	61
6. กลุ่มบริการ	125
7. กลุ่มเทคโนโลยี	39
รวม	580

คณะผู้วิจัยจัดส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ให้ผู้บริหารฝ่ายบัญชีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยทั้งสิ้น 580 ราย ในช่วงเวลาตั้งแต่วันที่ 15 มิถุนายน 2563 – 15 สิงหาคม 2563 โดยแนบซองจดหมายติดแสตมป์ไปพร้อมกับแบบสอบถาม เพื่อขอความอนุเคราะห์และความร่วมมือในการตอบกลับทางไปรษณีย์ภายใน 15 วัน หลังจาก ซึ่งมีแบบสอบถามที่ถูกไปรษณีย์ตีกลับจำนวน 6 ราย โดยผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมดผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีที่ทำงานกับบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์จำนวน 117 คน โดยมีอัตราการตอบกลับร้อยละ 20.38 สอดคล้องกับ Aaker et al. (2001) ได้นำเสนอว่าการส่งแบบสอบถามในการวิจัยทางสังคมศาสตร์โดยไม่มีการติดตามแบบสอบถามควรจะมีอัตราตอบกลับเกินร้อยละ 20 จึงจะถือว่ายอมรับได้ คณะผู้วิจัยให้ความสำคัญกับการเก็บข้อมูลโดยปราศจากความลำเอียงจากการไม่ตอบแบบสอบถามกลับมา (Test of Non-Response Bias) จึงได้ทดสอบโดยใช้การทดสอบ t-test ข้อมูลประชากรศาสตร์ของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ของผู้ตอบแบบสอบถามที่ส่งแบบสอบถามกลับมาโดยแบ่งออกเป็นสองกลุ่มได้แก่ กลุ่มที่ 1 เป็นแบบสอบถามที่ได้รับตอบกลับจำนวน 50 ชุดแรก (First group) กำหนดให้เป็นกลุ่มแรก กลุ่มที่ 2 เป็นแบบสอบถามที่ได้รับตอบกลับจำนวน 50 ชุดหลัง (Second Group) กำหนดให้เป็นกลุ่มหลัง ผลการทดสอบพบว่า ไม่มีความแตกต่างระหว่าง 2 กลุ่มอย่างเป็นนัยสำคัญทางสถิติ ดังนั้นจึงไม่พบปัญหาความลำเอียงจากการไม่ตอบแบบสอบถาม (Armstrong & Overton, 1977)

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือในการวิจัย คือ แบบสอบถามซึ่งประกอบด้วย 5 ส่วน 1) แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 6 ข้อ 2) แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความสามารถในการปรับตัวทางวิชาชีพ ด้านการจัดการความเครียดในการทำงาน จำนวน 4 ข้อ ด้านการจัดการปัญหาอย่างสร้างสรรค์ จำนวน 5 ข้อ และด้านการจัดการกับสถานการณ์ที่ไม่แน่นอน จำนวน 4 ข้อ 3) แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความเป็นเลิศในการปฏิบัติงานจำนวน 4 ข้อ 4) แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความเป็นมืออาชีพด้านบัญชี จำนวน 4 ข้อ 5) ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ สำหรับแบบสอบถามส่วนที่ 2-4 เป็นมาตรวัดประเมินค่า 5 ระดับ (5=เป็นความจริงหรือเห็นด้วยมากที่สุด 4=เป็นความจริงหรือเห็นด้วยค่อนข้างมาก 3=เป็นความจริงหรือเห็นด้วยปานกลาง 2=เห็นด้วยหรือเป็นความจริงค่อนข้างน้อย 1=ไม่เป็นความจริงหรือไม่เห็นด้วยเลย) และส่วนที่ 5 เป็นการแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะแบบบรรยายได้อย่างอิสระ ขั้นตอนการพัฒนาแบบสอบถามประกอบด้วยการแปลแบบสอบถามฉบับภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทยโดยคณะผู้วิจัย จากนั้นให้ผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาอังกฤษสองท่านแปลแบบสอบถามฉบับภาษาไทยกลับเป็นภาษาอังกฤษ และนำผลการแปลจากทั้งสองท่านมาเปรียบเทียบกันและปรับแต่งคำให้เหมาะสม

คณะผู้วิจัยตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาโดยให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบและวิเคราะห์ค่าความตรงเชิงเนื้อหาของรายการข้อคำถามด้วยการสอบถามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน โดยใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นผลการแสดงความคิดเห็นที่ได้มาวิเคราะห์ค่า IOC (Item Objective Congruence Index) แล้วได้ค่า IOC ที่มีค่าตั้งแต่ 0.33 -1.00 สรุปค่า IOC ทั้งฉบับ = 0.95 เมื่อทดสอบความ

เที่ยงตรงเชิงเนื้อหาแล้ว คณะผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปทดสอบกับของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยจำนวน 30 คนเพื่อทดสอบก่อนเก็บข้อมูลจริง โดยแบบสอบถามที่ได้จากการทดสอบนี้จะไม่รวมอยู่ในการทดสอบสมมติฐานงานวิจัยครั้งนี้

คุณภาพของเครื่องมือวัด

เพื่อพิจารณาความสอดคล้องและสม่ำเสมอในการตอบคำถามของผู้ตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยทดสอบคุณภาพของเครื่องมือโดยใช้การทดสอบความเชื่อมั่นของข้อคำถามโดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์ครอนบาค (Cronbach's α) และค่า Item-total Correlation เพื่อทดสอบความสอดคล้องกันของข้อคำถาม ค่าสัมประสิทธิ์ครอนบาคจะต้องมีค่าไม่น้อยกว่า 0.7 (Nunnally & Bernstein, 1994) และค่า Item-total Correlation จะต้องมีความเชื่อมั่นในระดับที่ยอมรับได้ นอกจากนี้ ตารางที่ 2 แสดงค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) ของแต่ละองค์ประกอบ ซึ่งถึงระดับหรือปริมาณความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแต่ละตัวกับองค์ประกอบ โดยแต่ละตัวแปรควรมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบไม่น้อยกว่า 0.6 จึงจะถือว่าข้อมูลเชิงประจักษ์ที่เก็บรวบรวมมีความสอดคล้องกับโครงสร้างความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่พัฒนาจากทฤษฎีและทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องแล้ว ซึ่งค่าน้ำหนักองค์ประกอบของทุกตัวแปรดังแสดงในตารางที่ 2 สูงกว่า 0.6 ทุกตัวแปร

ตารางที่ 2

ผลการทดสอบความเที่ยงตรงและความเชื่อมั่นของตัวแปร

ผลการทดสอบความเที่ยงตรงและความเชื่อมั่นขององค์ประกอบ	Factor Loadings	Item-total Correlation	Cronbach's Alpha	จำนวนข้อคำถาม
การจัดการความเครียดในการทำงาน (HWS)	0.793-0.846	0.636-0.707	0.841	4
การจัดการปัญหาอย่างสร้างสรรค์ (SPC)	0.754-0.876	0.646-0.785	0.869	5
การจัดการกับสถานการณ์ที่ไม่แน่นอน (UWS)	0.708-0.850	0.515-0.689	0.788	4
ความเป็นเลิศในการปฏิบัติงาน (OPE)	0.769-0.864	0.603-0.738	0.846	4
ความเป็นมืออาชีพด้านบัญชี (APR)	0.670-0.812	0.454-0.565	0.706	4

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ใช้สถิติในการวิเคราะห์ 2 ประเภทคือ สถิติเบื้องต้นเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามโดยวิเคราะห์ด้วยค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ร้อยละ และความถี่ สถิติการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อพิสูจน์สมมติฐานใช้การวิเคราะห์ ได้แก่วิธีทางสถิติในการทดสอบคุณภาพของแบบสอบถาม การทดสอบโดยใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน ทดสอบหาความเชื่อมั่นของเครื่องมือ โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ตามวิธีของ Cronbach ส่วนสถิติส่วนสถิติที่ใช้ในการทดสอบคุณลักษณะตัวแปร คือ การ

ทดสอบความสัมพันธ์ระหว่าง ตัวแปรอิสระ (Multicollinearity Test) โดยการใช้ Variance Inflation Factors (VIFs) และสถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน คือ การวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

โดยงานวิจัยนี้ได้เสนอแบบจำลองความสัมพันธ์ของการศึกษา ประกอบด้วย 6 แบบจำลอง ดังนี้

$$\text{Equation 1: OPE} = \alpha_{01} + \beta_{01}\text{HWS} + \beta_{02}\text{SPC} + \beta_{03}\text{UWS} + \epsilon_{01}$$

$$\text{Equation 2: HWS} = \alpha_{04} + \beta_{04}\text{APR} + \epsilon_{04}$$

$$\text{Equation 3: SPC} = \alpha_{05} + \beta_{05}\text{APR} + \epsilon_{05}$$

$$\text{Equation 4: UWS} = \alpha_{06} + \beta_{06}\text{APR} + \epsilon_{06}$$

กำหนดด้วยย่อของแบบจำลอง ดังนี้

β แทน ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอย

ϵ แทน ค่าความคาดเคลื่อนของการพยากรณ์

HWS แทน การจัดการความเครียดในการทำงาน (Handling Work Stress)

SPC แทน การจัดการปัญหาอย่างสร้างสรรค์ (Solving Problems Creatively)

UWS แทน การจัดการกับสถานการณ์ที่ไม่แน่นอน (Unpredictable Work Situation)

OPE แทน ความเป็นเลิศในการปฏิบัติงาน (Operation Excellence)

APR แทน ความเป็นมืออาชีพด้านบัญชี (Accounting Professionalism)

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเบื้องต้นพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 86 คน คิดเป็นร้อยละ 73.5 และเพศชาย จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 26.5 โดยมีระดับการศึกษาอยู่ที่ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 42.7 ปริญญาโท จำนวน 65 คน คิดเป็นร้อยละ 55.6 และสูงกว่าปริญญาโทจำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 1.7 และมีประสบการณ์ทำงานน้อยกว่าหรือเท่ากับ 5 ปี จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 22.2 ประสบการณ์ทำงาน 6-10 ปี จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 19.7 ประสบการณ์ทำงานระหว่าง 11-15 ปี จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 21.4 และประสบการณ์ทำงานมากกว่า 16 ปีขึ้นไป จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 36.8 ซึ่งกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีประสบการณ์ทำงานในวิชาชีพเหมาะสมกับการเป็นผู้ให้ข้อมูลสำหรับการวิจัยในครั้งนี้

เพื่อให้เป็นไปตามสมมติฐานของการทดสอบถดถอยพหุคูณ คณะผู้วิจัยจึงทดสอบภาวะร่วมของตัวแปรในตัวแบบเส้นตรง (Multicollinearity) พบว่า ตัวแปรมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 และมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคู่ตัวแปรระหว่าง 0.527 – 0.742 ซึ่งค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ต่ำกว่า 0.9 แสดงว่าไม่พบปัญหาภาวะร่วมเส้นตรงพหุคูณ ซึ่งสอดคล้องกับ (Hair et al., 2010) ที่เสนอว่าไม่มีปัญหาภาวะร่วมพหุคูณระหว่างคู่ตัวแปรที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ต่ำกว่า 0.9 นอกจากนี้ผลการทดสอบ ค่า VIFs เป็น

ค่าที่จะสะท้อนให้เห็นถึงอิทธิพลร่วมของตัวแปรอิสระ ค่า VIFs เป็นตัววัดที่แสดงให้เห็นว่าถ้าตัวแปรอิสระนั้นมีความสัมพันธ์กันจะทำให้ความแปรปรวนของค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแบบการถดถอยจะมีค่าเพิ่มขึ้นและทำให้ความน่าเชื่อถือของสมการถดถอยลดลง ซึ่ง ค่า VIFs ไม่ควรเกินกว่า 10 (Hair et al., 2010) โดยการทดสอบปรากฏว่า ค่า VIFs ในการศึกษาครั้งนี้อยู่ระหว่าง 1.896-3.104 ซึ่งบ่งชี้ว่าตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กันอยู่ในระดับที่ยอมรับได้และไม่ทำให้ความน่าเชื่อถือของสมการถดถอยลดลง

ตารางที่ 3

แสดงผลค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์

Variables Mean, S.D.	HWS	SPC	UWS	OPE	APR
HWS	1	0.688**	0.527**	0.649**	0.460**
SPC		1	0.742**	0.742**	0.479**
UWS			1	0.685**	0.474**
OPE				1	0.475**
APR					1

** Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed) (N = 117)

การวิเคราะห์สหสัมพันธ์แบบพหุคูณ การวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณ และการสร้างสมการพยากรณ์ผลกระทบของความสามารถในการปรับตัวทางวิชาชีพ และความเป็นมืออาชีพด้านบัญชีที่มีต่อความเป็นเลิศในการปฏิบัติงานของผู้บริหารฝ่ายบัญชีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ การวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณ และการสร้างสมการพยากรณ์ตามที่ได้ตั้งสมมติฐาน ปรากฏตาม ตารางที่ 4 แสดงผลการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) เพื่อทดสอบสมมติฐานความสัมพันธ์ ดังนี้

ตารางที่ 4

แสดงการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) เพื่อทดสอบสมมติฐาน

ตัวแปร	ความเป็นเลิศในการ ปฏิบัติงาน(OPE) H1-3	การจัดการ ความเครียดในการ ทำงาน (HWS) H4	การจัดการปัญหา อย่างสร้างสรรค์ (SPC) H5	การจัดการกับ สถานการณ์ที่ไม่ แน่นอน (UWS) H6
HWS	0.279***			
SPC	0.306***			
UWS	0.315***			
APR		0.444***	0.457***	0.460***
Adjust R ²	0.614	0.190	0.202	0.204

^aBeta coefficients with standard errors in parenthesis, *** p < 0.01, ** P < 0.05, * p < 0.10, (N=117)

ตาราง 4 แสดงผลการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) เพื่อทดสอบสมมติฐานความสัมพันธ์ ปรากฏผลการศึกษา ดังนี้

ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 1 ปรากฏว่า ความสามารถในการปรับตัวทางวิชาชีพ ด้านการจัดการความเครียดในการทำงานมีความสัมพันธ์ และผลกระทบเชิงบวกกับการความเป็นเลิศในการปฏิบัติงาน ($\beta=0.279$, $p<0.01$) อย่างมีนัยสำคัญ ผลการศึกษาพบว่าผู้บริหารฝ่ายบัญชีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ที่จัดการด้านความเครียดในการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพจะมีความเป็นเลิศในการปฏิบัติงานมากกว่า **ดังนั้นจึงยอมรับสมมติฐานที่ 1**

ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 2 ปรากฏว่า ความสามารถในการปรับตัวทางวิชาชีพ ด้านการจัดการปัญหาอย่างสร้างสรรค์มีความสัมพันธ์ และผลกระทบเชิงบวกกับการความเป็นเลิศในการปฏิบัติงาน ($\beta=0.306$, $p<0.01$) อย่างมีนัยสำคัญ ผลการศึกษาพบว่าผู้บริหารฝ่ายบัญชีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ที่มีความสามารถในการจัดการกับปัญหาอย่างสร้างสรรค์จะมีความเป็นเลิศในการปฏิบัติงานมากกว่า **ดังนั้นจึงยอมรับสมมติฐานที่ 2**

ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 3 ปรากฏว่า ความสามารถในการปรับตัวทางวิชาชีพ ด้านการจัดการกับสถานการณ์ที่ไม่แน่นอนมีความสัมพันธ์ และผลกระทบเชิงบวกกับการความเป็นเลิศในการปฏิบัติงาน ($\beta=0.315$, $p<0.01$) อย่างมีนัยสำคัญ ผลการศึกษาพบว่าผู้บริหารฝ่ายบัญชีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ที่จัดการกับสถานการณ์ที่ไม่แน่นอนได้ดีจะมีความเป็นเลิศในการปฏิบัติงานมากกว่า **ดังนั้นจึงยอมรับสมมติฐานที่ 3**

ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 4 ปรากฏว่า ความเป็นมืออาชีพด้านบัญชีมีความสัมพันธ์ และผลกระทบเชิงบวกกับความสามารถในการปรับตัวทางวิชาชีพ ด้านการจัดการความเครียดในการทำงาน ($\beta=0.444$, $p<0.01$) อย่างมีนัยสำคัญ ผลการศึกษาพบว่าผู้บริหารฝ่ายบัญชีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ที่มีความเป็นมืออาชีพสูงจะมีความสามารถในการจัดการความเครียดในการทำงานได้เป็นอย่างดี **ดังนั้นจึงยอมรับสมมติฐานที่ 4**

ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 5 ปรากฏว่า ความเป็นมืออาชีพด้านบัญชีมีความสัมพันธ์ และผลกระทบเชิงบวกกับความสามารถในการปรับตัวทางวิชาชีพ ด้านการจัดการปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ($\beta=0.457$, $p<0.01$) อย่างมีนัยสำคัญ ผลการศึกษาพบว่าผู้บริหารฝ่ายบัญชีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ที่มีความเป็นมืออาชีพสูงจะมีความสามารถในการจัดการกับปัญหาอย่างสร้างสรรค์ได้เป็นอย่างดี **ดังนั้นจึงยอมรับสมมติฐานที่ 5**

ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 6 ปรากฏว่า ความเป็นมืออาชีพด้านบัญชีมีความสัมพันธ์ และผลกระทบเชิงบวกกับความสามารถในการปรับตัวทางวิชาชีพ ด้านการจัดการกับสถานการณ์ที่ไม่แน่นอน ($\beta=0.460$, $p<0.01$) อย่างมีนัยสำคัญ ผลการศึกษาพบว่าผู้บริหารฝ่ายบัญชีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ที่มี

ความเป็นมืออาชีพสูงจะสามารถรับมือกับสถานการณ์ที่ไม่แน่นอนได้เป็นอย่างดี ดังนั้นจึงยอมรับสมมติฐาน
ที่ 6

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ และผลกระทบเชิงบวกของความสามารถในการปรับตัวทางวิชาชีพที่มีต่อความเป็นเลิศในการปฏิบัติงาน ซึ่งในงานวิจัยนี้ความสามารถในการปรับตัวทางวิชาชีพประกอบด้วย การจัดการความเครียดในการทำงาน การจัดการปัญหาอย่างสร้างสรรค์ และการจัดการกับสถานการณ์ที่ไม่แน่นอน นอกจากนี้วัตถุประสงค์อีกประการคือ ทดสอบความสัมพันธ์ และผลกระทบเชิงบวกของความเป็นมืออาชีพด้านบัญชีต่อความสามารถในการปรับตัวทางวิชาชีพ ผู้วิจัยจึงขออภิปรายผลการศึกษาดังต่อไปนี้

1. ความสามารถในการปรับตัวทางวิชาชีพ ด้านการจัดการความเครียดในการทำงานมีความสัมพันธ์ และผลกระทบเชิงบวกกับการความเป็นเลิศในการปฏิบัติงาน หากผู้ประกอบการวิชาชีพสามารถจัดการความเครียดที่เกิดจากวิชาชีพได้เป็นอย่างดีจะทำให้ผู้ประกอบการวิชาชีพสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับ อนุชา ถาพยอม (2563, 31-43) พบว่า ความสามารถในการจัดการความเครียดทั้งการอดทนกับความเครียด และการควบคุมแรงกระตุ้นช่วยให้การทำงานของนักบัญชีมีผลการปฏิบัติที่ดี

2. ความสามารถในการปรับตัวทางวิชาชีพ ด้านการจัดการปัญหาอย่างสร้างสรรค์มีความสัมพันธ์ และผลกระทบเชิงบวกกับการความเป็นเลิศในการปฏิบัติงาน ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลการศึกษาของ นิติยา โพธิ์จันทร์ (2561, 125-136) และกะลินทิพย์ ฮกฮั่น (2560) ซึ่งพบว่า ความคิดสร้างสรรค์ในการปฏิบัติงานด้านบัญชีมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพในการสอบบัญชี ซึ่งวิชาชีพบัญชีเกี่ยวข้องกับการบันทึกและตรวจสอบรายการค้าทางเศรษฐกิจและในปัจจุบัน ภายใต้สภาพแวดล้อมและเหตุการณ์ทางเศรษฐกิจเปลี่ยนแปลงไปอย่างต่อเนื่อง ผู้ประกอบการวิชาชีพบัญชีควรปรับเปลี่ยนวิธีการปฏิบัติงานและจัดการกับปัญหาอย่างสร้างสรรค์เพื่อให้สอดคล้องเหมาะสมและรองรับรายการค้าหรือเหตุการณ์ทางเศรษฐกิจใหม่ จะทำให้การปฏิบัติงานบรรลุเป้าหมายได้เป็นอย่างดี

3. ความสามารถในการปรับตัวทางวิชาชีพ ด้านการจัดการกับสถานการณ์ที่ไม่แน่นอนมีความสัมพันธ์ และผลกระทบเชิงบวกกับการความเป็นเลิศในการปฏิบัติงาน ข้อค้นพบนี้สอดคล้องกับ โชติกา ใจทิพย์ และ กฤษดา เขียววัฒนสุข (2561, 1-16) ซึ่งระบุว่า ผู้นำต้องพร้อมเปลี่ยนกระบวนทัศน์ให้ทันสมัยสามารถนำแนวคิดไปเลือกทางออกและปรับใช้ในการตัดสินใจให้เกิดประโยชน์สูงสุด ผู้บริหารฝ่ายบัญชีเป็นผู้นำขององค์กรในด้านการจัดทำรายงานการเงินให้มีความถูกต้องเชื่อถือได้ เพื่อสร้างคุณค่าเพิ่มให้กับองค์กร ผลการศึกษายังพบว่า ผู้บริหารฝ่ายบัญชีที่สามารถจัดการกับสถานการณ์ที่ไม่แน่นอนได้เป็นอย่างดีจะมีผลการปฏิบัติงานที่เป็นเลิศและบรรลุเป้าหมายในการจัดทำรายงานการเงินให้ถูกต้องเชื่อถือได้ สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ญัฐพัชร นวลมณีฐิติ และคณะ (2563, 243-259)

4. ความเป็นมืออาชีพด้านบัญชีมีความสัมพันธ์ และผลกระทบเชิงบวกกับความสามารถในการปรับตัวทางวิชาชีพ ด้านการจัดการความเครียดในการทำงาน ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับผลการศึกษานอง นันทดี อุบลมัย และคณะ (2561, 104-117) และ สลักจิต นิลผาย (2561, 138-146) ซึ่งส่วนใหญ่รายงาน ผลการศึกษาที่คล้ายคลึงกันว่า นักบัญชีที่มีความเป็นมืออาชีพจะมีสามัญสำนึกที่รับผิดชอบต่อลูกค้าและมุ่งมั่น ในการปฏิบัติงานให้สำเร็จตามเป้าหมาย ซึ่งทำให้นักบัญชีมีความอดทน และสามารถบริหารจัดการ ความเครียดได้อย่างเหมาะสมจนกระทั่งปฏิบัติงานให้สำเร็จลุล่วงไปได้

5. ความเป็นมืออาชีพด้านบัญชีมีความสัมพันธ์ และผลกระทบเชิงบวกกับความสามารถในการปรับตัวทางวิชาชีพ ด้านการจัดการปัญหาอย่างสร้างสรรค์ (บุญช่วง ศรีธรรมาภรณ์, 2561, 31-43) ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับ จารุวรรณ แซ่เต๋ (2564); Dunn and Sainty (2020, 255-269) และ Navaitiene (2014, 124-135) ที่นักบัญชีที่มีความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานสูงจะมุ่งมั่นในการพัฒนา ทักษะวิชาชีพบัญชีในยุค ดิจิทัล ด้านการวิเคราะห์และแก้ไขปัญหา และนำไปสู่ความสำเร็จในการทำงานในท้ายที่สุด

6. ความเป็นมืออาชีพด้านบัญชีมีความสัมพันธ์ และผลกระทบเชิงบวกกับความสามารถในการปรับตัวทางวิชาชีพ ด้านการจัดการกับสถานการณ์ที่ไม่แน่นอน ซึ่งนักบัญชีที่มีความเป็นมืออาชีพและ รับผิดชอบต่อเป้าหมายในการทำงานจะประเมินปัจจัยและเหตุการณ์ความไม่แน่นอนต่าง ๆ ที่อาจกระทบต่อ เป้าหมายการดำเนินงานและวางแผนเพื่อบริหารจัดการให้เหมาะสม ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับ Dunn and Sainty (2020, 255-269) และ Navaitiene (2014, 124-135) ที่ระบุว่า นักบัญชีที่มีความเป็นมืออาชีพสูงจะ สามารถบริหารจัดการภายใต้สถานการณ์ที่ไม่แน่นอนและช่วยให้บรรลุเป้าหมายในการปฏิบัติงานได้อย่าง เหมาะสมและมีจริยธรรม

สรุป

ประโยชน์ของการวิจัยและข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต

จากข้อค้นพบในแต่ละประเด็น ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเชิงวิชาการเพื่อพัฒนารายงานการวิจัยเพื่อ ส่งเสริมการศึกษาและวิจัยในอนาคตดังนี้

ประโยชน์ของการวิจัย

ผลการศึกษาในครั้งนี้ทำให้ได้แบบจำลองความสัมพันธ์และผลลัพธ์ของความสามารถในการปรับตัวทางวิชาชีพ ความเป็นมืออาชีพด้านบัญชี กับความเป็นเลิศในการปฏิบัติงาน และเกิดการบูรณาการ ความรู้ในเชิงทฤษฎี ได้แก่ ทฤษฎีฐานความรู้โดยความสามารถในการปรับตัว ความเป็นมืออาชีพถือเป็นความรู้ ที่ฝังลึก (Tacit Knowledge) ที่เกิดจากการฝึกฝน การปฏิบัติงานจนเกิดทักษะ และกลายเป็นความชำนาญ หากผู้ประกอบการที่มีความสามารถในการปรับตัวและมีความเป็นมืออาชีพสูงจะก่อให้เกิดความได้เปรียบ ด้านการแข่งขันทั้งในระยะสั้นและระยะยาว และคู่แข่งไม่สามารถเลียนแบบได้ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ ประกอบวิชาชีพบัญชีที่เป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาต ผู้สอบบัญชีภาษีอากร รวมถึงนักบัญชีที่อยู่ในธุรกิจที่ได้รับ ผลกระทบจากสิ่งแวดล้อมหรือสถานการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลงสูง เช่น ธุรกิจเกี่ยวกับเทคโนโลยี ธุรกิจโรงแรม

ธุรกิจสายการบิน เป็นต้น และผลการศึกษาในครั้งนี้สามารถนำไปประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรที่ปฏิบัติงานในด้านบัญชี โดยเฉพาะผู้บริหารฝ่ายบัญชีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยที่ถือเป็นบุคลากรสำคัญขององค์กรให้สร้างผลลัพธ์ที่เป็นเลิศในการปฏิบัติงานซึ่งเป็นผลจากความสามารถในการปรับตัวทางวิชาชีพและความเป็นมืออาชีพด้านบัญชีนำไปสู่เป้าหมายของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในยุคเศรษฐกิจดิจิทัลและการดำเนินชีวิตแบบปกติใหม่

ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

สำหรับการศึกษาในอนาคตควรศึกษาวิจัยในกลุ่มผู้สอบบัญชีรับอนุญาต ผู้สอบบัญชีภาษีอากร และผู้ตรวจสอบภายใน ซึ่งถือว่าเป็นกลุ่มที่มีความเครียดในการปฏิบัติงาน และต้องรับมือกับการความกดดันในการเปลี่ยนแปลงมาตรฐานการบัญชี เทคโนโลยีและนวัตกรรมที่เป็นเครื่องมือสนับสนุนการทำงาน

ข้อเสนอแนะเชิงวิชาชีพ

กระแสพลวัตของเทคโนโลยีดิจิทัลในยุคเศรษฐกิจดิจิทัลสร้างความพลักดันที่ส่งผลกระทบต่อวิชาชีพบัญชี ประกอบกับผลกระทบการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ทำให้ผู้ประกอบการวิชาชีพบัญชีต้องรับมือกับการปรับเปลี่ยนแปลงด้วยการปรับตัวครั้งใหญ่ หากนักบัญชีมีคุณสมบัติในเชิงความสามารถในการปรับตัวทางวิชาชีพด้านการจัดการความเครียดในการทำงาน ด้านการจัดการปัญหาอย่างสร้างสรรค์ และด้านการจัดการกับสถานการณ์ที่ไม่แน่นอน จะทำให้นักบัญชีปฏิบัติงานด้วยมืออาชีพอย่างมีประสิทธิภาพในการปรับตัวกับความเป็นมืออาชีพถือเป็นปัจจัยสำคัญสู่ความสำเร็จสำหรับผู้บริหารฝ่ายบัญชีระดับกลางที่จะนำพัฒนาตนเองไปสู่ผู้บริหารฝ่ายบัญชีระดับสูง เพื่อให้ตนสามารถอยู่รอดในยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงได้ โดยเฉพาะนักบัญชีรุ่นใหม่ที่มีประสบการณ์น้อยที่จะเข้ามาสู่การเป็นผู้บริหาร นอกจากต้องมีความเป็นมืออาชีพในการปฏิบัติงานแล้ว ความสามารถในการปรับตัวทางวิชาชีพทั้งในด้านการจัดการความเครียดในการทำงาน ด้านการจัดการปัญหาอย่างสร้างสรรค์ และด้านการจัดการกับสถานการณ์ที่ไม่แน่นอน ถือเป็นปัจจัยสำคัญที่จะนำไปสู่ความเป็นเลิศในการปฏิบัติงานในวิชาชีพบัญชี

ข้อจำกัดงานวิจัย

งานวิจัยนี้มีข้อจำกัดบางประการกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาในงานวิจัยนี้ไม่ได้ครอบคลุมผู้ประกอบการวิชาชีพบัญชีกลุ่มอื่น เช่น ผู้สอบบัญชีรับอนุญาต ผู้ตรวจสอบภายใน และนักบัญชีที่อยู่ในกิจการประเภทอื่นนอกเหนือจากบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และข้อจำกัดประการสุดท้ายเรื่องประสบการณ์ทางวิชาชีพของผู้บริหารฝ่ายบัญชี เนื่องจากผู้ตอบแบบสอบถามร้อยละ 58.2 มีประสบการณ์ทำงานมากกว่า 10 ปี ขึ้นไป ทำให้ผลการศึกษาในครั้งนี้ไม่ได้สะท้อนเรื่องประสบการณ์ของผู้บริหารฝ่ายบัญชีที่มีประสบการณ์น้อยกว่า 10 ปี หรือ กลุ่มที่เป็นผู้บริหารฝ่ายบัญชีระดับต้นและระดับกลาง ซึ่งอาจจะมีผลต่อความสามารถในการปรับตัวเพื่อความเป็นเลิศในการปฏิบัติงานได้อย่างไรซึ่งอาจจะเป็นการศึกษาในอนาคตต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กมลพร บุญนันทารมย์ และ ศันสนีย์ จะสุวรรณ. (2564). การบริหารความเสี่ยงอย่างมืออาชีพ. *การประชุมวิชาการนำเสนอแผนงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 14*, 2(14), 992-1001.
<http://journalgrad.ssrui.ac.th/index.php/8thconference/article/view/2523>
- กะลินทิพย์ อภิรัตน์. (2560). ผลกระทบของความคิดสร้างสรรค์ในการสอบบัญชีและความพยายามในการวางแผนการสอบบัญชีที่มีต่อประสิทธิภาพในการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีภาษีอากร [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์]. PSU Knowledge Bank.
<https://kb.psu.ac.th/psukb/bitstream/2016/12076/1/419059.pdf>
- จตุรภัทร วงศ์ศิริสถาพร. (2561). การบริหารความเสี่ยงแบบบูรณาการที่มีต่อผลการดำเนินงานขององค์กร: หลักฐานเชิงประจักษ์บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. *Veridian E-Journal Silpakorn University*. 11(3), 3279-3300. <https://he02.tci-thaijo.org/index.php/Veridian-E-Journal/article/view/166702>
- จารุวรรณ แซ่เต๋. (2564). ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะวิชาชีพบัญชีในยุคดิจิทัลกับความสำเร็จในการทำงานของผู้บริหารบัญชีบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม]. DSpace at Mahasarakham University.
<http://202.28.34.124/dspace/bitstream/123456789/874/1/61010950001.pdf>
- จารุวรรณ วงศ์สุนทร และ ธนภณ วิมลอาจ. (2561). ผลกระทบวัฒนธรรมองค์กร ความเป็นเลิศทางการบัญชีต่อประสิทธิภาพ การปฏิบัติงานระบบ GFMS ของส่วนราชการในจังหวัดนครราชสีมา. *วารสารวิชาการ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม* 3(5), 71-84.
<http://www.rmufms.com/home/journal/document/journal/9a1158154dfa42caddbd0694a4e9bdc8.pdf>
- จิตรลดา คชารักษ์. (2563). การศึกษาผลกระทบต่องานของนักบัญชีไทย และการปรับตัวแบบนิวนอร์มอล ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์]. TU Digital collections. http://digital.library.tu.ac.th/tu_dc/frontend/Info/item/dc:184796
- ชนาธิป สุริยะงาม, สุวรรณ หวังเจริญเดช, และ ไพรัตน์ นิลนิยม (2555). ผลกระทบของความเป็นเลิศทางการบัญชีที่มีต่อความสำเร็จในวิชาชีพของนักบัญชีธุรกิจอุตสาหกรรมเฟอร์นิเจอร์ในประเทศไทย. *วารสารการบัญชีและการจัดการ*, 4(3), 166-176. http://www.acc.msu.ac.th/newsEventAccbiz/Event/Up_journal/Journal19_id154.pdf
- โชติกา ใจทิพย์ และ กฤษดา เขียววัฒนสุข. (2561). ศักยภาพของผู้นำองค์กรธุรกิจในการสร้างโลกที่มีความมั่นคง ความไม่แน่นอน ความซับซ้อน และความคลุมเครือ. *วารสารการจัดการธุรกิจ*, 7(1), 1-14.
<http://ojslib3.buu.in.th/index.php/business/article/view/5870>

ณัฐธิดา สุพรรณภพ. (2559). *ความสัมพันธ์ระหว่างความเครียดในการทำงาน คุณภาพชีวิตในการทำงาน การรับรู้คุณค่าของงานและความเหนื่อยหน่ายในการทำงาน ของบุคลากรสายวิชาการ กรณีศึกษา มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐแห่งหนึ่งในเขตกรุงเทพมหานคร* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. <https://km-ir.arts.tu.ac.th/files/original/c654f76cbc5e59eebe645a1b2fcc6a7e34c22600.pdf>

ณัฐพัชร์ นวลมณีธิตติ, พัทธนันท์ เพชรเชิดชู, และ ศิริเดช คำสุพรหม. (2563). อิทธิพลของการบริหารความเสี่ยงองค์กรที่มีต่อมูลค่ากิจการที่วัดโดยใช้ Tobin's Q ของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. *วารสารสุทธิปริทัศน์*, 34(111), 243-259. <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/DPUstuthiparithatJournal/article/view/244442>

ดร.ณรรณ แมดจ่อง, สุพรรณ เอี่ยมวิจารณ์, และ จิระทัศน์ ชิตทรงสวัสดิ์. (2553). ผลกระทบของเจตคติในวิชาชีพบัญชีที่มีต่อความสำเร็จในการทำงานของนักบัญชีธุรกิจ SMEs ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. *วารสารการบัญชีและการจัดการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 2(2), 110-120. http://www.acc.msu.ac.th/newsEventAcc-biz/Event/Up_journal/Journal1_id9.pdf

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. (2563). *รายชื่อบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย*. https://www.set.or.th/dat/eod/listedcompany/static/listedCompanies_th_TH.xls

ทัชชา ไชยกิจ, บัญญัติ ยงยวง, วิมลทิพย์ มุสิกพันธ์, และ พชรินทร์ เสรี. (2562). การศึกษาความสามารถในการปรับตัวด้านอาชีพ การรับรู้การจัดการด้านอาชีพจากองค์กร และความตั้งใจลาออกของพนักงานโรงงานอุตสาหกรรมแห่งหนึ่งในจังหวัดสมุทรปราการ. *วารสารวิจัยราชภัฏกรุงเทพ*, 6(2), 37-44. <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/rdi-arua/article/view/212843>

ธนะวัชร จริยะภูมิ และ พัลลภ พิริยะสุรวงศ์. (2559). กิจกรรมการเรียนรู้ด้วยการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ผ่านสื่อสังคมออนไลน์. *วารสารปัญญาภิวัฒน์*, 8(1), 190-199. <https://so05.tci-thaijo.org.org/index.php/pimjournal/article/view/55748>

นงนุช สงวนสัตย์ (2557). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเครียดในการทำงานของพนักงานบัญชีบริษัทเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยนานาชาติแสตมฟอร์ด]. https://doi.nrct.go.th/ListDoi/Download/218877/841395bd00412202601c681362956430?Resolve_DOI=10.14458/STIU.the.2014.63

นันทวดี อุ่นละมัย, กฤษณ์ เต็มทิพย์ทวีกุล, และ กฤษดา เขียววัฒนสุข. (2561). การจัดการความเครียดในการทำงานเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดของบุคลากร. *วารสารวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม*, 5(1), 104-117. <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/JMSNPRU/article/view/162933>

- นิตยา โพธิ์จันทร์. (2561). ความสามารถในการประยุกต์ใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการสอบบัญชีและผลลัพธ์ที่ตามมาในการสอบบัญชี: การตรวจสอบเชิงประจักษ์ของผู้สอบบัญชีภาษีอากร (TAs) ในประเทศไทย. *วารสารบริหารธุรกิจครีนครีนทรวิโรฒ*, 9(1), 125-136. <http://ejournals.swu.ac.th/index.php/MBASBJ/article/view/10668>
- บุญช่วง ศรีธรรมาภรณ์. (2561). ผลกระทบของความเป็นเลิศทางวิชาชีพบัญชีที่มีต่อความสำเร็จในวิชาชีพของนักบัญชีบริษัทในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือภายใต้ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน. *วารสารการวิจัยภาษาและคำ*, 12(1), 31-43. <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/ksk/article/view/132512>
- ภัทรพิชชา วรพิมพ์รัตน์ และ สุภัทธร ทวีจันทร์. (2560). ผลกระทบของความเครียดที่มีต่อการเรียนรู้ในการปฏิบัติงานทางบัญชีของเจ้าหน้าที่บัญชีในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในประเทศไทย. *วารสารราชธานีวัฒนธรรมทางสังคมศาสตร์*, 1(2), 21-34. <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/JRISS/article/view/135353>
- มารีนี กอรา และ กุลวดี ลิ้มอุสนโน (2560). ผลกระทบของความเป็นมืออาชีพของนักบัญชีและการบริหารความเสี่ยงที่มีผลต่อคุณภาพรายงานทางการเงินของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมใน 5 จังหวัดชายแดนใต้. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏวราชนครินทร์ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*. 4(2). 38-50. <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/pnuhuso/article/view/88954>
- ราเชิด ไชยรัตน์. (2563). บทบาทนักบัญชีในโลกอนาคตจากนักบัญชีสู่ นักบัญชีนวัตกรรม. *สภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์*. <https://www.tfac.or.th/Article/Detail/126212>
- วัทยา พรพิพัฒน์กุล. (2563). นักบัญชีบริหารในยุคดิจิทัล. *สภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์*. <https://www.tfac.or.th/Article/Detail/126283>
- วิจิต เอียงอ่อน และ สุนันทา พรเจริญโรจน์. (2562). นักบัญชียุคดิจิทัล. *วารสารบัณฑิตวิทยาลัยรำไพพรรณี*, 2(2), 11-22. <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/JRBGS/article/view/254637>
- สกุล กิตติพิรชล. (2561). ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อความสามารถในการปรับตัวของบุคลากรกลุ่มอุตสาหกรรมยานยนต์และชิ้นส่วน [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยบูรพา]. http://digital_collect.lib.buu.ac.th/dcms/files/52870311.pdf
- สุทธิชัย ชันทอง และ ขจิต ฦ กาฬสินธุ์. (2564). ผลกระทบของวิสัยทัศน์องค์กร สมรรถนะทางการบัญชี เทคโนโลยีทางการบัญชี และสภาพแวดล้อมในการดำเนินงานที่มีต่อการประยุกต์ใช้การบัญชีดิจิทัลของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. *วารสารวิทยาการจัดการสมัยใหม่*, 14(1), 43-54. <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/JMMS/article/view/251391>
- สภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์. (2560). *แนวโน้มของเทคโนโลยีที่อาจส่งผลกระทบต่อวิชาชีพบัญชี*. <https://www.tfac.or.th/upload/9414/r6ailPT0Sc.pdf>
- ข้อบังคับสภาวิชาชีพบัญชีว่าด้วยจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี พ.ศ. 2561. (2561, 27 พฤศจิกายน). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 135 ตอนพิเศษ 301 ง. หน้า 17-25.

- สฤณี ศรีโยธิน และ ปทุมพร โพธิ์กาศ. (2564). การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ในการตัดสินใจแก้ปัญหา เพื่อสร้างนวัตกรรมในองค์กร: บทบาทผู้นำองค์กรแห่งศตวรรษที่ 21 กับการพัฒนาสมรรถนะบุคลากร. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น*, 18(1), 525-538. <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/umt-poly/article/view/249036>
- สลักจิต นิลผาย. (2561). ทักษะทางด้านบัญชีของผู้สอบบัญชี ความเป็นมืออาชีพในการสอบบัญชี และผลสำเร็จในการสอบบัญชี: หลักฐานจากผู้สอบบัญชีภาษีอากรและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด*, 12(1), 138-146. <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/reru/article/view/164846>
- สำนักงานคณะกรรมการดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม. (2562). *นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยการพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม*. <https://www.onde.go.th/assets/portals/1/files/นโยบายและแผนระดับชาติ.PDF>
- สุวรรณ หวังเจริญเดช. (2547). นักบัญชีในบทบาท ซีเอฟโอ. *Naresuan University Journal*, 12(2), 51-56. <https://www.thaiscience.info/Journals/Article/NUJ/10440954.pdf>
- อนุชา ถาพยอม. (2563). ผลกระทบของความสามารถในการจัดการความเครียดและทักษะการติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคลต่อประสิทธิภาพการทำงานของนักบัญชี. *วารสารนักบริหาร*, 40(1), 31-43. <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/executivejournal/article/view/240237>
- อัญรพร ธีระสุนทรไท. (2562). มาตรฐานในการปฏิบัติงานและคุณสมบัติของนักบัญชีมืออาชีพที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงานของธุรกิจอุตสาหกรรมยานยนต์ระดับ SMEs ในเขตกรุงเทพมหานคร. *การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 3*. 491-500.
- อาทรณ์ กิจจา และ อุษณา แจ่มคล้าย. (2560). ความเครียดในการทำงานของนักบัญชีในองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดนครราชสีมา. *วารสารบริหารธุรกิจและการบัญชี มหาวิทยาลัยขอนแก่น*, 1(1), 39-53. <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/kkbsjournal/article/view/161177>
- Aaker, D. A., Kumar, V., & Day, G. S. (2001). *Marketing Research* (7th ed.). New York: Wiley.
- Armstrong, J. S., & Overton, T. S. (1977). Estimating Non-response Bias in Mail Surveys. *Journal of Marketing Research*, 14(3), 396-402. <http://dx.doi.org/10.2307/3150783>
- Dunn, P. & Sainty, B. (2020). Professionalism in accounting: a five-factor model of ethical decision-making. *Social Responsibility Journal*, 16(2), 255-269. <https://doi.org/10.1108/SRJ-11-2017-0240>
- Frumușanu, N. M., Marin, A. M., & Martin, M. (2020). The impact of COVID-19 pandemic on the activity of the professional accountant. *Ovidius University Annals, Series Economic Sciences*, 20(2), 922-931. <https://stec.univ-ovidius.ro/html/anale/RO/wp-content/uploads/2021/03/Section%205/19.pdf>

- Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., & Anderson, R.E. (2010). *Multivariate Data Analysis* (7th ed.). Upper Saddle River, New Jersey: Pearson.
- Haynie, J., Flynn, C. B. & Herda, D. (2020). Linking career adaptability to supervisor-rated tasks performance: a serial mediation model. *Career Development International*, 25(4), 429-442. <https://doi.org/10.1108/CDI-08-2019-0207>
- Jannesari, M., & Sullivan, S. E. (2019). Career adaptability and the success of self-initiated expatriates in China. *Career Development International*, 24(4), 331-349, <https://doi.org/10.1108/CDI-02-2019-0038>
- Kline, P. (2000). *A Handbook of Psychological Testing* (2nd ed.). London: Routledge.
- Navaitiene, Julita. (2014). Career Adaptability of Young Adults: Psychological Aspect of Professional Socialization. *Pedagogika*, 116(4), 124-135. <http://dx.doi.org/10.15823/p.2015.052>
- Nunnally, C. J., & Bernstein, H. I. (1994). *Psychometric Theory*. New York, NY: McGraw-Hill.
- Ployhart, R. E., & Bliese, P. D. (2006). Individual Adaptability (IADAPT) theory: Conceptualizing the antecedents, consequences, and measurement of individual differences in adaptability. In S. Burke, L. Pierce, & E. Salas (Eds.), *Understanding adaptability: A prerequisite for effective performance within complex environments* (pp. 3–39). St. Louis, MO: Elsevier Science. [https://doi.org/10.1016/S1479-3601\(05\)06001-7](https://doi.org/10.1016/S1479-3601(05)06001-7)
- Pulakos, E. D., Arad, S., Donovan, M. A., & Plamondon, K. E. (2000). Adaptability in the workplace: Development of a taxonomy of adaptive performance. *Journal of Applied Psychology*, 85(4), 612–624. <https://doi.org/10.1037/0021-9010.85.4.612>
- Roy, C., & Andrews, H. (1991). *The Roy adaptation model: The definitive statement*. McGraw-Hill/Appleton & Lange.
- Roy, C., & Andrews, H. (1991). *The Roy adaptation model: The definitive statement*. Norwalk, Connecticut. Appleton & Lange
- Savickas, M. L., & Porfeloi, E. J. (2012). Career Adapt-Abilities Scale: Construction, reliability, and measurement equivalence across 13 countries. *Journal of Vocational Behavior*, 80(3), 661-673.

สภาพปัญหาและข้อเสนอแนะกฎหมายเกี่ยวกับความรับผิดชอบของผู้ถือหุ้นในบริษัท The Legal Problems and Legal Suggestions of Shareholder's Responsibilities in a Company

นันท์มนัส จันทราศัพท^{1*}, สุรัชย์ เดชพงษ์²

Nanmanat Chantrasupt^{1*}, Surachai Dechpong²

^{1,2}คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยพายัพ

272 ถนนซูเปอร์ไฮเวย์เชียงใหม่-ลำปาง ตำบลสันพระเนตร อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ 50210 ประเทศไทย

^{1,2}Faculty of Law, Payap University

272 Lampang-Chiang Mai Highway Road, San Phra Net Sub-district, Sansai District, Chiang Mai,
50210, Thailand

รับบทความ: 23 ธันวาคม 2564

ปรับปรุงบทความ: 12 เมษายน 2565

ตอบรับตีพิมพ์บทความ: 27 เมษายน 2565

บทคัดย่อ

กฎหมายเกี่ยวกับบริษัทของประเทศไทย กำหนดให้ผู้ถือหุ้นรับผิดชอบเพียงไม่เกินจำนวนเงินที่ยังส่งใช้ไม่ครบมูลค่าของหุ้น หรือไม่เกินจำนวนเงินค่าหุ้นที่ต้องชำระเท่านั้น โดยเมื่อบริษัทจำกัดได้จดทะเบียนแล้วจะมีฐานะเป็นนิติบุคคลแยกต่างหาก ทำให้ผู้ถือหุ้นมีความรับผิดชอบแยกต่างหากและไม่ต้องรับผิดชอบในหนี้สินของบริษัท เจ้าหนี้หรือผู้ที่ได้รับความเสียหายจึงไม่สามารถเรียกให้ผู้ถือหุ้นมาร่วมรับผิดชอบได้โดยตรง แต่ในการจัดการงานของบริษัทนั้นแม้กรรมการจะต้องจัดการตามข้อบังคับของบริษัท แต่กฎหมายได้กำหนดให้อยู่ในความครอบงำของที่ประชุมใหญ่แห่งผู้ถือหุ้นทั้งปวง ดังนั้น ผู้ถือหุ้นจึงยังคงเป็นผู้มีอำนาจอย่างแท้จริงในการกำหนดทิศทางในการบริหารงานของบริษัท โดยเฉพาะกลุ่มผู้ถือหุ้นรายใหญ่ที่สามารถควบคุมการใช้สิทธิออกเสียงในบริษัทได้ ทำให้หลายกรณีมีการอาศัยหลักความเป็นนิติบุคคลของบริษัทดังกล่าวกระทำการโดยไม่สุจริต ผิดไปจากวัตถุประสงค์ ข้อฉ้อ หรือหลอกลวง และก่อให้เกิดความเสียหายต่อเจ้าหนี้หรือบุคคลภายนอก ดังนั้น เพื่อเป็นการแก้ปัญหาดังกล่าวจึงสมควรต้องมีบทบัญญัติที่กำหนดให้ผู้ถือหุ้นต้องเข้ามาร่วมรับผิดชอบกับบริษัทด้วย โดยนำเอาหลักการไม่คำนึงถึงสภาพนิติบุคคลของบริษัท

* ผู้เขียนหลัก (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยพายัพ)

อีเมล: nanmanat_c@payap.ac.th

มาบัญญัติไว้เป็นการเฉพาะ เพื่อเป็นข้อยกเว้นหลักการจำกัดความรับผิดของนิติบุคคลในกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับบริษัทของประเทศไทย ทั้งนี้ เพื่อให้ความเป็นธรรมแก่เจ้าหนี้และผู้ได้รับความเสียหายมากขึ้น

คำสำคัญ

ความรับผิด ผู้ถือหุ้น บริษัทมหาชนจำกัด

Abstract

Thai Company Law stated that shareholders to be liable only for the amount which is still paid not complete the value of the shares or not more than the number of shares to be paid only. When the company is already registered, the company will get a separate status as juristic person. It makes the shareholders liable separately and not be liable for the company's liabilities. Creditors or those who have suffered damages cannot be called directly to the shareholders to be liable. But, in managing of the company actions, even the directors have to manage according to the company's articles of association. However, the law has provided is in the control of the general meeting of all shareholders. Therefore, shareholders hold the true powers. In determining the direction of the company's management; especially the major group of shareholders who can control action of voting rights in the company. In the case of relying on the principle of being a juristic person of the said company act in dishonest misleading, fraudulent or deceptive and causing damage to Creditors or third parties. Thus, in order to solve these problems, it should be grant regulations that provide Shareholders must also be liable to the company; by applying the principle of not taking into account the legal entity of the company specifically stipulated as an exception to the principle of limiting liability of a juristic person in the law relating to a company of Thailand. This exception provides justice to creditors and those who have impacted more damage.

Keywords

Responsibility, shareholder, public limited company

บทนำ

ผู้ที่ลงทุนย่อมประสงค์ที่จะแสวงหาผลกำไรจากการประกอบธุรกิจโดยที่ตนไม่ต้องเสี่ยงต่อการรับผิดโดยไม่จำกัด จึงมักจะรวมตัวกันในรูปแบบของนิติบุคคลประเภทต่าง ๆ แต่ที่ได้รับความนิยมอย่างแพร่หลายคือในรูปแบบของบริษัท โดยตามหลักกฎหมายจะมีกรรมการเป็นผู้แทนของบริษัทในการแสดงเจตนาในการทำนิติ

กรรมต่าง ๆ กับบุคคลอื่น ทั้งนี้ตามข้อบังคับของบริษัทและภายใต้ความครอบงำของที่ประชุมใหญ่แห่งผู้ถือหุ้นทั้งปวง ดังนั้น ผู้ถือหุ้นจึงยังคงเป็นผู้มีอำนาจอย่างแท้จริงในการกำหนดทิศทางการบริหารงานของบริษัท โดยเฉพาะกลุ่มผู้ถือหุ้นที่มีหุ้นจำนวนมากพอที่จะควบคุมการใช้สิทธิออกเสียงใน การประชุมใหญ่ของบริษัทได้

จากบทบัญญัติของกฎหมายที่เกี่ยวกับบริษัทของประเทศไทยที่บังคับใช้อยู่ในปัจจุบันภายใต้หลักการจำกัดความรับผิดของนิติบุคคล ส่งผลให้ปัญหาเกี่ยวกับความรับผิดของผู้ถือหุ้นอยู่หลายประการ ทั้งในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ. 2535 พระราชบัญญัติกำหนดความผิดเกี่ยวกับหุ้นส่วนจดทะเบียน หุ้นส่วนจำกัด บริษัทจำกัด สมาคม และมูลนิธิ พ.ศ. 2499 และในพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ซึ่งไม่มีบทบัญญัติใดที่กำหนดให้ผู้ถือหุ้นต้องมีส่วนร่วมในความรับผิดในการประกอบกิจการของบริษัทไว้โดยตรง โดยไม่ได้มีการนำเอาหลักการไม่คำนึงถึงสภาพนิติบุคคลของบริษัทมาบัญญัติไว้เพื่อเป็นข้อยกเว้น จึงทำให้ไม่สามารถเรียกให้ผู้ถือหุ้นมาร่วมรับผิดในความเสียหายหรือในหนี้สินที่เกิดขึ้นของบริษัทได้โดยตรง นอกเหนือไปจากจำนวนเงินที่ยังส่งใช้ไม่ครบมูลค่าของหุ้นหรือไม่เกินจำนวนเงินค่าหุ้นที่ต้องชำระเท่านั้น แม้ปัจจุบันจะมีการกระทำการที่ไม่เป็นไปตามหลักสุจริตโดยอาศัยหลักความเป็นนิติบุคคลของบริษัทมาใช้ในทางไม่สุจริตผิดไปจากวัตถุประสงค์ ทำการฉ้อฉลหรือหลอกลวงจนก่อให้เกิดความเสียหายต่อเจ้าหนี้และบุคคลภายนอกก็ตาม แต่อย่างไรก็ตามในกฎหมายบางฉบับ เช่น พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. 2551 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ก็ได้มีการนำเอาหลักการไม่คำนึงถึงสภาพนิติบุคคลของบริษัทมาพิจารณาด้วย โดยกำหนดให้ศาลมีอำนาจเรียกให้ผู้ถือหุ้นเข้ามาเป็นจำเลยร่วมในคดีที่ผู้ถูกฟ้องเป็นนิติบุคคล และให้ศาลมีอำนาจพิพากษาให้ผู้ถือหุ้นมาร่วมรับผิดชอบในหนี้ที่นิติบุคคลมีต่อผู้บริโภคได้ ซึ่งจากแนวคำพิพากษาของศาลในคดีผู้บริโภค (คำพิพากษาฎีกาที่ 2637-2638/2553) หากพบว่านิติบุคคลนั้นถูกจัดตั้งขึ้นหรือดำเนินการโดยไม่สุจริต หรือมีพฤติการณ์ฉ้อฉล หลอกลวงผู้บริโภค หรือมีการยักยอกทรัพย์สินของนิติบุคคลไปเป็นประโยชน์ของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง และทรัพย์สินของนิติบุคคลมีไม่เพียงพอต่อการชำระหนี้ตามฟ้อง ผู้ถือหุ้นต้องร่วมรับผิดชอบในหนี้ของนิติบุคคลนั้นด้วย โดยมองว่านิติบุคคลนั้นขับเคลื่อนไปตามข้อบังคับของบริษัทและตามความประสงค์ของผู้ถือหุ้นโดยเสียงข้างมาก ดังนั้นผู้ถือหุ้นจึงต้องมีส่วนร่วมในความรับผิดด้วย แต่ทั้งนี้ หลักการดังกล่าวมีผลบังคับใช้เฉพาะแต่ในคดีผู้บริโภคเท่านั้น ส่วนในคดีแพ่งทั่วไปหรือในคดีอื่น ๆ ยังไม่สามารถนำหลักการดังกล่าวมาใช้บังคับได้

ดังนั้น เพื่อให้ผู้ถือหุ้นซึ่งเป็นผู้มีอำนาจอย่างแท้จริงในการกำหนดทิศทางการบริหารงานของบริษัทต้องร่วมรับผิดชอบในหนี้ของนิติบุคคลที่ถูกจัดตั้งขึ้นหรือดำเนินการโดยเจตนาที่ไม่เป็นไปตามหลักสุจริต มีพฤติการณ์ฉ้อฉล หลอกลวง หรือมีการยักยอกทรัพย์สินของบริษัทไปเป็นประโยชน์ของบุคคลใด บุคคลหนึ่ง และทำให้ทรัพย์สินของบริษัทนั้นมีไม่เพียงพอต่อการชำระหนี้ จึงจำเป็นต้องมีการนำเอาหลักการไม่คำนึงถึงสภาพนิติบุคคลของบริษัทมาบัญญัติไว้ เพื่อเป็นข้อยกเว้นในหลักการจำกัดความรับผิดของนิติบุคคลในกฎหมายที่เกี่ยวกับบริษัท เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่เจ้าหนี้และผู้ที่มีความเสียหายมากขึ้น

กฎหมายเกี่ยวกับบริษัทของประเทศไทย

บทบัญญัติเกี่ยวกับบริษัทตามกฎหมายของประเทศไทยนั้นปรากฏอยู่ในกฎหมายหลายฉบับ ดังนี้

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มีบทบัญญัติและหลักการที่สำคัญเกี่ยวกับความรับผิด ได้แก่

- 1) บริษัทจำกัดเมื่อได้จดทะเบียนแล้วจะมีสถานะเป็นนิติบุคคล มีสิทธิหน้าที่และความรับผิดต่างหากจากผู้ถือหุ้น
- 2) บริษัทจำกัดกำหนดให้ผู้ถือหุ้นรับผิดจำกัดเพียงไม่เกินจำนวนเงินที่ตนยังส่งใช้ไม่ครบมูลค่าของหุ้นที่ตนถือ
- 3) บริษัทจำกัดให้กรรมการจัดการตามข้อบังคับของบริษัทและอยู่ในความครอบงำของที่ประชุมใหญ่แห่งผู้ถือหุ้นทั้งปวง และให้กรรมการมีอำนาจดังที่กฎหมายกำหนดเท่านั้น เว้นแต่จะมีข้อบังคับของบริษัทไว้เป็นอย่างอื่น
- 4) ความเกี่ยวพันระหว่างกรรมการและบริษัทและบุคคลภายนอกให้เป็นไปตามกฎหมายที่ว่าด้วยตัวแทน
- 5) กรรมการคนใดได้ทำไปโดยได้รับอนุมัติของที่ประชุมใหญ่แล้ว คนนั้นไม่ต้องรับผิดในการนั้นต่อผู้ถือหุ้นซึ่งได้ให้อนุมัติหรือต่อบริษัท
- 6) แม้บริษัทจะเลิกแล้ว แต่ความรับผิดของกรรมการ ผู้จัดการและผู้ถือหุ้นมีอยู่เท่าไรก็ให้คงมีอยู่อย่างนั้น และพึงเรียกบังคับได้เสมือนบริษัทนั้นยังมีได้สิ้นสภาพนิติบุคคล

พระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ. 2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

พระราชบัญญัติฉบับนี้มีบทบัญญัติและหลักการที่สำคัญเกี่ยวกับความรับผิด ได้แก่

- 1) บริษัทมหาชนจำกัด ให้ผู้ถือหุ้นมีความรับผิดจำกัดไม่เกินจำนวนเงินค่าหุ้นที่ต้องชำระและได้รับบุ
ความประสงค์ไว้ในหนังสือบริคณห์สนธิ
- 2) กรรมการคนใดทำการหรือละเว้นทำการอันเป็นการไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย วัตถุประสงค์
ข้อบังคับหรือมติที่ประชุมผู้ถือหุ้น บริษัทหรือผู้ถือหุ้นอาจเรียกค่าสินไหมทดแทนจากกรรมการคนนั้นได้
- 3) ความเกี่ยวพันระหว่างกรรมการกับบริษัทและบริษัทกับบุคคลภายนอกให้เป็นไปตามประมวล
กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยตัวแทน

ร่างกฎหมายบริษัทจำกัดคนเดียว พ.ศ. ...

ร่างพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวผ่านการพิจารณาของคณะรัฐมนตรีไปเมื่อปี 2560 แต่ปัจจุบันยังไม่ได้
มีการประกาศใช้ โดยมีบทบัญญัติและหลักการที่สำคัญเกี่ยวกับความรับผิด ได้แก่

- 1) การจัดตั้งบริษัทตามพระราชบัญญัตินี้ให้มีสภาพเป็นนิติบุคคลนับตั้งแต่ที่ได้จดทะเบียน
- 2) เจ้าของบริษัทรับผิดจำกัดเท่ากับจำนวนทุนที่นำมาลงในบริษัท
- 3) ข้อบังคับของบริษัทต้องไม่ขัดหรือแย้งกับรายการจดทะเบียนฯ

4) เจ้าของบริษัทอาจตั้งตนเองหรือบุคคลอื่นตั้งแต่หนึ่งคนขึ้นไปเป็นกรรมการเพื่อบริหารจัดการตามข้อบังคับและอยู่ในความครอบงำของเจ้าของบริษัทได้

5) ความเกี่ยวพันระหว่างกรรมการกับบริษัทและบริษัทกับบุคคลภายนอกให้เป็นไปตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

พระราชบัญญัติกำหนดความผิดเกี่ยวกับห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน ห้างหุ้นส่วนจำกัด บริษัทจำกัด สมาคม และมูลนิธิ พ.ศ. 2499 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

พระราชบัญญัติฉบับนี้มีบทบัญญัติและหลักการที่สำคัญเกี่ยวกับความรับผิด ได้แก่

1) กรณีที่บริษัทจำกัดได้กระทำความผิดตามมาตรา 7 ถึงมาตรา 24 ถ้าการกระทำความผิดของบริษัทจำกัดนั้นเกิดจากการสั่งการหรือการกระทำของกรรมการ หรือผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของบริษัทจำกัดนั้น หรือในกรณีที่บุคคลดังกล่าวมีหน้าที่ต้องสั่งการหรือการกระทำและละเว้นไม่สั่งการหรือไม่กระทำการจนเป็นเหตุให้บริษัทจำกัดนั้นกระทำความผิด ผู้นั้นต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท

2) ผู้ใดเข้าร่วมในที่ประชุมตั้งบริษัทจำกัดหรือในที่ประชุมใหญ่ของบริษัทจำกัด และลงคะแนนออกเสียงหรือลงคะแนนออกเสียง โดยลงว่าตนเป็นผู้เข้าซื้อหุ้น ผู้ถือหุ้น หรือผู้มีสิทธิออกเสียงแทนผู้เข้าซื้อหุ้น หรือผู้ถือหุ้น ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท

พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

พระราชบัญญัติฉบับนี้มีบทบัญญัติและหลักการที่สำคัญเกี่ยวกับความรับผิด ได้แก่

1) เจ้าหนี้จะฟ้องลูกหนี้ให้ล้มละลายได้ก็ต่อเมื่อลูกหนี้มีหนี้สินล้นพ้นตัวฯ กรณีลูกหนี้ซึ่งเป็นนิติบุคคลเป็นหนี้เจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์คนเดียวหรือหลายคนเป็นจำนวนไม่น้อยกว่าสองล้านบาท และหนี้้นั้นอาจกำหนดจำนวนได้โดยแน่นอนไม่ว่าหนี้้นั้นจะถึงกำหนดชำระโดยพลันหรือในอนาคตก็ตาม

2) เมื่อศาลได้มีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ห้างหุ้นส่วนสามัญซึ่งได้จดทะเบียนหรือห้างหุ้นส่วนจำกัดแล้ว เจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์หรือเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์อาจมีคำขอโดยทำเป็นคำร้องให้บุคคลซึ่งน่าสืบได้ว่าเป็นหุ้นส่วนจำพวกไม่จำกัดความรับผิดในห้างหุ้นส่วนนั้นล้มละลายได้ โดยไม่ต้องฟ้องเป็นคดีขึ้นใหม่

จากบทบัญญัติของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ. 2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติม และร่างกฎหมายบริษัทจำกัดคนเดียว พ.ศ. ... มีหลักการสำคัญเกี่ยวกับความรับผิดที่คล้ายกัน โดยกำหนดให้ผู้ถือหุ้นรับผิดชอบเพียงไม่เกินจำนวนเงินที่ยังส่งใช้ไม่ครบมูลค่าของหุ้น หรือไม่เกินจำนวนเงินค่าหุ้นที่ต้องชำระ หรือเท่ากับจำนวนทุนที่นำมาลงในบริษัทเท่านั้น และเมื่อบริษัทได้จดทะเบียนแล้วจะมีฐานะเป็นนิติบุคคล มีสิทธิหน้าที่และความรับผิดต่างหากจากผู้ถือหุ้น กรรมการต้องจัดการตามข้อบังคับของบริษัทและให้อยู่ในความครอบงำของที่ประชุมใหญ่แห่งผู้ถือหุ้นทั้งปวง และความเกี่ยวพันระหว่างกรรมการกับบริษัทและบุคคลภายนอกให้เป็นไปตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยตัวแทน ซึ่ง

บทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าวเป็นไปตามทฤษฎีและหลักการที่สำคัญเกี่ยวกับบริษัท ทั้งทฤษฎีความเป็นนิติบุคคลของบริษัท หลักการจำกัดความรับผิดของนิติบุคคลและทฤษฎีตัวแทน แต่ไม่ปรากฏว่ามีการนำเอา

หลักการไม่คำนึงถึงสภาพนิติบุคคลของบริษัทมาบัญญัติไว้เป็นการเฉพาะเพื่อเป็นข้อยกเว้น หลักการดังกล่าวด้วยแต่อย่างใด นอกจากนี้ ตามพระราชบัญญัติกำหนดความผิดเกี่ยวกับห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน ห้างหุ้นส่วนจำกัด บริษัทจำกัด สมาคมและมูลนิธิ พ.ศ. 2499 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ก็กำหนดแต่เพียงโทษปรับและโทษทางอาญาสำหรับผู้ที่ทำให้ผิดหรือร่วมกระทำผิดด้วยเท่านั้น ไม่ใช้การรับผิดร่วมกับนิติบุคคล ส่วนพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 และที่แก้ไขเพิ่มเติม นอกจากไม่มีบทบัญญัติที่กำหนดให้ผู้ถือหุ้น เข้ามาร่วมรับผิดชอบในหนี้ของบริษัทเอกชนในคดีล้มละลายแล้ว กรณีเมื่อมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์กำหนดให้แต่เพียงห้างหุ้นส่วนเท่านั้นที่อาจมีคำขอให้บุคคลซึ่งนำสืบได้ว่าเป็นหุ้นส่วนจำพวกไม่จำกัดความรับผิดในห้างหุ้นส่วนนั้นล้มละลายได้ แต่ไม่รวมถึงกรณีของบริษัทด้วย

ทฤษฎีและหลักการของบริษัทและความเกี่ยวพันระหว่างผู้ถือหุ้นกับบริษัทและบุคคลภายนอก

การประกอบธุรกิจในปัจจุบันนั้น ส่วนใหญ่มักจะทำงานในรูปของนิติบุคคลโดยเฉพาะในรูปแบบของบริษัท เพราะมีความน่าเชื่อถือและเป็นที่ยอมรับมากกว่าในรูปแบบอื่น ๆ และเมื่อพิจารณาจากบทบัญญัติที่เกี่ยวกับการจัดตั้งบริษัทตามกฎหมายของประเทศไทยแล้ว ความเกี่ยวพันระหว่างผู้ถือหุ้น บริษัท และบุคคลภายนอกนั้น มีทฤษฎีและหลักการที่เกี่ยวข้องที่สำคัญดังนี้

ทฤษฎีความเป็นนิติบุคคลของบริษัท

ตามทฤษฎีความเป็นนิติบุคคลของบริษัท ผลสำคัญที่สุดของการจดทะเบียนจัดตั้งบริษัทคือการที่บริษัทมีฐานะเป็นนิติบุคคล มีตัวตนทางกฎหมาย มีสิทธิและหน้าที่แตกต่างหากจากผู้ถือหุ้น ซึ่งจะมีผลตามมาในอีกหลายประการ เช่น ทำให้ผู้ถือหุ้นมีความรับผิดชอบแตกต่างหากจากบริษัทและผู้ถือหุ้นไม่ต้องรับผิดชอบในหนี้สินของบริษัท ทำให้ทรัพย์สินของบริษัทแตกต่างหากจากทรัพย์สินของผู้ถือหุ้น บริษัทอาจดำเนินคดี หรือเข้าเป็นคู่ความในการดำเนินกระบวนการพิจารณาใด ๆ ได้ในนามของตัวเองบริษัทเอง และที่สำคัญเมื่อมีการแยกผลประโยชน์ของบริษัทกับผู้ถือหุ้นออกจากกันแล้ว ผลประโยชน์ของผู้ถือหุ้นซึ่งมีอยู่ในบริษัทอันได้แก่หุ้นนั้นสามารถจำหน่าย จ่าย โอนได้ง่ายยิ่งกว่าผลประโยชน์ในกิจการค้ารูปแบบอื่น ๆ โดยหุ้นถือเป็นกรรมสิทธิ์ของผู้ถือหุ้นที่สามารถจำหน่าย จ่าย หรือโอนให้แก่บุคคลใดก็ได้ตามความต้องการ แต่สำหรับทุนหรือเงินทุนที่ผู้ถือหุ้นนำมาลงเพื่อซื้อหุ้นในบริษัทจำกัดนั้นจะตกเป็นกรรมสิทธิ์ ของบริษัทซึ่งมีสภาพนิติบุคคลแยกต่างหากจากผู้ถือหุ้นไปแล้ว ผู้ถือหุ้นจึงไม่มีสิทธิเหนือเงินทุนของบริษัท เว้นแต่จะได้มีการเลิกบริษัทและทำการชำระบัญชีตามหลักเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนด ทั้งนี้ บริษัทจำกัดถือเป็นองค์กรธุรกิจรูปแบบหนึ่ง ซึ่งกฎหมายรับรองให้ผู้ประกอบการจัดตั้งขึ้นเพื่อประกอบกิจการในการแสวงหากำไร โดยสัญญาจัดตั้งบริษัทมีลักษณะทั่วไปคู่สัญญาตกลงเข้ากันเพื่อกระทำการกิจการร่วมกัน มีวัตถุประสงค์เพื่อกำไรจากกิจการมาแบ่งปันกัน

หลักการจำกัดความรับผิดของนิติบุคคล

โดยการจำกัดความรับผิดของนิติบุคคลนั้นเป็นหลักการพื้นฐานทั่วไปของกฎหมายบริษัทตามแนวคิดที่ถือว่าบริษัทมีสภาพนิติบุคคลแยกออกจากผู้ถือหุ้น เนื่องจากบริษัทเป็นสิ่งที่ไม่มีตัวตนจริง เป็นเพียงชื่อที่ตั้งขึ้นเพื่อเป็นศูนย์รวมสัญญาที่ซับซ้อนระหว่างผู้จัดการ พนักงานและผู้ที่เป็นเจ้าของเงินทุนเท่านั้น

หลักการนี้ทำให้ผู้ลงทุนหรือผู้ถือหุ้นของบริษัทรับผิดชอบในหนี้สินจากการดำเนินงานของบริษัทเพียงไม่เกินจำนวนเงินที่ได้ลงทุนในบริษัทเท่านั้น ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าความเสี่ยงของผู้ถือหุ้นของบริษัทจำกัดเพียงไม่เกินจำนวนเงินที่ผู้ถือหุ้นนั้นได้ลงทุน และผู้จัดการและพนักงานของบริษัทไม่จำเป็นต้องรับผิดชอบในหนี้ของบริษัทหากบุคคลดังกล่าวไม่ได้ร่วมลงทุนเพื่อการดำเนินงานของบริษัท

ทฤษฎีตัวแทน

ทฤษฎีตัวแทน (Agent Theory) มีแนวคิดที่ว่าเจ้าของกิจการไม่สามารถบริหารงานเพียงผู้เดียวได้จึงต้องมีคนที่เข้ามาช่วยในการบริหารงานแทน โดยความสัมพันธ์ระหว่างการเป็นตัวแทนเกิดขึ้นระหว่างบุคคล 2 ฝ่าย ฝ่ายที่มอบอำนาจคือตัวการหรือบริษัท ส่วนอีกฝ่ายที่ได้รับมอบอำนาจคือตัวแทนหรือผู้บริหาร โดยมีแนวคิดที่ว่าสัญญาจัดตั้งบริษัทเป็นสัญญาประเภทหนึ่งซึ่งผู้ถือหุ้นตกลงเข้าในการแบ่งปันกำไรให้กับผู้ถือหุ้น บริษัทจึงต้องดำเนินงานเพื่อประโยชน์ของผู้ถือหุ้น ผู้ถือหุ้นในฐานะสมาชิกของบริษัทเมื่อรวมกันเป็นที่ประชุมผู้ถือหุ้นแล้วจะมีอำนาจเสมือนเป็นเจ้าของบริษัท สามารถมอบอำนาจให้ผู้อื่นจัดกิจการแทนและมีอำนาจตัดสินใจในกิจการของบริษัท โดยคณะกรรมการเป็นเพียงตัวแทนที่อยู่ภายใต้การควบคุมของที่ประชุมผู้ถือหุ้น ผู้ถือหุ้นจึงสามารถตัดสินใจในกิจการที่แม้ตามกฎหมายหรือข้อบังคับกำหนดให้เป็นอำนาจของกรรมการ

หลักการของกฎหมายบริษัทที่มีผู้ถือหุ้นคนเดียว

หลักการนี้ เกิดจากนโยบายที่รัฐต้องการพัฒนาเศรษฐกิจด้วยการส่งเสริมให้ผู้ประกอบการสามารถประกอบกิจการในรูปของบริษัทได้ด้วยตนเอง ซึ่งจะช่วยให้เกิดการขยายตัวของธุรกิจมากขึ้น โดยบริษัทผู้ถือหุ้นคนเดียว (Single Member Company) คือบริษัทจำกัดซึ่งมีผู้ถือหุ้นเพียงคนเดียวเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์หุ้น ผู้ถือหุ้นอาจเป็นบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลก็ได้ โดยที่บริษัทผู้ถือหุ้นคนเดียวมีสภาพเป็นบริษัทจำกัดจึงทำให้บริษัทเป็นนิติบุคคลแยกต่างหาก มีสิทธิหน้าที่และความคงอยู่แยกจากผู้ถือหุ้นและกรรมการของบริษัท และผู้ถือหุ้นนั้นไม่ต้องรับผิดชอบในหนี้สินของบริษัทด้วยทรัพย์สินส่วนตัว ทั้งนี้ หลักการจัดการบริษัทผู้ถือหุ้นคนเดียวไม่แตกต่างจากของบริษัทผู้ถือหุ้นหลายคนคืออยู่บนหลักการจัดการโดยตัวแทนหรือหลักการมอบอำนาจให้จัดการหรือเรียกอีกอย่างว่าหลักการรวมศูนย์การจัดการ (Centralized Management)

จะเห็นได้ว่ากฎหมายที่เกี่ยวกับบริษัทของประเทศไทย ทั้งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ. 2535 ร่างกฎหมายบริษัทจำกัดคนเดียว พระราชบัญญัติกำหนดความผิดเกี่ยวกับห้างหุ้นส่วน จดทะเบียน ห้างหุ้นส่วนจำกัด บริษัทจำกัด สมาคม และมูลนิธิ พ.ศ. 2499 และที่แก้ไขเพิ่มเติม หรือพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 และที่แก้ไขเพิ่มเติม นั้น ต่างมีบทบัญญัติที่สอดคล้องและเป็นไปตามทฤษฎีและหลักการดังกล่าว แต่อย่างไรก็ตาม ก็ยังพบว่าการกระทำการที่ขัดต่อหลักสุจริตโดยอาศัยหลักความเป็นนิติบุคคลของบริษัทและหลักการจำกัดความรับผิดชอบของนิติบุคคลไปประกอบการที่ผิดไปจากวัตถุประสงค์ โดยการจัดตั้งบริษัทขึ้นและดำเนินการโดยไม่สุจริต มีพฤติการณ์ฉ้อฉล หลอกลวง และก่อให้เกิดความเสียหายต่อเจ้าหนี้หรือบุคคลภายนอก กรณีดังกล่าวโดยทั่วไปจะมีการนำเอาหลักการไม่คำนึงถึงสภาพนิติบุคคลของบริษัทมาปรับใช้เพื่อเป็นข้อยกเว้น และเพื่อเอาผิดกับบุคคลที่เกี่ยวข้อง แต่ในกฎหมายเกี่ยวกับบริษัทของประเทศไทย พบว่ามีการนำหลักการดังกล่าวมาใช้ในการพิจารณาและ

บัญญัติไว้เป็นการเฉพาะแต่ในพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. 2551 เท่านั้น โดยกำหนดให้ศาลมีอำนาจเรียกให้ผู้ถือหุ้นเข้ามาเป็นจำเลยร่วมในคดีที่ผู้ถูกฟ้องเป็นนิติบุคคล และให้ผู้ถือหุ้นมาร่วมรับผิดชอบในหนี้ที่นิติบุคคลมีต่อผู้บริโภคได้ ในคดีที่พบว่านิติบุคคลถูกจัดตั้งขึ้นหรือดำเนินการโดยไม่สุจริตหรือมีพฤติการณ์ฉ้อฉล หลอกลวงผู้บริโภค หรือมีการยักยอกถ่ายเททรัพย์สินของนิติบุคคลไปจนทำให้ทรัพย์สินไม่เพียงพอต่อการชำระหนี้ แต่ในกฎหมายที่เกี่ยวกับบริษัทฉบับอื่นพบว่ายังไม่ได้นำเอาหลักการดังกล่าวมาใช้ในการพิจารณาและบัญญัติไว้เป็นข้อยกเว้นหลักการเดิมแต่อย่างใด

หลักการไม่คำนึงถึงสภาพนิติบุคคลของบริษัท

โดยทั่วไปบริษัทมีสภาพบุคคลแยกต่างหากจากผู้ถือหุ้น และผู้ถือหุ้นรับผิดชอบจำกัดเพียงไม่เกินจำนวนเงินค่าหุ้นที่ตนถือ แต่หากยึดถือหลักความเป็นนิติบุคคลของบริษัทโดยเคร่งครัดจะก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมแก่เจ้าหนี้หรือบุคคลภายนอกผู้สุจริต เนื่องจากการจัดตั้งบริษัทขึ้นมาแล้วใช้ความเป็นนิติบุคคลของบริษัทโดยมิชอบ จึงเกิดเป็นข้อยกเว้นหลักดังกล่าวขึ้น โดยกำหนดให้ผู้ถือหุ้นของบริษัทต้องรับผิดชอบในบางกรณีเพื่อเป็นการคุ้มครองเจ้าหนี้หรือบุคคลภายนอกเรียกว่า “หลักการไม่คำนึงถึงความเป็นนิติบุคคล” (Piercing the Corporate Veil) (สุรัชย์ เลหาสุวัฒนกุล และ สมชาย ภูเขาชีวะ, 2550, 379)

หลักการไม่คำนึงถึงสภาพนิติบุคคลของบริษัท (Piercing the Corporate Veil) เป็นข้อยกเว้นของหลักสภาพนิติบุคคลของบริษัทโดยเคร่งครัด โดยในบางกรณีศาลอาจตัดสินใจให้เจ้าหนี้มองผ่านตัวตนของความเป็นบริษัทซึ่งจะทำให้ผู้ถือหุ้นของบริษัทต้องรับผิดชอบในหนี้ของบริษัทตามที่เจ้าหนี้เรียกร้อง หากผู้ถือหุ้นของบริษัทใช้สภาพความเป็นนิติบุคคลของบริษัทมาใช้เพื่อแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบเพื่อตนเอง กล่าวคือเมื่อใช้หลักการนี้แล้วจะถือว่าบริษัทเป็นบุคคลคนเดียวกันกับผู้ถือหุ้น ไม่ได้มีสภาพบุคคลแยกต่างหากจากกันโดยเด็ดขาด โดยมองว่ากิจการที่บริษัทประกอบเป็นกิจการส่วนตัวของผู้ถือหุ้นของบริษัทนั้น ทั้งนี้ การใช้หลักการไม่คำนึงถึงสภาพนิติบุคคลของบริษัทนั้นมิได้เป็นการยกเลิกหรือทำลายหลักสภาพนิติบุคคลของบริษัทอันเป็นหลักใหญ่ที่ใช้อยู่ ไม่ได้มีผลทำให้บริษัทสิ้นสภาพนิติบุคคลแต่อย่างใด บริษัทยังคงดำเนินการต่อไปได้ตามปกติ เพียงแต่จะพิจารณาไปถึงบุคคลที่อยู่เบื้องหลังและเป็นบุคคลที่ควรจะต้องรับผิดชอบร่วมกับบริษัทต่อบุคคลภายนอกอย่างแท้จริงเท่านั้น เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมในบางกรณี และใช้เฉพาะกับบริษัทที่ประกอบกิจการโดยมิชอบเท่านั้น โดยผู้ถือหุ้นของบริษัทหรือบุคคลที่อยู่เบื้องหลังและใช้สภาพนิติบุคคลของบริษัทมาเป็นทุนเชิดหรือบังหน้าเพื่อทำการใด ๆ อันเป็นประโยชน์ส่วนตนโดยมิชอบ โดยไม่สุจริต โดยการฉ้อฉล หรือเพื่อเลี่ยงหน้าที่หรือความรับผิดชอบตามกฎหมายที่ควรจะเป็นผู้ที่รับผิดชอบ หรือใช้บริษัททำการโดยมีวัตถุประสงค์ที่มิชอบ จะต้องร่วมรับผิดชอบกับบริษัทโดยไม่จำกัดจำนวนหนี้สินที่บริษัทของตนได้ก่อขึ้นด้วย โดยหลักการดังกล่าวใช้กันในต่างประเทศ เช่น ประเทศอังกฤษและประเทศสหรัฐอเมริกา เป็นต้น

การจัดตั้งบริษัทและการร่วมรับผิดชอบของผู้ถือหุ้นในกฎหมายของต่างประเทศ

ประเทศอังกฤษและประเทศสหรัฐอเมริกามีกฎหมายบริษัทเอกชนจำกัดที่เจริญก้าวหน้าเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะการใช้หลักการไม่คำนึงถึงสภาพนิติบุคคลของบริษัทมาเป็นข้อยกเว้นของหลักสภาพนิติบุคคล

ของบริษัทและหลักการจำกัดความรับผิดของนิติบุคคลโดยเคร่งครัด และให้ผู้ถือหุ้นของบริษัทก็ต้องรับผิดในบางกรณีเพื่อเป็นการคุ้มครองเจ้าหนี้หรือบุคคลภายนอกผู้สุจริตด้วย

ประเทศอังกฤษ

โครงสร้างของบริษัท (Company Structure) โดยภายใต้ The Companies Act 2006 กำหนดให้บริษัทที่จดทะเบียนจัดตั้งขึ้นจะต้องมีสมาชิกอย่างน้อยหนึ่งคน โดยบริษัทที่มีความรับผิดจำกัดจะมีสภาพเป็นนิติบุคคลแยกต่างหากจากผู้เริ่มก่อการ ซึ่งเรียกว่าทฤษฎีว่าด้วยม่านนิติบุคคล (The so-called Veil of Incorporation) ที่จำกัดความรับผิดของเหล่าผู้ถือหุ้นทั้งหลายในหนี้ของบริษัทไว้เพียงแค่ม่านที่ผู้ถือหุ้นได้ลงหุ้นไปเท่านั้น โดยให้การบริหารจัดการกิจการเป็นอำนาจของคณะกรรมการบริษัท ส่วนเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างบริษัท คณะกรรมการบริษัทและผู้ถือหุ้น จะตกอยู่ภายใต้บังคับของหนังสือบริคณห์สนธิและข้อบังคับของบริษัท ส่วนบริษัทผู้ถือหุ้นคนเดียวก็ได้มีการออกระเบียบเรื่องดังกล่าวขึ้น โดยให้การตั้งบริษัทมีบุคคลผู้เริ่มก่อตั้งได้เพียงหนึ่งคนและให้หมายความรวมถึงนิติบุคคลด้วย โดยกำหนดให้บริษัทต้องมีข้อบังคับเพื่อกำหนดระเบียบการบริหารภายใน ส่วนหลักเกณฑ์ต่าง ๆ เกี่ยวกับกรรมการของบริษัทให้นำของบริษัทที่มีผู้ถือหุ้นหลายคนมาใช้โดยอนุโลม

ความรับผิดของผู้ถือหุ้นที่มีต่อเจ้าหนี้ของบริษัทในประเทศอังกฤษนั้น แยกพิจารณาเป็น 2 ส่วน ได้แก่

1) ความรับผิดตามพระราชบัญญัติบริษัท ค.ศ. 2006 มี 2 ประเภท คือ บริษัทเอกชนจำกัดโดยหุ้น (Limited by Share) ซึ่งเป็นบริษัทที่ผู้ถือหุ้นรับผิดไม่เกินจำนวนมูลค่าหุ้นที่ตนถือ โดยบริษัทถือเป็นนิติบุคคลต่างหากจากผู้ถือหุ้น กรรมการและบุคคลอื่นในบริษัท ทำให้ผู้ถือหุ้นนั้นไม่ต้องรับผิดในหนี้ของบริษัทเป็นการส่วนตัว หากผู้ถือหุ้นจ่ายค่าหุ้นครบแล้วก็หลุดพ้นจากความรับผิดในหนี้ของบริษัท ส่วนบริษัทเอกชนจำกัดโดยคำรับรองนั้นกำหนดความรับผิดของผู้ถือหุ้นไว้ตามจำนวนที่ตนสัญญาว่าจะจ่ายเมื่อบริษัทเลิกกิจการ (นิตินันท์ บุรณะเจริญรักษ์, 2557, 62-74)

2) ความรับผิดตามพระราชบัญญัติล้มละลาย ค.ศ. 1986 และตามแนวคำพิพากษาหากบริษัทจำกัดมีหนี้สินล้นพ้นตัวและไม่สามารถชำระหนี้ให้เจ้าหนี้ได้อาจจะต้องเข้าสู่กระบวนการล้มละลาย และให้ผู้ถือหุ้นต้องเข้ารับผิดต่อกองทรัพย์สินของบริษัทในกรณีที่บริษัทได้ดำเนินธุรกิจโดยฉ้อฉลโดยจะถือว่าเป็นการเจตนาฉ้อฉลเจ้าหนี้หากบริษัทได้ทำสัญญากับบุคคลอื่นโดยรู้ว่าคู่สัญญาของตนจะไม่ได้รับชำระหนี้เนื่องจากบริษัท จะล้มละลายแล้วถือว่าได้ดำเนินธุรกิจโดยฉ้อฉลเจ้าหนี้ (นิตินันท์ บุรณะเจริญรักษ์, 2558, 32)

แต่ทั้งนี้ ในประเทศอังกฤษมีการนำหลักการไม่คำนึงถึงสภาพนิติบุคคลของบริษัทมาใช้เพื่อผ่อนความเคร่งครัดของการยึดถือสภาพความเป็นนิติบุคคลของบริษัทของบุคคลทั่วไปที่อาศัยหลักการดังกล่าวโดยไม่สุจริต โดยหลักการดังกล่าวเกิดจากคำพิพากษาของศาลและได้มีการใช้ในลักษณะที่เป็นข้อยกเว้นโดยคำนึงถึงสถานการณ์ที่สำคัญหรือเหมาะสมตามความเป็นจริงมากกว่าการที่จะยึดถือเพียงรูปแบบ แม้จะไม่ปรากฏว่ามีการกำหนดหลักเกณฑ์ที่เป็นการทั่วไปในการใช้หลักการดังกล่าว แต่ก็สามารถศึกษาได้จากแนวคำพิพากษาของศาล เช่น ในคดี Lubbe v. Cape Plc. (2000) 1WLR 1545. หรือ Chandler v. Cape Plc. (2011) EWHC 951. (นิตินันท์ บุรณะเจริญรักษ์, 2558, 23) และแม้บทบัญญัติของ Companies Act

2006 จะไม่มีบทบัญญัติที่ชัดเจนที่กล่าวถึงแนวทางหรือหลักเกณฑ์ในการนำหลักการไม่คำนึงถึงสภาพนิติบุคคลมาใช้ แต่อาจจะถือได้ว่ามีกรณีที่กฎหมายบัญญัติให้ผู้ถือหุ้นเข้ามามีส่วนร่วมในความรับผิดชอบในการประกอบกิจการของบริษัทจำกัดด้วย เช่น ในมาตรา 993 ในกรณีที่มีการชำระบัญชีหากปรากฏว่าบริษัทประกอบกิจการโดยมีเจตนาที่จะฉ้อฉลเจ้าหนี้หรือมีวัตถุประสงค์ในทางฉ้อฉลแล้วหากผู้ถือหุ้นเป็นผู้มีส่วน รั้งเห็นในวิธีการหรือการกระทำโดยกลฉ้อฉลนั้นย่อมมีความรับผิดชอบตามมาตรา 251 ได้ นิยามคำว่า “กรรมการเงา” หมายความว่าบุคคล ซึ่งกรรมการบริษัทมักจะคุ้นเคยหรือเคยชินกับการกระทำตามคำสั่งหรือคำแนะนำของบุคคลเหล่านั้นด้วย เว้นแต่บุคคลนั้นเป็นผู้เชี่ยวชาญชำนาญในวิชาชีพ และในมาตรา 170 (5) ให้นำหน้าที่ของกรรมการมาใช้กับกรรมการเงาโดยอนุโลม หากปรากฏว่าผู้ถือหุ้นได้มีบทบาทในการสั่งการหรืออยู่เบื้องหลังในการจัดการบริษัทแล้วก็อาจถือได้ว่าผู้ถือหุ้นเป็นกรรมการเงา และ หากได้กระทำการฝ่าฝืนหน้าที่ของกรรมการตามที่บัญญัติไว้แล้วบุคคลดังกล่าวต้องรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดขึ้นต่อบริษัทด้วย (ธราทิพย์ ปิยเกียรติสวัสดิ์, 2552, 43) ทั้งนี้ ในทางปฏิบัติแล้วการใช้ดุลพินิจของศาล จะพิจารณาถึงความสัมพันธ์ที่มีต่อบริษัทมาเป็นหลักเกณฑ์ในการพิจารณาด้วย หากผู้ถือหุ้นมีความสัมพันธ์ กับบริษัทในวงจำกัดแล้วศาลก็จะใช้หลักการแบ่งแยกตัวตนระหว่างผู้ถือหุ้นกับบริษัทโดยไม่นำหลักการไม่คำนึงถึงสภาพนิติบุคคลของบริษัทมาใช้ แต่หากปรากฏว่ามีความสัมพันธ์กับบริษัทอย่างมากก็จะได้รับผลกระทบจากหลักการแบ่งแยกตัวตนระหว่างผู้ถือหุ้นกับบริษัท โดยศาลจะพิจารณาถึงหลักการไม่คำนึงถึงสภาพนิติบุคคลของบริษัทด้วย (Mayson, 2002, 161)

ประเทศสหรัฐอเมริกา

ประเทศสหรัฐอเมริกาใช้ระบบกฎหมายแบบ Common Law และระบบกฎหมายบริษัทนั้นมีลักษณะพิเศษและแตกต่างจากของประเทศอังกฤษ เพราะมีกฎหมายบริษัทระดับมลรัฐ จึงทำให้แต่ละรัฐมีกฎหมายบริษัทที่แตกต่างกันไป (เสถียรภาพ นาหลวง, 2559, 117) โดยการพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างบริษัท กรรมการและผู้ถือหุ้น ศาลจะมองไปที่กฎหมายของรัฐที่ทำการจดทะเบียนจัดตั้งเป็นหลัก แต่หลักบริษัทจำกัดโดยปกติทั่วไปจะรวมถึงสาระสำคัญ เช่น บริษัทจำกัดมักจะมีผู้ถือหุ้นจำนวนน้อยรายและมักจะมีความสัมพันธ์ส่วนบุคคลในด้านอื่นๆนอกเหนือไปจากด้านธุรกิจอย่างเดียว และจะมีความใกล้ชิดสนิทสนมกันระหว่างผู้ถือหุ้นกับคณะกรรมการหรือผู้จัดการ การถ่ายโอนหรือซื้อขายแลกเปลี่ยนหุ้นที่ทำได้โดยอิสระจะไม่ปรากฏหรือไม่อาจเกิดขึ้นได้ โดยหลักเกณฑ์ที่ใช้ในการดำเนินการในการก่อตั้งบริษัทจนกระทั่งมีการยกเลิกบริษัทนั้นในแต่ละมลรัฐจะใช้หลักเกณฑ์ที่แตกต่างกันออกไป โดยมากกว่าครึ่งหนึ่งได้มีการนำรัฐบัญญัติต้นแบบบริษัทธุรกิจ (Model Business Corporation Act) มาใช้เป็นแม่แบบในการบัญญัติกฎหมายบริษัท

ส่วนความรับผิดชอบของผู้ถือหุ้นที่มีต่อเจ้าหนี้ของบริษัทในประเทศสหรัฐอเมริกานั้น กำหนดไว้ในรัฐบัญญัติต้นแบบบริษัทธุรกิจ (Model Business Corporation Act) โดยให้ผู้ถือหุ้นจำกัดความรับผิดชอบไม่ต้องรับผิดชอบในหนี้ของบริษัท เว้นแต่ในกรณีที่ผู้ถือหุ้นต้องรับผิดชอบโดยเหตุผลที่เป็นการกระทำของตนเอง หรือเป็นกรณีที่ผู้ถือหุ้นยอมรับเอาความรับผิดชอบนั้น หรือความรับผิดชอบเกิดจากการกระทำของตนเอง นอกจากนี้ผู้ถือหุ้นไม่ต้อง

รับผิดชอบบริษัทหรือต่อเจ้าหนี้ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับหุ้น เว้นแต่จ่ายเพื่อตอบแทนหุ้นหรือตามที่ระบุไว้ในข้อตกลงเข้าซื้อหุ้นตามรัฐบัญญัติต้นแบบบริษัทธุรกิจ (นิตินันท์ บุรณะเจริญรักษ์, 2557, 75-77)

นอกจากนี้ กรณีที่มีการใช้หลักความเป็นนิติบุคคลของบริษัททำให้เกิดความไม่เป็นธรรมหรือผิดจากวัตถุประสงค์นั้นแล้ว จะมีการนำหลักการไม่คำนึงถึงความเป็นนิติบุคคลของบริษัทมาใช้ทันที ส่วนใหญ่จะใช้กับกรณีของบริษัทที่มีผู้ถือหุ้นคนเดียว บริษัทในครอบครัวและบริษัทในเครือ กรณีที่มีการตั้งบริษัทขึ้นมาเพื่อการฉ้อโกงหรือมีเงินทุนไม่เพียงพอ โดยผู้ถือหุ้นจะต้องรับผิดชอบโดยไม่จำกัดในหนี้ของบริษัท ไม่ว่าจะเป็นหนี้ที่เกิดจากสัญญาหรือละเมิด กรณีที่ตั้งบริษัทขึ้นบังหน้าเพื่อหนีภาษีรัฐจะถือว่าไม่มีบริษัทตั้งอยู่ (โสภณ รัตนการ, 2556, 264) และผู้ถือหุ้นต้องรับผิดชอบในการนั้น โดยการนำหลักการไม่คำนึงถึงสภาพนิติบุคคลของบริษัทมาใช้ศาลอาจตัดสินให้เจ้าหนี้ของบริษัทมีสิทธิบังคับเอากับทรัพย์สินของผู้ถือหุ้นในบริษัทที่มีลักษณะเป็นบริษัทครอบครัว (Family Corporation) หรือบริษัทที่มีความใกล้ชิดกัน รวมทั้งใช้กับบริษัทซึ่งมีลักษณะเป็นบริษัทแม่และบริษัทในเครือ และใช้ในความรับผิดชอบทั้งในด้านนิติกรรมสัญญาและละเมิด โดยอาจให้ผู้ที่อยู่เบื้องหลังบริษัทต้องร่วมรับผิดชอบด้วย แม้บทบัญญัติและหลักเกณฑ์อาจแตกต่างกันบ้างในแต่ละมลรัฐ แต่ก็มีกรรรวรรวมคำพิพากษาเพื่อเป็นหลักเกณฑ์ใช้ประกอบการพิจารณา โดยมี 2 หลักเกณฑ์ที่สำคัญ (สุรัชย์ เลหาสุวัฒนกุล และ สมชาย ภูษาชีวะ, 2550, 390-392) ได้แก่

1) หลักเกณฑ์เครื่องอุปกรณ์ (Alter Ego Doctrine) โดยจะดูจากองค์ประกอบแวดล้อมของบริษัทและผู้ถือหุ้นหลายประกอบกัน เช่น การครอบงำและควบคุมบริษัทอย่างเบ็ดเสร็จทั้งด้านนโยบายและการบริหารงาน หรือการใช้การควบคุมนั้นเพื่อก่อการฉ้อฉลหรือความผิด ผ่าฝืนต่อหน้าที่หรือความรับผิดชอบตามกฎหมาย หรือการกระทำที่ไม่ซื่อสัตย์หรือไม่ยุติธรรมและการควบคุมหรือฝ่าฝืนดังกล่าวก่อให้เกิดความเสียหาย

2) หลักเกณฑ์ตัวตน (Identity Rule) โดยทั่วไปหลักเกณฑ์ตัวตนเดียวกันจะใช้กับข้อเท็จจริงซึ่งสองบริษัทถูกควบคุมเสมือนเป็นหนึ่งบริษัทเดียวกันอันเนื่องมาจากเจ้าของพนักงานบริษัท กรรมการ หรือผู้ถือหุ้นเป็นบุคคลเดียวกันหรือกลุ่มเดียวกัน และขาดไรซึ่งการแสดงออกถึงความแตกต่างในตัวตนของสองบริษัท

ทั้งนี้ ในประเทศอังกฤษและประเทศสหรัฐอเมริกาในกฎหมายเกี่ยวกับบริษัทนั้นต่างได้นำเอาหลักการไม่คำนึงถึงความเป็นนิติบุคคลของบริษัทมาใช้เป็นข้อยกเว้นของหลักการจำกัดความรับผิดชอบของนิติบุคคล โดยเฉพาะในกรณีที่มีการอาศัยหลักการดังกล่าวโดยไม่สุจริตหรือผิดไปจากวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งขึ้น ทำให้ผู้ถือหุ้นยังคงต้องรับผิดชอบร่วมกับบริษัทในความเสียหายที่เกิดขึ้นต่อเจ้าหนี้ แม้ว่าจะเกินกว่าจำนวนเงินที่ตนยังส่งใช้ไม่ครบมูลค่าของหุ้น หรือจำนวนเงินค่าหุ้นที่ต้องชำระ หรือจำนวนทุนที่นำมาลงในบริษัทนั้นก็ตาม

สภาพปัญหาของกฎหมายเกี่ยวกับความรับผิดชอบของผู้ถือหุ้นในบริษัทจำกัดของไทย

เมื่อพิจารณาจากบทบัญญัติกฎหมายที่เกี่ยวกับบริษัทของประเทศไทย โดยเฉพาะเกี่ยวกับความรับผิดชอบของผู้ถือหุ้นแล้ว มีสภาพปัญหาที่น่าสังเกตดังนี้

การไม่ได้กำหนดให้ผู้ถือหุ้นต้องร่วมรับผิดชอบในการประกอบกิจการของบริษัทในคดีแพ่งทั่วไป

โดยตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ. 2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติม หรือในร่างกฎหมายบริษัทจำกัดคนเดียวยังไม่มีบทบัญญัติใดที่กำหนดให้ผู้ถือหุ้นต้องเข้ามามีส่วนร่วมรับผิดชอบในการประกอบธุรกิจของบริษัทหรือนิติบุคคลไว้โดยตรง โดยกำหนดให้ผู้ถือหุ้นรับผิดชอบเพียงไม่เกินจำนวนเงินที่ยังส่งใช้ไม่ครบมูลค่าของหุ้น หรือไม่เกินจำนวนเงินค่าหุ้นที่ต้องชำระ หรือเท่ากับจำนวนทุนที่นำมาลงในบริษัทเท่านั้น นอกจากนี้ ในพระราชบัญญัติกำหนดความผิดเกี่ยวกับห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน ห้างหุ้นส่วนจำกัด บริษัทจำกัด สมาคมและมูลนิธิ พ.ศ. 2499 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ก็กำหนดแต่เพียงโทษปรับและโทษทางอาญาสำหรับผู้ที่กระทำความผิดหรือร่วมกระทำความผิดด้วยเท่านั้น ไม่ใช่การรับผิดชอบร่วมกับนิติบุคคล ส่วนในพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 และที่แก้ไขเพิ่มเติม นอกจากไม่มีบทบัญญัติที่กำหนดให้ผู้ถือหุ้น เข้ามาร่วมรับผิดชอบในหนี้ของบริษัทเอกชนในคดีล้มละลายแล้ว กรณีเมื่อมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ก็กำหนดให้แต่เพียงห้างหุ้นส่วนเท่านั้นที่อาจมีคำขอให้บุคคลซึ่งน่าสืบได้ว่าเป็นหุ้นส่วนจำพวกไม่จำกัดความรับผิดชอบในห้างหุ้นส่วนนั้นล้มละลายได้ แต่ไม่รวมถึงกรณีของบริษัทด้วย ทั้งนี้ กรณีดังกล่าวเป็นไปตามทฤษฎีและหลักการของ บริษัทและความเกี่ยวพันระหว่างผู้ถือหุ้นกับบริษัทและบุคคลภายนอก โดยเฉพาะทฤษฎีความเป็นนิติบุคคลของ บริษัทและหลักการจำกัดความรับผิดชอบของนิติบุคคลซึ่งทำให้บริษัทมีฐานะเป็นนิติบุคคลมีตัวตนทางกฎหมาย มีสิทธิและหน้าที่แยกต่างหากจากผู้ถือหุ้น ทำให้ทรัพย์สินของบริษัทแยกต่างหากจากทรัพย์สินของผู้ถือหุ้น และทำให้ผู้ถือหุ้นมีความรับผิดชอบแยกต่างหากจากบริษัท ซึ่งทฤษฎีและหลักการนี้ทำให้ผู้ลงทุนหรือผู้ถือหุ้นของรับผิดชอบในหนี้สินของบริษัทหรือของนิติบุคคลเพียงไม่เกินจำนวนเงินที่ได้ลงทุนในบริษัทหรือนิติบุคคลเท่านั้น ผู้จัดการและพนักงานของบริษัทหรือนิติบุคคล ไม่จำเป็นต้องรับผิดชอบในหนี้ของบริษัทหรือของนิติบุคคลหากบุคคลดังกล่าวไม่ได้ร่วมลงทุนเพื่อการดำเนินงานของบริษัทหรือของนิติบุคคลนั้นด้วยเช่นกัน

แต่จะเห็นได้ว่าในการจัดการงานของบริษัทนั้น แม้ว่าการจัดการจะต้องจัดการตามข้อบังคับของบริษัท แต่กฎหมายก็กำหนดให้อยู่ในความครอบงำของที่ประชุมใหญ่แห่งผู้ถือหุ้นทั้งปวง ดังนั้น ผู้ถือหุ้นจึงยังคงเป็นผู้มีอำนาจอย่างแท้จริงในการกำหนดทิศทางในการบริหารงานของบริษัท โดยเฉพาะกลุ่มผู้ถือหุ้นที่สามารถควบคุมการใช้สิทธิออกเสียงในบริษัทได้ ดังจะเห็นได้จากมาตรา 1144 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ที่กำหนดให้กรรมการต้องจัดการงานของบริษัทไปตามข้อบังคับและอยู่ในความครอบงำของที่ประชุมใหญ่แห่งผู้ถือหุ้นทั้งปวง และในมาตรา 1145 เมื่อได้จดทะเบียนแล้วไม่ให้ตั้งข้อบังคับขึ้นใหม่หรือเพิ่มเติมเปลี่ยนแปลงเว้นแต่จะได้มีการลงมติพิเศษในที่ประชุมใหญ่ของผู้ถือหุ้นโดยเสียงข้างมากของผู้ถือหุ้นที่มาประชุมและมีสิทธิออกเสียงลงคะแนน ดังนั้น ข้อบังคับจึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อการดำเนินกิจการงานของบริษัทซึ่งผู้ถือหุ้นเป็นผู้กำหนดขึ้นในการประชุมจัดตั้งบริษัท และการจะเพิ่มเติมเปลี่ยนแปลงต้องมีมติพิเศษที่มีเสียงไม่ต่ำกว่าสามในสี่ของจำนวนเสียงทั้งหมดของผู้ถือหุ้นซึ่งเข้ามาประชุมและมีสิทธิออกเสียงลงคะแนนเท่านั้น นอกจากนี้ ในมาตรา 1178 ยังกำหนดให้การประชุมใหญ่สามัญจะมีได้ก็ต่อเมื่อมีผู้ถือหุ้นเข้ามารวมกันได้ถึงหนึ่งในสี่แห่งทุนของบริษัท ซึ่งจากบทบัญญัติดังกล่าวจะเห็นได้ว่าข้อบังคับคือส่วนสำคัญในการบริหารและจัดการงานของบริษัท และผู้ถือหุ้นถือเป็นผู้ที่มีความสำคัญในการกำหนดข้อบังคับของบริษัทเป็นอย่างมาก

โดยเฉพาะผู้ถือหุ้นที่มีหุ้นจำนวนมากพอที่จะสามารถควบคุมการใช้สิทธิออกเสียงในบริษัทได้ จึงถือว่าผู้ถือหุ้นเป็นผู้ที่มีอำนาจอย่างแท้จริงในการกำหนดทิศทางและการจัดการงานของบริษัท และการดำเนินการของกรรมการของบริษัท แต่ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์กลับไม่มีบทบัญญัติใดที่กำหนดบทลงโทษไว้สำหรับผู้ถือหุ้นที่อยู่เบื้องหลังการจัดการงานของบริษัทหรือกรรมการเอาไว้ และกำหนดให้ผู้ถือหุ้นรับผิดชอบเพียงแต่ไม่เกินจำนวนเงินที่ยังส่งใช้ไม่ครบมูลค่าของหุ้นเท่านั้น

ในพระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ. 2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ก็ได้บัญญัติหลักการไว้เช่นเดียวกับประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ โดยในมาตรา 85 กำหนดให้การดำเนินกิจการของบริษัทนั้น กรรมการต้องปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ ข้อบังคับและมติที่ประชุมผู้ถือหุ้น ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการกระทำของกรรมการนั้นให้อยู่ในความครอบงำของที่ประชุมผู้ถือหุ้นด้วยเช่นกัน แต่ก็ไม่มีบทบัญญัติใดกำหนดบทลงโทษไว้สำหรับผู้ถือหุ้นที่อยู่เบื้องหลังการจัดการงานของบริษัทหรือกรรมการดังกล่าวไว้เช่นกัน โดยในมาตรา 15 กำหนดให้ผู้ถือหุ้นมีความรับผิดชอบจำกัดไม่เกินจำนวนเงินค่าหุ้นที่ต้องชำระเท่านั้น

และในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 1167 ยังกำหนดให้มีความเกี่ยวพันในระหว่างกรรมการบริษัท และบุคคลภายนอกให้บังคับตามบทบัญญัติว่าด้วยตัวแทน ในพระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ. 2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ในมาตรา 97 ก็ได้บัญญัติไว้ในทำนองเดียวกัน จึงถือว่ากรรมการเป็นตัวแทนของบริษัท ส่วนบริษัทถือว่าเป็นตัวการ หากกรรมการได้บริหารจัดการจนก่อให้เกิด ความเสียหายขึ้นบริษัทย่อมต้องรับผิดชอบต่อบุคคลภายนอกในฐานะตัวการในการที่ตัวแทนได้กระทำไปภายในขอบอำนาจของตัวแทน แต่หากกระทำไปนอกเหนืออำนาจแล้วกรรมการย่อมต้องรับผิดชอบต่อบุคคลภายนอกเป็นการส่วนตัว เว้นแต่บริษัทจะได้มีการให้สัตยาบันแก่การกระทำนั้น

นอกจากนี้ ในพระราชบัญญัติกำหนดความผิดเกี่ยวกับห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน ห้างหุ้นส่วนจำกัด บริษัทจำกัด สมาคมและมูลนิธิ พ.ศ. 2499 และที่แก้ไขเพิ่มเติม เช่น มาตรา 25 มาตรา 41 มาตรา 42 หรือ มาตรา 47 พบว่ากำหนดแต่เพียงโทษปรับและโทษทางอาญาไว้สำหรับผู้ที่ทำให้ผิดหรือร่วมกระทำผิดด้วยเท่านั้น ซึ่งคล้ายกับบทกำหนดโทษตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 353 ซึ่งไม่ใช้การกำหนดให้ต้องรับผิดชอบร่วมกับนิติบุคคล ส่วนในพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 และที่แก้ไขเพิ่มเติม นอกจากไม่มีบทบัญญัติใดที่กำหนดให้ผู้ถือหุ้นเข้ามาร่วมรับผิดชอบในหนี้ของบริษัทเอกชนในคดีล้มละลายแล้ว กรณีเมื่อมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ ก็กำหนดให้แต่เพียงห้างหุ้นส่วนเท่านั้นที่อาจมีค่าขอให้บุคคลซึ่งนำสืบได้ว่าเป็นหุ้นส่วนจำพวกไม่จำกัดความรับผิดชอบในห้างหุ้นส่วนนั้นล้มละลายได้ แต่ไม่ได้รวมถึง กรณีของบริษัทด้วย

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า ทั้งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์และพระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ. 2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติม กำหนดเพียงการให้สิทธิต่าง ๆ แก่ผู้ถือหุ้นในการกำหนดแนวทางการบริหารงานของบริษัทผ่านมติการประชุมเท่านั้น แต่ไม่ได้กำหนดให้ผู้ถือหุ้นต้องร่วมรับผิดชอบในการประกอบกิจการของบริษัทที่ดำเนินการไปตามมติของที่ประชุมด้วย โดยมองผู้ถือหุ้นว่าเป็นเพียงผู้ลงทุนไม่ได้เป็นตัวแทนและไม่มีอำนาจในการจัดการบริษัท ดังนั้น การใช้อำนาจของผู้ถือหุ้นผ่านการให้สิทธิออกเสียงในที่ประชุมของผู้ถือหุ้นและการลงมติของที่ประชุมใหญ่แห่งผู้ถือหุ้นทั้งปวง จึงไม่อาจมีการฟ้องร้องให้ผู้ถือหุ้น

เข้ามาร่วมในความรับผิดชอบในการประกอบกิจการของบริษัทตามมตินั้นได้ โดยกฎหมายควบคุมเพียงแต่มติที่ขัดต่อกฎหมายหรือขัดต่อประโยชน์ของบริษัทเท่านั้น โดยผู้ถือหุ้นจะได้รับการคุ้มครองตามหลักการจำกัดความรับผิดชอบของนิติบุคคล นอกจากนี้ ในพระราชบัญญัติกำหนดความผิดเกี่ยวกับห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน ห้างหุ้นส่วนจำกัด บริษัทจำกัด สมาคมและมูลนิธิ พ.ศ. 2499 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ก็กำหนดแต่เพียงโทษปรับและโทษทางอาญาไว้สำหรับผู้ที่กระทำความผิดหรือร่วมกระทำความผิดด้วยเท่านั้น หรือแม้กระทั่งตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ผู้ถือหุ้นโดยทั่วไปนอกเหนือจากหุ้นส่วนจำพวกไม่จำกัดความรับผิดชอบในห้างหุ้นส่วนต่างได้รับความคุ้มครองจากหลักจำกัดความรับผิดชอบของผู้ถือหุ้นเช่นเดียวกับในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ โดยไม่มีกฎหมายฉบับใดกำหนดให้ผู้ถือหุ้นต้องร่วมรับผิดชอบในการประกอบกิจการของบริษัททำให้ในหลาย ๆ กรณีการใช้อำนาจของผู้ถือหุ้นจึงคำนึงถึงเพียงแต่ผลกำไร แต่ไม่ได้คำนึงถึงผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นกับเจ้าหนี้หรือบุคคลภายนอก เพราะถึงอย่างไรผู้ถือหุ้นก็ไม่มี ความรับผิดชอบและไม่ต้องรับผิดชอบใด ๆ เกินกว่าจำนวนเงินที่ตนยังส่งใช้ไม่ครบมูลค่าของหุ้น หรือไม่เกินจำนวนเงินค่าหุ้นที่ต้องชำระ ซึ่งกรณีดังกล่าวไม่เป็นธรรมต่อเจ้าหนี้หรือบุคคลภายนอกที่ได้รับความเสียหาย กรณีดังกล่าวต่างจากประเทศอังกฤษซึ่งกฎหมายบางฉบับกำหนดให้ผู้ถือหุ้นต้องเข้ามาร่วมรับผิดชอบด้วย เช่น ตามพระราชบัญญัติล้มละลาย ค.ศ. 1986 หากบริษัทจำกัดจะต้องเข้าสู่กระบวนการล้มละลาย กำหนดให้ผู้ถือหุ้นต้องเข้ารับผิดต่อกองทรัพย์สินของบริษัทด้วยในกรณีที่บริษัทได้ดำเนินธุรกิจโดยฉ้อฉล เป็นต้น

การไม่นำเอาหลักการไม่คำนึงถึงสภาพนิติบุคคลของบริษัทมาใช้

ดังจะเห็นได้จากบทบัญญัติในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์และพระราชบัญญัติบริษัทมหาชน จำกัด พ.ศ. 2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติม รวมทั้งร่างกฎหมายบริษัทจำกัดคนเดียวนั้น กำหนดให้เมื่อได้มีการจดทะเบียนจัดตั้งบริษัทขึ้นแล้ว บริษัทจะมีฐานะเป็นนิติบุคคลและมีสภาพเป็นบุคคลต่างหากจากผู้ถือหุ้น และมีสิทธิหน้าที่แยกต่างหากจากผู้ถือหุ้น หากก่อให้เกิดหนี้หรือความเสียหายขึ้นเจ้าหนี้หรือผู้เสียหายจะเรียกร้องให้ผู้ถือหุ้นมาร่วมรับผิดชอบหรือให้รับผิดชอบในหนี้ของนิติบุคคลนั้นเป็นการส่วนตัวไม่ได้ ทั้งนี้ ตามทฤษฎีว่าด้วยความเป็นนิติบุคคลของบริษัทและหลักการจำกัดความรับผิดชอบของนิติบุคคล โดยพบว่าในกฎหมายของประเทศไทยนอกจากคดีผู้บริโภคตามพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. 2551 และที่แก้ไขเพิ่มเติมแล้ว ไม่มีกฎหมายฉบับใดเลยที่ได้นำเอาหลักการไม่คำนึงถึงสภาพนิติบุคคลของบริษัทมาใช้เพื่อใช้เป็นข้อยกเว้นในการใช้หลักการจำกัดความรับผิดชอบของนิติบุคคลเลย หรือแม้กระทั่งบทลงโทษตามพระราชบัญญัติกำหนดความผิดเกี่ยวกับห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน ห้างหุ้นส่วนจำกัด บริษัทจำกัด สมาคมและมูลนิธิ พ.ศ. 2499 และที่แก้ไขเพิ่มเติม หรือในพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ก็ไม่ได้นำหลักการดังกล่าวมาใช้ด้วยเช่นกัน โดยผู้ถือหุ้นยังคงได้รับความคุ้มครองจากหลักการเช่นเดียวกับในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์และกฎหมายฉบับอื่น ๆ ซึ่งกรณีดังกล่าวต่างจากของต่างประเทศ เช่น ประเทศอังกฤษที่มีการนำหลักการไม่คำนึงถึงสภาพนิติบุคคลของบริษัทมาใช้ ทั้งโดยคำพิพากษาของศาลและบทบัญญัติของกฎหมาย ใน Companies Act 2006 เช่น หากปรากฏว่าบริษัทประกอบกิจการโดยมีเจตนาที่จะฉ้อฉลเจ้าหนี้หรือมีวัตถุประสงค์ในทางฉ้อฉล หากผู้ถือหุ้นเป็นผู้มีส่วนรู้เห็นย่อมต้องมีความรับผิดชอบด้วย หรือกรณีผู้ถือหุ้น ได้มี

บทบาทในการสั่งการหรืออยู่เบื้องหลังในการจัดการบริษัทแล้วอาจถือได้ว่าผู้ถือหุ้นเป็นกรรมการเงาและต้องรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดขึ้นต่อบริษัทด้วย หรือในประเทศสหรัฐอเมริกากรณีการใช้หลักความเป็นนิติบุคคลของบริษัททำให้เกิดความไม่เป็นธรรมหรือผิดจากวัตถุประสงค์นั้นแล้วศาลจะนำหลักการไม่คำนึงถึงความเป็นนิติบุคคลของบริษัทมาใช้ทันที โดยอาจตัดสินให้เจ้าหนี้มีสิทธิบังคับเอากับทรัพย์สินของผู้ถือหุ้นในบริษัทที่มีลักษณะเป็นบริษัทครอบครัวหรือมีลักษณะเป็นบริษัทแม่และบริษัทในเครือ โดยเป็นแนวคำพิพากษาที่ใช้ในความรับผิดชอบทั้งในด้านนิติกรรมสัญญาและละเมิด ซึ่งศาลจะใช้เหตุผลต่าง ๆ หลายประการเพื่อประกอบการพิจารณาว่าควรจะให้ผู้ถือหุ้นต้องร่วมรับผิดชอบหรือไม่ แต่อย่างไรก็ตาม ผู้ถือหุ้นจะยังคงมีความรับผิดชอบอย่างจำกัดอยู่หากได้กระทำโดยสุจริต

โดยหลักการไม่คำนึงถึงสภาพนิติบุคคลของบริษัท (Piercing the Corporate Veil) นั้นเป็นแนวคิดที่ไม่ยึดติดกับสภาพนิติบุคคลอย่างเคร่งครัดที่จะให้นิติบุคคลมีความรับผิดชอบแตกต่างหากจากผู้ถือหุ้น และให้ความรับผิดชอบของผู้ถือหุ้นมีอยู่อย่างจำกัด โดยถือว่าหากนิติบุคคลนั้นถูกใช้ในลักษณะที่เป็นหุ่นเชิด หรือเป็นเครื่องมือเพื่อฉ้อฉล หรือก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรม หรือเพื่อหลีกเลี่ยงความรับผิด ศาลอาจไม่คำนึงถึงความเป็นนิติบุคคลและถือเสมือนว่าหุ้นส่วนและผู้ถือหุ้นกับนิติบุคคลนั้นเป็นบุคคลเดียวกัน และต้องรับผิดชอบในหนี้ที่อีกฝ่ายหนึ่งก่อขึ้นได้ ดังนั้น ผลของการไม่ได้นำหลักการไม่คำนึงถึงสภาพนิติบุคคลของบริษัทมาใช้นั้น กรณีที่บริษัทซึ่งเป็นนิติบุคคลถูกจัดตั้งขึ้นมาโดยเจตนาไม่สุจริตเพื่อเป็นหุ่นเชิดให้กับผู้ถือหุ้น หุ้นส่วนหรือบริษัทแม่ หรือใช้สภาพความเป็นนิติบุคคลของบริษัทนั้นกระทำการโดยไม่สุจริต ผิดวัตถุประสงค์ ฉ้อฉลหรือหลอกลวงเจ้าหนี้หรือบุคคลภายนอก เมื่อเกิดความเสียหายขึ้นจากการที่นิติบุคคลกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งนั้น เจ้าหนี้หรือผู้เสียหายจึงเรียกร้องได้เฉพาะตัวของนิติบุคคลนั้นเท่านั้น แต่ไม่สามารถเรียกร้องเอาจากผู้ถือหุ้น หุ้นส่วนหรือบริษัทแม่ได้โดยตรง หรือไม่สามารถเรียกร้องให้ผู้ถือหุ้น หุ้นส่วนหรือบริษัทแม่มาร่วมรับผิดชอบกับนิติบุคคลนั้นด้วยได้ ทำให้ในหลาย ๆ กรณีเมื่อเจ้าหนี้หรือผู้เสียหายฟ้องร้องนิติบุคคลและชนะคดีแล้วไม่สามารถบังคับคดีได้เนื่องจากนิติบุคคลเหล่านั้นมีทรัพย์สินไม่เพียงพอ หรือไม่มีทรัพย์สิน เหลืออยู่แล้ว และหลายกรณีที่เจ้าหนี้หรือผู้เสียหายนำคดีมาฟ้องร้องต่อศาลและกว่าจะชนะคดีได้ก็ด้วยความยากลำบาก แต่สุดท้ายก็ไม่สามารถบังคับคดีให้เป็นไปตามคำพิพากษาได้อย่างเต็มเม็ดเต็มหน่วย เนื่องจากบริษัทนั้นตั้งขึ้นมามีเจตนาที่ไม่สุจริต หลอกลวงหรือฉ้อฉลมาตั้งแต่ต้น หรืออาจมีการยักยอกทรัพย์สินของบริษัทนั้นไปเป็นประโยชน์ของบุคคลใดบุคคลหนึ่งไปก่อนแล้ว จึงทำให้เจ้าหนี้หรือผู้เสียหายไม่ได้รับความคุ้มครองเท่าที่ควร และอาจไม่ได้รับการเยียวยาหรือการชดเชยความเสียหายที่เกิดขึ้นอย่างเพียงพอ และเป็นธรรม

กรณีดังกล่าวต่างจากคดีผู้บริโภครวมตามพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. 2551 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ที่ได้นำเอาหลักการไม่คำนึงถึงสภาพนิติบุคคลของบริษัทมาใช้เพื่อเป็นข้อยกเว้นหลักการจำกัดความรับผิดชอบของนิติบุคคล โดยกำหนดให้ศาลสามารถเรียกหุ้นส่วนผู้ถือหุ้นเข้ามาเป็นจำเลยร่วมได้ และสามารถพิพากษาให้ผู้ถือหุ้นนั้นร่วมรับผิดชอบในหนี้ที่นิติบุคคลมีต่อผู้บริโภคได้ ในคดีที่พบว่านิติบุคคลถูกจัดตั้งขึ้นหรือดำเนินการโดยไม่สุจริตหรือมีพฤติการณ์ ฉ้อฉล หลอกลวงผู้บริโภค หรือมีการยักยอกทรัพย์สินของนิติบุคคลไปเป็นประโยชน์ของบุคคลใดบุคคลหนึ่งและทรัพย์สินของนิติบุคคลมีไม่เพียงพอต่อการชำระหนี้

ตามฟ้องนั้น ซึ่งการนำเอาหลักการดังกล่าวมาใช้ไม่ได้มีผลเป็นการทำลายหลักสภาพความเป็นนิติบุคคลของบริษัทแต่อย่างใด เพราะนำมาใช้อย่างจำกัดและเป็นข้อยกเว้นเท่านั้น ซึ่งผู้ถือหุ้นจะยังคงมีความรับผิดชอบจำกัดอยู่หากได้กระทำการโดยสุจริต แต่อย่างไรก็ตาม กรณีดังกล่าวมีผลบังคับใช้กับเฉพาะแต่ในคดีผู้บริโภครวมตามพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. 2551 เท่านั้น คดีแพ่งทั่วไปหรือในคดีอื่น ๆ ไม่สามารถนำหลักการดังกล่าวมาบังคับใช้ได้โดยตรงหรือโดยอนุโลม และทำให้คดีแพ่งทั่วไปหรือในคดีอื่น ๆ ตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับบริษัทหรือนิติบุคคลไม่สามารถเรียกให้ผู้ถือหุ้นมารับผิดได้โดยตรง หรือให้มาร่วมรับผิดชอบในความเสียหายหรือในหนี้สินที่เกิดขึ้นของบริษัทหรือของนิติบุคคลได้ แม้จะมีการกระทำที่ขัดต่อหลักสุจริตตามมาตรา 5 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ หรือโดยอาศัยหลักความเป็นนิติบุคคลของบริษัทและหลักการจำกัดความรับผิดชอบของนิติบุคคลมาใช้ในทางที่ไม่สุจริต หรือผิดไปจากวัตถุประสงค์ ข้อฉ้อ หรือหลอกลวงจนก่อให้เกิดความเสียหายต่อเจ้าหนี้หรือบุคคลภายนอกก็ตาม

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

จากบทบัญญัติของกฎหมายเกี่ยวกับบริษัทและนิติบุคคลของประเทศไทยที่ยังคงมีปัญหาว่าไม่มีบทบัญญัติใดกำหนดให้ผู้ถือหุ้นต้องเข้ามารับผิดร่วมกับบริษัทไว้เป็นการเฉพาะ โดยไม่ได้ให้นำเอาหลักการไม่คำนึงถึงสภาพนิติบุคคลของบริษัทมาใช้เพื่อเป็นข้อยกเว้นหลักการจำกัดความรับผิดชอบของนิติบุคคล ทำให้ไม่สามารถเรียกให้ผู้ถือหุ้นเข้ามารับผิดได้โดยตรงหรือให้มาร่วมรับผิดกับบริษัทหรือนิติบุคคล แม้ว่าบริษัทหรือนิติบุคคลนั้นจะได้จัดตั้งขึ้นหรือดำเนินการโดยไม่สุจริต มีพฤติการณ์ฉ้อฉลหรือหลอกลวงเจ้าหนี้ หรือผู้เสียหาย หรือมีการยักยอกทรัพย์สินจนทำให้มีไม่เพียงพอต่อการชำระหนี้แก่เจ้าหนี้ และการจัดการนั้นได้ทำไปตามข้อบังคับของบริษัทที่อยู่ในความครอบงำของที่ประชุมใหญ่แห่งผู้ถือหุ้นทั้งปวงก็ตาม

ดังนั้น เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาดังกล่าว จึงควรให้มีการเพิ่มเติมบทบัญญัติของกฎหมายที่เกี่ยวกับบริษัทและนิติบุคคลของประเทศไทยดังนี้

ตารางที่ 1

เปรียบเทียบบทบัญญัติที่มีอยู่เดิมและบทบัญญัติเพิ่มเติมใหม่

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์	
บทบัญญัติที่มีอยู่เดิม	บทบัญญัติเพิ่มเติมใหม่
- มาตรา 1015 “ห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทเมื่อได้จดทะเบียนตามบัญญัติแห่งลักษณะนี้แล้ว ท่านจัดว่าเป็นนิติบุคคลต่างหากจากผู้เป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นทั้งหลายซึ่งรวมเข้ากันเป็นหุ้นส่วนหรือบริษัทนั้น” - มาตรา 1096 “อันว่าบริษัทจำกัดนั้นคือบริษัทประเภทซึ่งตั้งขึ้นด้วยแบ่งทุนเป็นหุ้น มีมูลค่าเท่าๆกัน โดยผู้ถือหุ้นต่างรับผิดชอบจำกัดเพียงไม่เกินจำนวนเงินที่ตนยังส่งใช้ไม่ครบมูลค่าของหุ้นที่ตนถือ”	- มาตรา “กรณีนี้ที่ห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท ถูกฟ้องเนื่องจากการจัดตั้งขึ้นโดยไม่สุจริตหรือมีพฤติการณ์ฉ้อฉล หลอกลวงเจ้าหนี้ หรือมีการโยกย้ายถ่ายเททรัพย์สินของห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทไปเป็นประโยชน์ของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง และทรัพย์สินของห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทไม่เพียงพอต่อการชำระหนี้ตามฟ้อง ผู้เป็นหุ้นส่วน ผู้ถือหุ้นหรือบุคคลผู้ที่มีอำนาจควบคุมการดำเนินงานของห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทต้องร่วมรับผิดชอบในหนี้ที่มีต่อห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทด้วย เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าตนมิได้มีส่วนรู้เห็นหรือยินยอมด้วย” - มาตรา “ผู้เป็นหุ้นส่วน ผู้ถือหุ้น หรือบุคคลผู้ที่มีอำนาจควบคุมการดำเนินงานของห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท ซึ่งจะต้องเข้ามาร่วมรับผิดชอบตามมาตรา ให้หมายความรวมถึงบุคคลดังต่อไปนี้ (1) หุ้นส่วน ผู้ถือหุ้นหรือกรรมการที่มีส่วนรู้เห็นในการประกอบกิจการของห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทโดยไม่สุจริตหรือในทางฉ้อฉล (2) หุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นซึ่งมีสิทธิออกเสียงในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทในเรื่องที่ส่อไปในทางไม่สุจริตหรือในทางฉ้อฉลของห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทนั้น (3) หุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นซึ่งมีอำนาจควบคุมคะแนนเสียงส่วนใหญ่ในที่ประชุมหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นของห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท ไม่ว่าโดยตรงหรือโดยอ้อม หรือด้วยเหตุอื่นใด”
หลักการและเหตุผล	
- เพื่อนำเอาหลักการไม่คำนึงถึงสภาพนิติบุคคลของบริษัทมาใช้เพื่อเป็นข้อยกเว้นของหลักการจำกัดความรับผิดของนิติบุคคล โดยกำหนดให้ผู้ถือหุ้นหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องต้องเข้ามารับผิดชอบร่วมกับนิติบุคคล โดยเฉพาะกรณีที่นิติบุคคลถูกจัดตั้งขึ้นโดยไม่สุจริต มีพฤติการณ์ฉ้อฉล หลอกลวงเจ้าหนี้ หรือมีการโยกย้ายถ่ายเททรัพย์สินของนิติบุคคลไปเป็นประโยชน์ของบุคคลใดบุคคลหนึ่งและทรัพย์สินของนิติบุคคลนั้นไม่เพียงพอต่อการชำระหนี้ตามฟ้อง ทั้งนี้ บัญญัติไว้ให้เป็นหลักการที่สามารถใช้ได้ทั้งห้างหุ้นส่วนและบริษัท พร้อมทั้งระบุว่าบุคคลใดบ้างที่ต้องร่วมรับผิดชอบกับนิติบุคคล	

ตารางที่ 1

เปรียบเทียบบทบัญญัติที่มีอยู่เดิมและบทบัญญัติเพิ่มเติมใหม่ (ต่อ)

พระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ. 2535	
บทบัญญัติที่มีอยู่เดิม	บทบัญญัติเพิ่มเติมใหม่
- มาตรา 15 “บริษัทมหาชนจำกัด คือบริษัทประเภทซึ่งตั้งขึ้นด้วยความประสงค์ที่จะเสนอขายหุ้นต่อประชาชนโดยผู้ถือหุ้นมีความรับผิดชอบจำกัดไม่เกินจำนวนเงินค่าหุ้นที่ต้องชำระและบริษัทดังกล่าวได้ระบุมความประสงค์เช่นนั้นไว้ในหนังสือบริคณห์สนธิ”	- มาตรา “เว้นแต่จะมีบัญญัติไว้ในหมวดนี้เป็นอย่างอื่น ความเกี่ยวพันและความรับผิดชอบระหว่างผู้ถือหุ้นกับบริษัทและบุคคลภายนอกให้นำมาตรา และมาตรา แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาใช้บังคับโดยอนุโลม”
หลักการและเหตุผล	
- เพื่อนำเอาหลักการไม่คำนึงถึงสภาพนิติบุคคลของบริษัทมาใช้เป็นการเฉพาะเพื่อเป็นข้อยกเว้นของหลักการจำกัดความรับผิดชอบของนิติบุคคล โดยกำหนดให้ผู้ถือหุ้นหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องต้องเข้ามารับผิดชอบร่วมกับบริษัทมหาชนจำกัดด้วย	

ร่างกฎหมายบริษัทจำกัดคนเดียว พ.ศ. ...	
บทบัญญัติที่มีอยู่เดิม	บทบัญญัติเพิ่มเติมใหม่
- มาตรา 12 “บริษัทจำกัดคนเดียวคือบริษัทที่ตั้งขึ้นด้วยความประสงค์จะแสวงหากำไรโดยมีเจ้าของหุ้นเป็นบุคคลธรรมดาคนเดียวซึ่งรับผิดชอบจำกัดไม่เกินทุนจะทะเบียนของบริษัท”	- มาตรา “เว้นแต่จะมีบัญญัติไว้ในหมวดนี้เป็นอย่างอื่น ความเกี่ยวพันและความรับผิดชอบระหว่างเจ้าของหุ้นกับบริษัทและบุคคลภายนอกให้นำมาตรา และมาตรา แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาใช้บังคับโดยอนุโลม”
หลักการและเหตุผล	
- เพื่อนำเอาหลักการไม่คำนึงถึงสภาพนิติบุคคลของบริษัทมาใช้เป็นการเฉพาะเพื่อเป็นข้อยกเว้นของหลักการจำกัดความรับผิดชอบของนิติบุคคล โดยกำหนดให้ผู้ถือหุ้นหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องต้องเข้ามารับผิดชอบร่วมกับบริษัทจำกัดคนเดียวด้วย	

พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483	
บทบัญญัติที่มีอยู่เดิม	บทบัญญัติเพิ่มเติมใหม่
- มาตรา 89 เมื่อศาลได้มีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ทางหุ้นส่วนสามัญซึ่งได้จดทะเบียน หรือหุ้นส่วนจำกัดแล้ว เจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์หรือเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์อาจมีคำขอโดยทำเป็นคำร้องให้บุคคลซึ่งนำสืบได้ว่าเป็นหุ้นส่วนจำพวกไม่จำกัดความรับผิดในหุ้นส่วนนั้นล้มละลายได้ โดยไม่ต้องฟ้องเป็นคดี	- มาตรา “เมื่อศาลได้มีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ทางหุ้นส่วนสามัญซึ่งได้จดทะเบียน หุ้นส่วนจำกัด หรือบริษัทจำกัดแล้ว เจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์หรือเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์อาจมีคำขอโดยทำเป็นคำร้องให้บุคคลซึ่งนำสืบได้ว่าเป็นหุ้นส่วนจำพวกไม่จำกัดความรับผิดในหุ้นส่วนนั้นหรือเป็นผู้ถือหุ้นในบริษัทจำกัดนั้นล้มละลายได้ โดยไม่ต้องฟ้องเป็นคดี”
หลักการและเหตุผล	
- เพื่อนำเอาหลักการไม่คำนึงถึงสภาพนิติบุคคลของบริษัทมาใช้เพื่อพิทักษ์ทรัพย์ของผู้ถือหุ้นที่ต้องรับผิดชอบร่วมกับบริษัทเอกชนจำกัด นอกเหนือไปจากหุ้นส่วน เพื่อกู้มครองเจ้าหนี้ในคดีล้มละลาย	

เอกสารอ้างอิง

- ธราทิพย์ ปิยะธีรสวัสดิ์. (2552). ความรับผิดในทางกฎหมายของกรรมการเงาต่อบริษัทจำกัดศึกษากรณีการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต]. TNRR. <http://dric.nrct.go.th/Search/SearchDetail/237755>
- นิตินันท์ บุรณะเจริญรักษ์. (2557). ความรับผิดของผู้ถือหุ้นที่มีผลกระทบกับเจ้าหน้าที่ของบริษัทเอกชนจำกัด [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง]. ThaiLIS. https://tdc.thailis.or.th/tdc/dccheck.php?Int_code=53&ReclD=13003&obj_id=81291&showmenu=no
- _____. (2558). ความรับผิดของผู้ถือหุ้นที่มีผลกระทบกับเจ้าหน้าที่ของบริษัทเอกชนจำกัด. *วารสารรามคำแหง ฉบับนิติศาสตร์*, 4(1), 31-34 . <https://dl.parliament.go.th/handle/lirt/464321>
- นิวิฐชัย สำเนาพันธุ์. (2529). ความรับผิดของผู้ถือหุ้นและกรรมการของบริษัทภายใต้หลักการไม่คำนึงถึงสภาพนิติบุคคลของบริษัทจำกัด. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์]. TU Digital Collections. http://digital.library.tu.ac.th/tu_dc/frontend/Info/item/dc:121364
- ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์.
- ร่างพระราชบัญญัติการจัดตั้งบริษัทจำกัดคนเดียว พ.ศ. (คณะรัฐมนตรี) อยู่ระหว่างรับฟังความคิดเห็น.
- พระราชบัญญัติกำหนดความผิดเกี่ยวกับหุ้นส่วนจดทะเบียน หุ้นส่วนจำกัด บริษัทจำกัด สมาคม และมูลนิธิ พ.ศ. 2499 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2551.
- พระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ. 2535 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2551.
- พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 10) พ.ศ. 2561.
- พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. 2551 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 8) พ.ศ. 2558.
- สุรัชย์ เลาหสุวัฒนกุล และ สมชาย ภูเขาชีวะ. (2550). เจาะม่านนิติบุคคล. *วารสารนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์*, 36(2), 379-392. http://digi.library.tu.ac.th/journal/0022/36-2-2550.pdf?_ga=2.12402228.1058111748.1642559722-1897811580.1617088194
- เสถียรภาพ นานหลวง. (2559). แนวทางการปฏิรูปกฎหมายบริษัทเอกชนจำกัดเพื่อส่งเสริมให้ประเทศไทยเป็นประเทศเศรษฐกิจพัฒนา. [วิทยานิพนธ์นิติศาสตรดุษฎีบัณฑิต, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์]. Libdcm. <http://libdcm.nida.ac.th/thesis6/2559/b193178.pdf>
- โสภณ รัตนกร. (2556). คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ หุ้นส่วน-บริษัท. นิตยบรรณาการ.
- Davies, Paul. (2010). *Introduction to company Law* (2nd ed.). New York: Oxford University.
- Mayson, W. S., French, D., & Ryan, L. C. (2002). *Company Law* (19th ed.). Blackstone.

คำแนะนำในการจัดเตรียมต้นฉบับสำหรับผู้เขียน

วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น

1. ข้อมูลเบื้องต้นของวารสาร

1.1 วัตถุประสงค์

1.1.1 เพื่อเป็นสื่อกลางในการตีพิมพ์เผยแพร่ผลงานวิชาการ ผลงานวิจัย และงานสร้างสรรค์ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษในสาขาวิชาการบริหารธุรกิจและการจัดการ เทคโนโลยีสารสนเทศ ศึกษาศาสตร์ รัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ และสหวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ที่มีคุณภาพซึ่งสามารถแสดงถึงประโยชน์ทั้งในเชิงทฤษฎีเพื่อให้นักวิจัยสามารถนำไปพัฒนาหรือสร้างองค์ความรู้ใหม่ และประโยชน์ในเชิงปฏิบัติที่นักปฏิบัติสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ ภาคธุรกิจ และภาคสังคมและชุมชน

1.1.2 เพื่อส่งเสริมการศึกษาค้นคว้าวิจัยและนำเสนอผลงานทางวิชาการของคณาจารย์ นักวิจัย นักวิชาการ และนักศึกษา

1.2 ขอบเขตของวารสารวิชาการมหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์นจะครอบคลุมเนื้อหา ดังนี้

1.2.1 บริหารธุรกิจและการจัดการ

1.2.2 เทคโนโลยีสารสนเทศ

1.2.3 ศึกษาศาสตร์

1.2.4 รัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์

1.2.5 สหวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

2. นโยบายการจัดพิมพ์นโยบายการจัดพิมพ์:

2.1 กำหนดออกเป็นราย 4 เดือน (3 ฉบับ/ปี) ดังนี้

ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม – เมษายน (กำหนดออกในสัปดาห์สุดท้ายของเดือนเมษายน)

ฉบับที่ 2 เดือนพฤษภาคม – สิงหาคม (กำหนดออกในสัปดาห์สุดท้ายของเดือนสิงหาคม)

ฉบับที่ 3 เดือนกันยายน – ธันวาคม (กำหนดออกในสัปดาห์สุดท้ายของเดือนธันวาคม)

2.2 จำนวนบทความในแต่ละฉบับ

จำนวนบทความที่เผยแพร่ในวารสารแต่ละฉบับไม่เกิน 10 บทความ

3. จริยธรรมการตีพิมพ์:

3.1 บทบาทและหน้าที่ของผู้เขียน

3.1.1 ผู้เขียนต้องรับรองบทความที่เสนอมาพิจารณาตีพิมพ์เผยแพร่ นั้น เป็นผลงานที่ไม่เคยตีพิมพ์และไม่อยู่ในระหว่างการพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารหรือสิ่งตีพิมพ์อื่นใด

3.1.2 ผู้เขียนต้องเปิดเผยข้อมูลในกรณีที่บทความบางส่วนเคยเผยแพร่ในรายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการ โดยต้องแสดงให้เห็นว่าบทความที่ส่งมามีส่วนเพิ่มเติมหรือส่วนขยายจากบทความเดิม และได้เผยแพร่แล้วที่ใดและเมื่อไหร่มาแล้ว

3.1.3 ผู้เขียนต้องอ้างอิงแนวคิดและข้อความต่าง ๆ ซึ่งไม่ใช่ของผู้เขียน รวมทั้งต้องรับผิดชอบในการขออนุญาตใช้ภาพ และแผนภูมิ หรือขอลิขสิทธิ์จากงานอันมีลิขสิทธิ์นั้น

3.1.4 ผู้เขียนที่ปรากฏชื่อในบทความทุกท่านต้องมีองค์ประกอบครบ 3 ข้อ ดังนี้

(1) มีส่วนร่วมในการสร้างโจทย์วิจัยและวางแผนการวิจัย เก็บข้อมูล หรือวิเคราะห์และแปลความหมายข้อมูล

(2) มีส่วนร่วมในการเขียนหรือตรวจสอบบทความวิจัยอย่างมีส่วนร่วมในเชิงปัญญาของเนื้อหา (ไม่ใช่ตรวจเฉพาะภาษาหรือรูปแบบ) และ

(3) ได้อ่านและรับรองต้นฉบับบทความสุดท้ายก่อนส่งไปตีพิมพ์ ผู้ที่มีส่วนช่วยเหลือในลักษณะอื่น ๆ ควรได้รับการกล่าวถึงในกิตติกรรมประกาศ

3.1.5 ผู้เขียนทุกท่านต้องได้อ่านและยินยอมให้มีการส่งบทความมาพิจารณาตีพิมพ์เผยแพร่ รวมทั้งยินยอมที่จะรับผิดชอบและรับชอบในบทความที่ส่งมาพิจารณาตีพิมพ์เผยแพร่

3.1.6 ผู้เขียนทุกท่านต้องเปิดเผยผลประโยชน์ทับซ้อนซึ่งอาจมีผลสำคัญหรือมีอิทธิพลต่อเนื้อหาที่ปรากฏในบทความ แหล่งเงินทุนสนับสนุนการวิจัยหรือการจัดทำบทความจะต้องถูกกล่าวถึงในกิตติกรรมประกาศ

3.1.7 ผู้เขียนต้องเขียนบทความให้ถูกต้องตามรูปแบบของวารสารที่กำหนดไว้ในคำแนะนำในการจัดเตรียมต้นฉบับสำหรับผู้เขียน

3.1.8 ผู้เขียนจะต้องเขียนบทความที่แสดงถึงคุณภาพทางวิชาการและองค์ความรู้ที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ทั้งในเชิงทฤษฎีและในเชิงปฏิบัติ การนำเสนอเนื้อหาที่มีความชัดเจนและถูกต้อง

3.1.9 ผู้เขียนมีหน้าที่แจ้งต่อวารสารและบรรณาธิการ หากพบข้อความผิดพลาดที่มีความสำคัญในการวิจัยภายหลังหรือพบความไม่ถูกต้องในงานที่ตีพิมพ์ เพื่อปรับแก้บทความให้มีความถูกต้องหรือถอนบทความหากจำเป็น

3.2 บทบาทและหน้าที่ของผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาบทความ:

3.2.1 ผู้ทรงคุณวุฒิต้องไม่เปิดเผยข้อมูลบทความอยู่ระหว่างพิจารณาแก่บุคคลอื่นที่ไม่เกี่ยวข้อง และต้องไม่ใช้เพื่อผลประโยชน์ส่วนตัว

3.2.2 ผู้ทรงคุณวุฒิมีหน้าที่เปิดเผยข้อมูลและผลประโยชน์ทับซ้อนของบทความ เช่น เป็นบทความที่ตนมีส่วนร่วม หรือรู้จักผู้เขียนเป็นการส่วนตัว หรือเหตุผลอื่นใดที่ทำให้ไม่สามารถพิจารณาประเมินบทความโดยอิสระได้ และผู้ทรงคุณวุฒิต้องแจ้งบรรณาธิการทราบ และถอนตัวจากการพิจารณาบทความ

3.2.3 ผู้ทรงคุณวุฒิควรรับพิจารณาบทความในสาขาวิชาที่ตนมีความเชี่ยวชาญ พิจารณาให้ข้อเสนอแนะด้วยความเป็นธรรมและปราศจากอคติ ข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิควรละเอียดและสร้างสรรค์เพื่อช่วยให้ผู้เขียนบทความสามารถพัฒนาบทความของตนต่อไปได้ แม้ว่าบทความนั้นจะมีคุณภาพไม่ดีและถูกปฏิเสธการตีพิมพ์ก็ตาม

3.2.4 ผู้ทรงคุณวุฒิควรส่งผลการประเมินตามกำหนดเวลา หากมีเหตุขัดข้องในช่วงระยะเวลาพิจารณา ควรแจ้งบรรณาธิการโดยทันที

3.2.5 ผู้ทรงคุณวุฒิควรระบุงานวิจัยหรือผลงานทางวิชาการที่ผู้เขียนไม่ได้อ้างอิงไว้ในบทความ และผู้ทรงคุณวุฒิควรแจ้งต่อบรรณาธิการ หากทราบว่าบทความที่พิจารณามีส่วนใดส่วนหนึ่งที่คล้ายคลึงหรือเหมือนกับบทความที่อยู่ในการพิจารณาของวารสารอื่นหรือสิ่งพิมพ์อื่นใด

3.3 บทบาทและหน้าที่ของบรรณาธิการ

3.3.1 บรรณาธิการมีหน้าที่พิจารณาคุณภาพบทความก่อนการตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสาร

3.3.2 บรรณาธิการต้องพิจารณาบทความจากเนื้อหาทางวิชาการโดยปราศจากอคติในเรื่องคุณลักษณะใด ๆ ของผู้เขียนหรือสังกัดของผู้เขียน รวมทั้งต้องป้องกันไม่ให้ผลประโยชน์ทับซ้อนระหว่างผู้เขียน ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาบทความ และบุคคลในกองบรรณาธิการ

3.3.3 บรรณาธิการต้องตีพิมพ์บทความที่ผ่านกระบวนการพิจารณาล้นกรองบทความแล้ว ซึ่งพิจารณาจากคุณภาพทางวิชาการและมีประโยชน์ทั้งเชิงทฤษฎีและเชิงปฏิบัติ ความทันสมัย และเนื้อหาสอดคล้องกับขอบเขตของวารสาร รวมทั้งเป็นบทความที่ไม่เคยตีพิมพ์ในวารสารหรือสิ่งพิมพ์อื่นใดมาก่อน

3.3.4 บรรณาธิการต้องไม่เปิดเผยเกี่ยวกับบทความที่ส่งมาพิจารณาตีพิมพ์เผยแพร่ รวมทั้งต้องควบคุมให้กระบวนการพิจารณาล้นกรองบทความเป็นไปโดยปกปิดทั้งด้านผู้เขียนและผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาบทความ (Double-Blind Process) ด้วยความยุติธรรม

3.3.5 บรรณาธิการต้องตรวจสอบบทความที่ส่งมาพิจารณาตีพิมพ์เผยแพร่ด้านการคัดลอกผลงานผู้อื่น (Plagiarism) โดยใช้โปรแกรมที่เชื่อถือได้ และหยุดกระบวนการพิจารณาล้นกรองบทความทันที หากพบการคัดลอกผลงานผู้อื่นในระหว่างกระบวนการฯ และติดต่อผู้เขียนเพื่อขอคำชี้แจงประกอบการ “ตอบรับ” หรือ “ปฏิเสธ” การตีพิมพ์เผยแพร่บทความนั้น

3.3.6 บรรณาธิการตรวจสอบบทความที่สงสัยว่า กระทำผิดจริยธรรมทางวิชาการเพื่อแก้ไขปัญหาดังจริยธรรมนั้น ด้วยความรอบคอบแม้ว่าบทความนั้นจะได้รับการตีพิมพ์หรือไม่ก็ตาม ทั้งนี้การปฏิเสธบทความด้วยเหตุผลทางด้านจริยธรรมจะต้องมีหลักฐานที่ชัดเจน

4. นโยบายการพิจารณาตีพิมพ์ผลงาน

4.1 คำแนะนำทั่วไป

4.1.1 ผลงานที่เสนอตีพิมพ์ต้องไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสาร หรือสิ่งพิมพ์ใดมาก่อน (ยกเว้น รายงานวิจัย และวิทยานิพนธ์)

4.1.2 ผลงานที่เสนอตีพิมพ์ต้องไม่อยู่ในระหว่างการพิจารณารอตีพิมพ์ในวารสารหรือสิ่งตีพิมพ์อื่นใด

4.1.3 กรณีบทความบางส่วนเคยเผยแพร่ในรายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการ ผู้เขียนต้องแสดงให้เห็นว่าบทความที่ส่งมาได้มีส่วนเพิ่มเติมหรือขยายจากบทความเดิม นอกจากนี้ผู้เขียนยังต้องระบุในบทความว่าได้เผยแพร่บางส่วนของบทความดังกล่าวไปแล้วที่ใดและเมื่อไหร่มาแล้ว

4.1.4 ทศนะและข้อคิดเห็นใด ๆ ในบทความถือเป็นทัศนะของผู้เขียน กองบรรณาธิการไม่จำเป็นต้องเห็นพ้องด้วยกับทัศนะเหล่านั้นและไม่ถือว่าเป็นความรับผิดชอบของกองบรรณาธิการ กรณีมีการฟ้องร้องเรื่องการละเมิดลิขสิทธิ์ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนแต่เพียงฝ่ายเดียว

4.1.5 ลิขสิทธิ์บทความเป็นของมหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์นได้รับการสงวนสิทธิ์ตามกฎหมาย การตีพิมพ์ซ้ำต้องได้รับอนุญาตโดยตรงจากมหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์นเป็นลายลักษณ์อักษร

4.2 ประเภทผลงานที่รับตีพิมพ์

วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์นรับพิจารณาตีพิมพ์บทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ประเภทบทความและความยาว เป็นดังนี้

4.2.1 บทความวิชาการ (Academic Article) ประมาณ 10-20 หน้าต่อบทความ (รวมบรรณานุกรม)

4.2.2 บทความวิจัย (Research Article) ประมาณ 10-25 หน้าต่อบทความ (รวมบรรณานุกรม)

4.2.3 บทความปริทัศน์ (Review Article) ประมาณ 10-25 หน้าต่อบทความ (รวมบรรณานุกรม)

4.2.4 บทวิจารณ์หนังสือ (Book Review) ประมาณ 10-20 หน้าต่อบทความ (รวมบรรณานุกรม)

4.3 การพิจารณากลับกรองบทความ

4.3.1 บทความที่จะได้รับพิจารณาตีพิมพ์ ต้องเป็นบทความที่แสดงให้เห็นถึงคุณภาพทางวิชาการ และมีประโยชน์ทั้งในเชิงทฤษฎีเพื่อให้นักวิจัยสามารถนำไปพัฒนาหรือสร้างองค์ความรู้ใหม่ และประโยชน์ในเชิงปฏิบัติที่นักปฏิบัติสามารถนำไปประยุกต์ใช้ทั้งในภาคส่วนต่างๆ ทั้งภาครัฐ ภาคธุรกิจ ภาคประชาสังคม และชุมชน

4.3.2 บทความที่จะได้รับการตีพิมพ์ กรณีเผยแพร่ผลงานวิชาการโดยไม่นำไปขอตำแหน่งทางวิชาการ ต้องผ่านกระบวนการกลั่นกรองจากผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review) ในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง จำนวน 2 ท่าน และได้รับความเห็นชอบจากกองบรรณาธิการ และกรณีบทความที่ใช้ประกอบการขอตำแหน่งทาง

วิชาการต้องผ่านกระบวนการกลั่นกรองจากผู้ทรงคุณวุฒิ ในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง จำนวน 3 ท่าน และได้รับความเห็นชอบจากกองบรรณาธิการ

4.4 กระบวนการพิจารณากลั่นกรองบทความ (Peer Review)

4.4.1 กองบรรณาธิการจะแจ้งให้ผู้เขียนทราบเมื่อกองบรรณาธิการได้รับบทความเรียบร้อยแล้ว

4.4.2 กองบรรณาธิการจะตรวจสอบรูปแบบการพิมพ์บทความ และเนื้อหาของบทความว่าตรงกับขอบเขตเนื้อหาของวารสารหรือไม่ รวมถึงคุณภาพทางวิชาการ ประโยชน์ทั้งในเชิงทฤษฎีและปฏิบัติ ตลอดจนความครบถ้วนสมบูรณ์ของเอกสารประกอบการนำเสนอบทความเพื่อพิจารณาเผยแพร่

4.4.3 ในกรณีที่กองบรรณาธิการพิจารณาเห็นควรรับบทความไว้พิจารณาตีพิมพ์ กองบรรณาธิการจะดำเนินการส่งบทความเพื่อกลั่นกรองต่อไป โดยจะส่งให้ผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องประเมินคุณภาพของบทความว่าอยู่ในเกณฑ์ที่เหมาะสมจะลงตีพิมพ์หรือไม่ กระบวนการกลั่นกรองนี้ ทั้งผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เขียนจะไม่ทราบข้อมูลของกันและกัน (Double-Blind Process) โดยกรณีเผยแพร่ผลงานวิชาการโดยไม่นำไปขอตำแหน่งทางวิชาการ ต้องผ่านกระบวนการกลั่นกรองจากผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review) ในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง จำนวน 2 ท่าน และกรณีบทความที่ใช้ประกอบการขอตำแหน่งทางวิชาการต้องผ่านกระบวนการกลั่นกรองจากผู้ทรงคุณวุฒิ ในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง จำนวน 3 ท่าน

4.4.4 เมื่อผู้ทรงคุณวุฒิประเมินคุณภาพบทความแล้ว กองบรรณาธิการจะตัดสินใจโดยอิงตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิว่าบทความนั้น ๆ ควรนำลงตีพิมพ์หรือควรส่งให้ผู้เขียนแก้ไขแล้วส่งให้ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินอีกครั้งหนึ่ง หรือปฏิเสธการตีพิมพ์

5. ข้อกำหนดต้นฉบับ

5.1 การจัดพิมพ์ต้นฉบับ

5.1.1 บทความที่เสนอพิจารณาตีพิมพ์ต้องมีความยาวระหว่าง 10-25 หน้ากระดาษ A4 ขึ้นอยู่กับประเภทของบทความ พิมพ์บทความ โดยใช้ Font TH SarabunNew ขนาดตัวอักษร 16 Point

5.1.2 ระยะขอบกระดาษ 1 นิ้ว (เท่ากันทุกด้าน)

5.1.3 หมายเลขหน้า ให้ใส่ไว้ตำแหน่งด้านบนขวา ตั้งแต่ต้นจนจบบทความ

5.1.4 ชื่อเรื่องบทความ ขนาดตัวอักษร 18 Point (ตัวหนา) จัดกึ่งกลางหน้ากระดาษ

5.1.5 ชื่อผู้เขียน ขนาดตัวอักษร 15 Point (ตัวเอียง) จัดกึ่งกลางหน้ากระดาษ

5.1.6 บทคัดย่อภาษาไทย ความยาว 1 ย่อหน้า (250 คำ) ขนาดตัวอักษร 16 Point พิมพ์ 1 คอลัมน์ และต้องพิมพ์คำสำคัญต่อท้าย

5.1.7 บทคัดย่อภาษาอังกฤษ ความยาว 1 ย่อหน้า (250 คำ) ขนาดตัวอักษร 16 Point พิมพ์ 1 คอลัมน์ และต้องพิมพ์คำสำคัญต่อท้าย

5.1.8 เนื้อหาพิมพ์ 1 คอลัมน์ ขนาดตัวอักษร 16 Point

5.1.9 หมายเลขกำกับตาราง ขนาดตัวอักษร 16 Point หรือ 14 Point (ตัวหนา) ส่วนชื่อตาราง ขนาดตัวอักษร 16 Point หรือ 14 Point ให้พิมพ์ไว้บนตารางจัดชิดซ้าย ใต้ตารางบอกแหล่งที่มา จัดชิดซ้าย

5.1.10 หมายเลขกำกับภาพหรือแผนภูมิ ขนาดตัวอักษร 16 Point หรือ 14 Point (ตัวหนา) ส่วนชื่อตาราง หรือชื่อแผนภูมิ ขนาดตัวอักษร 16 Point หรือ 14 Point ให้พิมพ์ไว้ใต้ภาพหรือแผนภูมิ บรรทัดถัดมาให้บอกแหล่งที่มา จัดกึ่งกลางหน้ากระดาษ (ควรเป็นภาพหรือแผนภูมิที่ชัดเจนและแนบ File ภาพ มาด้วย)

5.1.11 เอกสารอ้างอิง ขนาดตัวอักษร 16 Point (ตัวหนา) จัดชิดซ้าย ส่วนเนื้อหาเอกสารอ้างอิง ขนาดตัวอักษร 16 Point

5.1.12 ผู้เขียนต้องตรวจสอบความถูกต้องของการพิมพ์ต้นฉบับ เช่น รูปแบบการพิมพ์ การอ้างอิง ตัวสะกด วรรคตอน และการใช้ภาษา

5.1.13 กรอบแบบฟอร์มเสนอบทความเพื่อพิจารณาเผยแพร่พร้อมกรอกชื่อและนามสกุลของผู้เขียน พร้อมประวัติย่อของผู้เขียน ระบุคุณวุฒิการศึกษาสูงสุด ตำแหน่งทางวิชาการ (ถ้ามี) ตำแหน่งงาน และหน่วยงานที่สังกัด หรือสถานศึกษา และแนบ File .jpg ภาพถ่ายผู้เขียนมาด้วย

5.2 ส่วนประกอบของบทความ

5.2.1 บทความวิชาการ หัวข้อและเนื้อหาควรชี้ประเด็นที่ต้องการนำเสนอให้ชัดเจนและมีลำดับเนื้อหาที่เหมาะสมเพื่อให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจได้ชัดเจน รวมถึงมีการใช้ทฤษฎีวิเคราะห์และเสนอแนะประเด็นอย่างสมบูรณ์ โดยต้องมีส่วนประกอบดังต่อไปนี้

(1) ชื่อเรื่อง (Title)

(2) บทคัดย่อ (Abstract)

สรุปเนื้อหาของบทความให้ได้ใจความชัดเจน กำหนดให้มีทั้งบทคัดย่อภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยเขียนเป็นภาษาไทยก่อน ความยาว 1 ย่อหน้า ไม่เกิน 250 คำ

(3) คำสำคัญ (Keyword)

ระบุคำที่เป็นคำสำคัญของเนื้อหา เหมาะสมสำหรับนำไปใช้เป็นคำค้นในระบบฐานข้อมูล

(4) บทนำ (Introduction)

เป็นส่วนแนะนำและปูพื้นเรื่องเพื่อให้ผู้อ่านทราบข้อมูลเบื้องต้นของเนื้อหา เป็นการจูงใจให้ผู้อ่านเกิดความสนใจในเรื่องนั้น ๆ

(5) เนื้อหา (Body of Text)

เป็นส่วนหลักของเนื้อหาบทความ การจัดลำดับเนื้อหา ควรมีการวางแผนจัดโครงสร้างของเนื้อหาที่นำเสนอให้เหมาะสมกับธรรมชาติของเนื้อหานั้น การนำเสนอเนื้อหาควรมีความต่อเนื่องเพื่อช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจสาระนั้นได้โดยง่าย

(6) สรุป (Conclusion)

เป็นการสรุปเนื้อหาในบทความทั้งหมดออกมาอย่างชัดเจน และกระชับโดยมีการสรุปปิดท้ายเนื้อหาที่เราได้นำเสนอไปแล้วว่ามีผลดีหรือผลเสียอย่างไร

(7) เอกสารอ้างอิง (Reference)

เขียนเอกสารอ้างอิงในรูปแบบ APA (American Psychological Association) 7th edition

5.2.2 บทความวิจัย ควรมีการนำเสนอผลการวิจัยที่ได้รับอย่างเป็นระบบ โดยต้องมีส่วนประกอบดังต่อไปนี้ (สามารถมีหัวข้อหรือองค์ประกอบเพิ่มเติมได้)

(1) ชื่อเรื่อง (Title)

ชื่อเรื่องควรมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยพิมพ์ชื่อเรื่องเป็นภาษาไทยและตามด้วยชื่อเรื่องภาษาอังกฤษในบรรทัดต่อมา

(2) บทคัดย่อ (Abstract)

กำหนดให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยเขียนเป็นภาษาไทยก่อน ความยาว 1 ย่อหน้า ไม่เกิน 250 คำ (การเขียนบทคัดย่อ คือ การสรุปสาระสำคัญของเรื่องโดยเฉพาะวัตถุประสงค์ วิธีการ และผลการวิจัย)

(3) คำสำคัญ (Keyword)

ระบุคำที่เป็นคำสำคัญของเนื้อหา เหมาะสมสำหรับนำไปใช้เป็นตัวค้นในระบบฐานข้อมูล

(4) บทนำ (Introduction)

เป็นการอธิบายถึงที่มาและความสำคัญของปัญหาและเหตุผลที่นำไปสู่การวิจัย มีข้อมูลทางวิชาการสนับสนุนหรือโต้แย้ง

(5) วัตถุประสงค์ (Research Objectives)

ระบุถึงวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการวิจัย

(6) ทบทวนวรรณกรรม (Literature Reviews)

นำเสนอแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องที่นำไปสู่กรอบแนวคิดในการวิจัย

(7) วิธีการวิจัย (Research Methodology)

อธิบายถึงกระบวนการดำเนินการวิจัยอย่างละเอียดและชัดเจน

(8) ผลการวิจัย (Results)

เสนอผลการวิจัยที่ตรงประเด็นตามลำดับขั้นของการวิจัย การใช้ตารางหรือแผนภูมิไม่ควรเกิน 5 ตารางหรือแผนภูมิโดยมีการแปลความหมายและวิเคราะห์ผลที่ค้นพบอย่างชัดเจน

(9) อภิปรายผลการวิจัย (Discussion)

ผสมผสานเปรียบเทียบและตีความผลการวิจัยให้เข้ากับหลักทฤษฎี แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งเชื่อมโยงผลการวิจัยให้สอดคล้องกับประเด็นปัญหาการวิจัย

(10) สรุป (Conclusion)

สรุปสาระสำคัญของผลการวิจัยและให้ข้อเสนอแนะที่จะนำผลการวิจัยนั้นไปใช้
ประโยชน์

(11) เอกสารอ้างอิง (Reference)

เขียนเอกสารอ้างอิงในรูปแบบของ APA (American Psychological Association)
7th edition

5.3 การอ้างอิง

วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์นใช้รูปแบบการอ้างอิงของ APA (American
Psychological Association) 7th edition

5.3.1 การอ้างอิงในเนื้อหา (In-text citation)

การอ้างอิงในเนื้อหาใช้ระบบนาม-ปี เลขหน้า โดยมีรูปแบบการเขียนดังนี้

1) ผู้แต่ง 1 คน

ภาษาไทย ชื่อ/สกุล/(ปี) หรือ (ชื่อ/สกุล,/ปี)

ภาษาอังกฤษ สกุล/(ปี) หรือ (สกุล,/ปี)

ตัวอย่าง

เพ็ชรี รูปะวิเชตร (2559, 33) ได้วิจัยเรื่อง ... การนำความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์มา
ประยุกต์ใช้เพื่อสร้างหรือจัดการสารสนเทศอย่างเป็นระบบและรวดเร็ว โดยอาศัยเทคโนโลยี
ทางด้านคอมพิวเตอร์ เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (โอภาส เอี่ยมสิริวงศ์, 2557, 80)
... applications in plant sciences, hydrology, earth sciences, and land use
analysis (Campbell, 2007, 54)

2) ผู้แต่ง 2 คน

ภาษาไทย ชื่อ/สกุล/และ/ชื่อ/สกุล/(ปี) หรือ (ชื่อ/สกุล/และ/ชื่อ/สกุล,/ปี)

ภาษาอังกฤษ สกุล/and/สกุล/(ปี) หรือ (สกุล/&/สกุล,/ปี)

ตัวอย่าง

เจษฎาพร ยุทธนวิบูลย์ชัย และ ศรีไพร ศักดิ์รุ่งพงศากุล (2549, 63) กล่าวถึงระบบ
สารสนเทศ ตามแนวความคิดของ Howlett and Waemusa (2019, 25) ที่ได้เน้นถึง

..... เทคโนโลยีที่เกี่ยวกับข้อมูล การสร้าง และการวิเคราะห์ (Bawden & Robinson, 2012, 107)

3) ผู้แต่งตั้งแต่ 3 คนขึ้นไป

กรณีที่มีผู้แต่งตั้งแต่ 3 คนขึ้นไป ให้ใส่เฉพาะสกุลของผู้แต่งคนแรก แล้วตามด้วย et al. ตั้งแต่ครั้งแรก

ภาษาไทย ชื่อ/สกุล/และคณะ/(ปี) หรือ (ชื่อ/สกุล/และคณะ,/ปี)

ภาษาอังกฤษ สกุล/et.al./(ปี) หรือ (สกุล/et.al.,/ปี)

ตัวอย่าง

ทศพร วัชรานุกร และคณะ (2556, 66) กล่าวถึงรูปแบบการปลูกป่าโดยระบบวนเกษตร ...

... ประกอบด้วยการจัดเก็บ จัดการ วิเคราะห์ และแสดงผล (Longley et al., 2015, 53)

4) การอ้างอิงมากกว่าสองแหล่งข้อมูล

กรณีที่มีการอ้างอิงแหล่งที่มามากกว่าสองแหล่งข้อมูลให้เขียนอ้างอิงเรียงตามลำดับอักษร

ตัวอย่าง

... สอดคล้องกับการศึกษาของ เพ็ชร ฐปะวิเชตร์ (2559, 47) และ วชิรวิทย์ วิชาสวัสดิ์

(2563, 87) ... เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารประกอบด้วยการจัดเก็บ จัดการ

วิเคราะห์ และแสดงผล (พยอม ธรรมบุตร, 2560, 55; โอบาส เอี่ยมสิริวงศ์, 2557, 79)

... การสร้าง และการวิเคราะห์ (Bawden & Robinson, 2012, 33; Longley et al., 2015,

14)

5) การอ้างอิงราชกิจจานุเบกษา

ใช้ชื่อกฎหมายและตามด้วยปี

ตัวอย่าง

... ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง มาตรฐานการอุดมศึกษา (2549) ...

... ตามที่ พระราชบัญญัติประถมศึกษา (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2505 (2505) กำหนดไว้ ...

... (พระราชบัญญัติกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา พ.ศ. 2561, 2561)

6) การระบุที่มาของตารางและภาพ

ตารางและภาพที่อยู่ในเว็บไซต์

ไทย จาก หรือ ปรับปรุงจาก/ชื่อบทความ,/โดย/ชื่อผู้แต่ง,/ปีที่เผยแพร่,/ชื่อเว็บไซต์/
(URL)/ลิขสิทธิ์*/ข้อความอนุญาต**.

อังกฤษ From หรือ Adapted From/ชื่อบทความ,/by/อักษรย่อชื่อ./สกุล,/ปีที่เผยแพร่,/ชื่อ
เว็บไซต์/(URL)/ลิขสิทธิ์*/ข้อความอนุญาต**.

*ลิขสิทธิ์

ไทย สงวนลิขสิทธิ์/ปี/โดย/ชื่อเจ้าของผลงาน. หรือ สาธารณสมบัติ. หรือ CC BY-NC*

อังกฤษ Copyright/year/by/ชื่อเจ้าของผลงาน. หรือ In the public domain. หรือ CC BY-NC*

** สัญญาอนุญาตแบบเปิด (Creative Commons) ประกอบด้วย

- CC BY หมายถึง ผู้ใช้สามารถเผยแพร่ แก้ไข ดัดแปลง ต่อยอดผลงานและสร้างชิ้นงานในสื่อหรือรูปแบบใด ๆ ได้ไม่ว่าจุดประสงค์ใดก็ตาม รวมถึงสามารถนำไปใช้เพื่อประโยชน์ทางการค้าได้ ตราบใดที่ผู้ใช้ทำการให้เครดิตหรืออ้างอิงแก่เจ้าของผลงานในฐานะผู้สร้างต้นฉบับ
- CC BY-SA หมายถึง ผู้ใช้สามารถเผยแพร่ แก้ไข ดัดแปลง ต่อยอดผลงานและสร้างชิ้นงานในสื่อหรือรูปแบบใด ๆ รวมถึงสามารถนำไปใช้เพื่อประโยชน์ทางการค้าได้ ตราบใดที่ผู้ใช้ให้เครดิตหรืออ้างอิงแก่เจ้าของผลงานในฐานะผู้สร้างต้นฉบับ และเผยแพร่ผลงานที่ดัดแปลงนั้นภายใต้สัญญาอนุญาตประเภทเดียวกัน
- CC BY-NC หมายถึง ผู้ใช้สามารถเผยแพร่ แก้ไข ดัดแปลง ต่อยอดผลงานและสร้างชิ้นงานในสื่อหรือรูปแบบใด ๆ ตราบใดที่ผู้ใช้ให้เครดิตหรืออ้างอิงแก่เจ้าของผลงานในฐานะผู้สร้างต้นฉบับ โดยไม่นำไปใช้เพื่อประโยชน์ทางการค้า
- CC BY-ND หมายถึง ผู้ใช้สามารถเผยแพร่ ทำซ้ำผลงานและสร้างชิ้นงานในสื่อหรือรูปแบบใด ๆ รวมถึงสามารถนำไปใช้เพื่อประโยชน์ทางการค้า ตราบใดที่ผู้ใช้ให้เครดิตหรืออ้างอิงแก่เจ้าของผลงานในฐานะผู้สร้างต้นฉบับ แต่ห้ามดัดแปลงโดยเด็ดขาด
- CC BY-NC-SA หมายถึง ผู้ใช้สามารถเผยแพร่ แก้ไข ดัดแปลง ต่อยอดผลงานและสร้างชิ้นงานในสื่อหรือรูปแบบใด ๆ ตราบใดที่ผู้ใช้ให้เครดิตหรืออ้างอิงแก่เจ้าของผลงานในฐานะผู้สร้างต้นฉบับ โดยไม่นำไปใช้เพื่อประโยชน์ทางการค้า และผลงานใหม่ที่ถูกรวบรวมขึ้น ต้องอยู่ภายใต้สัญญาอนุญาตประเภทเดียวกัน

- CC BY-NC-ND หมายถึง ผู้ใช้สามารถคัดลอกและเผยแพร่ผลงานบนวัสดุในสื่อหรือรูปแบบใด ๆ ใดก็ตามที่ผู้ใช้ให้เครดิตหรืออ้างอิงแก่เจ้าของผลงานในฐานะผู้สร้างต้นฉบับ โดยห้ามนำไปใช้เพื่อประโยชน์ทางการค้า และห้ามดัดแปลงแก้ไขโดยเด็ดขาด

ตัวอย่าง

ภาพที่ 1: ล้อของชาวสุเมเรียน อายุราว 2,500 ปีก่อนคริสตกาล

หมายเหตุ : From *10 Mesopotamia Inventions You Should Know*, by K. Vyas, 2019

(https://inteng-storage.s3.amazonaws.com/img/iea/Z3G88LaAGm/sizes/mesopotamia-inventions_resize_md.jpg). In the public domain.

จากนั้นเพิ่มในรายการเอกสารอ้างอิง เป็น

Vyas, K. (2019). *10 Mesopotamia Inventions You Should Know*. https://inteng-storage.s3.amazonaws.com/img/iea/Z3G88LaAGm/sizes/mesopotamia-inventions_resize_md.jpg

ตารางและภาพที่อยู่ในหนังสือ

ไทย จาก หรือ ปรับปรุงจาก/ชื่อหนังสือ/(น./เลขหน้า),/โดย/ชื่อผู้แต่ง,/ปีที่พิมพ์,/สำนักพิมพ์/(URL)/ลิขสิทธิ์/ข้อความอนุญาต.

อังกฤษ From หรือ Adapted From/ชื่อหนังสือ/(p./เลขหน้า),/by/อักษรย่อชื่อ./สกุล,/ปีที่พิมพ์,/สำนักพิมพ์/(URL)/ลิขสิทธิ์/ข้อความอนุญาต.

การอ้างอิงได้ตารางหรือภาพเป็น

หมายเหตุ : จาก *การจัดการศึกษาไทยตามแผนการศึกษาแห่งชาติ : อดีต-ปัจจุบัน* (น. 151-152), โดย กระทรวงศึกษาธิการ, 2530, อักษรไทย.

Note: From *Managing Therapy-Interfering Behavior: Strategies from Dialectical Behavior Therapy* (p. 172), by A. L. Chapman and M. Z. Rosenthal, 2016, American Psychological Association (<https://doi.org/10.1037/14752-000>). Copyright 2016 by the American Psychological Association.

จากนั้นเพิ่มในรายการเอกสารอ้างอิง เป็น

กระทรวงศึกษาธิการ. (2530). *การจัดการศึกษาไทยตามแผนการศึกษาแห่งชาติ : อดีต-ปัจจุบัน*. อักษรไทย.

Chapman, A. L., & Rosenthal, M. Z. (2016). *Managing therapy-interfering behavior: Strategies from dialectical behavior therapy*. American Psychological Association. <https://doi.org/10.1037/14752-000>

ตารางและภาพที่อยู่ในวารสาร

ไทย จาก หรือ ปรับปรุงจาก/“ชื่อบทความ”/โดย/ชื่อผู้แต่ง,/ปีที่พิมพ์/ชื่อวารสาร,/ปีที่(ฉบับที่),/น./เลขหน้า/URL)/ลิขสิทธิ์/ข้อความอนุญาต.

อังกฤษ From หรือ Adapted From/“ชื่อบทความ”/โดย/อักษรย่อชื่อ/สกุล,/ปีที่พิมพ์/ชื่อวารสาร,/ปีที่(ฉบับที่),/น./เลขหน้า/URL)/ลิขสิทธิ์/ข้อความอนุญาต.

การอ้างอิงได้ตารางหรือภาพเป็น

หมายเหตุ : จาก “บทบาทการส่งผ่านของความร่วมมือของครูในการศึกษาวิจัยเชิงสาเหตุที่มีต่อการเรียนรู้และการปฏิบัติงานในชั้นเรียนของครู” โดย พจนา อาภาบุรุษ และ สุวิมล ว่องวานิช, 2557, *วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา*, 9(2), น. 716 (<https://so01.tci-thaijo.org/index.php/OJED/article/view/37280>). CC BY-NC-ND.

Note: Adapted From “Comprehensive Overview of Computer-Based Health Information Tailoring: A Systematic Scoping Review” by A. K. Ghalibaf, E. Nazari, M. Gholian-Aval, and M. Tara, 2019, *BMJ Open*, 9, p. 6 (<https://doi.org/cz6h>). CC BY-NC.

จากนั้นเพิ่มในรายการเอกสารอ้างอิง เป็น

พจนา อาภาณุรักษ์ และ สุวิมล ว่องวาณิช. (2557). บทบาทการส่งผ่านของความร่วมมือของครูในการศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีต่อการเรียนรู้และการปฏิบัติงานในชั้นเรียนของครู. *วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา*, 9(2), 710-723. <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/OJED/article/view/37280>

Ghalibaf, A. K., Nazari, E., Gholian-Aval, M., & Tara, M. (2019). Comprehensive overview of computer-based health information tailoring: A systematic scoping review. *BMJ Open*, 9, Article e021022. <https://doi.org/cz6h>

5.3.2 การอ้างอิงท้ายบทความ (References)

1) หนังสือรูปแบบเล่มและอิเล็กทรอนิกส์ที่ไม่มีเลข DOI

(1) ผู้แต่ง 1 คน

ภาษาไทย ชื่อ/สกุล/(ปีที่พิมพ์)/ชื่อเรื่อง/(พิมพ์ครั้งที่)/สำนักพิมพ์./URL (ถ้ามี)
 ภาษาอังกฤษ สกุล,/อักษรย่อชื่อ/(ปีที่พิมพ์)/ชื่อเรื่อง/(พิมพ์ครั้งที่)/สำนักพิมพ์./URL (ถ้ามี)
 ตัวอย่าง

โอภาส เอี่ยมสิริวงศ์. (2557). *วิทยาการคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ*. ซีเอ็ดยูเคชั่น.

Campbell, J. B. (2007). *Introduction to Remote Sensing* (4th ed.). Routledge.

(2) ผู้แต่ง 2 คน

ภาษาไทย ชื่อ/สกุล/และ/ชื่อ/สกุล/(ปีที่พิมพ์)/ชื่อเรื่อง/(พิมพ์ครั้งที่)/สำนักพิมพ์./URL (ถ้ามี)
 ภาษาอังกฤษ สกุล,/อักษรย่อชื่อ./&/สกุล,/อักษรย่อชื่อ/(ปีที่พิมพ์)/ชื่อเรื่อง/(พิมพ์ครั้งที่)/
 //สำนักพิมพ์./URL (ถ้ามี)
 ตัวอย่าง

เจษฎาพร ยุทธนวิบูลย์ชัย และ ศรีไพร ศักดิ์รุ่งพงศากุล. (2549). *ระบบสารสนเทศและเทคโนโลยีการจัดการความรู้* (พิมพ์ครั้งที่ 6). ซีเอ็ดยูเคชั่น.

Bawden, D. & Robinson, L. (2012). *Introduction to information science* (2nd ed.). ALA Neal-Schuman.

(3) ผู้แต่ง 3-20 คน ให้ใส่ชื่อทุกคน

ภาษาไทย ชื่อ¹/สกุล¹,/ชื่อ²/สกุล²,/ชื่อ³/สกุล³,/ชื่อ⁴/สกุล⁴,/ชื่อ⁵/สกุล⁵,/ชื่อ⁶/สกุล⁶,/ชื่อ⁷/สกุล⁷,/ชื่อ⁸/สกุล⁸,/และชื่อ⁹/สกุล⁹./ (ปีที่พิมพ์)./ชื่อเรื่อง/(พิมพ์ครั้งที่)./สำนักพิมพ์./URL (ถ้ามี)

ภาษาอังกฤษ สกุล¹/อักษรย่อชื่อ¹./สกุล²/อักษรย่อชื่อ²./สกุล³/อักษรย่อชื่อ³./สกุล⁴/อักษรย่อชื่อ⁴./สกุล⁵/อักษรย่อชื่อ⁵./สกุล⁶/อักษรย่อชื่อ⁶./สกุล⁷/อักษรย่อชื่อ⁷./สกุล⁸/อักษรย่อชื่อ⁸./&/สกุล⁹/อักษรย่อชื่อ⁹./ (ปีที่พิมพ์)./ชื่อเรื่อง/(พิมพ์ครั้งที่)./สำนักพิมพ์./URL (ถ้ามี)

ตัวอย่าง

ทศพร วัชรานุกร, วรพรรณ หิมพานต์, ประพาย แก่นนาค, วิโรจน์ ครองกิจศิริ, สัจ

จาพร หงษ์ทอง, อธิยุทธ วงสอน, จารุณี โนริเวช, ปิยนุช รับพร, และ

สุพัตรา กล่อมอ้อม. (2556). รูปแบบการปลูกไม้ป่าโดยระบบวนเกษตร.

อักษรสยามการพิมพ์.

http://forprod.forest.go.th/forprod/silvic/for_plant/data/RFD/8.pdf

Longley, A. P., Goodchild, M. F., Maguire, J. D., & Rhind, W. D. (2015).

Geographic Information Science and Systems (4th ed.). John

Wiley & Sons.

(4) ผู้แต่ง 21 คนขึ้นไป ใส่ชื่อและสกุลผู้แต่งคนที่ 1-19 ตามด้วยเครื่องหมาย , . . .

ก่อนชื่อคนสุดท้าย

ภาษาไทย ชื่อ¹/สกุล¹,/ชื่อ²/สกุล²,/ชื่อ³/สกุล³,/ชื่อ⁴/สกุล⁴,/ชื่อ⁵/สกุล⁵,/ชื่อ⁶/สกุล⁶,/ชื่อ⁷/สกุล⁷,/ชื่อ⁸/สกุล⁸,/ชื่อ⁹/สกุล⁹,/ชื่อ¹⁰/สกุล¹⁰,/ชื่อ¹¹/สกุล¹¹,/ชื่อ¹²/สกุล¹²,/ชื่อ¹³/สกุล¹³,/ชื่อ¹⁴/สกุล¹⁴,/ชื่อ¹⁵/สกุล¹⁵,/ชื่อ¹⁶/สกุล¹⁶,/ชื่อ¹⁷/สกุล¹⁷,/ชื่อ¹⁸/สกุล¹⁸,/ชื่อ¹⁹/สกุล¹⁹,/.../ชื่อคนสุดท้าย/สกุลคนสุดท้าย./ (ปีที่พิมพ์)./ชื่อเรื่อง/(พิมพ์ครั้งที่)./สำนักพิมพ์./URL (ถ้ามี)

ภาษาอังกฤษ สกุล¹/อักษรย่อชื่อ¹./สกุล²/อักษรย่อชื่อ²./สกุล³/อักษรย่อชื่อ³./สกุล⁴/อักษรย่อชื่อ⁴./สกุล⁵/อักษรย่อชื่อ⁵./สกุล⁶/อักษรย่อชื่อ⁶./สกุล⁷/อักษรย่อชื่อ⁷./สกุล⁸/อักษรย่อชื่อ⁸./สกุล⁹/อักษรย่อชื่อ⁹./สกุล¹⁰/อักษรย่อชื่อ¹⁰./สกุล¹¹/อักษรย่อชื่อ¹¹./สกุล¹²/อักษรย่อชื่อ¹²./สกุล¹³/อักษรย่อชื่อ¹³./สกุล¹⁴/อักษรย่อชื่อ¹⁴./สกุล¹⁵/อักษรย่อชื่อ¹⁵./สกุล¹⁶/อักษรย่อชื่อ¹⁶./สกุล¹⁷/อักษรย่อชื่อ¹⁷./สกุล¹⁸/อักษรย่อชื่อ¹⁸./

////////สกุล¹⁹,/อักษรย่อชื่อ¹⁹./././สกุล^{คนสุดท้าย},/อักษรย่อชื่อ^{คนสุดท้าย}./(ปีที่พิมพ์)./
 //////////ชื่อเรื่อง/(พิมพ์ครั้งที่)./สำนักพิมพ์./URL (ถ้ามี)

ตัวอย่าง

Kalnay, E., Kanamitsu, M., Kistler, R., Collins, W., Deaven, D., Gandin, L., Iredell, M., Saha, S., White, G., Woodllan, J., Zhu, Y., Chelliah, M., Ebisuzaki, W., Higgins, W., Janowiak, J., Mo, K. C., Ropelewski, C., Wang, J., Leetmaa, A., . . . Joseph, D. (1996). The NCEP/NCAR 40-year reanalysis project. *Bulletin of the American Meteorological Society*, 77(3), 437-471.

หมายเหตุ

/ หมายถึง เว้นวรรค 1 เคาะ

กรณีไม่ปรากฏปีที่พิมพ์ ให้ใส่ (ม.ป.ป.) หรือ (n.d.)

กรณีพิมพ์ครั้งที่ 1 ไม่ต้องระบุครั้งที่พิมพ์

กรณีไม่ปรากฏสำนักพิมพ์ ให้ใส่ (ม.ป.ท.) หรือ (n.p.)

2) หนังสือในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์มีเลข DOI

ภาษาไทย ชื่อ/สกุล./(ปีที่พิมพ์)./ชื่อเรื่อง/(พิมพ์ครั้งที่)./สำนักพิมพ์./https://doi.org/เลข DOI

ภาษาอังกฤษ สกุล,/อักษรย่อชื่อ./(ปีที่พิมพ์)./ชื่อเรื่อง/(พิมพ์ครั้งที่)./สำนักพิมพ์./

////////https://doi.org/เลข DOI

ตัวอย่าง

Jackson, L. M. (2019). *The psychology of prejudice: From attitudes to social action* (2nd ed.). American Psychological Association.
<https://doi.org/10.1037/0000168-000>

3) บทความในวารสารแบบรูปเล่มและอิเล็กทรอนิกส์ที่ไม่มีเลข DOI

ภาษาไทย ชื่อ/สกุล./(ปีที่พิมพ์)./ชื่อบทความ./ชื่อวารสาร,/ปีที่(ฉบับที่),/เลขหน้า.

ภาษาอังกฤษ สกุล,/อักษรย่อชื่อ./(ปีที่พิมพ์)./ชื่อบทความ./ชื่อวารสาร,/ปีที่(ฉบับที่),/เลขหน้า.

ตัวอย่าง

เพ็ชรี ฐปะวิเชตร์. (2559). การพัฒนารูปแบบการจัดฝึกอบรมแบบศูนย์การเรียนรู้ที่ส่งเสริมความรู้เรื่องการทำงาน การสื่อสารข้ามวัฒนธรรมสำหรับนักศึกษา ระดับอาชีวศึกษา. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น*, 10(4), 175-186.

Suping, S. & Chaichompoo, C. (2021). The effects of utilizing multimedia program to develop English learning achievement in the present simple tense and the past simple tense of Prathom Suksa 6 students at Ban Sriboonrueng School. *FEU Academic Review*, 15(2), 44-61.

4) บทความในวารสารแบบรูปเล่มและอิเล็กทรอนิกส์ที่ไม่มีเลข DOI และไม่อยู่ใน

ระบบฐานข้อมูล

ภาษาไทย	ชื่อ/สกุล/(ปีที่พิมพ์)/ชื่อบทความ./ชื่อวารสาร,/ปีที่(ฉบับที่),/เลขหน้า./URL
ภาษาอังกฤษ	สกุล,/อักษรย่อชื่อ/(ปีที่พิมพ์)/ชื่อบทความ./ชื่อวารสาร,/ปีที่(ฉบับที่),/เลขหน้า./ /////URL

ตัวอย่าง

สิทธิชัย ชูสำโรง และ พงศกร ช่วยพรม. (2562). การพัฒนาระบบแจ้งเตือนจุดเสี่ยงอุบัติเหตุแบบเรียลไทม์สำหรับผู้ขับขี่. *วารสารภูมิศาสตร์*, 43(2), 1-8.

<https://drive.google.com/>

[file/d/1j9JOnjz6e1iu-ldE6th68wc5mYbQXjuC/view](https://drive.google.com/file/d/1j9JOnjz6e1iu-ldE6th68wc5mYbQXjuC/view)

Aryadoust, S. V. (2009). Mapping Rasch-based measurement onto the argument-based validity framework. *Rasch Measurement Transactions*, 23(1), 1192-1193.

<https://www.rasch.org/rmt/rmt231f.htm>

5) บทความในวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่มีหมายเลขบทความหรือ eLocator

ภาษาไทย	ชื่อ/สกุล/(ปีที่พิมพ์)/ชื่อบทความ./ชื่อวารสาร,/ปีที่(ฉบับที่),/บทความ/ ////////เลขที่บทความ./URL (ถ้ามี)
ภาษาอังกฤษ	สกุล,/อักษรย่อชื่อ/(ปีที่พิมพ์)/ชื่อบทความ./ชื่อวารสาร,/ปีที่(ฉบับที่),/Article/ ////////เลขที่บทความ./URL (ถ้ามี)

ตัวอย่าง

วรัญญา สมวงศ์ และ มณีรัตน์ เอกโยคยะ. (2564). การผสมผสานการให้ข้อมูลย้อนกลับแบบทางตรงและทางอ้อมที่มีต่อความถูกต้องในการใช้ไวยากรณ์ในงานเขียนขึ้นใหม่ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในประเทศไทย. *วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา*, 16(1), บทความ OJED1601001. <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/OJED/article/view/248131>

Burin, D., Kiltani, K., Rabuffetti, M., Slater, M., & Pia, L. (2019). Body ownership increases the interference between observed and executed movements. *PLOS ONE*, 14(1), Article e0209899. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0209899>

6) บทความในวารสารแบบรูปเล่มและอิเล็กทรอนิกส์ที่มี DOI

ภาษาไทย ชื่อ/สกุล/(ปีที่พิมพ์)/ชื่อบทความ/ชื่อวารสาร,/ปีที่(ฉบับที่),/เลขหน้า./
 /////https://doi.org/เลข DOI

ภาษาอังกฤษ สกุล,/อักษรย่อชื่อ/(ปีที่พิมพ์)/ชื่อบทความ/ชื่อวารสาร,/ปีที่(ฉบับที่),/เลขหน้า./
 /////https://doi.org/เลข DOI

ตัวอย่าง

นภสินธุ์ สานติวัตร และ สารศาสตร์ สุขเจริญสิน. (2564). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการจ่ายเงินปันผลและการเปลี่ยนแปลงของกำไรในอนาคต. *จุฬาลงกรณ์ธุรกิจปริทัศน์*, 43(3), 1-21. <https://doi.org/10.1080/00228958.2011>

Larson, L. & Miller, T. (2011). 21st Century Skills: Prepare students for the future. *Kappa Delta Pi Record*. 47(3), 121-123. <https://doi.org/10.1080/00228958.2011.10516575>

7) บทความในวารสารแบบรูปเล่มและอิเล็กทรอนิกส์ ตอนพิเศษหรือฉบับพิเศษ

ภาษาไทย ชื่อ/สกุล/(ปีที่พิมพ์)/ชื่อบทความ/[ตอนพิเศษ]/ชื่อวารสาร/[ฉบับพิเศษ],/
 /////ปีที่(ฉบับที่),/เลขหน้า./URL (ถ้ามี)

ภาษาอังกฤษ สกุล,/อักษรย่อชื่อ/(ปีที่พิมพ์)/ชื่อบทความ/[Special section]/ชื่อวารสาร/
 /////[Special issue],/ปีที่(ฉบับที่),/เลขหน้า./URL (ถ้ามี)

ตัวอย่าง

พาสน์ ปราโมกษ์ชน และ พันธุ์ปิติ เปี่ยมสง่า. (2560). ตัวกรองคัดเลือก
ลักษณะเฉพาะสำหรับการจำแนกข้อมูลเพื่อการประยุกต์ใช้บนระบบ
อินเทอร์เน็ตของทุกสิ่ง. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น* [ฉบับ
พิเศษ], 11(4), 98-113. [https://so01.tci-
thaijo.org/index.php/FEU/article/view/88620](https://so01.tci-thaijo.org/index.php/FEU/article/view/88620)

Charikova, I. & Zhadanov, V. (2017). Teacher to student
epistemological interaction in the contemporary paradigm of
university education. *Journal of Social Studies Education
Research* [Special issue], 8(2), 117-129.

8) บทความในวารสารแบบรูปเล่มและอิเล็กทรอนิกส์ฉบับเพิ่มเติม

ภาษาไทย ชื่อ/สกุล/(ปีที่พิมพ์)/ชื่อบทความ/ชื่อวารสาร,/ปีที่(ฉบับเพิ่มเติม/ฉบับที่),/
////////เลขหน้า./URL (ถ้ามี)

ภาษาอังกฤษ สกุล,/อักษรย่อชื่อ/(ปีที่พิมพ์)/ชื่อบทความ/ชื่อวารสาร,/ปีที่(Suppl./ฉบับที่),/
////////เลขหน้า./URL (ถ้ามี)

ตัวอย่าง

ดรุชา รัตนดำรงอักษร และ ชำนาญ เงินดี. (2561). การศึกษาทักษะทางการเงินของ
ผู้ประกอบการการค้าขายแดน กรณีศึกษาผู้ประกอบการในเขตพัฒนา
เศรษฐกิจพิเศษระยอง. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น*, 12(
ฉบับเพิ่มเติม 1), 137-149. [https://so01.tci-
thaijo.org/index.php/FEU/article/view/104212](https://so01.tci-thaijo.org/index.php/FEU/article/view/104212)

Steinert, Y. (2009). Learning together to teach together:
Interprofessional education and faculty development. *Journal
of Interprofessional Care*, 19(Suppl. 1), 78-86.
<https://doi.org/10.1080/13561820500081802>

9) หนังสือพิมพ์และหนังสือพิมพ์ออนไลน์

ภาษาไทย ชื่อ/สกุล/(ปี,/วัน/เดือน)/ชื่อคอลัมน์/ชื่อหนังสือพิมพ์,/เลขหน้า./URL (ถ้ามี)

ภาษาอังกฤษ สกุล,/อักษรย่อชื่อ/(ปี,/เดือน/วัน)/ชื่อคอลัมน์/ชื่อหนังสือพิมพ์,/เลขหน้า./URL
////////(ถ้ามี)

ตัวอย่าง

จักรพงษ์ คำบุญเรือง. (2563, 18 พฤษภาคม). ขบวนแห่ศพ “ครูบาเจ้าศรีวิชัย” ใน
วันพระราชทานเพลิง. *เชียงใหม่นิวส์*. <https://www.chiangmainews.co.th/page/archives/1351531/>

Plummer, R., & Hotten, R. (2021, November 9). Matt Moulding: The
billionaire THG boss facing a reality check. *BBC News*. <https://www.bbc.com/news/business-58951739>

10) วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิตและวิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิตที่ไม่ได้

ตีพิมพ์

ภาษาไทย ชื่อ/สกุล./ (ปีที่เผยแพร่)./ชื่อวิทยานิพนธ์/[วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต
////////ไม่ได้ตีพิมพ์ หรือ วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]./
////////ชื่อมหาวิทยาลัย.

ภาษาอังกฤษ สกุล,/อักษรย่อชื่อ./ (ปีที่เผยแพร่)./ชื่อวิทยานิพนธ์/[Unpublished doctoral
////////dissertation หรือ Unpublished master's thesis]./ชื่อมหาวิทยาลัย.

ตัวอย่าง

สืบพงษ์ พงษ์สวัสดิ์. (2546). พัฒนาการทางพื้นที่ของการค้าและบริการของเมือง
ชายแดนแม่สาย จังหวัดเชียงราย [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ไม่ได้
ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

Harris, L. (2014). *Instructional leadership perceptions and practices of
elementary school leaders* [Unpublished doctoral dissertation].
University of Virginia.

11) วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิตและวิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิตจาก

เว็บไซต์ (ไม่อยู่ในฐานข้อมูลเชิงพาณิชย์)

ภาษาไทย ชื่อ/สกุล./ (ปีที่เผยแพร่)./ชื่อวิทยานิพนธ์/[วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต
////////หรือ วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต,/ชื่อมหาวิทยาลัย]./ชื่อเว็บไซต์./
////////URL

ภาษาอังกฤษ สกุล,/อักษรย่อชื่อ./ (ปีที่เผยแพร่)./ชื่อวิทยานิพนธ์/[Doctoral dissertation
////////หรือ Master's thesis,/ชื่อมหาวิทยาลัย]./ชื่อเว็บไซต์./URL

ตัวอย่าง

สิทธิพงศ์ กลิ่นกระจาย. (2562). *การประยุกต์ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์เพื่อ*

จำแนกลำดับคีย์ของถนน : กรณีศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

[วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย].

Chulalongkorn University Intellectual Repository (CUIR).

<http://cuir.car.chula.ac.th/handle/123456789/69516>

Zambrano-Vazquez, L. (2016). *The interaction of state and trait worry*

on response monitoring in those with worry and obsessive-

compulsive symptoms [Doctoral dissertation, University of

Arizona]. UA Campus Repository.

<https://respository.arizona.edu/handle/10150/620615>

12) วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจและวิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจจาก เว็บไซต์ (จากฐานข้อมูลเชิงพาณิชย์)

ภาษาไทย ชื่อ/สกุล/(ปีที่เผยแพร่)/ชื่อวิทยานิพนธ์/(หมายเลข UMI หรือ เลขลำดับอื่น)/
////////[วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ หรือ วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ]
////////,ชื่อมหาวิทยาลัย]/ชื่อฐานข้อมูล.

ภาษาอังกฤษ สกุล,อักษรย่อชื่อ/(ปีที่เผยแพร่)/ชื่อวิทยานิพนธ์/(หมายเลข UMI หรือ
////////เลขลำดับอื่น)/ [Doctoral dissertation หรือ Master's thesis,/
////////ชื่อมหาวิทยาลัย]/ชื่อฐานข้อมูล.

ตัวอย่าง

Kabir, J. M. (2016). *Factors influencing customer satisfaction at a fast*

food hamburger chain: The relationship between customer

satisfaction and customer loyalty (Publication No. 10169573)

[Doctoral dissertation, Wilmington University]. ProQuest

Dissertations & Theses Global.

13) เอกสารประกอบการประชุม/การประชุมวิชาการที่ไม่มี proceeding (Symposium)

ภาษาไทย ชื่อ/สกุล/(วันที่,เดือน,ปี)/ชื่อเรื่องที่นำเสนอ./ใน/ชื่อ/(ประธาน),/ชื่อหัวข้อการ
////////ประชุม/[Symposium]/ชื่อการประชุม,/สถานที่ประชุม.

ภาษาอังกฤษ สกุล,อักษรย่อชื่อ/(ปี,เดือน/วันที่)/ชื่อเรื่องที่นำเสนอ./In/อักษรย่อชื่อ/สกุล/

////////(Chair),ชื่อหัวข้อการประชุม/[Symposium]./ชื่อการประชุม,/สถานที่
////////ประชุม.

ตัวอย่าง

De Boer, D., & LaFavor, T. (2018, April 26-29). The art and significance of successfully identifying resilient individuals: A person-focused approach. In A. M. Schmidt & A. Kryvanos (Chairs), *Perspectives on resilience: Conceptualization, measurement, and enhancement* [Symposium]. Western Psychological Association 98th Annual Convention, Portland, OR, United States.

14) การนำเสนองานวิจัยหรือการนำเสนอโปสเตอร์ (Paper/Poster Presentation)

ภาษาไทย ชื่อ/สกุล./(ปี,/วัน/เดือน)./ชื่อ paper หรือ poster/[Paper หรือ Poster
////////presentation]./ชื่อการประชุม,/สถานที่.

ภาษาอังกฤษ สกุล,/อักษรย่อชื่อ./(ปี,/เดือน/วันที่)./ชื่อ paper หรือ poster/[Paper หรือ
////////Poster presentation]./ชื่อการประชุม,/สถานที่.

ตัวอย่างกรณีการนำเสนองานวิจัย

สื่บพงษ์ พงษ์สวัสดิ์ และ ทศพร พงศ์รัตน์. (2564, 27 พฤษภาคม). การศึกษาห่วงโซ่
อุปทานของฝรั่งกิมจูในพื้นที่อำเภอเชียงม่วน จังหวัดพะเยา [Paper
presentation]. การประชุมวิชาการระดับชาติและนานาชาติ “เบญจมิตร
วิชาการ” ครั้งที่ 11, กรุงเทพฯ, ประเทศไทย.

Supachart, P. (2021). *Improvement hydrocyclone header design with
simulation* [Paper presentation]. The 11th BENJAMITRA Network
National & International Conference, Bangkok, Thailand.

ตัวอย่างกรณีการนำเสนอโปสเตอร์

เพ็ญยศ วงษ์บัวงาม และ รพีพล อินสุพรรณ. (2564). การศึกษากลไกการ
เกิดปฏิกิริยาการดูดซับของไฮโดรเจนด้วยเทคนิคไซคลิกโวลแทมเมตรี
[Poster presentation]. การประชุมวิชาการระดับชาติ ราชมงคลสุรินทร์
ครั้งที่ 12, สุรินทร์, ประเทศไทย.

Polyum, M. (2018). *Thai primary school English language teachers' perceived proficiency* [Poster presentation]. 2018 SPUC National and International Conference, Bangkok, Thailand.

15) รายงานการประชุมเชิงวิชาการที่มี proceeding

กรณีรูปแบบเล่มหนังสือ

ภาษาไทย ชื่อ/สกุล/(ปี)/ชื่อบทความ/ใน/ชื่อบรรณาธิการ/(บ.ก.)/ชื่อหัวข้อการประชุม./
 /////ชื่อการประชุม/(น./เลขหน้า)/ฐานข้อมูล./DOI หรือ URL (ถ้ามี)

ภาษาอังกฤษ สกุล/อักษรย่อชื่อ/(ปี)/ชื่อเรื่อง./In/ชื่อบรรณาธิการ/(Ed. หรือ Eds.)/
 /////ชื่อหัวข้อการประชุม./ชื่อการประชุม/(pp./เลขหน้า)/ฐานข้อมูล./
 /////DOI หรือ URL (ถ้ามี)

ตัวอย่าง

ภัชราภา ตันติชูเวช. (2553). การศึกษาทั่วไปกับคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ในประเทศไทย มาเลเซีย และสิงคโปร์ ศึกษาโดยเปรียบเทียบกับประเทศไทย. ใน ศิริชัย กาญจนวาสี (บ.ก.), *การขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษาไทย. การประชุมวิชาการและเผยแพร่ผลงานวิจัยระดับชาติ* (น. 97-102). คณะครู ศาสตร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Katz, I., Gabayan, K., & Aghajan, H. (2007). A multi-touch surface using multiple cameras. In J. Blanc-Talon, W. Philips, D. Popescu, & P. Scheunders (Eds.), *Lecture notes in computer science: Vol. 4678. Advanced concepts for intelligent vision systems* (pp. 97-108). Springer-Verlag. https://doi.org/10.1007/978-3-540-74607-2_9

กรณีรูปแบบวารสาร

ภาษาไทย ชื่อ/สกุล/(ปี)/ชื่อเรื่อง:/ชื่อเรื่องย่อ./ชื่อวารสาร,/เลขของปีที่(เลขของฉบับที่),/
 /////เลขหน้า./DOI หรือ URL

ภาษาอังกฤษ สกุล/อักษรย่อชื่อ/(ปี)/ชื่อเรื่อง:/ชื่อเรื่องย่อ./ชื่อวารสาร,/เลขของปีที่
 /////((เลขของฉบับที่),/เลขหน้า./DOI หรือ URL

ตัวอย่าง

Chaudhuri, S., & Biswas, A. (2017). External terms-of-trade and labor market imperfections in developing countries: Theory and

evidence. *Proceedings of the Academy of Economics and Economic Education*, 20(1), 11-16. <https://search-proquest-com.elibrary.jcu.edu.au/docview/1928612180?accountid=1628>

5

16) เอกสารไม่ได้ตีพิมพ์ (เอกสารประกอบการเรียน)

ภาษาไทย ชื่อ/สกุล./(ปี)./ชื่อเอกสาร./[เอกสารที่ไม่ได้ตีพิมพ์]./คณะ./มหาวิทยาลัย.
 ภาษาอังกฤษ สกุล./อักษรย่อชื่อ./(ปี)./ชื่อเอกสาร./[Unpublished manuscript]./คณะ./
 /////มหาวิทยาลัย.

ตัวอย่าง

สืบพงษ์ พงษ์สวัสดิ์. (2564). *สถิติและการวิเคราะห์เชิงปริมาณทางธุรกิจ* [เอกสาร
 ไม่ได้ตีพิมพ์]. คณะนวัตกรรมเทคโนโลยีและการสร้างสรรค์,
 มหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น.

Pongsawat, S. (2021). *Mathematics and Statistics for Digital
 Technology* [Unpublished manuscript]. Faculty of Innovation
 Technology and Creativity, The Far Eastern University.

17) เว็บไซต์

ภาษาไทย ชื่อ/สกุลผู้เขียน./(ปี./วัน/เดือนที่เผยแพร่)./ชื่อบทความ/ชื่อเว็บไซต์./URL
 ภาษาอังกฤษ สกุล./อักษรย่อชื่อผู้เขียน./(ปี./เดือน วันที่เผยแพร่)./ชื่อบทความ/ชื่อเว็บไซต์./
 /////URL

หมายเหตุ

- กรณีไม่มีวันที่เผยแพร่ปรากฏ ให้ใส่ (ม.ป.ป.) หรือ (n.d.)
- กรณีที่มีปรากฏเฉพาะ พ.ศ. หรือ ค.ศ. ให้ใส่เฉพาะ (ปี) เท่านั้น
- กรณีชื่อผู้เขียนและชื่อเว็บไซต์เป็นชื่อเดียวกันให้ตัดชื่อเว็บไซต์ออก

ตัวอย่าง

รุ่งธรรม บัวแดง. (2559, 30 มิถุนายน). แนวโน้มของเทคโนโลยีสารสนเทศใน
อนาคต. กรมวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีกลาโหม.

<http://www.dstd.mi.th/board/index.php?topic=1239.0>

Department of Mineral Resources. (2021, January 11). *Tham Luang-Khun Nam Nang Non*.

http://webeng.dmr.go.th/Show_Detail.aspx?DetailId=107

18) ราชกิจจานุเบกษา

ภาษาไทย ชื่อกฎหมาย./(ปี,/วัน/เดือน)/ราชกิจจานุเบกษา./เล่ม/เลขเล่ม/ตอนที่/เลขตอน./
/////////หน้า/เลขหน้า.

ตัวอย่าง

ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา
พ.ศ. 2548. (2548, 25 พฤษภาคม). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 122 ตอน
พิเศษ 39 ง. หน้า 14-23.

6. การส่งต้นฉบับ

ผู้เขียนส่งต้นไฟล์ต้นฉบับบทความ (รูปแบบไฟล์ Word) หนังสือรับรองการตรวจทานแก้ไขต้นฉบับ
ภาษาอังกฤษโดยผู้เชี่ยวชาญ (สำหรับบทความภาษาอังกฤษ) พร้อมแนบแบบฟอร์มนำเสนอบทความเพื่อ
พิจารณา เผยแพร่ทางระบบ Online Submission ที่ <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/FEU>

ทั้งนี้ ผู้เขียนต้องส่งแบบฟอร์มนำเสนอบทความเพื่อพิจารณาเผยแพร่ ฉบับจริง มายัง กอง บก.
ที่มีลายเซ็น ของผู้เขียนครบทุกคนมาตามที่อยู่ข้างท้าย

กองบรรณาธิการ วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น
120 ถนนมหิตล อำเภอมือง จังหวัดเชียงใหม่ 50100

เพื่อสิทธิประโยชน์ของผู้เขียนโปรดศึกษารูปแบบการพิมพ์บทความและรูปการอ้างอิงรวม ทั้งนี้ดาวน์โหลด
Template บทความได้จากเมนูดาวน์โหลดที่ URL: <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/FEU>

บทความต้องผ่านการพิจารณาในกระบวนการกลั่นกรองต้นฉบับเบื้องต้นโดยกอง บก. ก่อน จากนั้น
กองบรรณาธิการ จึงจะแจ้งให้ผู้เขียนโอนเงินค่าธรรมเนียมการเผยแพร่บทความ และส่งบทความให้
ผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องประเมินคุณภาพก่อนการเผยแพร่ อัตราค่าธรรมเนียม เป็นดังนี้

1. กรณีใช้ขอตำแหน่งทางวิชาการ (ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน)

บทความภาษาอังกฤษ	6,500 บาท
บทความภาษาไทย	5,500 บาท
2. กรณีไม่ใช้ขอตำแหน่งทางวิชาการ (ผู้ทรงคุณวุฒิ 2 ท่าน)

บทความภาษาอังกฤษ	5,000 บาท
บทความภาษาไทย	4,000 บาท

ทั้งนี้ หากบทความผ่านการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องและผลการพิจารณาของกองบรรณาธิการ ผู้เขียนจะได้รับหนังสือตอบรับเผยแพร่บทความในระยะเวลา 3-4 เดือน (เริ่มระยะเวลาตั้งแต่วันที่ส่งบทความให้ผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องประเมินคุณภาพก่อนการเผยแพร่) ดังรายละเอียดในผังกระบวนการพิจารณากลับกรองบทความ (Peer Review) (ดาวน์โหลดผังกระบวนการพิจารณากลับกรองบทความที่ URL: <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/FEU>)

7. การติดตามอ่านผลงานที่ได้รับการพิจารณาตีพิมพ์ในวารสาร

ผู้เขียนที่ผลงานได้รับพิจารณาตีพิมพ์ในวารสาร สามารถติดตามอ่านผลงานดังกล่าวได้จากวารสารฉบับอิเล็กทรอนิกส์ที่ URL: <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/FEU>

สำหรับเจ้าหน้าที่
รหัสบทความ:
วันชำระค่าธรรมเนียม:
วันส่งบทความให้ Reviewer:
วันที่ตอบรับเผยแพร่:

**แบบฟอร์มนำเสนอบทความเพื่อพิจารณาเผยแพร่
ในวารสารวิชาการมหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น**

วันที่ เดือน พ.ศ.

เรียน บรรณาธิการวารสารวิชาการมหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น

เรื่อง ขอนำเสนอบทความเพื่อพิจารณาเผยแพร่ในวารสารวิชาการมหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น

ข้าพเจ้า (☐ นาย/ ☐ นาง/ ☐ นางสาว).....
(☐ Mr./ ☐ Mrs./ ☐ Ms.).....

คุณวุฒิสูงสุด และสถานศึกษา.....

ตำแหน่ง/ตำแหน่งทางวิชาการ (ถ้ามี).....

สถานที่ทำงาน/สถานศึกษา.....

ขอนำเสนอบทความเพื่อพิจารณาเผยแพร่ในวารสารวิชาการมหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์นโดยมี
รายละเอียด ข้างท้าย

1. ชื่อบทความ (ภาษาไทย).....

2. ชื่อบทความ (ภาษาอังกฤษ).....

3. บทความนี้ใช้สำหรับ

☐ เผยแพร่ผลงานวิชาการโดยไม่นำไปขอตำแหน่งทางวิชาการ (ใช้ผู้ทรงคุณวุฒิ 2 ท่าน)

☐ ใช้ประกอบการขอตำแหน่งทางวิชาการ (ใช้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน)

4. ประเภทบทความที่ส่ง

☐ บทความวิชาการ (Academic article)

☐ บทความวิจัย (Research article)

☐ บทความปริทัศน์ (Review article)

☐ บทวิจารณ์หนังสือ (Book review)

5. กรณีเป็นบทความที่เสนอเป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ โปรดระบุ ดังนี้

☐ บทความวิจัย☐ บทความวิชาการ

ชื่อหลักสูตร.....

ชื่อมหาวิทยาลัย.....

ชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาหลัก.....

หน่วยงานที่สังกัดของอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก.....

ทั้งนี้ได้สอบปากเปล่าวิทยานิพนธ์ผ่านแล้วเมื่อวันที่.....เดือน.....พ.ศ.

6. ขอบเขตเนื้อหาของบทความ

☐ บริหารธุรกิจและการจัดการ☐ เทคโนโลยีสารสนเทศ☐ ศึกษาศาสตร์☐ รัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์☐ สหวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

7. ที่อยู่ที่สามารถติดต่อได้สะดวก

ที่อยู่สำหรับติดต่อทางไปรษณีย์.....

โทรศัพท์.....โทรศัพท์มือถือ.....

โทรสาร.....E-mail.....

8. ชื่อผู้เขียนบทความ

ผู้เขียน	ชื่อ-นามสกุล	หน่วยงานที่สังกัด
ผู้เขียนหลัก		
ผู้เขียนร่วมท่านที่ 1		
ผู้เขียนร่วมท่านที่ 2		

9. การจัดเตรียมต้นฉบับบทความตามรูปแบบที่วารสารกำหนด

กรณีบทความวิจัย	กรณีบทความวิชาการ
☐ ชื่อเรื่อง (Title) ☐ บทคัดย่อ ไม่เกิน 250 คำ ☐ Abstract ไม่เกิน 250 คำ ☐ คำสำคัญ ☐ Keywords ☐ บทนำ (Introduction) ☐ วัตถุประสงค์ (Research Objectives) ☐ ทบทวนวรรณกรรม (Literature Review) ☐ วิธีการวิจัย (Research Methodology) ☐ ผลการวิจัย (Results) ☐ อภิปรายผลการวิจัย (Discussion) ☐ สรุป (Conclusion) ☐ เอกสารอ้างอิง (Reference) รูปแบบ APA 7 th edition	☐ ชื่อเรื่อง (Title) ☐ บทคัดย่อ ไม่เกิน 250 คำ ☐ Abstract ไม่เกิน 250 คำ ☐ คำสำคัญ ☐ Keywords ☐ บทนำ (Introduction) ☐ เนื้อหา (Body of Text) ☐ สรุป (Conclusion) ☐ เอกสารอ้างอิง (Reference) รูปแบบ APA 7 th edition

ข้าพเจ้าขอรับรองว่าบทความนี้ ☐ เป็นผลงานของข้าพเจ้าเพียงผู้เดียว
☐ เป็นผลงานของข้าพเจ้าและผู้ที่เกี่ยวข้องในบทความ
☐ เป็นผลงานของคณะผู้เขียน/คณะวิจัยซึ่งไม่ปรากฏชื่อในบทความ
 ดังรายชื่อในเอกสารแนบ (ถ้ามี)

ผู้เขียนร่วมที่ปรากฏชื่อในบทความ และคณะผู้เขียน/คณะวิจัยซึ่งไม่ปรากฏชื่อในบทความ (ถ้ามี) รับทราบ และยินยอมให้ส่งบทความมาเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารวิชาการมหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์นครั้งนี้ รวมทั้งขอรับรอง ว่าบทความนี้ไม่เคยตีพิมพ์ในวารสารใดมาก่อน และไม่อยู่ในระหว่างกระบวนการพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารอื่น รวมทั้งจะไม่นำไปเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารอื่น วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น

ข้าพเจ้าและผู้เขียนร่วมยอมรับหลักเกณฑ์การพิจารณาด้านฉบับ ทั้งยินยอมให้กองบรรณาธิการตรวจแก้ต้นฉบับ ตามที่เห็นสมควร พร้อมนี้ขอมอบลิขสิทธิ์บทความที่ได้รับการตีพิมพ์ให้แก่ มหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น กรณีมีการฟ้องร้องเรื่องการละเมิดลิขสิทธิ์เกี่ยวกับภาพ แผนภูมิ ข้อความส่วนใดส่วนหนึ่ง และ/หรือข้อคิดเห็นที่ปรากฏในบทความให้เป็นความรับผิดชอบของข้าพเจ้าและผู้เขียนร่วมแต่เพียงฝ่ายเดียว

ลงชื่อผู้เขียนหลัก _____
 (_____)
 _____/_____/_____

ลงชื่อผู้เขียนร่วมท่านที่ 1 _____
 (_____)
 _____/_____/_____

ลงชื่อผู้เขียนร่วมท่านที่ 2 _____
 (_____)
 _____/_____/_____

เอกสารแนบ
ประวัติย่อผู้เขียนบทความ

ผู้เขียน	ประวัติย่อ	ชื่อ File ภาพ ผู้เขียนที่แนบมา
ผู้เขียนหลัก	<u>ประวัติย่อภาษาไทย</u> ชื่อ-นามสกุล: _____ วุฒิการศึกษาสูงสุด: _____ มหาวิทยาลัยที่จบการศึกษาสูงสุด: _____ ตำแหน่งทางวิชาการ: _____ หน่วยงานที่สังกัด: _____ สาขาวิชาที่เชี่ยวชาญ: _____ <u>ประวัติย่อภาษาอังกฤษ</u> Name and Surname: _____ Highest Education: _____ University or Agency: _____ Academic Rank/Title: _____ Affiliation: _____ Field of Expertise: _____ E-mail: _____	

ผู้เขียน	ประวัติย่อ	ชื่อ File ภาพ ผู้เขียนที่แนบมา
ผู้เขียนร่วม ท่านที่ 1	<u>ประวัติย่อภาษาไทย</u> ชื่อ-นามสกุล: วุฒิการศึกษาสูงสุด: มหาวิทยาลัยที่จบการศึกษาสูงสุด: ตำแหน่งทางวิชาการ: หน่วยงานที่สังกัด: สาขาวิชาที่เชี่ยวชาญ: <u>ประวัติย่อภาษาอังกฤษ</u> Name and Surname: Highest Education: University or Agency: Academic Rank/Title: Affiliation: Field of Expertise: E-mail:	
ผู้เขียนร่วม ท่านที่ 2	<u>ประวัติย่อภาษาไทย</u> ชื่อ-นามสกุล: วุฒิการศึกษาสูงสุด: มหาวิทยาลัยที่จบการศึกษาสูงสุด: ตำแหน่งทางวิชาการ: หน่วยงานที่สังกัด: สาขาวิชาที่เชี่ยวชาญ: <u>ประวัติย่อภาษาอังกฤษ</u> Name and Surname: Highest Education: University or Agency: Academic Rank/Title: Affiliation: Field of Expertise: E-mail:	

แบบฟอร์มตรวจสอบบทความภาษาอังกฤษโดยผู้เชี่ยวชาญทางด้านภาษา

วันที่เดือนพ.ศ.....

เรียน บรรณาธิการวารสารวิชาการมหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น

เรื่อง ขอนำส่งผลการตรวจสอบความถูกต้องทางด้านภาษาอังกฤษ

ข้าพเจ้า

- ☐ ผู้ที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่ 1 และทำงานในวงการวิชาการ หรือมีประสบการณ์
เกี่ยวข้องทางวิชาการ เช่น ครู อาจารย์ นักแปล ชาวต่างชาติ เป็นต้น
- ☐ ผู้ที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่ 2 หรือ 3 แต่จบการศึกษาในศาสตร์ทางด้านภาษา และ
หรือทำงานในวงการวิชาการที่เกี่ยวข้อง

ตำแหน่ง

หน่วยงาน/สังกัด.....

ที่อยู่สำหรับติดต่อ

เบอร์โทรศัพท์..... E-mail.....

ขอรับรองว่าบทความนี้ได้ผ่านการตรวจสอบความเหมาะสมทางด้านภาษาเชิงวิชาการ และความ
ถูกต้องตามหลักไวยากรณ์เป็นที่เรียบร้อยแล้วและสามารถตีพิมพ์ลงในวารสารได้ โดยมีรายละเอียดข้างท้าย

ประเภทบทความที่เสนอ ☐ บทความวิจัย / บทความวิชาการ ☐ บทความย่อ

ชื่อผู้เขียนบทความ

ชื่อบทความ (ภาษาไทย).....

ชื่อบทความ (ภาษาอังกฤษ)

ลงชื่อ

(.....)

วันที่.....เดือน..... พ.ศ.....

FEU Academic Review

ISSN: 2651-107X (Online)

Volume 16 Number 1 (January 2022 – April 2022)

